

T.C
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (s. 1-60)

Hazırlayan
Sibel Pekdoğan

Tarih Anabilim Dalı
Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Prof. Dr. Ali Açık

TOKAT 2014

**T.C
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (s. 1-60)**

**Hazırlayan
Sibel Pekdoğan**

**Tarih Anabilim Dalı
Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Danışman
Prof. Dr. Ali Açık**

TOKAT 2014

19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (s.1-60)

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 24 /01 /2014

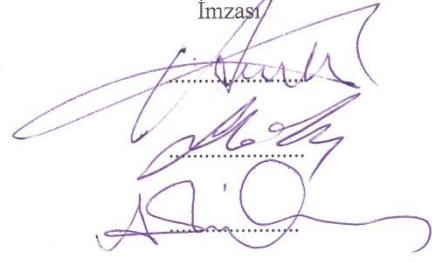
Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

Başkan : Prof.Dr. Ali AÇIKEL

Üye : Doç.Dr. Songül ÇOLAK

Üye : Yrd.Doç.Dr. Ali Osman SOLMAZ

İmzası

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun
22/01/2014 tarih ve 02-11 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ali Açikel

Mühür
İmza

ETİK SÖZLEŞME

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçlara atıf yaptığımı ve kaynağımı gösterdiğimi beyan ederim.

(/ /2014)

Sibel Pekdoğan

İmzası

TEŞEKKÜR

Bu tez çalıőmamda çalıőmalarıma anlayış ve hōőgörüyle karşılık verip, duyarlılık gösteren ve desteğini esirgemeyen eőim Tuncay Pekdoğan'a, yardım ve desteklerini gördüğüm yüksek lisans arkadaőım Hüseyin Daęaőan'a, öneri ve katkılarından dolayı Doç. Dr. Songül olak ve Yrd. Doç. Dr. Ali Osman Solmaz'a, gerek yüksek lisans eğitimimde ve gerekse tez çalıőmamda yardım ve desteklerini esirgemeyen özellikle de transkrip aşamasında değerli mesaisinden zaman ayırarak her harfin üzerinde titizlikle duran tez danıőmanım ve bölüm başkanımız Prof.Dr. Ali Açıkel'e yardım ve desteklerinden dolayı sonsuz teőekkürlerimi sunar çalıőmalarında kolaylıklar dilerim.

İTHAF

Bu çalışmamı rahmetli Babam Hacı Ali'ye ithaf ediyorum.

ÖZET

Muhteviyatını halkın her türlü şikâyet ve problemlerinin oluşturduğu Ahkâm Defterleri Divân-ı Hümayûn'da tutulan defterlerin bir türüdür. Bu defterler ilgili bölgenin sosyal, kültürel, idari ve ekonomik düzeyini yansıtan ve birinci elden kaynak niteliği taşıyan önemli veri kaynaklarıdır. Konu olarak idari ve askeri yetkililerle ilgili şikâyetleri, köylünün toprak anlaşmazlıklarını, tımarlı sipahinin vergiyi toplayamama şikâyeti ile borç, miras, soygun gibi toplumun genelini ilgilendiren şikâyetler yer almaktadır. Ahkâm Defterleri 1742 tarihinden itibaren eyalet esasına göre tutulmaya başlanmış ve bu uygulama 1908 yılına kadar devam etmiştir.

Tezimizin ana kaynağını 19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri'nin (s.1-60) transkribe ve değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Çalışmamızda, ilk olarak Divân-ı Hümayûnda tutulan defterler hakkında genel bir bilgi verilecektir. İkinci bölümde incelediğimiz hükümlerin diplomatik ve teknik özellikleri değerlendirilerek, hükümlerin kategorik dağılımları tablo şeklinde gösterilecek ve tablolaştırılan veriler ayrı başlıklar halinde değerlendirilecektir. Üçüncü bölümde, incelediğimiz hüküm suretlerinin özetleri tablo halinde verilecektir. Dördüncü bölümde hüküm suretlerinin transkripsiyon aşamasında izlenilen yöntem hakkında bilgi verilerek hükümlerin transkripsiyonu verilecektir. Son olarak hüküm suretlerinde tespit ettiğimiz bulgular üzerinde durularak, Sivas eyaleti ve bağlı sancaklar ile kaza ve köylerin idari, sosyo-kültürel ve ekonomik yönü ile halkın şikâyetlerinin en fazla hangi konulara yoğunlaştığı ve Divân-ı Hümayûn'un bu şikâyetlere getirdiği çözümler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ahkâm Defteri, Sivas, Hüküm, Divân-ı Hümayûn.

ABSTRACT

Ahkam Registers, whose content is consist of every kind of complaint and problems of the people, have been one form of registers kept at Divan-ı Hümayun. These registers are significant sources of first hand data reflecting the social, cultural, administrative and economic level of the relevant area. As their subject, the complaints about administrative and military authorities, land disagreement of the countryman, Timar holders' complaints about their inability in collecting tax, and the complaints that concern the whole of society such as loan, heresy and theft take place. Ahkam Registers began to be kept since 1742 according to the province principle and this application went on till 1908.

The transcripion and evalution of 19-numbered Sivas Ahkam Register(p.1-60) constructs the main source of our thesis. Within the study, it will first be given a general information about the registers kept at Divan-ı Hümayun. In the second chapter, the diplomatic and technical features of the judgments we examined will be evalutaed together with the categorical distribution of them that will be shown in chart and the data in tabulation will be discussed under different titles. In the third chapter, the summaries of the judgment copies of the will be given in chart. In the fourth chapter, the information about the method followed will be given together with the transcription of the judgments in the phase of the transcripion of the judgment copies. Finally, it will be dealt with to Which subjects do the administrative, socio-cultural and economic sides and the complaints of the people of Sivas province and the connected districts are limited to gether with the findings identified in the judgment copies and the solutions to these complaints brought by Divan-ı Hümayun will be mentioned.

Key Words: Ahkam Registers, Sivas, Judgment, Divan-ı Hümayun

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME	i
TEŞEKKÜR	ii
İTHAF	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
EKLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
1.DİVÂN-I HÜMAYÛN'DA TUTULAN DEFTERLERE GENEL BİR BAKIŞ	5
1.1. Mühimme Defterleri.....	6
1.2. Rûûs Defterleri	7
1.3. Tahvil Kalemi Defterleri	7
1.4. Nâme Defterleri	8
1.5. Şikâyet Defterleri	8
1.5. Ahkâm Defterleri.....	9
1.6.1.Ahkâm Defterleri'nin Şekil Özellikleri	11
1.6.2. Ahkâm Defterleri'nin Yazı Türü	12
1.6.3. Ahkâm Defterleri Tutulan Bölgeler.....	12
1.6.3.1. Adana Ahkâm Defterleri	13
1.6.3.2. Anadolu Ahkâm Defterleri	13
1.6.3.3. Bosna Ahkâm Defterleri.....	13
1.6.3.4. Cezâyir ve Rakka Ahkâm Defterleri	14
1.6.3.5. Diyarbekir Ahkâm Defterleri	14
1.6.3.6. Erzurum Ahkâm Defterleri.....	15
1.6.3.7. Halep Ahkâm Defterleri	15
1.6.3.8. İstanbul Ahkâm Defterleri.....	15

1.6.3.9. Karaman Ahkâm Defterleri	16
1.6.3.10. Maraş Ahkâm Defterleri	16
1.6.3.11. Mora Ahkâm Defterleri	16
1.6.3.12. Özi ve Silistre Ahkâm Defterleri	17
1.6.3.13. Rumeli Ahkâm Defterleri	17
1.6.3.14. Sivas Ahkâm Defterleri	17
1.6.3.15. Şam-ı Şerîf Ahkâm Defterleri.....	19
1.6.3.16. Trabzon Ahkâm Defterleri	19
İKİNCİ BÖLÜM.....	21
2. 19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ'NDEKİ HÜKÜMLERİN FİZİKİ VE MUHTEVA AÇISINDAN İNCELENMESİ	21
2.1. HÜKÜMLERİN DİPLOMATİK VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ.....	21
2.2. 19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİNDEKİ (s.1-60) HÜKÜMLERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	25
2.2.1 HÜKÜMLERİN KATEGORİK DAĞILIMI	25
2.2.2. HÜKÜMLERİN İÇERİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	45
3. 19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİNDEKİ (s.1-60) HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ.....	45
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	124
4. YÖNTEM VE TRANSKRİPSİYON	124
4.1. 19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ'NDEKİ (s. 1-60)	126
HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYONU	126
BEŞİNCİ BÖLÜM	316
5. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	316
5.1. Hükümlerde Tespit Edilen Sancaklar	316
5.2. Hükümlerde Tespit Edilen Nahiyeler	316
5.3. Hükümlerde Tespit Edilen Karyeler.....	317
5.4. Hükümlerde Tespit Edilen Vakıflar	320
5.5. Hükümlerde Tespit Edilen Mezra'a ve Mahalleler	320
5.6. Hükümlerde Adı Geçen Üst Düzey Yöneticiler ve Devlet Me'murları	321
5.6.1. Alaybeyi	321
5.6.2. Beylerbeyi	321
5.6.3. Çavuş	322
5.6.4. Dizdar	322
5.6.5.Kadı	322

5.6.6. Kazasker	323
5.6.7. Kethüdâ	323
5.6.8. Mîr-i Mîrân.....	323
5.6.9. Molla	324
5.6.10. Mustahfız.....	324
5.6.11. Mübaşir.....	324
5.6.12. Müfti.....	324
5.6.13. Mülâzim.....	324
5.6.14. Mürtezika.....	325
5.6.15. Müteferrika	325
5.6.16. Mütesellim.....	325
5.6.17. Müteveli	326
5.6.18. Nâ'ib.....	326
5.6.19. Nâkîbü'l-Eşrâf	326
5.6.20. Reîs'ül-Küttâb	327
5.6.21. Serdar.....	327
5.6.22. Silahşör	328
5.6.23. Subaşı	328
5.6.24. Vezir	328
5.6.25. Voyvoda	328
SONUÇ	330
EKLER.....	333
KAYNAKÇA	340
ÖZGEÇMİŞ	343

TABLolar LİSTESİ

Tablo: 1. 1. *Ahkâm Defterleri Tutulan Bölgeleri Gösterir Tablo*

Tablo: 1. 2. *Sivas Ahkâm Defterleri Listesi*

Tablo: 2. 1. *19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri'ndeki Hükümlerin (s.1-60) Kategorik Dağılımını Gösterir Tablo*

Tablo: 5. 1. *Hükümlerde Bahsi Geçen Sancak İsimleri*

Tablo: 5. 2. *Hükümlerde Bahsi Geçen Nahiye İsimleri*

Tablo: 5. 3. *Geldigelen Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karye İsimleri*

Tablo: 5. 4. *Gedegra Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karye İsimleri*

Tablo: 5. 5. *Argoma Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karye İsimleri*

Tablo: 5. 6. *Abad Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karye İsimleri*

Tablo: 5. 7. *Akdağ Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karye İsimleri*

Tablo: 5. 8. *Boşadı Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karye İsimleri*

Tablo: 5. 9. *Zeytun Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karye İsimleri*

Tablo: 5. 10. *Hükümlerde Tespit Edilen Karyelerin Genel Tablosu*

Tablo: 5. 11. *Hükümlerde Tespit Edilen Vakıf İsimleri*

Tablo: 5. 12. *Hükümlerde Tespit Edilen Mezra' İsimleri*

EKLER LİSTESİ

- Ek: 1.** 19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri'nin Kapak Sayfası
- Ek: 2.** Ze'amet Gelirlerine Müdahale İle İlgili Hüküm Örneği
- Ek: 3.** Tımar Gelirlerine Müdahale İle İlgili Hüküm Örneği
- Ek: 4.** Vakıf Gelirlerine Müdahale İle İlgili Hüküm Örneği
- Ek: 5.** Haksız Yere Emlâk Zaptı İle İlgili Hüküm Örneği
- Ek: 6.** Alacak-Verecek Davaları İle İlgili Hüküm Örneği
- Ek: 7.** Toprak Zaptı İle İlgili Hüküm Örneği
- Ek: 8.** Mal Gasbı ve Adam Öldürme İle İlgili Hüküm Örneği
- Ek: 9.** Mirasa Müdahale İle İlgili Hüküm Örneği
- Ek: 10.** Kanuna Aykırı Vergi Alımı İle İlgili Hüküm Örneği

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

A.Ü.	Atatürk Üniversitesi
B.	Recep
bkz.	Bakınız
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
BOAR	Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi
C.	Cemâziyelâhir
C.	Cilt
Ca.	Cemâziyelevvel
DTCFD.	Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
H.	Hicri
h.	Hüküm
İ.A.	İslam Ansiklopedisi
L.	Şevvâl
M.	Miladi
M.	Muharrem
N.	Ramazan
OTAM	Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi
R.	Rebi'ülahir
Ra.	Rebi'ülevvel
S.	Safer
s.	Sayfa
ss.	Sayfa sayısı
S.	Sayı
SAD.	Sivas Ahkâm Defteri
Ş.	Şaban
TTK	Türk Tarih Kurumu
Z.	Zilhicce
Za.	Zilkâde

GİRİŞ

Osmanlı Devleti, daha ilk dönemlerden itibaren yazışmalarında defter tutma anlayışını esas alarak, deftere kaydolunmayan hüküm ve beratları da saklamıştır. Bunun nedeni şüphesiz Osmanlı zihniyetinde kâğıdın, özellikle de yazılı kâğıdın saygı gösterilen bir materyal olmasıdır. Buna bağlı olarak belgeler en küçük müsveddeleri dahil olmak üzere atılmadan saklanmıştır. Bu yüzden alt birimlere ait, işlem görmüş evrak, müsveddelerine varıncaya kadar aylık torbalara konmuş, bir yıl içinde biriken evrak, bu torbalarda üzerine daire adı ve yılı yazılı olarak gerektiğinde müracaat edilmek üzere mahzenlerde muhafaza edilmiştir (Uzunçarşılı, 1988: 76). Daha çok sandıklarda torba, kılıf, mahfaza, atlas kese gibi şeyler içinde korunan (Aktaş, 2000: 5) arşiv malzemeleri, ilk dönemde divân toplantılarının yapıldığı Kubbealtı'nın yanbaşındaki Hazîne-i Âmire'de devlet gelirleri, altın ve gümüş akçeler, değerli eşyalar ile birlikte saklanmıştır. Sekiz kubbeden oluşan çift demir kapılı geniş bir bina olan Hazîne-i Âmire'ye divan defterleri ve battallarının konulması ve muhafazası için çeşitli defalar emirler verilmiştir (Aktaş, Halaçoğlu, 1992: 122). Bu emirleri suistimal edenler ya da gerektiği ciddiyeti göstermeyenler için çok sert cezalar uygulanmıştır. Şöyle ki, 1590 yılında belgelerin muhafazasında suçu görülen bazı Divân-ı Hümayûn kâtipleri idam edilmiş, bazılarının da elleri kesilerek devlet hizmetinden atılmıştır (Aktaş 2000:6). Daha sonraki dönemlerde ise, arşiv malzemelerinin dağınık halde olması, inşa edilen mahzenlerin yetersiz kalması ve geçen zaman zarfında yeni depoların yapılmaması nedeniyle arşivlik malzemenin sandık ve torbalarda elverişsiz şartlarda, dağınık bir şekilde muhafaza edilmesi, modern anlamda bir arşiv binasının yapımını gerekli kılmıştır. 1847'de Hazîne-i Evrâk adıyla bir binanın yapımına başlanmış, iki katlı, güvenlik ve yangına karşı kapısı ve merdiveni demirden yapılan, pencereleri içten demir kepenklerle muhafaza altına alınan, belgenin özelliğine göre değişik ebat ve şekillerde düzenlenen muhafaza kutularını içeren arşiv binası 1850'de hizmete

sokulmuştur (Aktaş, Halaçoğlu, 1992: 122). Bu arşiv binasının isminin Hazîne-i Evrâk olması şüphesiz, Osmanlı Devleti'nde defterlerin devletin hazinesi olarak vasıflandırılmasından ileri gelmektedir.

Osmanlı Devleti'nde ilk dönemlerden itibaren defter tutma anlayışının olduğundan bahsetmiştik. Buna bağlı olarak Osmanlı Arşivi'nde XIV. yüzyıl başlarından itibaren defterlere rastlanmaktadır. Meselâ, arazi tahrirlerine ait bugüne ulaşabilen en eski defter 835 (1432) tarihli olup bu defterler *mufassal*, *icmâl* ve *timar-ruznamçe* olmak üzere sayıları bini geçmektedir. Ayrıca XIV. yüzyılda Divan-ı Hümâyûn kalemlerine ait raiyet, ruûs, tahvil; defterdarlığa ait muhasebe, mukâtaa, ruznamçe, tamirat, keşif ve ahkâm; askerî teşkilata ait mevâcib; vakıflara ait vakıf ruznamçe defterleri, XVII. yüzyıldan sonra görülen şikâyet defterleri, devletin sınırlarının ve teşkilatının zamanla büyümesi sonucu, bazıları evvelden mevcut olan ve bir kısmı ihtiyaçtan doğan sayıları sadece Osmanlı Arşivi'nde yaklaşık 300.000'e ulaşan defter türlerini oluşturmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 3). Bunların yanı sıra kazalarda kadıların tuttuğu mahkeme kayıtları, merkezin gönderdiği emirler, mahalli kararların yazıldığı kadı sicilleri de sayı olarak önemli yer tutmaktadır.

Osmanlı Arşivi'nin önemli tasniflerinden biri de Ahkâm defterleridir. Ahkâm defterleri tarihî vesika olma özelliğinin yanında ilgili bölgenin başta sosyo-kültürel yönü olmak üzere idari ve ekonomik yönünü de yansıtan önemli veri kaynaklarıdır. Adalet temelleri üzerine dayalı olan Ortadoğu devlet geleneğinde padişahın adil olması, gücünü artırmanın önemli bir vasıtasıdır. Osmanlı sultanları tebaya Allah'ın bir emaneti olarak bakmış, bu emanet ve sorumluluk anlayışıyla Osmanlı sultanları tebanın her türlü zulüm ve haksızlıktan korunması ve hakkının teslimi konusunda titiz davranmışlardır (Öztürk, 2001:612). Adaletin en iyi şekilde işleminde ise halktan gelen şikâyetlerin önemli rolü bulunmaktadır. Zira bu şikâyetler oto kontrolün sağlandığının bir göstergesi olmakla beraber, verilen bir emrin görevliler tarafından yerine getirilip getirilmediği, kanunların ne derece

uygulandığının da bir göstergesidir. Bu bağlamda halktan gelen şikâyetlere, şahsi anlaşmazlıklara, mahkeme kararına itirazlara, alacak-verecek davalarına, köylünün toprak anlaşmazlığına, tımarlı sipahinin vergiyi toplayamama şikâyetlerine, esnaf şikâyetlerine vb. konu olan Ahkâm defterleri, 1742 yılından itibaren eyalet esasına göre tutulmaya başlanmıştır. Osmanlı Devleti'nde eyaletlere göre tutulan Ahkâm Defterleri serilerinden biri de Sivas eyaletine aittir ve 36 adet defterden oluşmaktadır. Sivas Ahkâm Defterleri 1742 yılında başlamış ve 1908 yılına kadar sürmüştür. Bu defterlerde genel olarak Sivas eyaletine bağlı Amasya, Karahisar-ı Şarkî ve Tokat sancakları ile Amasya, Gümüşhacıköy, Havza, Köprü, Ladik, Mecidözü, Merzifon, Alucra, Hamidiye, Karahisar-ı Şarkî, Koyulhisar, Suşehri, Aziziye, Bünyan-ı Hamid, Darende, Divriği, Gürün, Hafik, Kangal, Tenos, Yıldızeli, Zara, Erbaa, Niksar, Tokat ve Zile kazalarına ait şikâyet hükümleri bulunmaktadır. Bu hükümlerde genel olarak idari ve askeri yetkililerle ilgili şikâyetler, köylünün toprak anlaşmazlıkları, tımarlı sipahinin vergiyi toplayamama şikâyeti, vakıflarla ilgili şikâyetler ile borç, miras, soygun, cinayet gibi toplumun genelini ilgilendiren şikâyetler yer almaktadır.

Tez çalışmamızın birinci bölümünde Divân-ı Hümayûnda tutulan defterler hakkında genel bir değerlendirme yapılarak Ahkâm Defterleri ve tutuldukları eyaletler hakkında bilgi verilip tablo halinde gösterilecektir.

İkinci bölümde 19 numaralı Sivas Ahkâm Defteri'ndeki hükümlerin (s.1-60) şekil ve içerik yönünden değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu bağlamda konularına göre tasnif edilen hükümlerin kategorik dağılımı tablo halinde gösterilecek, tasnifi yapılan her konu kendi başlığı altında ayrıca değerlendirilecektir.

Üçüncü bölümde 19 numaralı Sivas Ahkâm Defteri'ndeki (s.1-60) hükümlerin özetleri verilecektir. Araştırmacılara kolaylık sağlaması açısından bu bölüm "sayfa numarası", "hüküm numarası", "hüküm konusu" ve "hüküm özeti" sütunlarının yer aldığı bir tablo içerisinde verilecektir.

Dördüncü bölümde 19 numaralı Sivas Ahkâm Defteri'ndeki (s.1-60) hüküm suretlerinin transkripsiyon aşamasında izlenilen yöntem ve akabinde hükümlerin transkripsiyonu verilecektir.

Beşinci bölümde ise “bulgular ve tartışma” başlığı altında çalışmamız kapsamında hükümlerde tespit edilen sancak, nahiye, nahiyelere bağlı olarak belirtilen köyler ile vakıflar, mezra' ve mahalleler tablolar şeklinde gösterilerek belirtilecektir. Yine hükümlerde bahsi geçen üst düzey yöneticiler ve devlet me'murları ayrı başlıklar halinde değerlendirilerek çalışma tamamlanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.DİVÂN-I HÜMAYÛN'DA TUTULAN DEFTERLERE GENEL BİR BAKIŞ

Osmanlı Devleti bürokrasisinde alınan kararların, hükme bağlanan konuların Divân ve maliye kalemlerinde kaydolunduğu seriler olan defterler (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: XXVIII) Osmanlı devlet teşkilatının Tanzimat öncesi döneme ait, iki ana seri halindedir. Bunlardan birincisi, devletin siyasi ve hukuki kararları ile beldelerin asayiş ve nizamına ait hükümlerin kaleme alındığı Divân-ı Hümayûn Defterleri'dir. İkincisi, sadece mali konularda, mirî işlerden sayılan cizye, avârız ve mukâtaa işleriyle ilgili konuların düzenlenip kaydolunduğu Bâb-ı Defterî Defterleri'dir. Bunların yanı sıra, herhangi bir hüküm ihtiva etmeyen, has, ze'amet, tımar, mülk, vakıf arazi türlerini tayin ve tescil eden ana defterlerin muhafaza edildiği ve bu defterlerle ilgili günlük işlerin yapıldığı Defterhâne-i Âmire'ye aid defterler de bulunmaktadır. Bu defterlerde hazineye ait arazinin kimlere ve ne maksatla tevcih edildiğini, zaman zaman yapılan değişikliklerle vergilerin müfredatını, kimlere tarh ve tevzi edildiğini gösteren bilgiler bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti'nde, hangi din ve millete mensup olursa olsun, hangi meslek ve tabakadan bulunursa bulunsun kadın erkek herkese açık olan, birinci ve ikinci derecedeki siyâsi, idarî, askerî, örfî, adlî ve malî işlerin, şikâyet ve davaların görüşülüp karara bağlandığı en önemli kurum olan Divân-ı Hümayûn'da (Halaçoğlu, 2002: 797) muhtelif işler hakkında birçok defter tutulmuştur. Bunlar içinde en mühimleri *mühimme*, *ahkâm*, *tahvil*, *rüûs*, *nâme*, *ahidnâme* (Uzunçarşılı, 1988: 76) gibi defterler olup, bunlardan başka devletin hakiki ve hükmi şahıslarla imzaladığı mukavelelerin kaydedildiği *Mukavelenâme Defterleri*, Divân-ı Hümayûn tarafından verilen bedeni cezaların icrasına ait hükümleri ihtiva eden *Nefî ve Kısas Defterleri* (Binark, 1980: 50) gibi konularına göre birçok defter vardır.

1.1. Mühimme Defterleri

Divan-ı Hümâyûn toplantılarında müzâkere edilen dahilî ve haricî meselelere ait önemli siyasî, askerî, içtimaî ve iktisadî kararların kaydedildiği defterlere *Mühimme Defterleri* adı verilmiştir. Osmanlı Arşivi'nde H.961-1333/M.1553-1915 tarihleri arasında tutulmuş 419 adet Mühimme Defteri mevcuttur (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 7). Daha önce divân kayıtlarının yer aldığı defterlere “mîrî ahkâm defterleri” veya “ahkâm-ı mîrî” denilmiştir. Zamanla idarî ve adlî konular ayrı defter serilerinde toplanmış, şikâyetler sonucu alınan kararlara dair hükümler için 1649'dan itibaren “şikâyet defterleri” tutulmaya başlanmış 18. yüzyıl ortalarından itibaren bunlar da vilâyetlere göre ayrılarak “ahkâm-ı şikâyet” adıyla anılmıştır. Devlet işleriyle ilgili olanlar ise mühimmelerde kalmış, yanlışlıkla mühimmeye yazılan hüküm olduğunda ise bu husus belirtilerek hüküm iptal edilmiştir (Kütükoğlu, 2006: 521).

Mühimme Defterleri, hükümlerin sâdır oldukları Divanlar bakımından dört grupta değerlendirilir. Bunlardan birincisi padişahın payitahtta bulunduğu sırada, Sadrazam başkanlığındaki divân toplantısından çıkan emirlerin kaydolunduğu defterler olan *Mühimme Defterleri*'dir. İkincisi, Sadrazamın seferde bulunması münasebetiyle devlet merkezinde rikâb-ı hümayûn kaymakamının yetkisi altında toplanan divân veya meclisteki müzakereye dair alınan kararların yazıldığı defterler olan *Rikâb Mühimmesi* (Uzunçarşılı, 1988: 82) defterleridir. Üçüncüsü, ordu ile birlikte sefere çıkan sadrazamın sefer sırasında akdettiği Divân toplantılarında alınan kararların yazıldığı defterler olan *Ordu Mühimmesi* (Kütükoğlu, 2006: 521) dir. Sonuncusu ise Padişah ve sadrazamın aynı anda Dersâdet'ten ayrıldığında, devlet işlerini idare etmek üzere tayin edilen Sadâret kaymakamının müstakil olarak akdettiği Divanlarda alınan önemli kararların yazıldığı defterler olan *Kaymakamlık Mühimmesi*'dir.

1.2. Rûûs Defterleri

Rûûs-ı Hümâyun Kalemî defterleri adı verilen bu defterlere vezir, beylerbeyi ve timar sahipleri hariç olmak üzere, devlet hizmetinde bulunan kimselerin tayin beratlarının ve vazife tevcihlerine ait belgeler kaydedilmiştir (Halaçoğlu, 2002: 800). Rûûs defterleri, rûûs-ı kaza (kadı rûûsları), mukataat rûûsu, rikâb rûûsu, vakıf rûûsu, müderrislik rûûsu gibi kısımları içermektedir. Bunlardan başka Divân-ı Hümayûn rûûs defteri, sadr-ı azamların ikindi rûûs defterleri, serdar rûûs defteri gibi defterler de vardır. Rûûs defterleri arasında bir de Ruûs buyruldu defteri bulunmaktadır. Bu defterde kime ne hizmet verilirse kısaca yazılırdı (Uzunçarşılı, 1988: 82,90). Umumî ruûsları içeren defter cebeci, sipahi, silahdar ve bölükât-ı erbaa, müteferrika, azab, bayrakdar, dizdârlık, kale topçuluğu, kale mustahfızlığı, mukataacılık, tevlîyyet, imamet, muhtesiblik, kethüdalık... vs. rûûslarını göstermektedir. En eskisi 1546 yılına ait olup, 1908'e kadar tutulduğu bilinmektedir (Güldiken, 2007: 16)

1.3. Tahvil Kalemî Defterleri

Tahvil, sefere iştirak etmemek veya ölüm sebepleriyle mahlûl kalan timar ve zeâmetlerin başka birine tevcihi yerine kullanılan bir tabirdir. Tahvil Kalemî, merkezden tayin edilen büyük memurlar ile mahlûl timar ve zeâmetlerin tevcihine dair olan kayıtları tutup tezkire ve vesikaları yazan kalemin adıdır. Bu kaleme *Nişan Kalemî* veya *Kese Kalemî* de denilir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 59). Bir kimseye zeamet veya timar verildiğinde kayıtlar defterhanede işlenip Tahvil kalemine gönderilir, burada bütün beratlar tahvil ve beylik kâtiplerince yazılıp, berat mümeyyizince düzeltildikten sonra Âmedci tarafından kontrol edilerek gönderilirdi. Bu evraka dayanarak oluşturulan fermana *tahvil hükmü* adı verilirdi (Halaçoğlu 2002:800).

1.4. Nâme Defterleri

Padişahlar tarafından İslâm ve Hristiyan hükümdarlar ile Osmanlı Devleti'ne tâbi imtiyazlı olan Mekke şerîfine, Kırım hânına, Erdel kralına, Eflak ve Boğdan voyvodalarına, Gürcü ve Dağıstan hânlarına gönderilen mektuplara “Nâme-i Hümâyûn” adı verilir (Kütükoğlu, 1998: 146). Bunların bir sûreti ile gelen cevaplar ise “Nâme Defterleri” ismindeki defterlere kaydedilirdi. Ayrıca padişahlar tarafından önemli devlet işlerine dair sadrazama hitâben yazılan bazı hatt-ı hümâyûnlar ile muahedenâme, tasdiknâme, temessük gibi belgelerin de sûretleri bu defterlerde yer almıştır. Başbakanlık arşivindeki nâme defterleri on beş tane olup 1699'dan başlayıp, 1896 senesine kadar devam etmektedir. Daha önceki tarihlere ait defterler yoktur. 16. yüzyıldaki nâmeler ra'iyet defterlerine yazılmıştır (Uzunçarşılı, 1988: 92).

1.5. Şikâyet Defterleri

Osmanlı Devlet sistemi adalet prensibi üzerine kurulmuştur. Bu adalet kavramı, halkın dilek ve şikâyetlerini icabında doğrudan padişaha sunabilmesi, onun emri ile isteklerinin yerine getirilmesi ve haksızlıkların giderilmesi ilkesine dayanıyordu. Bu temel anlayış Osmanlı idaresinde bir takım teşekküllere vücut vermiştir ki, Divan-ı Hümâyûn Şikâyet Klemi bu teşekkülün en başta gelenidir. Şikâyet defterleri Osmanlı Arşivi'nde 989 numaralı Divan-ı Hümayûn defterleri Kataloğunda “Atik Şikâyet Defterleri” adıyla H.1059-1253/M.1649-1837 yılları arasında tutulan 213 adet defterlerden oluşmaktadır (Öztürk, 2001:613). 1649 yılına kadar ferman, berat ve hükümlerin tamamı Mühimme defterlerine kaydolunurken; bu tarihten itibaren yalnız devlete ait işler Mühimme Defterleri'ne yazılmış, şahsî dâvalara ait ferman, berat ve benzeri kayıtlar için Şikâyet Defterleri adı verilen ayrı defterler tutulmaya başlanmıştır. 1742 tarihinden itibaren ise şikâyetlerin eyaletlere göre ayrı defterlere kaydedilmesi usul edinilmiştir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 21).

Konu olarak bu defterler; idarî ve askerî yetkililerle ilgili şikâyetleri, soygunları, mahkeme kararlarına itirazı, borçlarla ilgili şikâyetleri, köylünün toprak anlaşmazlıklarını, tımarlı sipahinin vergiyi toplayamama şikâyetlerini ve esnaf şikâyetlerini içermektedir.

1.5. Ahkâm Defterleri

Ahkâm; sözlük anlamı “hüküm” (Sami, 1998: 78) olup, değişik şekillerde tanımlanan “hüküm” kelimesi özel manâda devlet otoritesini ifade etmesinin yanı sıra, “bir hâkimin belli bir konuda verdiği karar, iki nesne veya fikir arasında kurulan bağlantı” vs. değişik manalarda kullanılmış olan oldukça geniş kapsamlı bir kavramdır. Divân-ı hümayûn, maliye, darbhone vs. yerlerden padişah adına yazılan emir ve tembihâta da kısaca *hüküm* adı verilmektedir (Şimşir, 1995: 358). Vesikalarda ise herhangi bir iş veya vazife için padişah tarafından verilen yazılı emre Hüküm-i Hümayûn adı verilmektedir. Divân-ı Hümayûn’dan çıkan, hüküm, kanunnâme ve nizâm mahiyetinde olan kararların kayıtlı bulunduğu defterlere genel manâda “Ahkâm Defterleri” denilmiştir. Çok dikkat ve itina ile tutulan bu defterler daimî bir müracaat kaynağı vasfını taşımaktadır. Şöyle ki, geçmişe yönelik bir uygulama ya da bir iş söz konusu olduğu durumlarda bu defterlere bakılarak konunun çözümüne yönelik hüküm verilmiştir (Pakalın, 1993: 30).

Osmanlı Devleti’nde sadece padişahın değil, padişahın yetki verdiği makam veya bu makama bağlı dairelerinde, padişah adına hüküm verme yetkileri bulunmaktadır. Bundan dolayıdır ki, hükümler sadâret makamından veya defterdarlıktan çıkardı. Sadâret makamından çıkan hükümler daha çok ferman adıyla, *defâtir-i umûr-ı ra’iyet* veya *ahkâm-ı ra’iyet* adı verilen defterlerde toplanmıştır (Sahillioğlu, 1988; 551). Has, zeamet, tımar, mülk vakıf gibi arazi türlerini tayin ve tescil eden ana defterlerin muhafaza edildiği ve bu defterlerle ilgili günlük işlerin yapıldığı daire olan Defterhâne-i Âmire (Afyoncu, 1994: 100) den çıkan ahkâmın toplandığı defterlere *ahkâm-ı maliye* denilmiştir ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde yer alan en eski maliye ahkâm defteri 1521 tarihli olup, Kâmil Kepeci tasnifinde yer almakta

ve çoğunlukla Rumeli'ye ait malî ahkâmı içermektedir. Bunların yanı sıra Divân-ı Hümayûn'a ait olup daha ziyade XVII. yy'da görülen şikâyet defterleri serileri de ***Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri*** adını almaktadır. (Sahillioğlu, 1988: 551).

Osmanlı Devleti'nde 1649 yılına kadar bütün fermân ve hükümler, Mühimme Defterlerine kayd olunduğunu, bu tarihten itibaren ise idari ve adli konuları ihtiva eden meselelerin farklı defter serilerinde tutulmaya başlandığını, ve devlete ait meseleleri ihtiva eden kayıtların Mühimme Defterlerine kaydedildiğini daha önce belirtmiştik. Daha sonraki dönemlerde ise şahsi anlaşmazlıklar, mülki ve idari yöneticilerle ilgili şikâyetler, kadılar tarafından verilen kararlara yapılan itirazlar, alacak-verecek ve vergilerle ilgili şikâyetler, toprak ve tımarla ilgili anlaşmazlıklar ve esnaf şikâyetleri gibi meseleler ve bunların çözümünü içeren kayıtlar 1649 tarihten itibaren ***Şikâyet Defterleri*** adı verilen ayrı defterlere kaydedilmeye başlanmıştır (Günay, 2014: 15). Şikâyet Defterleri de Mühimme Defterleri gibi *Beylikçi Kalemî* tarafından hazırlandığı için defterin ebadı ve türü ile kaydedilen hükümlerin düzenleme şekli Mühimme Defterleri ile benzerlik göstermektedir. Ayırt edebilmek ve daha kesin bir tespit sağlamak için resmi kayıt ve içeriğe bakılması gerekmektedir (Şimşir 1994: 359). Şikâyet defterlerinde bulunan hükümler dilekçeler üzerine yazılmış hükümlerden oluşmakla birlikte Mühimme Defteri'ndeki padişahın emirleri önceden dilekçe yazılmadan çıkarılmıştır.

Osmanlı Devleti'nde özellikle de 17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren merkezi otoritenin zayıflamaya başlamasıyla, bu duruma paralel olarak şikâyetlerin arttığını görüyoruz. Yerel mahkemece çözüme kavuşturulamayan veya halkın doğrudan merkeze arz veya arz-ı hal göndererek yaptığı şikâyetlerin artması neticesinde, bu şikâyetleri hafiletmek çözüme kavuşturmak, dolayısıyla devlet otoritesini yeniden tesis etmek amacıyla Reisü'l-küttâb Ragıp Efendi tarafından mahalli sistemin getirilmesi uygun görülmüştür. 1742'den itibaren eyaletlere ait şikâyetler ayrı ayrı tutulmaya başlanarak *Ahkâm Defterleri* oluşturulmuştur (Günay, 2014: 16) 1649-1813 yılları arasındaki dönemi kapsayan Şikâyet

Defterleri serileri ülkenin tamamını kapsamakla birlikte, Ahkâm Defterleri belli eyaletlere göre sınıflandırılmıştır (Şimşir, 1995: 330). Bu sınıflandırma Şikâyet defterleri ile Ahkâm defterleri arasındaki önemli farkı da ortaya koymaktadır.

1.6.1.Ahkâm Defterleri'nin Şekil Özellikleri

Ahkâm Defterleri, Şikâyet Defterlerinin devamı olarak tutulmalarına rağmen bu defterler şekil olarak bazı farklılıklar göstermektedirler. Şöyle ki, Ahkâm Defterleri, Şikâyet Defterlerine göre ebat olarak daha dar ve uzundurlar. Ahkâm Defterlerinin kapak kısmında öncelikle defterin nereye ait olduğu belirtilmiştir. Örneğin,

“Hazâ defter-i kuyûd-ı şikâyet der Eyâlet-i Sivas....”

“Haza kuyûd-ı ahkâmu 'ş-şikayat-i li-eyâlet-i Haleb....”

Ahkâm Defterleri türünde kayıtların yazılmaya başlandığı bölgelerde bir sonraki defter Şikâyet Defteri ismiyle kaydedilmiştir. Bundan dolayı Ahkâm Defterleri olarak bilinen defterler, *Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri* olarak da adlandırılmıştır. Yukarıdaki örnekte Sivas Ahkâm Defteri için *“Kuyûd-ı Şikâyet”*, Haleb Ahkâm Defteri için *“kuyûd-ı ahkâmu 'ş-şikâyet”* gibi kayıtlarla defter türünün farklı ifadelerle belirtildiği görülmektedir. Ahkâm defterlerindeki tarih yazımında tam bir gün verilmeyerek günler *evâil*, *evâsıt*, *evâhir* gibi onar günlük dilimler halinde yazılmış ve daha sonra ayı ve yılı kaydedilmiştir. Ahkâm defterlerinde yer alan hükümlerden her bir hükmün ilk kısmı, şer'î ve örfî yetkiliye ayrı ayrı veya ikisine birden hitap ile başlamaktadır. Daha sonraki bölümde şikâyet konusu açıklanmaktadır. Son bölüm ise, getirilen çözümü kapsamaktadır. Hükmün sonunda *“şer'le görülmek için yazılmıştır”*; *“mahallinde şer'le görülmek bâbında”* vb. ifadelere yer verilmiştir (Güldiken 2007: 19).

1.6.2. Ahkâm Defterleri'nin Yazı Türü

Ahkâm Defterleri, Osmanlı Devleti'nin idâre sahasındaki en yüksek resmî dairelerin yani Divân-ı Hümayûn'da görüşülen meselelerin tutulduğu kayıtlarda kullanılan bir yazı çeşidi olan “*dîvânî*” (Gökbilgin, 1992: 44) yazı türü ile yazılmıştır. Kütükoğlu, eserinde, arşiv belgelerindeki yazıların aslında tam olarak divânî olmadığını “kırma” veya “hurda” denilen yazı şekilleriyle yazıldığını belirtmektedir. Yine, “süratli yazma endişesinin zaman zaman yazının noktalarının ihmal edilmesine sebep olmuş ve bu nedenle belgelerin okunmasının divânîye nazaran çok daha zor” olduğunu ifade etmiştir (Kütükoğlu, 1998: 63).

1.6.3. Ahkâm Defterleri Tutulan Bölgeler

Muhteva itibariyle Şikâyet Defterleri'nin devamı olan Ahkâm Defterleri eyaletlere göre tutulmuşlardır. Tarih olarak Şikâyet Defterleri'nden 104 sene sonra (Mora Ahkâm Defteri hariç) hepsi 1155/1742 tarihinden başlayıp, II. Meşrutiyet dönemine kadar devam etmektedir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 22). Büyük bir titizlikle tutulan Ahkâm Defterleri, on altı bölge esas alınarak aşağıdaki gibi tertib edilmişlerdir:

Tablo 1. 1. Ahkâm Defteri Tutulan Bölgeleri Gösterir Tablo

1-Adana	2- Anadolu	3- Bosna	4- Cezâyir ve Rakka
5-Diyarbakir	6- Erzurum	7- Halep	8- İstanbul
9- Karaman	10-Maraş	11-Mora	12- Özi ve Silistre
13- Rumeli	14- Sivas	15- Şam-ı Şerif	16- Trabzon

1.6.3.1. Adana Ahkâm Defterleri

1155-1295/1742-1878 tarihleri arasındaki hükümleri ihtiva eden Adana Ahkâm Defterleri 9 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterlerde Nefs-i Adana, Cebel-i Bereket, İçel, Kozan, Mersin sancaklarına bağlı Hamidiye, Karaisalı, Bulanık, Hassa, Islahiye, Osmaniye, Payas, Yarpus, Anamur, Ermenak, Gülnar, Silifke, Teke, Haçın, Kars, Sis ve Tarsus kazalarına ait hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 23).

1.6.3.2. Anadolu Ahkâm Defterleri

1155-1306/1742-1889 tarihleri arasındaki hükümleri ihtiva eden 186 adet defterden oluşmaktadır. Merkez sancağı Kütahya olan Anadolu eyaletine ait bu defterlerde, Hüdavendigâr, Karahisar-ı Sâhip, Saruhan, Aydın, Kastamonu, Bolu, Menteşe, Sultanönü, Ankara, Kangırı (Çankırı), Teke, Hamit ve Karesi sancaklarına ait hükümler bulunmaktadır (BOAR, 2010: 23).

1.6.3.3. Bosna Ahkâm Defterleri

1155-1285/1742-1867 tarihleri arasındaki hükümleri ihtiva eden 9 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterlerde Bosna'ya bağlı Banaluka, Bihke, Hersek, İzvornik ve Travnik sancakları ile Derbend, Gradiška, Kostaniça, Pridor, Prinyavor, Teşne, Klivaç, Krupa, Petrovaç, Saneski moset, Sazin, Çaniça, Çelebi Pazarı, Foça, Foyniça, Visoka, Viçgrad, Bileke, Gaçka, İstolaç, Koniça, Liyobuşka, Lubin, Novasin, Trebin, Berçka, Blene, Graçaniça, Gradaçaç, Kladani, Maglay, Srebreniça, Vlaseniça, Bugoyna – Akhisar, Glamoc, İhlevne, Jobçe, Jopanyaç, Prozor, Yayçe ve Zeniça kazalarına ait hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 23).

1.6.3.4. Cezâyir ve Rakka Ahkâm Defterleri

Ege adaları ve sahil bölgelerine ait 1159-1308/1746-1891 tarihleri arasındaki hükümleri içeren Cezâyir ve Rakka Ahkâm Defterleri 25 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterlerde Limni, Lefkoşe, İmroz, Kandiye, Girit, Sakız, Bozcaada, Yund, Trepoliçe, Şarköy, Biga, Kıbrıs, Marmara, Resmo, Midilli, Semadirek, Molova, Makşa, Gelibolu, Kalonya, Karahisar-ı Şarkî, İstanköy, Galata, İstandil, Sultanhisarı, Taşözü, Kale-i Sultaniye, İskinoz, Bolayır, Lapseki, Çekmece-i Kebîr, Karaman, Saknos, Rodos, Orşa, Hisariye, Erdek, Bodrum, Tuzla, Sisam, Sıblaice, Taşoz, Çeşme, Ladişe, Edirne, Ayvalık, Üsküdar, Tekfurdağı, İzmid, Mısır, Karine, Pire vb. mahallerin vali, kaymakam, muhafız, muhassıl, nâib ve kadılarına hitaben yazılan ahkâm kayıtlarını içermektedir. Bu defterlerden 24 ve 25 numara Rakka Defterlerine ait olup, içerisinde Ruha, Benî Rabîa, Cemmâse, Birecik, Habur ve Suruc sancaklarına ait hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 29).

1.6.3.5. Diyarbekir Ahkâm Defterleri

Diyarbekir Ahkâm Defterleri 1155-1292/1742-1875 tarihleri arasındaki hükümleri içermekte ve 9 adet defterden oluşmaktadır. Diyarbekir eyaletine bağlı Âmid, Harput, Ergani, Siverek, Nusaybin, Hısn-ı Keyf, Çemişkezek, Siirt, Çapakçur, Sincar, Tercil, Kulp, Çermik, Pertek, Malazgirt, Atak, Pesban, Burban, Seğmen, Meyafarikin, Mührani ve Akçakala sancakları ve Beşiri, Derik, Lice, Silvan, Siverek, Çermik, Ergani Madeni, Palu, Cizre, İvanye, Mardin, Midyat ve Nusaybin kazalarına ait hükümleri içermektedir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 30).

1.6.3.6. Erzurum Ahkâm Defterleri

Erzurum eyaletinin ahkâm defterleri sayısı 19 olup, 1155-1296/1742-1876 tarihleri arasındaki hükümleri içermektedir. Bu eyalete bağlı Bayezid, Erzincan ve Hınıs sancakları ile Bayezid, Diyadin, Eleşkird, İntab (Tutak), Patnos, Sebki, Hamur, Kara Kilise, Erzincan, Kemah, Kuruçay, Kuzican, Refahiye, Bayburt, İspir, Keskim, Kiğı, Pasinler, Tercan, Namarvan ve Hınıs kazalarına ait hükümleri ihtiva etmektedir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 30).

1.6.3.7. Halep Ahkâm Defterleri

1155-1266/1742-1850 tarihleri arasındaki hükümleri içeren ve 9 adet defterden oluşan Halep Ahkâm Defterleri, Halep'e bağlı Maraş ve Urfa sancakları ile Antakya, Ayntab, Bâb-ı Cubul, Beylan, Cebel-i Seman, Cisir-i Şugur, Harim, İdlib, İskenderun, Kilis, Maarretü'n-Numan, Menbic, Rakka, Andırın, Elbistan, Maran, Pazarcık, Zeytun, Birecik, Harran, Rumkala, Suruç ve Urfa kazalarına ait hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 31).

1.6.3.8. İstanbul Ahkâm Defterleri

26 adet defterden oluşmakta ve 1155-1328/1742-1910 tarihleri arasındaki hükümleri içermektedir. Defterlerde, İstanbul merkezi ile Beyoğlu, Üsküdar, Adalar, Gebze, Beykoz, Kartal, Küçükçekmece, Şile, Galata, Edirne, Karamürsel, Kale-i Sultaniye, Çatalca, Silivri ve Bandırma kazalarına; Haremeyn ve Evkâf Müfettişliği'ne ve Serbostaniyân makamlarına hitaben yazılan hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 32).

1.6.3.9. Karaman Ahkâm Defterleri

1155-1295/1742-1878 tarihleri arasındaki hükümleri ihtiva eden 39 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterler, Karaman eyaletine bağlı Konya, Beyşehir, Nevşehir, Kayseri, Niğde, Aksaray ve Akşehir sancaklarına ait hükümleri ihtiva etmektedir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 32).

1.6.3.10. Maraş Ahkâm Defterleri

1155-1294/1742-1877 tarihleri arasındaki hükümleri ihtiva eden 6 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterler, Maraş eyaletine bağlı Malatya, Ayntab, Sumeysat ve Kars-ı Zülkadriye sancaklarına ait hükümleri ihtiva etmektedir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 34).

1.6.3.11. Mora Ahkâm Defterleri

21 adet defterden oluşmakta ve 1128-1255/1716-1840 tarihleri arasındaki hükümleri içermektedir. Bu defterler Eğriboz (Ağriboz), Çatalca, Holomie, İnebahtı, İstefe, Kızıllıhisar, Livadya, Balyabadra, Trabiçe, Gördos, Saline, Badracık, Urmiye, Karlılı, Beyşehir, İzdin, Mora, Eneklı ve Mezistre'nin vali, kadı, muhassıl, nâib, muhâfiz vb. mülkî ve adlî memurlarına hitaben yazılan hükümleri ihtiva etmektedir. Ayrıca Cezâir defterlerinde geçen bazı mahal isimleri de zikredilmiştir. Bu defterlerde diğerlerinde olduğu gibi konu ile ilgili olmayan hükümlere de rastlanmaktadır. Meselâ, 1 numaralı defter Fransızların İstanbul'daki elçisi De Bönnak'ın (De Bonnac) muhtelif tarihlerdeki arzuhallerine binâen verilen hükümlerin "Rikâb ve Âsitâne" kayıtlarını ihtiva etmektedir. Normal ahkâm hükümleri yerine çeşitli eyalet, sancak ve kazalara hitaben tüccar gemileri, kiliseler ve ahidnâmelerle ilgili hükümler kaydedilmiştir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 34).

1.6.3.12. Özi ve Silistre Ahkâm Defterleri

H.1155-1294/M.1742-1877 târihleri arasındaki hükümlerden oluşan defterler, 49 tanedir. Özi ve Silistre eyaletine bağlı, Kefe 17aiyetinde1717ği, Eflâk ve Boğdan voyvodalıkları, Silistre, Tekeyolu, Niğbolu, Vize, Çirmen ve Kırkkilise sancakları ile bunlara bağlı kazalara ait hükümlerden oluşmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 35).

1.6.3.13. Rumeli Ahkâm Defterleri

85 adet defterden oluşan Rumeli Ahkâm defterleri, H.1155-1326/M.1742-1908 tarihleri arasındaki hükümleri ihtiva etmektedir. Rumeli eyaletine bağlı Paşa livası (Sofya), Köstendil, Vize, Çirmen, Kırkkilise, Silistre, Niğbolu, Vidin, Alacahisar, Vulçitrın, Prizren, İşkodra, Dukakin, Avlonya, Ohri, Delvine, Yanya, Elbasan, Mora, Tırhala, Selanik, Üsküp, Bender ve Akkirman sancaklarına ait hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 36).

1.6.3.14. Sivas Ahkâm Defterleri

Osmanlı Devleti'nde eyaletlere göre tutulan Ahkâm Defterleri serilerinden biri de Sivas eyaletine aittir. Sivas Ahkâm Defterleri Hicri 1155 / Miladi 1742 yılında başlamış ve Hicri 1326 / Miladî 1908 yılına kadar sürmüş, 36 adet defterden oluşmaktadır. Sivas Ahkâm Defterleri'nde, Sivas eyaletine bağlı Amasya, Karahisar-ı Şarkî ve Tokat sancakları ile Amasya, Gümüşhacıköy, Havza, Köprü, Ladik, Mecidözü, Merzifon, Alucra, Hamidiye, Karahisar-ı Şarkî, Koyulhisar, Suşehri, Aziziye, Bünyan-ı Hamid, Darende, Divriği, Gürün, Hafik, Kangal, Tenos, Yıldızeli, Zara, Erbaa, Niksar, Tokat ve Zile kazalarına ait hükümler bulunmaktadır.

Tablo 1. 2. Sivas Ahkâm Defterleri Listesi (BOA Rehberi 2010: 39-40)

Defter Numarası	Hicrî Tarih	Milâdî Tarih	Sayfa Adedi
1	C.1155 – C.1157	1742-1744	291
2	C.1157 – M.1160	1744-1747	476
3	M.1160 – S.1163	1747-1750	380
4	S.1163 – M.1166	1750-1752	297
5	M.1166 – N.1166	1752-1753	328
6	N.1168 – Ra.1171	1755-1757	366
7	R.1171 – R.1173	1757-1760	377
8	R.1173 – S.1175	1760-1761	285
9	S.1175 – Ra.1177	1761-1763	379
10	R.1177 – Ra.1179	1763-1765	293
11	Ra.1179 – M.1181	1765-1767	275
12	M.1181 – M.1189	1767-1775	339
13	B.1189 – Ş.1192	1775-1778	399
14	Ş.1192 – Ra.1194	1778-1780	189
15	Ra.1194 – B.1195	1780-1781	196
16	B.1195 – Za.1197	1781-1783	251
17	Za.1197 – Z.1200	1783-1786	397
18	Z.1200 – R.1208	1786-1793	352
19	L.1209 – C.1211	1795-1796	191
20	C.1211 – C.1217	1796-1803	295
21	L.1217 – Za.1219	1803-1805	191
22	L.1219 – Ş.1224	1805-1809	328

23	Ş.1224 – C.1227	1809-1812	242
24	M.1228 – M.1230	1813-1814	117
25	M.1230 – Ş.1232	1814-1817	196
26	B.1232 – R.1235	1817-1820	253
27	R.1235 – B.1237	1820-1822	287
28	B.1237 – Ş.1241	1822-1826	290
29	Za.1241 – R.1246	1826-1830	294
30	Ra.1246 – S.1250	1830-1834	299
31	S.1250 – Ra.1252	1834-1836	199
32	Ra.1252 – Ş.1258	1836-1842	296
33	Ş.1258 – M.1264	1842-1847	188
34	M.1264 – Z.1270	1847-1854	191
35	M.1271 – C.1280	1854-1863	199
36	C.1280 – L.1326	1863-1908	199

1.6.3.15. Şam-ı Şerîf Ahkâm Defterleri

1155-1326/1742-1908 tarihleri arasındaki hükümleri ihtiva eden 9 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterlerde Şam eyaletine bağlı Safed, Kudüs, Aclun, Lecun, Gazze, Nablus, Tadmür, Sayda, Beyrut ve Kareşüveyk sancaklarına ait hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 40).

1.6.3.16. Trabzon Ahkâm Defterleri

1155-1329/1742-1911 tarihleri arasındaki hükümleri içermekte ve 8 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterlerde Trabzon eyaletine bağlı Canik ve Gümüşhâne sancakları ile

Bafra, arşamba, Fatsa, Samsun, Ünye, Terme, Kelkit, Şiran, Torul, Atina, Hopa, Rize, Akçaabad, Giresun, Görele, Of, Ordu, Sürmene, Tirebolu ve Vakfikebir kazalarına ait hükümler bulunmaktadır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2010: 40).

İKİNCİ BÖLÜM

2. 19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ'NDEKİ HÜKÜMLERİN FİZİKİ VE MUHTEVA AÇISINDAN İNCELENMESİ

2.1. HÜKÜMLERİN DİPLOMATİK VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Dîvân-ı Hümâyûn Defterleri içerisinde 36 adet Sivas Ahkâm defteri bulunmaktadır. Bu defterler içerisinde üzerinde çalıştığımız 19 numaralı Sivas Ahkâm defterinin kapağı, şekil itibariyle ciltli ve ebru desenli olup, 50 x 18 ebatındadır. Varak yerine “sayfa” numaralandırma usulüyle numaralandırılmış olup, numaralandırılan sayfa sayısı 189'dur. Defterin kapağı üzerinde çiçek motifleriyle süslenmiş daire içerisinde yer alan “ Sivas defteri Min Evâsıtı Şevvâl sene 1209 ilâ Evâsıtı Cemâziyelâhir sene 1211” yazılı tanıtım bilgisiyle bu defterin Nisan/Mayıs 1795 – Aralık 1796 yılı arasındaki şikâyet kayıtlarını içerdiğini anlıyoruz. Yazı şekli, diğer ahkâm defterlerinde olduğu gibi “dîvânî”¹ dir. Hükümler, farklı Dîvân-ı Hümâyûn kâtipleri tarafından yazıldığı için yazının estetiği açısından farklılıklar bulunmasına sebep olmuştur (Açıkel, 2012: 3).

19 numaralı Sivas Ahkâm defterinin incelediğimiz ilk altmış sayfasındaki hüküm sayısı toplam 156 olmakla birlikte bu hükümlerden (SAD 19: 40/2) ve (SAD 19: 45/1) numaralı hükümler “sehven tahrir edilmiştir” kaydına istinaden değerlendirmeye alınmamıştır. Her sayfadaki hüküm sayısı ortalama 3-5 arasında değişmekle birlikte 2 sayfayı bulan hüküm kayıtları da vardır. Bu durum hüküm konularının uzun veya kısa olmasından kaynaklanmaktadır. Bu hükümlerde teknik bir terim olarak “hüküm”, “emir” veya “ferman”² adı altında Dîvân-ı Hümâyûn'dan çıkan kararlar yer almaktadır. Diplomatik açıdan

¹ Divânî yazısı, Osmanlı Devleti'nin idâre sahasındaki en yüksek resmî dairesinin, yâni Divân-ı Hümâyûn'un yazı şeklidir. Süslü, gösterişli ve resmî bir yazı niteliği vardır. Aynı işi İranlılar'da Tâlik, Araplarda ise Tevkî yazısı yapmıştır. (Gökbilgin, 1992;44)

² Ferman, Divân-ı Hümâyûn veya Paşakapısı'ndaki divânlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve tuğra bulunan padişah emirlerine verilen addır. Ferman kelimesi tek başına değil, padişaha âid olduğunu ifade eden, fermân-ı âlişân, fermân-ı hümayûn gibi terimler halinde kullanılır (Kütükoğlu, 1998; 100).

bakıldığında defterde yer alan bu kararlar, Dîvân'dan çıkan kararların sûretini teşkil etmektedir. Bu kararların orijinal metinleri muhatab veya muhatabların mahalline gönderilmiştir (Şahin-Emecen, 1994: XX). 19 Numaralı Sivas Ahkâm defterinde incelediğimiz 1-60 sayfaları arasındaki hükümleri şekil özellikleri açısından 3 aşamada değerlendirmek mümkündür.

1-Bütün hükümler öncelikle bir hitab kısmıyla başlamaktadır. Bu hitablarda çoğunlukla muhatabın elkabı verilmemiş görev yaptıkları yer ile makamları yer almış (Şahin-Emecen, 1994: XVIII) olmasına rağmen bazı hükümlerde görev yeri ve makamı ile birlikte ismi de belirtilmiştir.

“Sivâs kâdısına hüküm” (SAD 19: 1/1)

“Amasya sancağı mütesellimine ve Gerigiras kâdısına hüküm” (SAD 19: 2/1)

“Dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zâde Mir Süleyman dâme mecdühû ve Bozok kâdısına hüküm ki” (SAD 19: 9/2)

Hükümler doğrudan doğruya ilgili olan idari-askeri otorite sahipleriyle adlî mercilere gönderilmiştir. Bu bağlamda incelediğimiz 156 hüküm içerisinde 76'sı sadece kadılarına gönderilirken, geriye kalanlarını kadılarıyla birlikte nâ'ib, beylerbeği, sancakbeği, voyvoda, mütesellim, muhassıl, mustahfiz, mübaşir gibi otorite sahipleri oluşturmaktadır. Bunların birden fazla muhataba yazılması, hükmün yazılmasına sebep olan olay veya olayların, birden fazla makamı ilgilendirmesinden ileri gelmektedir (Şahin-Emecen, 1994: XVIII).

2-Hükmün hitap kısmından sonra hükme konu olan şikâyetin kim ya da kimler tarafından yapıldığı, memuriyeti veya rütbesi belirtilmektedir. Hükümlere baktığımızda şikâyetçilerin belli gruplarda toplandığı görülmektedir. Şöyle ki;

a) Bir kaza veya köy halkını temsilen kadıya gidip kadı vasıtasıyla arz-ı halde bulunanlar ile köy halkının kadı vasıtasıyla değil de doğrudan arz-ı halleri,

“Amasya kâdısı Mevlânâ Ahmed Reşid zîde fazluhû sÛdde-i sa’âdetime mektûb gönderüb Seyyid Hasan nâm sipâhî meclis-i şer‘a varub Amasya sancağında Bergoma nâhiyesinde ...”(SAD 19: 18/2)

“Akdağ kazâsına tâbî Zîde nâm karye ahâlileri gelüb ...” (SAD 19: 6/2)

b) Kadıların dîvâna gönderdikleri şikayet konuları ile ilgili mektuplar,

“Kazabad kazâsı nâ’îbi es-Seyyid Hayreddin zîde ilmuhu mektub gönderüb Kazabad ve Tokad’da vâki‘ İvaz Paşa buk’ası vakfının vazîfe-i mu’ayyene ile es-Seyyid Salih veled-i Seyyid Osman mahlûlünden ...” (SAD 19: 12/3)

c) Halktan veya askeri sınıftan bir ya da birkaç kişinin şahsen veya birlikte olarak doğrudan arz-ı halleri,

“Samsun kazâsı sâkinlerinden Ali nâm kimesne gelüb...” (SAD 19: 22/4)

“Zü’emâdan Ömer Sofulu zîde kadrühû gelüb...” (SAD 19: 15/2)

“Kâza-ı mezbûrda vâki‘ Ak İsa vakfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bi’l-fi‘il berât-ı şerîfimle mütevellîsi olan Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Abdülfettah nâm karındaşlar gelüb...” (SAD 19: 26/4)

3-Şikâyette bulunan kişilerin kimlik bilgilerinden sonra hükmün yazılmasına sebep olan olayların yazılmasına geçilmiştir. Osmanlı diplomatik dilinde *nakil* veya *iblâğ* (Şahin-Emecen, 1994: XIX) denilen bu kısımda olaylar genel bir ifadeyle verilmemiş, ayrıntılı olarak yazılmıştır. Örneğin,

“...Seyyid Davud zâviye-i mezbûre vakfının berât-ı alişânımla mütevellisi olmağla sâlifü’z-zikr Kursaray nâm-ı diğêr Kurviran karyesi ber müceb-i defter-i hâkanî divânî mutasarrıfıyla zabt ve mâlikânesi tarafına aid olan mahsûlü kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl ve ta’arruz olunmak icâb etmez iken divanî mutasarrıfları olanlar divanî cânibine racî olan mahsûl ve rüsûmu ahza kanâ’at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun zâviye-i mezbûre tarafına aid olan malikâne mahsûlüne fuzûli

müdâhale ve birkaç seneden berü tegallüben ahz ve vakf-ı şerîfe gadr eylediğın bildirüb...”
(SAD 19: 15/1).

“...kazâ-ı mezbûr sâkinelerinden Ya‘kub Paşa vakfi mütevelliyesi Fatıma nâm hatunun zimmetinde bin iki yüz senesinden bir-vechle karz-ı şer‘îden bâ-temessük yüz otuz kuruş olacak hakkı olub defa‘at taleb eyledikde bi-vech-i şer‘î edâda te‘allül ve muhâlefet ve iptal-i hak ve gadr dâ‘iyyesinde olunduğın bildirüb....”(SAD 19: 20/2).

Şikâyet konusundan sonra şikâyete konu olan olay veya olayların muhatabı olan kişi veya kişilere, neler yapması gerektiği veya nelerin yapılmayacağı hususunda bazı talimatları içeren, Osmanlı diplomatik terimi olarak *emir* veya *hüküm* (Şahin-Emecen, 1994: XIX) denilen kısım yazılmıştır. Aşağıda verdiğimiz örnekler belirttiğimiz husuları göstermektedir.

“... sen ki muhâssıl-ı mûmâ-ileyhsin ma‘rifetinle madde-i mezkûru mahallinde şer‘le rü‘yet ve ba‘de’s-sübut hilâf-ı şer‘-i şerîf gasben ahz eylediği ol mikdar emvâl ve eşyâsın alıvirdikden sonra madde-i katl dahi şer‘an sâbit olur ise tarafeyni gadr ve himâyeden arı vecihle sıhhati üzere der-aliyyeme i‘lâm eyleyüb hilâfından ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında” (SAD 19: 22/2).

“...ihkâk-ı hakk olunmak bâbında sana hitaben hükmi şerîfim sudûrunu istid‘â etmeğın sen ki Cabbar-zâde mûmâ-ileyhsin mahallinde şer‘le görülmek bâbında” (SAD 19: 2/2).

“...hilâf-ı şer‘-i şerîf ol-vecihle te‘allül ve muhâlefet ettirülmeyüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görülmek bâbında” (SAD 19: 12/2).

Emir-hüküm kısmından sonra ise hükümün kayıt tarihi yazılmıştır. Kayıt tarihi yazımında tam bir gün verilmeyerek günler Evâ’il (1-10 arası), Evâsıt (11-20 arası) ve Evâhir (20-30 arası) şeklinde yazılmış bunu mütakiben ay ve sene kaydedilmiştir.

“Fî Evâsıtı L sene 1209” (SAD 19: 1/1)

“Fî Evâhiri S sene [1]210” (SAD 19: 51/3)

İncelediğimiz 17 hüküm suretinde “şerh” yani hükümle ilgili bir açıklama düşüldüğü dikkati çekmektedir. Örneğin, H. Fî Evasıtı M. [1]210/M. Temmuz 1795 tarihli “fitne çıkarıcı şahısların araştırılıp engellenmesi” konulu hüküm suretinde (SAD,19:35/4), kaydedilen bu meselenin araştırılması ve durum gerçekten doğru ise şahısların uyarılması emredilmiştir. Hükümün yazılmasından sonra düşen şerh’de ise bölge yetkililerinin divana gönderdikleri belgede şahısların gerçekten fitne çıkarıcı kişiler olduğu belirtilmiştir. Bunun üzerine gerekli tedbirlerin alınıp huzursuzluğun giderilmesi merkezce emredilmiştir.

2.2. 19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİNDEKİ (s.1-60) HÜKÜMLERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

2.2.1 HÜKÜMLERİN KATEGORİK DAĞILIMI

19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri’nde üzerinde çalıştığımız 1-60. sayfaları arasında toplam 156 hüküm kaydı yer almaktadır. Bu hükümlerin kategorik dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Hükümlerin kategorik dağılımına baktığımızda, en fazla oranı (% 22. 4) vakıf konusu ile ilgili hükümler oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra diğer hükümlerin, vergi tahsili (% 10.24), miras intikali (%5.12), tımar ve zeamet gelirlerine müdahale (% 16.64), para, mal gasbı ve diğer suçlarla ilgili hükümler (% 12.8), emlak ve toprak zaptı (%15.36), alacak-verecek davası konuları (% 8.32) kategorilerinde yoğunlaştığını görüyoruz.

Tablo 2. 1. 19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri’ndeki Hükümlerin (s.1-60)

Kategorik Dağılımı

Kategori	Hüküm Sayısı	Yüzde (%)	Referans
1- Vergi Tahsili ve Vergi Muafiyeti İle İlgili Konular	16	10.24	7/2; 14/3; 15/2; 23/4; 25/1; 25/2; 29/1; 29/3; 30/3; 33/1; 34/1; 43/1; 53/1; 59/1; 20/1; 21/1
2-Tımar ve Zeamet	26	16.64	Tımar Gelirlerine Müdahale,1/2;

Gelirlerine Müdahale			3/1; 6/3; 12/1; 16/3; 18/2; 23/2; 24/1; 31/1; 44/3; 56/1; 56/3; Zeamet Gelirlerine Müdahale, 3/2; 5/3; 10/1; 13/1; 19/1; 19/2; 36/2; 49/2; 51/2; 57/2; 58/2; 59/2; 60/1; 37/1
3- Vakıf Gelirlerine Müdahale	35	22.4	5/2; 8/1; 8/2; 15/1; 15/4; 16/1; 22/3; 24/2; 26/4; 27/1; 12/3; 34/2; 56/2; 20/3; 17/1; 17/2; 44/1; 28/3; 49/1; 38/1; 28/1; 30/2; 32/1; 32/4; 35/2; 39/1; 39/2; 42/1; 42/3; 52/1; 54/1; 55/1; 55/2; 57/1; 40/3
4- Miras Davaları ile İlgili Hükümler	8	5.12	10/3; 12/2; 28/2; 28/4; 32/3; 34/5; 36/1; 38/3;
5-Alacak Verecek Davaları	13	8.32	2/1; 2/2; 57/1; 10/2; 11/2; 20/2; 22/4; 26/2; 26/3; 34/4; 50/2; 50/3; 58/1
6- Para ve Mal Gasbı, Saldırı, Darp İle İlgili Davalar	20	12.8	5/4; 9/2; 11/1; 11/3; 15/3; 22/2; 25/4; 27/3; 29/2; 32/2; 33/2; 35/1; 35/3; 35/4; 40/1; 41/2; 41/3; 44/2; 54/3; 41/1
7- Toprak ve Emlâk Zaptı	24	15.36	6/1; 6/2; 13/2; 22/1; 23/1; 23/3; 25/3; 26/1; 27/2; 30/1; 31/2; 33/3; 42/2; 46/1; 51/3; 53/2; 2/3; 2/4; 7/1; 7/3; 14/2; 16/2; 50/1; 51/1
8-Diğer	14	8.96	1/1; 5/5; 9/1; 14/1; 13/3; 18/1; 34/3; 38/2; 40/2; 45/1; 41/4; 43/2; 48/1; 54/2
Toplam	156	100	

2.2.2. HÜKÜMLERİN İÇERİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, yukarıdaki tabloda kategorik olarak verilen 19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri'ndeki (s.1-60) hükümler içerik yönünden ele alınacaktır. Konunun daha iyi anlaşılması ve araştırmacılara kolaylık sağlaması açısından kategorik dağılımı oluşturan başlıklara göre değerlendirme yapılacaktır.

2.2.2.1.Vergi tahsili ve Vergi Muafiyeti ile İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti kuruluş döneminden itibaren, ekonomik ve sosyal hayatın devamlılığının sağlanması için sistemli bir mali teşkilata sahip olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet gelirlerini ve masraflarını tek bir merkezden idare etmeyi gerektiren bugünkü anlamıyla bir devlet bütçesi ve masrafların belirli bir takım prensiplere göre halka tevzi³ ve taksim edilmesi şeklinde ortaya çıkan bir vergi anlayışı bulunmuyordu. Devlet, zamanın teşkilat ve maliye sisteminin prensiplerine uyarak vergi toplamak hakkını dirlik, malikâne ve vakıf şeklinde çeşitli hizmet ve vazife sahiplerine terk etmiş durumdaydı (Küçük, 2007: 3).

Osmanlı Devleti'nde toprakların sırf mülkiyeti ve kontrol hakkının (rakabesi) devlete ait olması yani devlet malı (mirî) haline konulmuş olması onu işleyenler için tasarruf şekillerini ciddi ölçüde sınırlandıran bir takım kayıtların meydana çıkmasına sebep olmuştur (Barkan, 1988: 93). Şöyle ki toprağı işleyen reaya, toprağın gerçek sâhibi olmayıp, devlete ait toprağın bir kısmını kira ile işler durumda olduğundan kendi mülkü olmayan bu toprağı satma, hibe etme, vasiyet etme, vakfetme haklarına sahip bulunmamaktadır. Mirî arazi rejiminde köylü bir çift öküzle işlenebilecek ve bir çiftçi ailesinin geçinmesine müsait büyüklükte olan ve “çift” ismi verilen ziraat işletmeleri bütünlerinden birini veya bu bütünün yarısını devlet namına bu arazinin kiraya verilmesine ve idaresine me'mur olan tımar sâhibine ve haslarda emin ve mültezimine “tapu resmi” adı altında bir peşin kira ödeyerek kiralamış durumdadır (Barkan, 1988: 93). Osmanlı Devleti toprak tasarrufunda büyük ölçüde mirî

³ **Tevzi**, dağıtma, dağıtılma, herkese malını dağıtma anlamına gelmektedir (Devellioğlu, 2010:1627)

arazide kabul edilen tasarruf şeklini benimsemiştir. Bu tasarruf şekliyle hiç kimsenin topraksız kalmaması, herkesin bir çiftlik büyüklüğünde bir toprağa sahip olması amaçlanmıştır. Aksi takdirde toprak birkaç kişinin elinde toplanacak halkın büyük bir kısmı toprak sahiplerinin kiracısı durumuna düşecektir (Cin, 1985: 94).

İncelediğimiz hükümlerde vergi gelirleri konusuyla ilgili şikâyetlerin çoğunluğunu mirî toprak sisteminden farklı olarak “iki baştan tasarruf” olarak tabir edilen “Malikâne-Divânî” sistemindeki vergi gelirleri oluşturmaktadır. İlk Osmanlı padişahları büyük kumandanlara, ahi ve dervişlere yeni fethedilen arazinin büyük bir kısmını vermiştir. Bu kişiler bu topraklar üzerinde geniş yetkilere sahiptir. Hudud boylarında varlıklı ve selahiyetli şefler, harp adamları bulabilmek, onları fütuhata teşvik etmek amacıyla kumandanlara hudud boylarında her türlü selahiyetlerle temlikler yapmıştır. Bu şekilde vakıf ve mülk sâhibi olan kişiler toprağı bizzat kendileri işleyememekte olduğundan hukuk-ı tasarrufiye (tasarruf hakkı) reayanın elindedir (Barkan, 1939; 154). Bu sistemde de toprağın rakabesi mirî toprakta olduğu gibi devletin elindedir. Bu sisteme göre vakıf veya mülk olan şey topraktan ve toprak üzerinde yaşayan köylüden alınan her türlü vergi olmayıp, sadece toprağın mülkiyet hakkıdır. Vakıf veya mülk sahipleri mülkiyeti kendilerine ait olan toprakları işleyen köylüden yalnızca bir toprak kirası isteme hakkına sahiptirler. Toprağın ve toprak üzerinde bulunan köylülerin devlete vermeye mecbur oldukları diğer bütün hak ve resimler divânî adı altında doğrudan doğruya devlete yani orada devleti temsil eden sipahi veya amile ait bulunmaktadır (Barkan, 1939; 154). Bu hak ve resimler; örf ve adetlere ve toprağın verim kabiliyetine göre değişen ve mahsulün onda birinden yarısına kadar yükselebilen toprak haracı, diğerleri ise, çift, bennâk, caba, gerdek, tapu, ağnam resimleri gibi şer’i ve örfi vergilerdir (Barkan, 1939; 154).

Vergi konusuyla ilgili 16 hüküm kaydı yer almaktadır. Bu hükümlerin bir kısmını yukarıda değinmeye çalıştığımız malikâne-divânî sistemi dahilindeki vergi gelirlerine haksız ve kanuna aykırı olarak yapılan müdahaleler oluşturmaktadır. Bu müdahaleler kimi zaman

sipahi ve mutasarrıf tarafından yapılırken kimi zaman köy veya köylerdeki bazı kişilerden kaynaklanmaktadır. Şöyle ki; bir köyün divani gelirleri, üzerine kayıtlı olan bir sipahi, kendi gelirleriyle yetinmeyip başka bir köyün gelirlerine el koymaktadır. Örneğin, Amasya'da Geldigelen nahiyesine bağlı Fezoğlu köyünün malikâne gelirleri Aşağı kal'a muhafızı Es-Seyyid Mustafa'ya verilmiştir. Divâni gelirleri ise, yine bu kal'ada mustahfiz olan Mehmet oğlu Abdurrahman'a verilmiştir. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken, mezkûr Abdurrahman divâni gelirleriyle yetinmeyip malikâne gelirlerine de el koymuştur (SAD 19: 43/1). Divân bu müdahalelere karşılık defter kayıtlarını tekrar incelemiş, gelirlerin kimlerin üzerine kayıtlı olduğu ve bu kayıtlara göre hareket edilmesini belirten hükümler göndererek müdahalenin önlenmesini sağlamıştır.

Vergi gelirleriyle ilgili bir diğer husus, bazı köyler vakıf köyü olarak kayıt edilmiştir. Bu köylerin reayaları kendi köylerinde ziraate elverişli topraklar olmasına rağmen köylerini terk ederek başka köyde ziraat yapmaya başlamışlardır. Dolayısıyla vakıf köylerdeki arazinin boş kalmasına, ekilip biçilememesine ve vergi gelirlerinin azalmasına sebep olmuşlardır. İzinsiz göç ve yerleşimler karşısında merkez daima kadim (eski) yapının bozulmasına karşı çıkmıştır (Öztürk, 2001:625). Divân bu dava konusu karşısında köylerini terk eden bu kişilerin gittikleri yerlerde avarız hanesine kayıtlı değilse ise tekrar eski köylerine naklinin uygun olacağı, eğer kayıtlı iseler üzerlerine düşen vergilerini vermek zorunda oldukları belirterek davanın halli için hüküm yazmıştır (SAD 19: 30/3). Zira izinsiz göç olayı vergi gelirlerinde azalmalara yol açmaktadır. Bir kısım hüküm konusu ise vergi tahsilinde yaşanan sıkıntıyla alakalıdır. Örneğin, bir hükümde, mutasarrıf tasarrufunda bulunan araziye dut ağaçları dikmek suretiyle ağaçlandırmış ve yaprağını satarak gelir elde etmiştir. Buna rağmen üzerine düşen vergiyi ödememiştir (SAD 19: 7/2). Bilindiği üzere mutasarrıfın bazı fiili tasarrufları izne bağlıdır. Bu anlamda araziye ağaç dikmesi, bina yapması, arazinin toprağından tuğla ve kiremit imal etmesi, çayır olarak tasarruf edilen arazinin tarla haline

getirilmesi gibi tasarruflar bu türdendir (Cin, 1985: 98). Mutasarrıfın izne bağlı tasarruflarından olan ağaç dikmede, dut ağaçları konusunda bir istisna yapılarak, serbest dikimine müsaade edilmiştir. Bu ağaçlar hakkında fidan olarak dikilmiş olmalarına ve aşılınmalarına göre 3 seneden 13 seneye kadar değişen müddetler içinde öşürden muafiyet kabul edilmiştir (Cin, 1985: 99). Daha sonraki dönemlerde ise üzerine düşen vergiyi vermekle yükümlüdür. Bu nedenle divan bu verginin tahsil edilmesini bölge yetkilisine gönderdiği hükümde belirtmiştir.

Vergi gelirlerine müdahale edilmesinin yanı sıra bazı hükümlerde ise reayanın kendi köyünde ziraate elverişli topraklar olduğu halde başka köyde ziraat yapmaları dolayısıyla köylerinin gelirlerinin az olmasına sebep olduklarını ve hatta (SAD 19: 23/4), reayanın üzerine düşen vergiyi ödemekten de kaçındığını görüyoruz. Bazı köylerde reaya ziraat ettiği topraktan elde ettiği gelirin vergisini ödemediği gibi başka bir köyün mera yerlerinde hayvanlarını otlatmak suretiyle faydalanmışlar, otlak resmini de ödememişlerdir. Örneğin, Evail-i M sene 1210/ Temmuz 1795 tarihli bir hükümde, Arapgir sancağında Abad nahiyesine bağlı Habib köyü ile Dağabad nahiyesine bağlı Mavril köyü halkının otlak resmini vermemelerinden dolayı sipahi bu durumu divâna bildirmiştir (SAD 19: 29/3). Kanunnamelerde, “yaylak resmi”, “resm-i merâ”, “yatak resmi” ve “otlak resmi” olarak geçen vergi, sürülerini başka tımar sâhibinin arazisinde otlatan veya mirî yaylaklarda yaylatan sürü sahipleri ve göçebe kabilelerden ve Yörüklerden yılda bir defa olmak üzere bazı yerlerde sürü başına bazı yerlerde koyun başına alınan vergidir (Çağatay, 1947; 509). Divan bu konu üzerine otlak resminde ölçünün koyun sürüsü olup genellikle 300 koyundan müteşekkil olan orta halli bir sürüden vasat bir koyun, ednâ sürüden bir toklu ve a'lâ sürüden bir koyun alınacağını belirterek bu vergilerin tahsil edilmesi gerektiğini gönderdiği hükümde belirtmiştir.

Osmanlı Devleti'nde olağanüstü hallerde, özellikle savaş masraflarının karşılanması için padişahın emri ile halkın doğrudan doğruya devlete vermeye mecbur tutulduğu, her türlü hizmet, eşya ve para şeklinde alınan avarız vergisi ve bu vergiden muafiyet konusu da hükümler içerisinde dikkat çekmektedir. Avarız akçesi öncelikle Müslümanlardan bedence gücü ve kudreti yerinde olanların cihada katılmaları, mal ve mülk sahiplerinin de harcamalar yönünden yardım etmeleri Müslümanlık görevi olarak ileri sürülürken, daha sonraki zamanlarda bu yardım ibadetlikten çıkarılarak “avarız-ı divaniye” olarak devlete istediğinde ödeme zorunluluğu bulunan bir vergi olmuştur. Bu türdeki vergilerin ödeyicileri “avarıza bağlı haneler” yani eve ve toprağa sahip olan kişilerdir (Akdağ 2010; s.561). Osmanlı Devleti'nde bu verginin alınması bazı esaslara bağlanmıştır. Bölgenin zenginliğine, halkın şehirli, köylü, göçebe ve muhacir olup olmadığına, dükkân, ev ve tarla miktarına, zamanın ve vaziyetin icaplarına göre belirlenmiştir. Ordunun ihtiyacı için lâzım gelen harp malzemesini, arpa ve samanı tedarik ve nakletmek, icabında amele, araba ve hayvan bulmak, kürekçi, azap, kavas vb. orduya yardımcı sınıflar temin etmek avarız-ı divaniye denilen vergilerin belli başlılarındandır (Barkan, 2001: 14-15). Devlet, belirtilen vergi türlerini, hesaplanmış miktarlarda her mıntikanın kadısına hükümler göndererek toplamayı emretmiştir. “Halk, iktidarı nispetinde âlâ, evsat ve ednâ olarak, muhtelif derecelerden teklife iştirak ettirilmekte ve iktidarı olmayanların hissesi ise, zenginler tarafından temin edilmektedir” (Barkan, 2001: 15). Bu şekilde kimlerin bu vergiyi verip, vermeyeceği kanunlarla belirtilmiş ve kaydedilmiş olmasına rağmen, hükümlerde bazı mahallerde ikamet eden kişilerden, avarız vergisine tabi malı mülkü olmamasına rağmen hükümlerde geçen “...bi'l-fi'il zabt ve tasarrufunda avâriz hânesine bağı tekâlîf alınmak icâb ider kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri olmayub...” “...sen dahi bizimle ma'an hisse ver deyu hisse talebi ve ehl-i örf tâifesi taraflarından dahi bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka mütâlebesiyle...” gibi ifadelerle muaf kimselerden de avarız vergisi talep edilmiştir. Örneğin, Merzifon kazasına bağlı Aşut mahallesinde oturan Baykuş Ömer Efendi

adlı kişinin avarız vergisine bağlı malı mülkü olmamasına rağmen ehl-i örf'den bazıları kanuna aykırı olarak bu kişilerden vergi talebinde bulunmuşlardır. Görevlilerin reayadan haksız ve fazla vergi tahsil etmek istemesine karşılık durum divâna bildirilmiş, divândan bu durumun araştırılması, eğer bir kişinin herhangi bir mahalde avarız hanesine bağlı malı mülkü yok ise o kişiden veya kişilerden avarız vergisi istenmemesi yönünde hüküm gönderilmiştir (SAD 19: 21/1).

Bilindiği üzere Osmanlı topraklarında Hz. Peygamberin soyundan gelenler yaşamaktaydı. Diğer Müslüman devletlerde olduğu gibi, Osmanlı Devleti'nde de seyyidler ve şerifler saygın bir grup olarak yerlerini korumuşlar ve birtakım toplumsal ve iktisadi ayrıcalıklarla donatılmışlardır (Kılıç, 2005; 135). İktisadi bakımdan en büyük ayrıcalıkları vergi muafiyeti hususundadır. Osmanlı Devleti bu kişileri avarız vergisi ile birlikte bazı vergilerden muaf tutmuştur. Hükümlerde dikkatimizi çeken diğer bir şikâyet konusu ise, muaf oldukları bu vergilerin kendilerinden talep edilmesidir. Örneğin, Evaili Z sene 1210/ Haziran 1795 tarihli bir hükümde, Seyyid İbrahim, Seyyid Mustafa, Seyyid Ali, Seyyid Bali, Seyyid Halid ve Seyyid İbrahim adlı kişiler Hz. Peygamber'in soyundan geldiklerini ifade etmelerine ve neseplerinin Malatya'da eizze-i kirâma dayandığını gösteren İstanbul'daki Nakibül Eşraflığın verdiği belgeleri de ibraz etmelerine rağmen, bu kişilerden vergi talep edilmiştir (SAD 19: 20/1). Bu durum karşısında divân, ellerinde İstanbul'daki Nakibül Eşraflığın vermiş olduğu belge olanlardan vergi talep edilmemesini gönderdiği hükümde belirtmiştir. İncelediğimiz hükümlerde rastlamadık, ancak bazı durumlarda, Peygamber soyundan gelmiş olmanın sağladığı iktisadi ayrıcalıkların fark edilmesi ve toplum içindeki yerinden memnun olmayan, vergi yükünden kurtulmak isteyen pek çok insan seyyid ve şerifliğin sağladığı söz konusu ayrıcalıklardan yararlanmanın bir yolunu aramıştır. Bu hususta zaman zaman düzmece şecere tedarikinden çekinilmemiştir (Kılıç, 2005: 102). Seyyidlerden vergi talebi ile ilgili

diğer bir hüküm konusu da Seyyidlerin üzerlerine düşen vergiyi ödemelerine rağmen sâhib-i arzın kanuna aykırı olarak ek vergi talebinde bulunmasıyla ilgilidir (SAD 19: 20/1)

Vergi muafiyeti ilgili diğer bir şikâyet konusu, derbent yazılan köylerle ilgilidir. Osmanlı Devleti'nde, yolların ve seyahat emniyetinin sağlanması için, küçük bir kale şeklinde kurulmuş karakollara verilen “derbent” ismi Osmanlı vesikalarında 15.yy'dan itibaren kullanılmaya başlamıştır (Halaçoğlu, 1994; 162). Buldukları bölgenin ticaret yolunun güvenliğini sağlamakla birlikte, yerleşim yerlerinin oluşmasında önemli noktalar olan derbentler, hukuken iki kısımda ele alınmaktadır. Bunlardan ilki yurtluk ve ocaklık şeklinde tımar yoluyla tasarruf olunanlardır. İkincisi ise bazı vergilerden muaf tutularak tehlikeli yerlerde yerleştirilmiş veya görevlendirilmiş halkın muhafaza etmekle yükümlü bulunduğu mevkilerdir (Halaçoğlu, 1994: 162). İncelediğimiz hükümlerde, derbentle ilgili şikâyet konularını ikinci gruba giren vergi muafiyeti ile ilgili hükümler oluşturmaktadır. Şöyle ki derbentin önemine göre derbentçi olarak görevlendirilen çevre köy ve kasaba halkının bir kısmı veya bütünü görevlerine karşılık tekâlif-i örfiye ve avarız-ı ra'iyetin vergilerinden muaf tutulmuşlardır. Derbentçi yazılan köylerin bağlı buldukları derbentlere sağladıkları hizmetler arasında, yollarda ve geçitlerde asayişini temin etmek, yolların muhafaza ve tamir işlerinde çalışmak, bu anlamda yolların kolay geçit vermediği dar yerleri genişletmek, yol üzerindeki engelleri ve çalı çırpı gibi şeyleri temizlemek, ıssız yerleri şenlendirmek (Orhonlu, 1990; 71,73) gibi görevler sayılabilir. Örneğin, Amasya'da Zeytun kazasına bağlı Ulagu köyünün halkı aynı kazada Uşakbükü adlı derbentin bakım ve ihtiyaçlarının giderilmesi hizmetlerine karşılık avarız vergisi ile birlikte bazı vergilerden muaf tutulmuşlardır. Aynı zamanda bu köyün mer'a alanları da hayvanlarını otlatmaları için bu köylülere bırakılmış, dolayısıyla burada ziraat yapılması da yasaklanmıştır (SAD 19: 25/1). Bu duruma rağmen vergi mutasarrıfları muafiyet usulüne aykırı olarak derbent reayasından vergi istemekle

kalmamış köylünün hayvanlarını otlattığı yerlere bile müdahalede bulunmuşlardır⁴. Bu şikâyet konularına karşılık divân; derbende kayıtlı köy halkından vergi talep edilmemesi, ortak kullanım alanlarına herhangi birinin müdahale etmesinin kanuna aykırı olduğunu belirterek, engellenmesi yönünde hüküm yazmıştır.

2.2.2.2. Ze'amet ve Tımar Gelirlerine Müdahale ile İlgili Hükümler

Zeamet ve tımar konularıyla ilgili hükümlerde şikâyetleri çoğunlukla bu arazilerin gelirlerine yapılan müdahaleler oluşturmaktadır. İncelediğimiz hükümlerde 12 hüküm tımar arazisine, 14 hüküm ise ze'amet alanlarına yapılan müdahalelerle ilgilidir. Bu hükümlerde şikâyet konusunu çoğunlukla bir sipahinin komşu köyün sipahisinin gelirlerine yaptığı müdahale oluşturmaktadır. Örneğin, Tozanlu nahiyesine bağlı İpsili köyünün malikâne ve divâni gelirleri tımar olarak Ömer ve Halil oğlu Ömer adlı kişilere verilmiştir. Bunun yanı sıra Tozanlu nahiyesinde İpsili köyüne bağlı Bersunlar adlı yerin yaylak yerlerinin iki baştan gelirleri de sipahi Ömer'e verilmiştir. Ancak Halil oğlu Ömer, İpsili köyünün malikâne gelirleriyle yetinmeyerek Bersunlar bölgesinin gelirlerine de müdahale etmiştir. Durum divâna bildirilmiş, divân ise bu müdahalenin kanuna aykırı olduğunu belirterek engellenmesi yönünde hüküm yazmıştır (SAD 19: 1/2). İncelediğimiz hükümlerde bu dava konusuna benzer 5 hüküm daha yer almaktadır (SAD 19: 12/1; 16/3; 31/1; 44/3; 56/3). Diğer hükümlerde ise dava konusunun 2 tanesini, reyanın gelirlere müdahalesi (SAD 19: 3/1) ve reyanın kendi köylerinde ziraate elverişli tarlalarda ziraat yapmayıp, başka köyde çiftçilik yapmaları ve bu nedenle toprağın ekilip biçilememesine dolayısıyla tımar gelirlerinin azalmasına ve vergilerin eksik toplanmasına sebep olmaları yönünde kaydedilen şikâyetleri oluşturmaktadır (SAD 19: 6/3).

⁴Diğer bazı etkenlerle birlikte, muafiyet usulüne aykırı olarak vergi alınması bazı derbend muhafızlarının kaçarak yerlerini terk etmelerine ve genel anlamda derbendlerin bozulmalarına sebep olan etkenlerden biridir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Cengiz Orhonlu, Osmanlı İmparatorluğu'nda Derbend Teşkilatı, İstanbul 1990.

Tımar arazilerine yapılan müdahalelerin 2 tanesini de vakıf yöneticileri tarafından yapılan müdahaleler (SAD 19: 18/2) oluşturmaktadır. Şöyle ki vakıf mütevellileri⁵ köydeki vakfa tahsis edilmiş gelirlerle yetinmeyerek, tımar sâhibinin müstakil tasarruf alanlarına müdahale etmiştir. Örneğin, Amasya sancağında Argoma nahiyesine bağlı Kıranlu köyünün malikâne ve divanî gelirlerinin yarısı Merzifon'da bulunan Valide Sultan İmareti Vakfına verilirken, kalan kısmı bu köyün mutasarrıfı Es-Seyyid adlı sipahiye verilmiştir. Ancak vakıf mütevellileri vakfa aid olan gelirlerle yetinmeyerek sipahinin tasarrufunda olan gelirlere de müdahale etmiştir. Divân bu durum karşısında mütevellilerin haksız ve kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi yönünde hüküm göndermiştir (SAD 19: 56/1). Bunların yanı sıra tımar gelirlerine zeamet sahiplerinin müdahalesi (SAD 19: 24/1) babasının ölümü ve kendisinin de henüz baliğ olmadığından dolayı kendi hissesinin de kardeşinin hissesine katıldığı, baliğ olmasıyla kendisine ait olan hissenin kardeşinden alınıp kendisine verilmesi yönünde (SAD 19: 23/2) kaydedilmiş dava konuları yer almaktadır.

Ze'amet gelirlerine müdahale ile ilgili dava konularının çoğunluğunu müşterek olarak verilen zeamet gelirlerine müdahale oluşturmaktadır. Şöyleki ortaklardan biri diğerinin hissesini tanımayarak ona ait gelirlere el koymuştur. Örneğin, Abad nahiyesine bağlı ze'amet alanlarından Gönluince, Sulusa, İnce köyleri ile Savalar, Abacık, Kızılviran ve Ebra mezra'aları dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Osman'a verilmiştir. Ancak diğer ortaklar Osman'ın hissesine düşen gelirlere de müdahale etmişlerdir (SAD 19: 3/2). Bu dava konusuyla ilgili 5 hüküm konusu daha yer almaktadır (SAD 19:36/2; 37/1; 49/2; 59/2; 60/1). Tüm bu durumlar divâna bildirilmiş, divandan gerekli defter kayıtları incelenerek, bu davaların defterde kayıtlı olduğu şekliyle kanuna uygun olarak yerel mahkemece çözümlenmesi yönünde hükümler yazılmıştır. Bunların yanı sıra bazı kişilerin şahsen ya da yanlarına eşkiya zümresinden bazılarını katarak ze'amet gelirlerine müdahalede bulunması

⁵ **Müteveli**, bir vakfin idaresine me'mur olan kişi. (Sami, 1998: 1287)

(SAD 19; 5/3; 13/1; 51/2; 58/2), vakıf mütevellilerinin vakfa ait olan gelirlerle yetinmeyerek zeamet gelirlerine el koyması (SAD 19; 10/1; 19/1; 57/2) şeklinde dava konuları da yer almaktadır.

2.2.2.3. Vakıf Gelirlerine Müdahale İle İlgili Hükümler

“Türk târihinin sosyal, kültürel ve ekonomik hayâtında ehemmiyetli bir rol oynamış olan dînî, hukûkî ve sosyal bir müessese” (Yediyıldız, 1999: 17) olarak ifade edilen vakıf kurumu Osmanlı Devleti’nde çok önemli bir olgu olarak en parlak dönemini yaşamıştır. Osmanlı padişahları kuruluştan itibaren kendi şahıslarında bu olguyu yaşamış ve uygulamaya koymuşlardır. Şöyle ki; ilk Osmanlı târihçilerinden Aşıkpaşazâde’ye göre, Osmanlı Devleti’nin kurucuları ve yöneticileri “...yoksul doyurucu sofrâ sâhibleri” idi. “Dünya halkına ni‘metler yedirirler” idi. Yine ona göre, “devlet yöneticisinin vazîfesi, elde ettiği birikimleri toplumun hizmetine sunmak; böylece halkını karnı tok, ‘adâlet, güvenlik ve huzûr içinde yaşatmaktır”. O, servetin anlamını ve değerini “mâl odur ki hayra sarf oluna” (Yediyıldız, 1999: 11) olarak anlattığı bu davranışın arkasında her hangi bir mecburiyet veya zorlama değil, vicdani bir hizmet duygusu diğer bir ifadeyle iyilik, şefkat, yardımlaşma ve dayanışma duygusu yatmaktadır. Sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta önemli bir yeri olan bu kurumların devamlı olarak işleyebilmeleri, masraflarının karşılanması, çalışanların ücretlerinin ödenmesi için düzenli gelir kaynağına ihtiyaç vardır. Bu düzenli gelirlerin önemli bir bölümünü araziler yani, köyler, çiftlikler, tarlalar, bağlar, bahçeler gibi tarım işletmeleri oluşturmaktadır. Bu işletmelerden birinin veya bir kaçının gelirleri bir vakfa vakfedilmiştir. İncelediğimiz hükümlerin 35 tanesini vakıf ile ilgili konular oluşturmaktadır. Bu hükümlerin çoğunluğunu, malikâne gelirleri bir vakfa tahsis edilen bir köyün vakfa ait gelirlerine divani mutasarrıflarının müdahalesi (SAD 19: 8/2; 15/4; 22/3; 24/2; 27/1; 32/4; 39/1; 39/2; 52/1; 55/1; 54/1; 42/3; 16/1) oluşturmaktadır. Bu müdahaleler çoğunlukla tımar ve zeamet mutasarrıfları tarafından yapılmaktadır. Şöyleki, bir köyün malikâne gelirleri bir vakfa

verilmiştir. Mutasarrıf bu gelirlerin vakfa aid olmadığını iddia ederek müdahalede bulunduğu gibi, kendi tımar ya da zeamet sınırlarına dahil olduğunu iddia ederek müdahale etmiştir. Örneğin, Sivas sancağında Sorkun nahiyesine bağlı Kursaray köyünün malikâne gelirleri Aşık Paşa zaviyesi vakfına verilmiştir. Ancak köyün divâni mutasarrıfları olan kişiler, vakıf mütevellisinin vakfa ait gelirleri almasına engel olmuşlardır. Durum divâna bildirilmiş, mutasarrıfların bu haksız ve kanuna aykırı davranışlarının engellenmesi yönünde hüküm yazılmıştır (SAD 19: 15/1). Bazı hüküm kayıtlarında da bu müdahalelerin reaya kökenli kişi ya da kişiler tarafından (SAD 19: 8/1; 26/4; 42/1; 55/2; 57/1) yapıldığını görmekteyiz. Örneğin, Sivas sancağında Sonisa nahiyesine bağlı Emiran köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı Mehmet Paşa vakfına verilmiştir. Ancak bölgede bulunan bazı kişiler köyün vakfa ait gelirlerine el koymuştur. Durum divâna bildirilerek bu kişilerin haksız ve kanuna aykırı bu müdahaleleri engellenmiştir (SAD 19: 30/2). Vakıf gelirleriyle ilgili diğer şikâyet konuları ise, vakıf yöneticisi olan bazı kişilerin vakfın gelirlerine el koyarak kendi aralarında paylaşmak istemeleri (SAD 19: 5/2), yine bir vakıf mütevellisinin kendi vakfına ait gelirlerle yetinmeyip, başka bir vakfa ait gelirlere el koyması (SAD 19: 20/3) şeklinde kaydedilen şikâyet davalarıdır. Bunların dışında vakıf konusuyla ilgili davaların bir kısmını da, vakıf idaresiyle ilgili şikâyetler oluşturmaktadır. Bunlardan birincisi, vakıf çalışanlarına, vakfın gelirlerinin maaş ödemelerini karşılamada yetersiz kaldığı iddiasıyla vakıf yöneticilerinin eksik maaş ödemesi (SAD 19: 49/1) yönünde kaydedilen şikâyettir. Vakıf idaresiyle ilgili diğer bir dava konusu ise, vakfın idaresine müdahaleyle ilgilidir. Örneğin, Merzifon kazasında bulunan Devlet Hatun vakfının mütevellisi olan Seyyid Abdullah vakfın idare işlerini aksatmadan yapmaktadır. Ancak vakıf gelirlerinden faydalanmak isteyen Mustafa adlı şahıs vakfın idaresinin kendisine bırakılmasını istemiştir (SAD 19: 28/3). Yine, vakfa ayrılmış arsa üzerine izinsiz bina inşası (SAD 19: 38/1; 17/2), müteveli tayinine müdahale (SAD 19: 12/3; 56/2), müteveli tayini (SAD 19: 34/2) diğer vakıf konusuyla ilgili kaydedilmiş şikâyet konularıdır.

Bütün bu şikâyetler divâna bildirilmiş, divândan, idare ile ilgili konularda, yerel mahkemede vakfiye kayıtlarının tekrar incelenerek buna göre hareket edilmesini, gelirlere müdahalede ise gerekli defter kayıtları incelenerek, bu kayıtlara göre kanuna uygun şekilde hareket edilmesi yönünde hükümler göndermiştir.

2.2.2.4. Miras İntikali İle İlgili Hükümler

İncelediğimiz hükümlerde mirasa müdahale ile ilgili toplam 8 hüküm suretine rastlanmıştır. Bu hükümlerden 4 tanesinde varisler arasında meydana gelen anlaşmazlık dikkati çekmektedir. Bir mahalde ikamet eden kişinin vefatıyla malı, mülkü, eşyası varsa parası varislerine intikal etmiştir. Dolayısıyla ölen kişinin terekesi varislerine kanuna uygun olarak paylaştırılmaktadır. Ancak bu durumda varisler çoğu zaman kendi hisselerine düşenle yetinmeyip, diğer varisin hakkına el koyabilmektedir. Örneğin, Emine, Fatma, İbrahim ve Mehmet adlı kişilerin babaları vefat edince babalarının tasarrufunda olan para, mal ve eşya adı geçen kardeşlere intikal etmiştir. Ancak kardeşlerden İbrahim ve Mehmet kendi hisselerine düşenle yetinmeyip Emine ve Fatma'nın da hisselerini zapt etmişlerdir (SAD 19: 36/1). Diğer hükümde ise Osmancık kazasına bağlı Dodurga köyünden Emine adlı kişinin annesi vefat edince köyde bulunan bağ ve bahçesi Emine ve kardeşi Hüseyin'e intikal etmiş, ancak Hüseyin kendi hissesiyle yetinmeyip malların hepsine el koymuştur (SAD 19: 28/4). Bu dava konusuyla alakalı 2 hüküm sureti daha bulunmaktadır (SAD 19: 10/3; 32/2). Bazı hükümlerde de herhangi bir kişi, ölen kişinin vasisi olduğunu iddia ederek mallarına el koymuştur. Bu konuyla alakalı 3 hüküm sureti dikkati çekmektedir. Bunlardan birincisi, Eğin kazasında sakin Mehmet adlı kişinin kardeşi vefat edince malı Mehmet'e kalmıştır. Ancak aynı kazada oturan Ayşe adlı kişi ölen Ahmet'in mirasçısı olduğunu iddia ederek Mehmet'e intikal eden mallara el koymuştur (SAD 19: 12/2). İkinci hüküm suretinde, Arapgir kazasında ikamet eden Hatice adlı kişinin kardeşi vefat etmiş, varisi olmadığından dolayı da malı kardeşi Hatice'ye intikal etmiştir. Ancak Muzaffer oğlu Derviş adlı kişi vasisi olduğunu iddia

ederek mallara el koymuştur (SAD 19: 28/2). Son hüküm suretinde ise Darendeli İbrahim Paşa'nın ölümüyle terekesi oğullarına intikal etmiştir. Ancak eşkıya takımından bazı kişiler İbrahim Paşa'nın akrabası olduklarını ileri sürerek mallarına el koymuşlardır (SAD 19: 38/3). Her üç durumda ve diğer mirasa müdahale ile ilgili davalarda şikâyet divâna bildirilmiş, divandan haksız ve kanuna aykırı olarak, ölen kişinin terekesine yapılan müdahalelerin engellenmesi ve zapt edilen malların alınarak sahiplerine verilmesi yönünde hükümler yazılmıştır.

2.2.2.5. Alacak-Verecek Davalarıyla İlgili Hükümler

Alacak-verecek davaları ile ilgili 13 hüküm kaydı yer almaktadır. Bu hüküm suretlerini kendi içerisinde iki grupta değerlendirmek mümkündür. Bunlardan 8 tanesi birinci grupta, alacaklı kişilerin alacaklarını borçlulardan defalarca talep etmesine rağmen, borçlunun borcunu ödemedi bazen inat ettiği bazen de ileri sürdüğü bahanelerle parayı ödemekten kaçındığı şeklindeki davalar olarak belirtebiliriz. Örneğin, Amasya kazasında oturan Abdülgani Efendi adlı kişinin yine aynı kazada bulunan Fatma adlı kişiden 130 kuruş alacağı vardır. Abdülgani Efendi borcunu defalarca istemesine rağmen mezkûr Fatma borcunu ödemekten kaçınmıştır (SAD 19: 22/2). Diğer bir örnek, Samsun kazasında oturan Ali adlı kişinin Ökse kazasında ikamet eden Mustafa adlı kişiden 5000 kuruş alacağı vardır. Borçlu alacağını defalarca istemesine rağmen alamamıştır (SAD 19: 22/4). Bu gruptaki şikâyet davalarıyla ilgili 6 hüküm daha bulunmaktadır (SAD 19: 5/1;10/2;11/2;26/2;50/3;58/1).

Diğer gruptaki şikâyet konularını ise, borçlunun borcunu ödemedi vefat etmesiyle, bu paranın varislerinden tahsil edilme yoluna gidilmesi ancak alınamaması şeklindeki davalardır. Varisler bu borcu ödemekten çoğu zaman kaçınmışlardır. Örneğin, Mehmet Sadık adlı kişinin Seyyid Mehmet zimmetinde 230 kuruş alacağı vardır. Borçlu borcunu almak üzere iken Seyyid Mehmet ölmüştür. Mehmet Sadık, Seyyid Mehmet'in terekesine el koyan oğlu Seyyid Ali adlı kişiden borcunu defalarca istemesine rağmen oğlu vermek istememiştir

(SAD 19: 2/1). Yine Eğin kazasına bağlı Venk köyünden Nikola ve kardeşi Anastas'ın aynı köyde bulunan Nikola adlı kişiden 1500 kuruş alacakları vardır. Borçlular borçlarını almadan önce Nikola öldüğünden dolayı bu para varislerinden istenmiş fakat varisleri Nikola'nın ölümüyle bu borcunda da geçersiz olduğunu ileri sürerek ödemek istememişlerdir (SAD 19: 34/4). Her iki alacak-verecek dava konusunda da şikâyetler divana bildirilmiş, divandan ise bu davaların mahallinde kurulacak mahkemeye kanuna uygun olarak çözüme kavuşturulması yönünde hükümler gönderilmiştir.

2.2.2.6. Saldırı, Para ve Mal Gaspı İle İlgili Hükümler

İncelediğimiz hükümler içerisinde kaydedilen 20 hüküm suretini saldırı, darp, cinayet, para ve mal gaspı ile ilgili şikâyetler oluşturmaktadır. Bir kısım şikâyet konularını, herhangi bir mahalde ikamet eden, kimseye borcu ve kefilliği bulunmayan kendi halinde kişilere eşkıya zümresinden yapılan saldırılar oluşturmaktadır. Toplumun huzurunu bozan bu faaliyetler sırasında para ve mal gaspı yapılmasının yanı sıra darp etmek suretiyle yaralama, adam öldürme ve ırza saldırı faaliyeti de bulunmaktadır. Bu saldırıları gerçekleştirenler arasında eşkıya zümresinden kişiler olduğu gibi, halktan bir ya da birkaç kişinin bir araya gelerek yaptığı saldırılar da bulunmaktadır. Örneğin, Eski kazasında ikamet eden kendi halinde kimseye borcu ve kefilliği olmayan Zeliha adlı kişiye, yine aynı kazada sakin İbrahim adlı kişi saldırarak darp etmiş ve iki dişini kırmıştır (SAD 19: 5/4). Hüseyinabad kazasında bulunan Hatip Ali Efendi adlı şahsın oğlu kendi halinde bir kişiyken, eşkıya zümresinden bazı kişiler bu şahsı kurşun sıkmak suretiyle öldürmüşlerdir. Ali Efendi durumu divâna bildirmiş, divândan ise olayın halli için bölge kadısına hüküm yazılmıştır (SAD 19: 11/1). Bu dava konusuyla alakalı birkaç hüküm sureti daha bulunmaktadır (SAD 19: 9/2; 11/3; 15/3; 22/2; 29/2; 32/2; 33/2; 41/1; 44/2).

Diğer kısım şikâyet davaları ise alacağı iddiasıyla yapılan para, mal gaspı ve hırsızlık olaylarıdır. Örneğin Evahiri Z 1210/Haziran 1795 tarihli hükümde Bozok kazasına bağlı

Boğaz köyünden Süleyman ve Ahmet'in kimseye borcu ve kefilliği yokken Ali adlı kişi 500 kuruş alacağı olduğunu iddia ederek fuzulü para kazanma sevdasına girmiştir. Durum divâna bildirilmiş, divandan bu haksız iddianın ve müdahalenin engellenmesi için bölge kadısına hüküm yazılmıştır (SAD 19: 25/4). Bu şikâyet davaları kategorisi içinde para ve mal gaspı çoğunlukla dikkati çekmekle birlikte, buğday, arpa (SAD 19: 41/3), gemi (SAD 19: 27/3), hayvan (SAD 19: 35/1), altın (SAD 19: 54/3) çalma gibi hırsızlık faaliyetleri de görülmektedir. Bütün bu şikâyet davaları divâna bildirilmiş, divân ise zorla alınan veya çalınan bu malların alınıp sahiplerine verilmesi, halkın huzurunun temin edilmesi ve olayların kanuna uygun olarak halli için hükümler yazmıştır.

2.2.2.7. Toprak ve Emlâk Zaptı İle İlgili Hükümler

İncelediğimiz hükümlerde karşılaştığımız diğer bir şikâyet konusu da toprak ve özel mülkiyete yönelik yapılan müdahalelerdir. Osmanlı Devleti halkın hayati ihtiyaçlarını karşılayan, mer'a, koru, orman, pazar, akarsu, panayır, harman yeri ve yollar gibi mahallerde müşterek tasarruf esasını kabul ederek, halkın rahatça ihtiyaçlarının karşılanmasını temin etmiştir (Cin, 1985: 94). Ancak bazı hükümlerde müşterek tasarruf esasının ihlâl edildiğini görüyoruz. Şöyleki, köy halkı kendi köylerinde bulunan mer'a alanlarıyla yetinmeyip, komşu köyün mer'a alanlarını zapt etmiş ve köylünün sıkıntı çekmesine neden olmuştur. Örneğin, Akçaabat kazasına bağlı Azazabeli, Tekelibeli, Kırtuvaz ve Aktaşlar köylerinin sakinleri köylerinde bulunan mera alanlarında eskiden beri hayvanlarını otlatmakta ve suyundan faydalanmaktadırlar. Ancak kendi mer'a alanlarıyla yetinmeyen Çebni taifesi sakinleri adı geçen köylerin mer'a alanlarına haksız yere müdahale ederek köylünün sıkıntı çekmesine neden olmuşlardır (SAD 19: 6/1). Diğer bir husus, müşterek olarak yer tasarruf eden kişilerin vefatı durumunda, evlatları bu hisseyi tapuyla alma hakkına sahiptir. Ancak evlatlarına intikal eden bu yerleri bazı kişiler zapt etmektedir. Örneğin Eğin kazasına bağlı Senkdiğin köyünde oturan Ahmet ve Mustafa babalarından kalan Araziyi ekip biçmiş ve üzerlerine düşen vergiyi

de ödemişlerdir. Ancak aynı köyde bulunan Ömer ve Halil adlı kişiler bu arazinin kendi köyleri sınırlarında olduğunu iddia ederek haksız ve kanuna aykırı olarak araziye zapt etmişlerdir (SAD 19: 16/2).

İncelediğimiz hüküm suretlerinde mera alanlarına yapılan müdahaleyle ilgili birkaç hüküm sureti daha bulunmaktadır (SAD 19; 25/3;27/2; 33/3). Hükümlerde köylüler arasında tasarruf edilen yerler için de birçok anlaşmazlıkların meydana geldiği görülmektedir (SAD 19: 53/2; 51/3; 46/1; 42/2; 13/2). Bu anlaşmazlıklar bir köylünün tasarrufundaki yeri, diğerinin zorla zapt etmesi veya müdahalede bulunması gibi sebeplere dayanmaktadır. Köylüler arasındaki bu anlaşmazlık sadece ekili arazi üzerinde olmayıp, hayvanlarını otlattıkları yaylak yerleri üzerinde de meydana gelmektedir (SAD 19: 30/1). Su meseleleri divâna yansıyan diğer bir şikâyet konusudur. Gerek aynı köyün halkı arasında gerek çevre köy sakinleri ile suyun paylaşımındaki anlaşmazlıklar hükme konu olmuştur. Şöyle ki, bir mahalde bulunan akarsudan, o bölge köylüsü değirmenlerinde ve bağlarında kullanmak suretiyle faydalanmışlardır. Ancak başka bir bölgeden gelen bazı kişiler bu akarsudan su yolu yapmışlar ve köylünün sıkıntı çekmesine sebep olmuşlardır. Örneğin, Evahiri L sene 1209/ Mayıs 1795 tarihli hüküm suretinde Akdağ kazasına bağlı Zide köyü sakinleri Ardesene adlı alandan çıkan suyu değirmen ve bağlarında eskiden beri kullanmaktadırlar. Ancak Amasya'da bulunan Basmacı taifesinden bazı kişiler ile eşkıya zümresinden bazıları suyun çıktığı alandan su yolu geçirme hakları olmadığı halde su yolu ihdas etmişlerdir. Durum divâna bildirilmiş, divândan kadime aykırı yapılan bu müdahalenin engellenmesi yönünde bölge kadısına hüküm yazılmıştır (SAD 19: 6/2).

Evaili Z 1209/ Temmuz 1795 tarihli hüküm ise ferağ edilen araziye yapılan haksız müdahaleyi içermektedir. Şöyle ki, Divriği kazasına bağlı Vatatran köyünden İbrahim ve Hacı Abdullah tasarruflarında olan çayırları değeri mukabilinde Hasan adlı kişiye ferağ etmişlerdir. Ancak bir müddet sonra yaptıkları bu ferağdan pişman olduklarını ileri sürerek çayırlara

haksız ve kanuna aykırı olarak müdahale etmişlerdir. Durum divâna bildirilmiş, bu haksız müdahalenin halli için bölge kadısına hüküm yazılmıştır (SAD 19: 22/1). Ferağa müdahale ile alakalı 2 hüküm sureti daha bulunmaktadır (SAD 19: 26/1; 31/2). Özel mülkiyete müdahale ile ilgili hükümlerde ise, kişinin mülkünde olan arsaya, değirmene, menzile, dükkâna veya bir çiftliğe gerek köylüden gerekse eşkıya zümresinden bazı kişilerin el koyması ya da müdahale etmesi şikâyet konusunu olmuştur (SAD 19: 2/3; 2/4; 7/1; 7/3; 14/2; 50/1; 51/1). Bu şikâyet davaları divana bildirilmiş, divândan ise şikâyet konularında ve anlaşmazlıklarda konuya bağlı olarak, yani bir kişinin tasarrufunda olan araziye müdahale söz konusu ise defter kayıtları incelenerek kimin tasarrufunda olduğu belirtilmiş ve buna göre davanın halli için hüküm yazılmıştır. Eşkıya zümresinden veya halktan kişi ve kişilerin yapmış oldukları zabt ve müdahalelerinde, bu kişilerin haksız ve kanuna aykırı hareketlerinin engellenmesi yönünde yerel bölge yöneticilerine hükümler yazılmıştır.

2.2.2.8. Diğer Hükümler

19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri'ndeki (s.1-60) yukarıda değerlendirmeye çalıştığımız hüküm suretlerinin dışında hüküm adeti 3'ü bulmayan genelde 1 ya da 2 tane olan şikâyet konularını "diğer hükümler" başlığı altında toplamayı uygun gördük. Bu bağlamda 2 hüküm sureti imam tayini ile alakalıdır. Bunlardan birincisi, Niksar'da bulunan Hadım Ali Ağa Mescidine İmamlık vazifesi için atanan İbrahim Efendi'nin atama belgelerinin merkeze gönderilmesine dair hüküm suretidir (SAD 19: 9/1). Diğeri ise Sivas'da bulunan Medrese Vakfının imamet görevine geçmek isteyen Mahmud adlı kişinin divâna sunduğu arzıyla ilgilidir (SAD 19: 14/1). Bir diğer hüküm sureti ise malikânenin iltizama verilmesi konusunda yapılan usulsüzlükle ilgilidir. Bilindiği gibi Osmanlı Devleti'nde II. Mehmet zamanında sistemli bir hale gelen iltizam usulüyle devlet, hem savaşlar sırasında oluşan nakit para ihtiyacını büyük oranda gidermiş hem de çok külfetli ve masraflı olan vergi toplama işini

halletmiştir. İltizam konusuyla ilgili hükümlerde dikkati çeken hususlar, iltizam sâhibi olan kişinin yani mültezimin halka eziyet etmesiyle alakalıdır. Hükümde bu baskı ya da eziyetin ne olduğu belirtilmemiştir. Gerçi hüküm neticesinde baskı ya da zulmün olmadığı ortaya çıkarılmış olsa da, yapılan baskıların büyük bir ihtimalle ilâve vergilerden kaynaklandığını düşünüyoruz. Örneğin Evâsıtı S 1210/Ağustos 1795 tarihli hükümde Amasya sancağında Argoma nahiyesine bağlı Gür köyünün malikânesi köyden Hasan adlı kişiye belli bir bedel karşılığında iltizama verilmiştir. Ancak köyün mutasarrıfı iltizama verilen bu toprakları “Sivaslı” olarak tanınan kişiye senetsiz olarak ihale etmiştir. Bu haksız ve kanuna aykırı durum divâna bildirilmiş; mutasarrıf, mültezim olan Hasan’ın halka zulmettiğini bu nedenle bu satışı yaptığını söylemiştir. Durum araştırılmış ortada zulmün olmadığı anlaşılmış ve meselenin halli için bölge kadısına hüküm yazılmıştır (SAD 19: 48/1).

SAD 19: 1/1’de kayıtlı hüküm sureti sipahinin reaya üzerindeki baskı ve zulmüyle ilgilidir. Şöyle ki; Sivas’a tâbi Emere köyünde sakin Hüseyin adlı kişi hasıl ettiği terekenin öşrünü köyde bulunan ambara naklettiği halde “*akreb pazara nakl teklifiyle*” sipahiden baskı görmüştür.

Yukarıda örneklerle açıklamaya çalıştığımız hüküm suretlerinin haricinde, birkaç hüküm daha vardır. Bunlar: Zeytun kazasına bağlı Fırfırl köyünden Veli, Yusuf ve Emine adlı kişilerin tasarruflarında bulunan toprakların ortaklardan Emine’nin kendi hissesini başkasına satmasıyla ilgili hisse satışı (SAD 19: 5/5), kanuna aykırı zaviyedarlık hissesi talebi (SAD 19: 41/4), kal’a dizdarının usulsüz vazife tayini (SAD 19: 38/2), kethüda yerlik caizesinin tahsilinde yaşanan sıkıntı (SAD 19: 13/3) ile ilgilidir. “Diğer Hükümler” başlığı altında yer alan Evahir Za 1209/ Mayıs 1795 tarihli hüküm ise Amasya kazasında bulunan Enderûn Cami’nin minaresinin tamiri (SAD 19; 18/1) ile ilgiliyken Evahir S 1210/Ağustos 1795 tarihli hüküm kaydı Hassa-ı Yeni İl kazasına bağlı Koyun köyüne bir mutasarrıfın belirlenerek tayin edilmesi yönünde ilm ü haber (SAD 19; 54/2) ile alakalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİNDEKİ (s.1-60) HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ

19 Numaralı Sivas Ahkâm Defterinin Künyesi		Adı geçen defter İzzet Mehmet Paşa'nın vezirliği ve Mehmet Emin Firdevsî Efendi'nin reisü'l-küttablığı zamanında kayıt edilmiştir.	
Sayfa Nu/ Hüküm Numarası	Tarihi (Hicri /Miladi)	Hüküm Konusu	Hüküm Özeti
1/1	Fî Evâsıtı L sene 1209 (Nisan ortaları 1795)	Sipahinin Re'âyaya Kanuna Aykırı Müdahalesi	Sivas sancağına bağlı Emere köyünün malikâne gelirleri Tokat'da bulunan Pir Ahmet vakfına, divani gelirleri ise timara verilmiştir. Emere köyünden Hüseyin adlı kişi bu arazide ekip biçmiş ve ziraatten sağladığı gelirlerin vakfa ait olan kısmını vakıf memuruna, divani gelirlerini ise divani mutasarrıfları olan şahıslara vermiş ve hasılatı ise köyde bulunan ambara götürmüştür. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken, sipahiler bu hasılatı en yakın pazara götürmesini istemişlerdir. Durumu mezbûr Hüseyin divâna bildirmiş, divândan sipahilerin bu müdahalelerinin kanuna aykırı olduğu belirtilerek engellenmesi yönünde Sivas kâdısına bu hüküm yazılmıştır.
1/2	Fî Evâsıtı L sene 1209 (Nisan ortaları 1795)	Tımar Gelirlerine Diğer Sipahinin Müdahalesi	Tozanlu nahiyesine bağlı İpsili köyünün mâlikâne ve dîvâni gelirleri tımar olarak Ömer ve Halil oğlu Ömer adlı kişilere verilmiştir. Ayrıca Bersunlar adlı yerin tasarrufuyla birlikte bu bölgede bulunan yaylak yerlerinin

			iki baştan gelirleri de sipahi Ömer'e verilmiştir. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken, mezbûr Halil oğlu Ömer, İpsili köyünün malikâne gelirleriyle yetinmeyip, Bersunlar bölgesiyle eskiden beri tasarruflarında olan yaylak yerlerine haksız ve kanuna aykırı olarak müdahale etmiştir. Durum divana bildirilmiş, divandan İpsili köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı Halil oğlu Ömer'e divâni gelirleriyle Bersunlar'ın hem divâni hem malikâne gelirlerinin mezbûr Ömer'e ait olduğu, bu gelirlere ve yaylağa olan müdahalenin kanuna aykırı olduğu belirtilerek bu müdahalenin engellenmesi yönünde Tozanlu kadısına bu hüküm yazılmıştır.
2/1	Fî Evâhiri L sene 1209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)	Alacak- Verecek Davası	Mehmet Sadık adlı kişinin 1200 senesinden berü Seyyid Ahmet zimmetinde 230 kuruş alacağı vardır. Borcunu almak üzere iken Seyyid Ahmed ölmüştür. Mehmet Sadık, Seyyid Mehmet'in terekesine el koyan oğlu Seyyid Ali adlı kişiden borcunu defalarca istemesine rağmen mezkûr kişi vermek istememiştir. Bunun üzerine durum divâna bildirilmiştir. Divândan, ölen kişinin zimmetinde olan paranın, terekesine el koyan oğlundan alınıp, alacaklı olan Mehmet Sadık'a verilmesi ve davanın mahallinde görülmesi yönünde Amasya mütesellimine ve Gerigiras kâdısına bu hüküm yazılmıştır.
2/2	Fî Evâhiri L sene 1209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)	Alacak- Verecek Davası	Ahdos (?) Hacador adlı Gayrimüslim'in İskilip eski voyvodası Seyyid Halil adlı kişide 1200 senesinden beri 6000 kuruş alacağı vardır. Borcun ödenmesine kethüdası Ali Ağa adlı kişi de kefil olmuştur. Ahdos Hacador

			<p>alacağını almadan, Seyyid Halil ölmüştür. Kefili olan Ali borcun 200 kuruşunu ödemiş, geriye kalan 5800 kuruşunu ise Seyyid Halil'in terekesinden alıp ödeyeceğini söylemesine rağmen bir akçe bile ödeme yapmamıştır. Bunun üzerine durum divâna bildirilmiş, divandan bu davanın, olayın geçtiği mahalde görülmesi, ölen kişinin zimmetinde olan paranın, kefilisi Ali'den tahsil edilmesi ve alacaklıya ödenmesi yönünde Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Cabbar-zade'ye ve İskilip kâdisine bu hüküm yazılmıştır.</p>
2/3	<p>Fî Evâhiri L sene 1209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)</p>	<p>Haksız Yere Emlâk Zabtı</p>	<p>Eğin kazasında ikamet eden Hasan, Cafer, Ali ve Mahbube Hatun adlı kişilerin babaları Mustafa adlı kişi 1200 senesinde vefat etmiştir. Bunun üzerine Eğin kazasında işlettiği mülk menzili miras olarak adı geçen çocuklarına kalmıştır. Ancak aynı kazada bulunan Ömer ve Osman adlı kişiler bu emlâkı haksız yere zabt etmişlerdir. Bu durum divâna bildirilmiştir. Divândan, babalarından intikal eden emlâka haksız müdahalenin önlenmesi ve davanın mahallinde görülmesi yönünde Sivas vâlisine ve Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
2/4	<p>Fî Evâhiri L sene [1]209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)</p>	<p>Haksız Yere Emlâk Zabtı</p>	<p>Amasya kazasına bağlı Zekiye köyünde ikamet eden Abdülgani adlı kişi hayatta iken yine aynı köyde bulunan Abdullah adlı kişiye kendi mülkü olan menzilin ve bağını satmıştır. Abdülgani daha sonra vefat etmiştir. Bunun üzerine mezkûr köyde bulunan kızı Fatma mezbûr emlâkın ölen babasının olduğunu iddia ederek 1200 senesinde haksız olarak zabt etmiştir. Durumu Abdullah</p>

			divana bildirmiş, divândan; bu olayın mahallinde kurulacak mahkemeyele çözümlenmesi mezbûr Fatma'nın haksız yere zabt ettiği emlakın geri verilmesi yönünde Amasya sancağı mütesellimine ve Amasya kâdisına bu hüküm yazılmıştır.
3/1	Fî Evâsıtı L sene 1209 (Nisan ortaları 1795)	Tımar Gelirlerine Re'âya Müdahalesi	Amasya'da Geldigelen nahiyesine bağlı Kördiken köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı Amasya'da bulunan Maksude Hatun Mescidi vakfı ile İlyas Ağa Çeşmesi vakfına, Akdağ nahiyesine bağlı Derebaşalan köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı Hakala'da bulunan Seyyid Yahya zaviyesi vakfına divani gelirleri ise tımara verilmiştir. Adı geçen köylerin gedik tımar mutasarrıfı olan Amasya kal'ası mustahfızı Ahmed oğlu Seyyid Halil tımarı vergi gelirlerini almak istemiş, ancak bazı kişiler müdahale ederek bu gelirlere el koymuşlardır. Durum divana bildirilmiş, divândan bu kişilerin haksız ve kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi yönünde Geldigelen ve Akdağ kadılarına bu hüküm yazılmıştır.
3/2	Fî Evâhiri L sene 1209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	Arapgir sancağında Abad nahiyesine bağlı zeamet alanlarından Gönlünce, Sulusa, İnce köyleri ile Savalar, Abacık, Kızılviran ve Ebra mezra'aları dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Osman'a ortaklık olarak verilmiştir. Bu zeamet alanlarının ortak mutasarrıfları olan kişiler mezbûr Osman'ın hissesine düşen gelirlere müdahale etmişlerdir. Durumu Osman divâna bildirmiş, divândan gerekli defter kayıtları incelenerek, bu müdahalelerinin haksız ve kanuna aykırı olduğu belirtilmiş ve bu davanın halli için

			Erzurum valisine ve Ma'den-i Hümayûn emini olan vezire ve Abad nahiyesi naibine bu hüküm yazılmıştır.
5/1	Fî Evahiri L sene 1209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)	Alacak-Verecek Davası	Çorum kazasına bağlı Babaz köyü sakinlerinden Mustafa adlı kişinin yine aynı kazada bulunan Hatipoğlu İbrahim adlı kişide 1200 senesinden beri 100 kuruştan fazla alacağı vardır. Mustafa alacağını mezkûr kişiden istemesine rağmen borçlu borcunu ödemedi zorluk çıkartmıştır. Mustafa durumu divana bildirmiştir. Divandan bu davanın, olayın geçtiği mahalde görülmesi, Hatipoğlu İbrahim'in zimmetinde olan paranın alınıp Mustafa'ya verilmesi yönünde Çorum kazası mütesellimine bu hüküm yazılmıştır.
5/2	Fî Evâhiri L sene [120]9 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya sancağı Argoma nahiyesine bağlı Karamuat köyünün malikâne ve divanî gelirleri Amasya'da bulunan Şeyh Pîr İlyas Türbesi vakfına verilmiştir. Türbenin mütevellî ve türbedârı olan kişi Karamuat köyünün gelirlerini vakfiyede belirtildiği gibi vakfın çalışanlarına maaş olarak taksim etmiştir. Fakat vakıf mürtezikasından bazı kişiler vakfın gelirlerine kanuna aykırı olarak müdahale edip kendi aralarında paylaşmak istemişlerdir. İş bu davanın mahallinde görülüp çözümlenmesi yönünde Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
5/3	Fî Evâhiri L sene [1]209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)	Ze'âmet Gelirlerine Müdahalenin Engellenmesi	Amasya kazası Gedegra nahiyesine bağlı Ulumağaç ve diğer köylerin vergi gelirleri Divân-ı Hümayûn haccânından Seyyid Osman Hüseyin'in zeameti olup subaşısı olan Yörgüçzâde Mîr Seyyid Ali toplamaktadır. Fakat bazı kişiler kanunlara aykırı davranarak bu köylerin

			vergi gelirlerini toplamak isteyerek mezbûr subaşının gelirleri toplamasına engel olmuşlardır. Bu durum Seyyid Osman Hüseyin tarafından divâna bildirilmiştir. Divândan; mezkûr köylerin gelirlerinin subaşısı tarafından alındığının defterlerde kayıtlı olduğu belirtilerek bu kayıtlara aykırı olarak başka bir kimsenin gelirlere müdahalesinin engellenmesi yönünde Amasya sancağı mütesellimine ve Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
5/4	Fî Evâhiri L sene [1]209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)	Suç (Darp)	Eski kazası sakinlerinden Zeliha adlı kadın kendi halinde iken yine aynı kazada bulunan Arapoğlu İbrahim kendi halinde olmayıp 1200 senesinde adı geçen şahsı darp etmek suretiyle iki dişini kırmıştır. Şahıs durumu divana bildirmiş, divandan iş bu davanın mahallinde görülüp, suçlunun işlediği suça karşılık şer'an verilmesi gereken cezanın uygulanması yönünde Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Amasya sancağı mütesellimine ve Eski kadısına bu hüküm yazılmıştır.
5/5	Fî Evâhiri L sene [1]209 (Nisan sonları Mayıs başları 1795)	Hisse Satışı	Zeytun kazasına bağlı Fırfırl köyü sakinlerinden Veli ve Yusuf adlı kişiler ile Emine adlı kişinin aynı köyde ortaklaşa tasarruflarında arazileri vardır. Ancak Emine kendi hissesindeki toprağın tasarruf hakkını başkasına devretmek istemektedir. Ortakları Emine'nin hissesini almaya gönüllü oldukları halde Emine ise aynı köyde sakin Mustafa adlı kişiye satmıştır. Bu hissesinin ortakları olan kişilere verilmesi yönünde Zeytun kadısına bu hüküm yazılmıştır.
6/1	Fî Evâhiri L sene [1]209 (Nisan	Mer'a Zaptı	Akçaabat kazasına bağlı Azazabeli, Tekelibeli Kırtuvaz ve

	sonları Mayıs başları 1795)		Aktaşlar köylerinin sakinleri mezkûr köylerdeki mer'alarda önceden beri hayvanlarını otlatmakta ve suyundan faydalanmaktadırlar. Bu durumda bu mer'a alanlarına kimsenin bir müdahalede bulunmaması gerekirken Çebnî taifesi sakinleri önceden beri yararlandıkları mer'alarıyla yetinmeyip hayvanlarını mezkûr köylerin sınırları içinde bulunan mer'alara haksız yere salarak, köylünün sıkıntı çekmesine sebep olmuşlardır. Durum divana bildirilmiş, divandan bu mer'a alanlarının önceden beri mezbûr köylerin halkının tasarrufunda olduğu, bu nedenle Çebni taifesinin kanuna aykırı bu müdahalelerinin önlenmesi belirtilmiştir. İş bu davanın halli için Akçaabat kadısına bu hüküm yazılmıştır.
6/2	Fî Evâhiri L sene 1209 (Mayıs sonları 1795)	Haksız Yere Su Kanalı İhdası	Akdağ kazasına bağlı Zide köyü sakinleri Ardesene adlı alandan çıkan suyu değirmen ve bağlarında kullanmaktadırlar. Eskiden beri süregelen bu duruma herhangi bir müdahalede bulunulmaması gerekirken Amasya'da bulunan basmacı tai'fesinden Ahmet, Hüseyin, Serkis ve Kirakos adlı kişiler ile Amasya ayanına güvenen birkaç zorba takımı toplanarak, suyun çıktığı alana gidip, kanuna aykırı olarak su yolu ihdas edip, bezlerini ağartmış ve yünlerini yıkamışlardır. Ayrıca köylünün mahsullerinin telef olmasına ve su sıkıntısı çekmelerine sebep olmuşlardır. Bu durumu Zide köyü sakinleri divana bildirmişler, Divandan mezbur kişilerin kanuna aykırı bu müdahalelerinin önlenmesi ve davanın

			mahalinde görülmesi yönünde Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
6/3	Fî Evâhiri L sene 1209 (Mayıs sonları 1795)	Tımar Gelirlerinin Azalması	Amasya sancağı Geldigelen nahiyesine bağlı Kördelik köyünün malikâne vergisi Amasya'da bulunan Maksume Hatun Mescidi vakfına ve İlyas Ağa Çeşmesi vakfına, Derebaşalan köyünün malikâne vergisi Seyyid Yahya Zaviyesi vakfına, divanî vergileri ise Amasya kal'ası müstahfızı Seyyid Halil'e tımar olarak verilmiştir. Köy halkından bazıları mezkûr köylerdeki ziraate elverişli tarlalarda ziraat yapmayıp başka köyde çiftçilik yapmaktadırlar. Bu nedenle kendi tasarruflarında bulunan tarlaların boş kalmasına, ekilip biçilmediğinden ise elde edilen gelirlerin azalmasına dolayısıyla vergilerin eksik toplanmasına sebep olmuşlardır. Bu durum müstahfız Seyyid Halil tarafından divana bildirilmiş, divandan mezkûr kişilerin başka köyde ziraat yapmamaları, kanuna uygun hareket etmeleri yönünde uyarılmaları istenmiştir. İş bu davanın halli için Akdağ ve Geldigelen kadılarına bu hüküm yazılmıştır.
7/1	Fî Evahiri L sene [1]209 (Mayıs sonları 1795)	Haksız Yere Emlâk Zabtı	Zeytun kazasına bağlı Küçük Zeytun köyünde Mehmed adlı kişi tasarrufunda olan arsaya bağ ve meyve ağaçları dikmiştir. Kendi tasarrufunda olan bu arsaya izinsiz hiçbir şekilde müdahale edilememesi gerekirken, aynı köyde bulunan Ali adlı kişi emlâkı haksız yere zapt etmiştir. Durum divana bildirilmiş, divandan Amasya sancağı mütesellimine ve Zeytun kadısı naibine yazılan hükümde, bu davanın olayın geçtiği mahalde görülmesi, zapt olunan

			emlâkın alınıp Mehmed'e verilmesi emredilmiştir.
7/2	Fî Evâ'ili Z sene [1]209 (Haziran başları 1795)	Vergi Tahsili	Amasya'ya bağlı İskender, Fazlan ve Kerimiger köyünün gelirleri zeamet olarak dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Hacı Osman'a verilmiştir. Adı geçen köylerden Fazlan köyündeki hassa çiftlikte mutasarrıf olan Sakine ve Emine adlı kişiler bu hassa araziye dut ağaçları dikmek suretiyle ağaçlandırmışlar, hasıl olan yaprağını satarak gelir elde etmişlerdir. Elde ettikleri bu gelirden ise üzerlerine düşen vergiyi ödememişlerdir. Bu nedenle mezkûr Hacı Osman 1794,1795 ve 1796 yıllarında kendi hissesine düşen vergileri alamamıştır. Bunun üzerine durumu divâna arz etmiştir. Divândan mezkûr kişilerin ödemeleri gereken vergilerin alınması ve kanuna uygun hareket edilmesi yönünde Geldigelen kadısına bu hüküm yazılmıştır.
7/3	Fî Evâ'ili Z sene 1209 (Haziran başları 1795)	Haksız Yere Emlâk Zabtı	Çorum kazası, Divân-ı Emlâk nahiyesine bağlı Huru köyünde bulunan çiftlik ve değirmen Çorum sakinlerinden Bekir oğlu Ömer'e ve onun neslinden gelenlere verilerek defterde kayıt altına alınmıştır. Bu duruma herhangi bir müdahalede bulunulmaması gerekirken Çorum kazası sakinlerinden Şeyh Hamzalı Deli ve Ömer oğlu Mehmet adlı eşkıya zümresinden kişiler 1200 (1786) senesinden beri emlâk-ı mezkurları kanuna aykırı olarak ele geçirmişlerdir. Mezkûr Ömer bu durumu divana bildirmiş, divandan emlâkların Bekir oğlu Ömer'e ait olduğunun defterde kayıtlı olduğu belirtilmiş, senetsiz ve haksız yere ele geçirilen emlâkların kanuna uygun usulle alınıp sâhibine verilmesi yönünde Sivas valisi ve Çorum

			kadısına bu hüküm yazılmıştır.
8/1	Fî Evvâ'ili Z sene [1]209 (Haziran başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Sivas sancağına bağlı Derbend köyünün malikâne gelirleri Tokat'taki Emir Mahmut Çelebi vakfına, divanı gelirleri ise beylerbeğine verilmiştir. Vâkıf bu gelirlerin öncelikle ihtiyaç sâhibi ailelerin ihtiyaçlarının karşılanması, vâkıfın evladı ve onun soyundan gelenlere, vâkıfın ecdadı için kandil gecelerinde Kur'an-ı Kerim okutulup, helva pişirilip öncelikle yoksullara daha sonra hafızlara dağıtılması, gelirlerin kalanın ise Haremeyn-i Muhtarameyn fukarasına dağıtılmasını istemiştir. Bunlar da vakfiyede kayıt altına alınmıştır. Yılduzi Seyyid Mahmud Çelebi vakfının mütevellisi olan Ömer Halife Derbend köyünün malikâne gelirlerini defterde kayıtlı olduğu şekliyle giderlere sarf etmiştir. Ancak kötü niyetli bazı kişiler kanunlara aykırı davranarak gelirlere el koymuştur. Durum Ömer Halife tarafından divana bildirilmiştir. İş bu davanın halli için Sivas valisine ve kadısına bu hüküm yazılmıştır.
8/2	Fî Evvâ'ili Z sene 1209 (Haziran başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Çorum sancağında Divân-ı Emlâk nahiyesine bağlı Kızılgeçit köyünün malikâne ve divâni gelirleri ile Delühacı köyünün malikâne gelirleri Hasan Balı zaviyesi vakfına verilmiştir. Vakfın mütevellisi olan Bektaş oğlu Osman defterde kayıtlı olduğu üzere gelirleri toplamıştır. Bu durumda bu yerlerin gelirlerine kimsenin müdahale etmemesi gerekirken, Divân-ı Emlâk nahiyesine bağlı Salur köyünün mutasarrıfı olan Abdurrahman oğlu Osman tımarına bağlı Humay köyünün gelirleriyle yetinmeyerek

			<p>Delühacı köyünün asıl adının Duma köyü olduğu ve bu köyün de kendi tımarı dâhilinde olduğunu iddia ederek gelirlerine el koymuştur. Müteveli Osman durumu divana bildirmiştir. Divândan gerekli defter kayıtları incelenmiş, Humay köyünün müstakil olarak Abdurrahman oğlu Osman'ın tımarına dâhil olduğu, zaviye vakfi olan köylerin gelirlerinde hiçbir şekilde alakası olmadığı bu müdahalesinin haksız ve kanuna aykırı olduğu belirtilerek bu davanın halli için Sivas vâlisine ve Çorum kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
9/1	Fî Evâ'ili Z sene 1209 (Haziran başları 1795)	İmâm Tayini	<p>Niksar'da bulunan Hâdım Ali Ağa mescidinin günlüğü 13 akçe ile imamlık vazifesi Hacı Recep-zâde Mustafa Efendi'nin üzerinde iken vefat etmesiyle, bu vazife 8 akçe ile Feyzullah Efendi'ye 5 akçe ile Seyyid İbrahim Efendi'ye verilmiştir. Ancak İbrahim Efendi kendisinin 5 akçeyle idare edemediğini belirterek bu vazifeyi bırakmıştır. Bunun üzerine Feyzullah Efendi'nin hissesi de alınıp İbrahim Efendi'ye günlüğü 13 akçe ile bu vazife tekrar verilmiştir. Fakat bu imamlık vazifesine dair verilen berat belgelerinin merkezde kaydı bulunmamakta, dolayısıyla merkez kayıtlarında bu vazife hâlâ 1060 senesinde bu vazifeye getirilen Mustafa Efendi üzerinde kayıtlı görünmektedir. Bu atama belgelerinin mahallinde tekrar incelenip yapılan değişikliğin merkeze bildirilmesi yönünde Niksar Kazası naibine bu hüküm yazılmıştır.</p>
9/2	Fî Evâ'ili Z sene [1]209 (Haziran başları 1795)	Saldırı ve Mal Gaspı	<p>Kırşehirli Şerefli aşiretinden Ahmed, Salih, Hamza, İsmail ve aşiretce tanınan bazı kişiler kimseye borcu olmayan,</p>

			<p>kendi hallerinde insanlar iken, Bozok kazasından Kilyos oğlu Seyyid Hüseyin Ağa adındaki kişi başına topladığı arkadaşlarıyla 1200 senesinde adı geçen kişilere saldırmış, bunların 4000 kuruş kadar malını ve hayvanlarını gasp etmişlerdir. Bunun üzerine mezbûr kişiler durumu divâna bildirmişlerdir. Divândan, davanın olayın geçtiği mahalde görölmesine mezbûr kişilerden alınan malların ve hayvanların alınarak tekrar sahiplerine verilmesi yönünde Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zâde Mır Süleyman'a ve Bozok kâdisına bu hüküm yazılmıştır.</p>
10/1	Fî Evâ'ili Z sene 1209 (Haziran başları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	<p>Sivas'a bağlı Kuzviran köyünün 42320 akçe zeamet gelirlerinden 21170 akçesi Seyyid Recep oğlu Seyyid Mehmet'e verilmiştir. Bunun yanı sıra Sevindik köyü ile Avrazlu, Avraz-ı Köhne ve Bulanık mezralarının malikâne gelirlerinin bir kısmı Ahi Kûlahduz Zaviyesi vakfına verilmiştir. Ancak adı geçen vakfın zaviyedar ve mütevellileri bu köy ve mezra'aların gelirleriyle yetinmeyip Avraz-ı Gedik, Kürtviranı ve Akviran mezralarının gelirlerinin de mezbû zaviyeye ait olduğunu söylemiş ve bu gelirlerin hepsine kanuna aykırı olarak el koymuşlardır. Oysaki Kürtviranı ve Akviran mezralarının zeamet gelirleri Seyyid Mehmed'in kaydındadır. Seyyid Mehmed bu durumu divâna bildirmiştir. Divândan ise mezbûrların kanuna aykırı olarak aldıkları gelirlerin geri alınması, defterde belirtildiği şekliyle adı geçen köy ve mezraların malikâne gelirleri zaviye vakfına divani gelirlerinin ise Seyyid Mehmed'e verilmesinin kayıtlı</p>

			olduğu belirtilerek, iş bu davanın halli için Sivas kadısına bu hüküm yazılmıştır.
10/2	Fî Evvâ'ili Z sene [1]209 (Haziran başları 1795)	Alacak-Verecek Davası	Eğın kazasına bağlı Şurta köyünden İbrahim adlı kişinin yine aynı köyde bulunan eniştesi İmam Ali adlı kişiden 1200 senesinden beri 380 kuruş alacağı vardır. İbrahim borcunu istemesine rağmen borçlu borcunu ödememekle birlikte İbrahim'in ölen kardeşi Ahmed'in oğullarına intikal eden emlâklarını ve 70 kuruş kadar paralarını da almıştır. Bunun üzerine İbrahim durumu divâna bildirmiştir. Divândan bu davanın olayın geçtiği mahalde çözümlenmesi, İbrahim'den ve Ahmed'in vasisi olduğu oğullarından alınan emlâk ve paraların alacaklıdan temin edilerek kendilerine ödenmesi yönünde Eğın kadısına ve Eğın Hassa voyvodasına Haziran 1795 tarihli bu hüküm yazılmıştır.
10/3	Fî Evvâ'ili Z sene 1209 (Haziran başları 1795)	Mirasa Müdahale	Eğın kazasına bağlı Şurta köyünden Osman kızı Fatma'nın babası ve kardeşi 1200 senesinde vefat etmiştir. Bu köyde babasının tasarrufunda olan bağ, bağçe ve emlâkları Fatma'yla birlikte annesi Ayşe'ye ve diğer kardeşi Eyyüb'e intikal etmiştir. Fatma annesine ve kardeşine intikal eden bu mallardan hissesine düşen hakkını istemesine rağmen, mezbûr kişiler Fatma'nın hissesine düşen hakkının sadece az bir kısmını vereceklerini söylemişlerdir. Fatma, kocasını kendisine vekil tayin etmiş ve durumu divana bildirmiştir. Divandan bu olayın bölgede kurulacak mahkemede çözüme kavuşturulması, babasından kalan mallara kanuna aykırı

			şekilde el koyan kişilerden Fatma'nın hakkına düşenin alınıp vekil tayin ettiği kişiye verilmesi yönünde Eğin kadısı ve Arapkir hassa voyvodasına bu hüküm yazılmıştır.
11/1	Fî Evvâ'ili Z sene 1209 (Haziran başları 1795)	Suç (Adam Öldürme)	Hüseyinabad kazasına bağlı Akpınar köyünden Hatip Ali Efendi'nin oğlu kendi halinde bir kişi iken yine aynı köyden Abbasoğlu Abbas, Uurlu Himmetoğlu Mehmet, Şahinoğlu Şahin, Balioğlu Hüseyin isimli eşkiyadan bazı kişiler kendi hallerinde olmayıp 1200 senesinde mezkûr Ali Efendi'nin oğlunu akşam namazını kıldıktan sonra menziline otururken kurşun sıkmak suretiyle öldürmüşlerdir. Ali Efendi bu durumu divana bildirmiştir. Divandan bu olayın bölgede kurulacak mahkemede çözüme kavuşturulması için Sivas valisine ve Hüseyinabad kadısına bu hüküm yazılmıştır.
11/2	Fî Evvâsıtı Za sene [1]209 (Haziran ortaları 1795)	Alacak- Verecek Davası	Yahudi taifesinden Çelyon adlı yahudinin Merzifon kazası sakinlerinden Seyyid El-Hac Halil adlı şahısta senetli 5300 ve senetsiz 400 kuruş olmak üzere toplam 5700 kuruş alacağı vardır. Çelyon alacağını defalarca istemesine rağmen El-hac Halil parasını vermemiştir. Çelyon durumu divâna bildirmiştir. Divândan bu davanın mahallinde görülüp, mezbûr kişinin aldığı paranın eksiksiz olarak alınıp sâhibine teslim edilmesi ve eğer El-Hac Halil'in zorluk çıkarması durumunda Halil'in merkezde kurulacak mahkemeye çıkarılacağı bildirilmiştir. İş bu davanın halli için Amasya sancağı mütesellimine ve Merzifon kadısına bu hüküm yazılmıştır.

11/3	Fî Evâsıtı Za sene 1209 (Haziran ortaları 1795)	Para ve Mal Gaspı	<p>İbrahim 1209 tarihli şikayetinde; Gedegra kazasında Eğri kal'a dizdarı olan babası Mehmet'in kendi halinde iken, Gedegra sakinlerinden Ahmet Kethüdaoğlu, Hamza Mehmet, Ahmet, İbrahim, Küçük Ali, Battaloğlu Mehmet, Sarı Mustafa, Süleyman ve Deli Adem adlı eşkiyadan bazı kişilerin 1200 senesinde babasını öldürdüklerini ve 10000 kuruş kadar parasını ve malını gasp ettiklerini söylemiştir. Ancak bu davanın 1202 yılında mahkemesi yapılmış ve bu mahkemede İbrahim babasının kendi eceliyle öldüğünü söylemiş, karşı tarafla aralarında sulh yapıldığına dair mahkeme hüccet vermiştir. Buna rağmen mezbûr İbrahim bu kişileri tekrar mahkemeye vermek istemiştir. Gedegra kâzası naibine yazılan hükümde iki tarafın daha önce yapılan mahkemeye barıştıkları bundan sonrada birbirlerine karşı haksız ve kanuna aykırı müdahalelerinin olmaması ve mahkeme kararına göre hareket edilmesini istemiştir.</p>
12/1	Fî Evâsıtı Za sene [1]209 (Haziran ortaları 1795)	Tımar Gelirlerine Müdahalenin Önlenmesi	<p>Amasya'ya bağlı Ahi Turaşan köyünün malikâne gelirleri Dede Zaviyesi vakfına, divani gelirleri müşterek olarak Amasya'nın Bezir kal'ası müstahfızı Seyyid Mehmed'e verilmiştir. Bu duruma kimsenin müdahale etmemesi gerekirken, müştereki olan İsmail kendi hissesine düşenle yetinmeyip Seyyid Mehmed'in gelirlerine de el koymak istemiştir. Bunun üzerine Seyyid Mehmet durumu divana bildirmiştir. Divândan İsmail'in bu müdahalesinin haksız ve kanuna aykırı olduğu belirtilerek, bu müdahalenin önlenmesi ve müştereki olan mezbûrların defter</p>

			kayıtlarına göre hisselerine düşenin verilmesi yönünde Amasya sancağı mütesellimine, Gedegra ve Ladik kadılarına bu hüküm yazılmıştır.
12/2	Fî Evâsıtı Za sene [1]209 (Haziran ortaları 1795)	Mirasa Müdahale	Eğin kazası sakinlerinden Mehmed adlı kişinin kardeşi 1200 senesinde vefat etmiştir. Müteveffa Ahmet'in bütün malı, eşyası mirasçısı olan kardeşi Mehmet'e intikal etmiştir. Dolayısıyla bu duruma herhangi bir müdahalede bulunulmaması gerekirken, aynı kaza sakinelerinden Ayşe adlı kişi Ahmet'in mirasçısı olduğunu iddia ederek Mehmet'e intikal eden mallara haksız ve kanuna aykırı olarak müdahale etmiştir. Bunun üzerine Mehmet durumu divana bildirmiştir. Divandan mezbûr Ayşe'nin kanuna aykırı davranışının engellenmesi ve davanın bölgede kurulacak mahkemede kanuna uygun olarak çözümlenmesi yönünde Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.
12/3	Fî Evâsıtı Za sene [120]9 (Haziran ortaları 1795)	Mütevelli Tayinine Müdahale	Kazabad ve Tokat'ta bulunan İvaz Paşa vakfının mütevellilik vazifesinin vâkıf kendi çocuklarına verilmesini istemiştir. 1099'da bu vazife Ömer oğlu Seyyid İbrahim'e verilmiş, daha sonra Seyyid İbrahim'den alınarak vâkıfın çocuklarından Seyyid Ahmet, Seyyid Hasan'a ve Seyyid Salih'in vefatı üzerine Seyyid Hasan'ın da evladı olmadığından dolayı mütevellilik vazifesi Seyyid Ahmet'in oğlu Seyyid Mehmet'e ve Seyyid Salih'in oğlu Osman'a verilmiştir. Fakat Tokat'ta sakin Seyyid İbrahim adlı kişi bunların henüz çocuk yaşta olduklarını bahane ederek bu vazifenin

			<p>kendisine verilmesini istemiştir. Bu konuyla ilgili bölgede kurulan mahkemede mezkûr İbrahim'in vâkıfın evladından olmadığı yabancı olduğu bu nedenle mütevellilik vazifesinin verilemeyeceği kararı verilmiştir. Bu karar doğrultusunda hareket edilmesi yönünde Tokat kâzası naibine bu hüküm yazılmıştır.</p>
13/1	Fî Evâsıtı Za sene 1209 (Haziran ortaları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	<p>Amasya sancağı Gelgigelen nahiyesine bağlı İskender, Kolat ve diğer bazı köylerin divânî gelirleri zeamet olarak Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Hacı Osman'a verilmiştir. Köy halkı da kanunlara uygun olarak ödemeleri gereken vergiyi ödemiştir. Ancak Kolat köyünden Hatice ve Emine adlı kişiler köyün arazisinin kendi çiftlikleri olduğunu iddia ederek haksız bir şekilde zapt etmişler. Hacı Osman durumu divana bildirmiştir. Divandan mezkûr kişilerin haksız olan bu hareketlerin derhal engellenmesi, bu köye ait malikâne ve divanî vergilerinin defterde belirtildiği şekliyle alınması yönünde Sivas valisine ve Geldigelen kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
13/2	Fî Evâsıtı Za sene 1209 (Haziran ortaları 1795)	Toprak Zaptı	<p>Molla Ahmet ve Kara Mehmet adlı kişilerin Eğin kazasına bağlı Boşay köyünde ortaklaşa olarak ziraat yaptıkları çayırları vardır. Bu kişiler vefat edince bu çayırlar oğulları Molla Mehmet, İbrahim, İsmail ve Yusuf'a intikal etmiştir. Bunlar da 40 yılı aşkın bu çayırlardan elde ettikleri gelirlerle üzerlerine düşen vergileri vergi memuruna ödemişlerdir. Bu duruma kimsenin müdahil olması gerekmezken, bazı kişiler bunların başka köyde oturduklarını çayırların kendi köyleri topraklarında</p>

			olduğunu, bu nedenle de kendilerine ait olduğunu ileri sürerek müdahale etmişlerdir. Durumu İsmail, Molla Mehmet, İbrahim ve Yusuf divana bildirmişlerdir. Divandan 1786 Mart'ında da buna benzer bir davanın olduğu bu durum karşısında hiç kimsenin babasından kalan mallara hiçbir şekilde müdahale edilemeyeceği, aksi takdirde bunun engelleneceği yönünde karar alındığı bu davanın da bu şer'i karara göre sonuçlanması yönünde Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.
13/3	Fî Evâsıtı Z sene [1]209 (Haziran ortaları 1795)	Kethüdayerlik Caizesinin Tahsilinde Yaşanan Sıkıntı	Dergâh-ı Mu'âlla kapıcıbaşlarından sipahiler Ağası İsmail, Sivas'ın kethüdayerliğine atama yapılması sebebiyle kendisine ödenmesi gereken 2800 kuruş caizenin ödenmesini havi şikâyetini Divân'a bildirmiştir. Divândan bu meblağın ödenmesi için Sivas valisine bu hüküm yazılmıştır.
14/1	Fî Evâsıtı Za sene 1209 (Haziran ortaları 1795)	İmam Tayini	Sivas'da bulunan Medrese vakfının imamet görevi nısf sülüs hissesi Seyyid Abdullah Halife üzerinde olup bunun vefatı üzerine hissesi 1204 senesinde sülüs hisse sâhibi Mehmed oğlu Mahmud'a verilmiştir. Ancak 1206 senesinde bu nısf sülüs hisse Abdullah'ın oğulları olan Ahmet ve Mehmet'e verilmiştir. Bunun üzerine Mahmud durumu divana arz ederek imamet vazifesi verilen Abdullah'ın oğullarının bu vazifeyi yapmaya gönülsüz olduklarını bu nedenle kendisine verilmesini istemiştir. Divandan bu durumun doğruluğunun mahallinde araştırılması, gerçekten Ahmet ve Mehmet bu vazifeyi istemiyorlar ise verilen mahkeme kararına göre hareket

			edilmesi yönünde Sivas kadısına bu hüküm gönderilmiştir.
14/2	Fî Evâsıtı Za sene 1209 (Haziran ortaları 1795)	Haksız Yere Emlâk Zaptı	Ünye kazasında oturan Yani adlı gayrimüslimin vefatından sonra tasarrufunda olan arazisi, malları ve menzili eşi Despino, oğulları Kiryako, Yorgi ve Mavridi ile kızı Kerarine'ye intikâl etmiştir. Hepsi hisselerine düşen malları almışlardır. Ancak daha sonra kendi hisselerine düşen malları kendi rızalarıyla Nikola adlı gayrimüslime 300 kuruşa satmışlardır. Fakat ölenin kızı Kerârına kesin satış ile satmış olduğu hissesini sattığına pişman olduğunu söylemiştir. Nikola'ya sattığı menzile haksız ve kanuna aykırı bir şekilde el koymuştur. Bu durumu Nikola divana bildirmiş, divandan haksız olarak zapt olunan menzilin alınıp sâhibine verilmesi, mezkûr şahsın haksız müdahalesinin engellenmesi yönünde Ünye kadısına bu hüküm yazılmıştır.
14/3	Fî Evâ'ili Za sene 1209 (Mayıs başları 1795)	Havass-ı Hümayûn Gelirlerine Müdahale	Divriği sancağında Kesme nahiyesine bağlı Cerime köyü ile Virancık mezrasının malikâne gelirleri Mehmet Bey'in divani gelirleri ise Küplüviran mezrasıyla birlikte Cafer oğlu tekaüd Mehmet'in tımarı dahilinde iken, 1209 senesinde bu gelirlerin hepsi Hass-ı Hümayun'a verilmiştir. Buna göre Cerime Köyü ile Virancık mezrasının divani gelirleri ile Küplüviran mezrasının divani ve malikâne gelirleri hass-ı hümayuna aittir. Bu gelirlere herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken bazı kişiler Küplüviran'ın vakıf arazileri olduğunu ileri sürerek gelirlere el koymuşlardır. Durum divâna

			<p>bildirilmiş, divandan daha öncede bu konuyla ilgili şikayetin olduğu yapılan mahkemeye buraların vakıf arazisi olmadığı yönünde kararın olduğu buna rağmen mezbûr kişilerin yine müdahalede bulduklarından dolayı bunların kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi yönünde Sivas valisine, Kesme nahiyesinin tabi olduğu kazasının kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
15/1	Fî Evâhiri Za sene 1209 (Haziran sonları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	<p>Sivas sancağında Sorkun nahiyesine bağlı Kursaray köyünün malikâne gelirleri Aşık Paşa Zaviyesi vakfına, divani gelirleri ise hass-ı hümayûna aittir. Aşık Paşa zaviyesi vakfının mütevellisi Seyyid Davud, köyün malikâne gelirlerini almakta buna da kimsenin müdahil olması gerekmezken, divani mutasarrıfları olan şahıslar kanunlara aykırı davranarak köyün divani vergilerini almakla yetinmeyerek, vakfa ait olan malikane gelirlerini de birkaç yıl toplamışlardır. Bunun üzerine Seyyid Davud durumu divâna bildirilmiştir. Divândan; bu köyün malikane gelirlerinin vakfa ait olduğu divanisinin hass-ı hümayuna dahil olduğu bu nedenle divâni mutasarrıflarının kanuna aykırı müdahalelerinin önlenmesi yönünde Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbarzade'ye ve Sorkun kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
15/2	Fî Evâhiri Za sene [1]209 (Haziran sonları 1795)	Vergi Gelirlerine Müdahale	<p>Çorum sancağında Divân-ı Safir nahiyesine bağlı Alpoğuz köyü ile Karahisar-ı Demirlü nahiyesine bağlı Aykunovacığı mezrasının gelirleri mutasarrıf Ömer Sofulu'ya verilmiştir. Ancak yine Karahisar-ı Demirlü'ye bağlı Karlu Hacı Kışlası mezra'sının mültezimi buranın</p>

			gelirleriyle yetinmeyip Aykunovacığı mezrasının da gelirlerinin bu mezraya dahil olduğunu söyleyerek gelirlerine kanuna aykırı davranarak el koymuştur. Ömer Sofulu durumu divana bildirmiş, divandan; bu mezranın gelirlerinin hass-ı hümayun mutasarrıfına ait olmadığı belirtilerek mezbûr voyvodanın kanuna aykırı davranışının engellenmesi yönünde Sivas ve Karahisar-ı Demirlü kadısına bu hüküm yazılmıştır.
15/3	Fî Evâhiri Za sene 1209 (Haziran sonları 1795)	Mal Gaspı	Seyyid Ahmed'in amcası Seyyid Mehmet 1200 senesinde vefat etmiştir. Sahip olduğu malları ve eşyası yeğeni Seyyid Ahmed'e intikâl etmiştir. Ancak Niksar kazasında oturan Kürd oğlu Süleyman, Hızır oğlu Feyzullah ve Esad oğlu Osman adlı kişiler bir olarak Seyyid Ahmet'e intikal eden mallara el koymuşlardır. Durum divana bildirilmiş, divandan; Seyyid Ahmet'e intikal eden malların alınıp kendisine verilmesi ve bu davanın kanuna uygun olarak çözümlenmesi için Sivas valisine ve Niksar kadısına bu hüküm yazılmıştır.
15/4	Fî Evâhiri Za sene 1209 (Haziran sonları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Taşabad nahiyesine bağlı Çamurcuk köyü malikânesi Sonisa'daki Şerefedin zâviyesine, Sonisa nahiyesine tâbi' Tutlu köyü ve Fındıklı mezrasının rub' malikânesi Şerefeddin zaviyesi, diğer rub'u da Hızır İlyas zaviyesine verilmiştir. Yine Sonisa'ya bağlı Bağincirlik ve Geveras zeminleri iki başdan Hızır İlyas zaviyesine tahsis edilmiştir. Bu yerlerin divâni mutasarrıfları mezkûr vakıfların mâlikâne mahsullerine fuzuli müdahale etmişlerdir. Bu durum divana bildirilmiş, divandan;

			<p>belirtilen bölge halkının gelirlerinin vergisini düzenli olarak sipahisine verdiklerini, Tutlu mezra'asına gelip yerleşen burayı bayındır hale getiren cemaatten de ayrıca vergi alındığını Fındıklı köyünün vergisine dahil olmadığını, belirtilen bölgelerin malikane gelirlerinin adı geçen vakıflara ait olduğunu belirten emr-i şerifin daha önce verildiğini, bu karara göre bu kişilerin kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi yönünde Sivas valisine ve Hafik naibine bu hüküm yazılmıştır.</p>
16/1	Fî Evâhiri Za sene 1209 (Mayıs sonları Haziran başları 1795)	İltizam Usulü İle İşletilen Vakıf Gelirlerine Müdahale ve Mültezimin Vakıf Re'âyasına Zulmü	<p>Argoma nahiyesine bağlı Akvıran köyü, Geldigelen nahiyesine bağlı Küpe köyü ile Koçkayası nahiyesine bağlı Boğa köyü mâlikâne gelirleri Hatice Hatun mescidi vakfına ait olup El-Hac Ebubekir ile El-hac Hasan'a iltizam olarak verilmiştir. Ancak Akvıran köyü mültezimi olan Hasan'ın vakfa ait olan malikâne gelirlerini almasına bazı kişilerin köyün malikâne gelirlerinde vakfın alakasının olmadığını ileri sürerek, engel olduklarını söylemiştir. Fakat vakfın mütevellisi olan Halil oğlu Salih, Akvıran, Küpa ve Boğa köylerinin 1209 senesinde 400 kuruş bedel karşılığında El-Hac Hasan'a iltizam olarak verildiğini ve bu bedelin vakfa verileceğinin ayrıca Hasan'ın köylüye zulüm etmesinden dolayı azledilerek yerine Hüseyin'in vekil olarak atandığını bildirmiştir. Merkez Hasan'ın mültezimliği döneminde köylüye karşı zulmünün doğru olup olmadığının gerek köy halkı gerekse bilirkişilerce araştırılıp merkeze bildirilmesi yönünde Argoma ve Geldigelen kadılarına ve Koçkayası naibine bu</p>

			hüküm yazılmıştır.
16/2	Fî Evâsıtı Za sene 1209 (Haziran ortaları 1795)	Haksız Yere Emlâk Zaptı	Eğin kazasına bağlı Senkdiğin köyünde oturan Ahmet ve Mustafa adlı kişiler babalarından kalan araziyi ekip biçtikten sonra elde ettikleri mahsulden üzerlerine düşen vergiyi eksiksiz ve aksaksız olarak ödemektedirler. Yine aynı köyde oturan Halil ve Ömer adlı kişiler 1200 senesinde bu araziyi kanuna aykırı olarak zapt etmişlerdir. Bu durumun engellenmesi için daha önceden mahkeme yapılmış, bu davranışlarının engellenmesi yönünde karar alınmıştır. Ancak mezkûr kişiler bu mahkeme kararına rağmen zorbalıklarına devam ederek araziyi zapt etmeye devam etmişlerdir. Bu durumu Ahmet ve Mustafa divana arz etmiştir. Divandan; bu kişilerin daha önce verilen mahkeme kararına uymalarının sağlanması, haksız ve kanunsuz müdahalelerine engel olunması yönünde Sivas valisine ve Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.
16/3	Fî Evâhiri Za sene [1]209 (Mayıs sonları Haziran başları 1795)	Malikâne Tımar Gelirine Müdahale	Amasya sancağında Gedegra nahiyesine bağlı Beden köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı Bali oğlu Sevinç'e bir kısmı Lütfullah oğlu Kaya'ya ve kalanı ise Ali isimli sipahiye tımar olarak verilmiştir. Yine Ali sipahi Kayacakuz nahiyesine bağlı Pusacuk köyünün tımar gelirini Abdullah oğlu Mustafa ile paylaşmaktadır. Ancak Gedegra'da sakin hafız El-hac Mustafa Efendi adlı kişi Beden köyünün kendi mülkü olduğunu ileri sürerek haksız ve kanuna aykırı bir şekilde malikâne gelirlerine el koymuştur. Bu durumu Beden köyü sipahisi olan Ali divana arz etmiştir. Divandan; Hacı Mustafa'nın kanuna

			aykırı bu müdahalesinin engellenmesi yönünde Gedegra kadısına bu hüküm yazılmıştır.
17/1	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Mayıs sonları Haziran başları 1795)	Vakıfda Nezaret Ciheti İhdası	Sivas'da bulunan Pir Mehmet, Abdülkerim Çavuş ve Şehriban Hatun vakıflarının gelirlerinin karşılanması için Kervansaray mukata'ası 20 dükkan, 7 ev ve bostanın gelirleri verilmiştir. Bu gelirlerle mescidin imamlık vazifesi, müezzinin, hafızın vs. günlük maaşları ödenmekte kalan gelirler ise güvenli bir yerde muhafaza edilip, gerektiğinde yine vakfin harcamalarına sarf edileceği vakfiyede kayıt altına alınmıştır. Ancak Şehriban Hatun vakfının mütevellisi olan Hafız Mehmet merkeze gönderdiği dilekçesinde, Mustafa oğlu Seyyid Mehmet adlı kişinin vakfiye kayıtlarında olmamasına rağmen bir şekilde belgesini alıp nezaret ihdas ettirdiğini ve bu nezaret kaydının silinmesini istemiştir. Merkez ise evkaf defterlerine bakıldığını ancak adı geçen vakfiyenin kaydının merkezde olmadığını bildirerek bu vakfiye kaydının araştırılarak merkeze bildirilmesi yönünde Sivas kadısına bu hüküm yazılmıştır.
17/2	Fî Evâhiri Za sene [1]209 (Mayıs sonları Haziran başları 1795)	Haksız Yere Vakıf Değirmen Binası Zaptı	Keşfi Osman Efendi vakfının gelirleri arasında Niksar'da bulunan Tolos değirmeni de vardır. Bu değirmen zamanla tahrip olarak kullanılmaz hale gelmiştir. Tamiri de mümkün olmadığından bu değirmen, vakfın mütevellisi olan Mehmet Haşim, arsasına bina yapmak ve bu araziye senede 600 akçe kira karşılığında Seyyid Selim adlı kişiye mukataa olarak vermiştir. Ancak Niksar'da oturan Seyyid Ali adlı kişi bu değirmenin Hacı Receb adlı kişinin vakfi

			olduğunu ileri sürerek, bunu ispatlayacak resmi bir belge sunmadan kanuna aykırı olarak el koymuş, bir kısmını da Hasan adlı kişiye satmıştır. Durum divana bildirilmiş, divandan; değirmen binasının kanuna aykırı olarak el koyan kişiden alınması, sâhibine geri verilmesi ve davanın kanuna uygun çözümlenmesi yönünde Niksar kadısına bu hüküm yazılmıştır.
18/1	Fî Evâhiri Za sene [1]209 (Mayıs sonları Haziran başları 1795)	Cami'-i Şerifin Tamiri	Amasya kazasında bulunan Enderûn Cami'sinin minaresi zamanla tahrip olarak yıkılmış, bu nedenle ezan okunamaz olmuştur. Bununla birlikte meydana gelen deprem sebebiyle de cami yan tarafa eğilmiş bu nedenle çevresine zarar verebileceği tehlikesinden dolayı tamirinin gerekli olduğu durumu divana bildirilmiştir. Divandan caminin masraflarının ne kadar olacağı, vakfında bu masrafı karşılayıp karşılamayacağını bilirkişilerce soruşturulması istenmiştir. Neticede caminin 900 kuruşa tamir olunacağı vakfın müsaadesi olmadığından hayır sahipleri tarafından yapılacağı belirtilmiştir. Bunun üzerine hayır sahiplerinin bu tamiri yaptırmalarında herhangi bir engelle karşılaşmamaları yönünde Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
18/2	Fî Evâ'ili Z sene 1209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Tımar Gelirlerine Müdahale	Gedegra nahiyesine bağlı Emircek köyü malikânesinin bir rub'u ile köyde bulunan bir çiftlik arazi Emir Sultan Zaviyesine vakfedilmiştir. Ancak bu vakfın mütevellisi köyün vakfedilen bir çiftlik arazisiyle yetinmeyip, kanuna ve kadime aykırı olarak köyün sipahisi Seyyid Hasan'a ait diğer tımar gelirlerine de el koymuştur. Divândan kanuna

			aykırı olan bu müdahalenin engellenmesi yönünde Gedegra kadısına hüküm yazılmıştır.
19/1	Fî Evvâ'ili Z sene 1209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	Argoma nahiyesine bağlı Selçuk köyünün gelirleri zaim Osman oğlu Seyyid Ahmet'e zeamet olarak verilmiştir. Bu köyün malikâne gelirlerinin bir kısmı Ahi Darphaneci zaviyesi vakfına bir kısmı Yörgüç Paşa zaviyesine vakfedilmiştir. Ancak vakıf mutasarrıfları Seyyid Osman'ın müstakil olarak zeametinde olan yerlere müdahale ederek vergi gelirlerine el koymuşlardır. Durum divana bildirilmiştir. Divândan bu davanın halli, haksız yere gelir ve toprak tecavüzünün engellenmesi yönünde Amasya sancağı mütesellimine ve Argoma nahiyesi naibine hüküm yazılmıştır.
19/2	Fî Evvâ'ili Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	Simre-i Ladik nahiyesine bağlı Müsmirağaç köyü, Koçkayası nahiyesine bağlı Firenkalan köyü ve bu köylerde bulunan mezra'aların zeamet gelirleri ortaklık olarak Sadık Serdar'a verilmiştir. Ancak Koçkayası kal'ası kethüdası Ahmet oğlu Osman köyün mezra' alanlarında Sadık Serdar'ın hissesini tanımayarak müdahale etmiş ve gelirlerine el koymuştur. Divândan bu kişinin haksız ve kanuna aykırı müdahalesinin engellenmesi, almış olduğu gelirlerin tamamının tahsil edilmesi yönünde Koçkayası naibine bu hüküm yazılmıştır.
20/1	Fî Evvâ'ili Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Seyyidlerden Avarız Vergisi Talebi	Seyyid İbrahim, Seyyid Mustafa, Seyyid Ali, Seyyid Bali, Seyyid Halid ve Seyyid İbrahim adlı kişiler Malatya'da eizze-i ikram soyundan geldiklerini ifade etmişlerdir.

			<p>Ellerinde de neseplerinin eizze-i ikrâma dayandığına dair İstanbul Nakipleri'nin verdiği belge vardır. Mezbûr Seyyidler Sivas'da Sinekli ve Yıldızeli kazasına bağlı Eski köyünde ikamet etmektedirler ve Seyyidlerin bu köyde Avarız vergisine tabi olacak herhangi bir emlâkları yoktur. Buna rağmen adı geçen köyün zabiti kanunlara aykırı olarak bu kişilerden vergi istemiştir. Bunun üzerine durum divâna bildirilmiştir. Divândan merkezin belirlemediği ve defter kayıtlarında yer almayan vergi talebinin kanuna aykırı olduğu zabitin kanuna aykırı bu davranışının engellenmesi yönünde Sivas ve Yıldızeli kadılarına bu hüküm yazılmıştır.</p>
20/2	Fî Evâ'ili Z sene 1209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Alacak-Verecek Davası	<p>Amasya kazasında oturan Abdülgani Efendi adlı kişinin yine aynı kazada bulunan Yakup Paşa vakfı mütevelliyesi Fatma adlı kişiden 1200 senesinde senetli olarak 130 kuruş alacağı vardır. Abdülgani Efendi alacağını borçludan defalarca istemesine rağmen mezbûr kişi borcunu ödemekten kaçınmıştır. Durum divana bildirilmiş, divândan; mezkûr kişinin zimmetinde olan paranın alınıp alacaklı Abdülgani Efendi'ye verilmesi yönünde Amasya mütesellimi ve Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
20/3	Fî Evâ'ili N Sene 1209 (Mart sonları Nisan başları 1795)	Zaviye Vakfı Gelirlerine Mescid Vakfı Mütevellilerini n Müdahalesi	<p>Seyyidlerden Seyyid Hasan, Seyyid Ahmet ve Seyyid Ali Sivas'a bağlı Üzmüş köyünde bulunan Üzmüş zaviyesi vakfının ortaklaşa mütevellileridir. Üzmüş ve Ribal köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı ile Hisarcık, Kömürcü Ali ve Eyrek mezra'alarının bütün gelirleri mezkûr vakfa vakfedilmiştir. Sivas'da Süleyman Mescidi</p>

			Vakfi mütevellileri İlkara ve Gürlek köyleri vakıf gelirlerine kanaat etmeyip Üzmüş zaviyesi köyleri ve mezraları gelirlerine müdahale etmişlerdir. Durum divâna bildirilmiş ve işin hakikati merkezdeki defterlere bakılarak bu müdahalenin haksız olduğu görülmüştür. İş bu davanın halli için Sivas valisine ve Sivas kadısına bu hüküm yazılmıştır.
21/1	Fî Evâ'ili Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Avarız Vergisi	Merzifon kazasına bağlı Aşut mahallesinde oturan Baykuş Ömer adlı kişinin avarız vergisine tabi olan mal ve mülkü olmamasına rağmen yine bu kazada oturan bazı kişiler ile ehl-i örf'den bazıları kanuna aykırı olarak bu kişiden vergi istemiştir. Durum divana bildirilmiş, divandan; bu kişinin bulunduğu mahalde avarız vergisine tabi malının olup olmadığının araştırılması eğer yok ise mezkûr kişilerin haksız ve kanuna aykırı vergi taleplerinin engellenmesi yönünde Merzifon kadısına bu hüküm yazılmıştır.
22/1	Fî Evâ'ili Z Sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Toprak Zabtı	Divriği kazasına bağlı Vatatran köyü sakinlerinden Bektaş oğlu İbrahim ve Oruç oğlu Hacı Abdullah adlı kişiler kendi tasarruflarında bulunan çayırları kendi rızalarıyla değeri mukabilinde Hasan adlı kişinin tasarrufuna bırakmışlardır. Hasan ise bu çayırlarda ziraat yapmış, ziraatten elde ettiği mahsulün vergisini de aksatmadan ödemiştir. Ancak bir süre sonra mezkûr kişiler yaptıkları ferağdan pişman olduklarını ileri sürerek haksız yere bu çayırı zapt etmişlerdir. Hasan durumu divana bildirmiştir. Divandan; mezkûr kişilerin haksız ve kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi, Hasan'ın elindeki

			temessük esas alınarak kendisine verilmesi yönünde Divriği kadısına bu hüküm yazılmıştır.
22/2	Fî Evâ'ili Z Sene [120]9 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Suç (Gasp ve Adam Öldürme)	Bafra kazasında ikamet eden Genç Ağa adlı kişi 1200 senesinde Hafız Ağa adlı kişinin saldırısına uğramıştır. Yine bu kazada oturan Mahmut kendi halinde kimseye zararı olmayan bir kişidir. Genç Ağa, Hafız Ağa'nın kendisine saldırdığı sırada Mahmut'un kardeşini üzerine gönderdiğini söyleyerek kardeşinin menziline basıp hem Mahmud'un hem de kardeşinin 16 kise akçelik malını ve eşyasını gasp etmiş ve Mahmud'un kardeşini de öldürmüştür. Durum divana bildirilmiş, divandan; bu olayın mahallinde kurulacak mahkemede çözümlenmesi, gasp edilen malların sâhibine verilmesi, mezkûr kişinin katlinin şer'an tespit edilmesi yönünde Canik Muhassılına ve Bafra kadısına bu hüküm yazılmıştır.
22/3	Fî Evâili Z Sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Zâviye Vakfi Gelirlerine Müdahalenin Engellenmesi	Sivas'da Sonisa nahiyesine bağlı Yağlıbasan köyünün malikâne gelirlerinin 3/4ü Hızır İlyas Zaviyesi ve Şerefüdin zaviyesi zâviyedarlığına tahsis edilmiştir. Bu görev Seyyid Şeyh Ömer ibn-i Ali'nin üzerindedir. 1/4 gelirleri ise Şeyh Ömer ve Şeyh Osman'ın üzerindedir. Ancak ortaklardan Şeyh Ömer ve Şeyh Osman ellerindeki berata göre köyün gelirlerinin müstakil olarak kendilerinde olduğunu iddia ederek el koymuşlardır. Durum divana bildirilmiş, divandan; defter kayıtları incelenmiş, mezkûr kişilerin iddiâlarının doğru olmadığı belirtilerek, mezkûr kişilerin kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi yönünde Canik Muhassılı

			ve Arım kadısına bu hüküm yazılmıştır.
22/4	Fî Evâsıtı Z sene 1209 (Temmuz ortaları 1795)	Alacak-Verecek Davası	Samsun kazasında oturan Ali adlı kişinin Ökse kazasında bulunan Mustafa adlı kişide 1200 senesinden beri 5000 kuruş alacağı vardır. Ali alacağını Mustafa'dan defalarca istemesine rağmen alamamıştır. Bunun üzerine Ali durumu divana bildirmiş, divandan; bu olayın, geçtiği bölgede mahkeme kurularak çözümlenmesi, mezkûrun zimmetinde olan paranın eksiksiz olarak alınıp sâhibine verilmesi yönünde Ökse kadısına bu hüküm yazılmıştır.
23/1	Fî Evâsıtı Z sene [1]209 (Temmuz ortaları 1795)	Toprak Zaptı	Eğin kasabasında oturan Ogos adlı gayrimüslimin bu kasabada tapulu toprağı vardır. Ogos bu toprakları ekip biçmekte ve vergisini de ödemektedir. Ancak Emir Osman adlı kişi Ogos'un tasarrufunda bulunan toprakları zapt etmiştir. Durum divana bildirilmiş, divandan; mezkûr kişinin kanuna aykırı müdahalesinin engellenmesi, zapt edilen toprağın sâhibine geri verilmesi istenmiş, iş bu davanın halli için Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.
23/2	Fî Evâsıtı Z sene [1]209 (Temmuz ortaları 1795)	Timar Hissesi Talebi	Sivas'a bağlı Durarit köyünün 12203 kuruşluk timar geliri Ali oğlu Mustafa'ya verilmiştir. Daha sonra Mustafa vefat edince oğlu Es-Seyyid Hüseyin'e daha sonra Hüseyin'in elinden alınıp kardeşi ve aynı zamanda ortağı olan Es-Seyyid Hasan'a verilmiştir. Seyyid Hüseyin'in merkeze yazdığı dilekçesinde adı geçen timar toprağının kardeşi Hasan'a verildiği sırada kendisinin 5 yaşında olduğu bu nedenle bu tımarı idare edecek durumda olmadığından dolayı kardeşi Hasan'a verildiğini söylemiştir. Ancak şimdi 13 yaşında olduğunu dolayısıyla baliğ olduğunu ve

			kendisine düşen hissesinin Hasan'dan alınıp kendisine verilmesini istemiştir. Divândan babasının vefatı sırasında baliğ olmadığından dolayı hissesinin alınarak kardeşi Hasan'ın hissesine katıldığını ancak şuan 13 yaşında baliğ olmasıyla bu hissenin alınarak tekrar Hüseyin'e verilmesi yönünde alaybeyinin tahkikat yapması için bu hüküm yazılmıştır.
23/3	Fî Evâsıtı Z Sene 1209 (Temmuz ortaları 1795)	Mülk Koruya Müdahale	Çorum'a bağlı Seydi köyü sakinlerinden Seyyid Ömer adlı kişinin yine aynı köyde bulunan korusu vardır. Bu kuru eskiden beri müstakil olarak Seyyid Ömer tasarrufundadır. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken, yine Seydi köyünden bazıları kanuna aykırı olarak Seyyid Ömer'in korusuna girip odunlarını kesmiş ve yakacak olarak kullanmışlardır. Mezkûr kişilerin bu müdahaleleri engellenmeye çalışılmışsa da her seferinde çekinmeden yaptıklarına devam etmişlerdir. Bunun üzerine durumu Seyyid Ömer divana bildirmiş, divandan; mezkûr kişilerin bu zulümlerinin engellenmesi, haksız ve kanuna aykırı bu müdahalelerinin önlenmesi yönünde Çorum kadısına bu hüküm gönderilmiştir.
23/4	Fî Evâsıtı Z sene [1]209 (Temmuz ortaları 1795)	Re'ayanın Kanuna Aykırı Davranması	Seyyid Hasan ve Seyyid Hüseyin adlı kişiler Keban kazasına bağlı Karahisar köyünde mutasarrıflardır. Karahisar köyü halkı kendi köylerinde ziraate elverişli topraklar olduğu halde başka köyde ziraat yapıp kendi köylerinin gelirinin az olmasına sebep olmuşlardır. Durum divana bildirilmiş, divandan bu davanın kanuna uygun

			çözümlemesi yönünde Keban kadısına bu hüküm yazılmıştır.
24/1	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Temmuz sonları 1795)	Tımar Gelirlerine Zeamet Sahiplerinin Müdahalesi	Amasya'da Yavaş nahiyesine bağlı tımar köylerinden Eylük köyü, Akdağ nahiyesine bağlı Sofu köyü, Argoma nahiyesine bağlı Osmancık ve Güdalaş köyünün gelirleri ortaklık olarak sipahi Ahmet'e verilmiştir. Ahmet'in hissesine düşen gelirlere herhangi bir müdahalenin olması gerekmezken, müşterekleri olan Eylük köyü sipahisi Ömer, Geldigelen'e bağlı Musalu köyü sipahileri Mehmet ve İbrahim, Yağmur köyü sipahileri Mehmet ve Ali Argoma'ya bağlı Yalnızagaç ve Akviran köylerinin sipahileri Mustafa ve Osman ve Geldigelen'e bağlı Kervansaray köyünün sipahisi Ahmet kendi hisselerine düşen gelirlere yetinmeyip mezkûr Ahmet'in zeamet köylerinden aldığı gelirlere kanuna aykırı olarak el koymuşlardır. Durumu Ahmet divâna bildirmiştir. Divandan; defter kayıtları incelenmiş, buna göre herkesin hissesine düşen gelirlerin kayıtlara göre taksim edileceği, ortaklarının haksız ve kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi için Akdağ ve Argoma nahiyeleri naiblerine bu hüküm yazılmıştır.
24/2	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Temmuz sonları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Sivas kazasına bağlı Avaziç köyünde bulunan bazı arazilerin gelirleri eskiden beri yine bu kazada bulunan Ahi Külahduz vakfına verilmiştir. Ancak bazı tımar köylerinden bir köyün sipahisi Avaziç köyünün de kendi tımar köyünden olduğunu ileri sürerek gelirlerine el koymuş, vakfın gelirleri almasını engellemiştir. Bunu

			<p>üzerine vakıf yöneticileri Seyyid Abdülfettah ve Seyyid Derviş Ali durumu divana bildirmişlerdir. Divândan; dava konusu olan köy ile birlikte Kürdviran ve Akviran köylerinin de öşrünün eskiden beri vakıf tarafından alındığının defter kayıtlarında olduğu belirtilerek mezkûr sipahinin kanuna aykırı davranışının engellenmesi yönünde Sivas kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
25/1	Fî Evâhiri Z Sene 1209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Sipahinin Kanuna Aykırı Olarak Yaylağa Müdahalesi	<p>Amasya'da Zeytun kazasına bağlı Ulagu köyünün halkı, yine Zeytun kazasında Uşakbükü adlı derbendin bakımı karşılığında avarız vergisinden ve tekâlif-i örfiyeden muaf tutulmuşlardır. Zeytun kazasına bağlı Eskibükü köyünün mera' alanları hayvanlarını otlatmaları için bu köylülere bırakılmış ve burada herhangi bir kişinin gelip ziraat yapması yasaklanmıştır. Fakat Koçkayası kazasına bağlı Kamilbükü köyünün sipahisi Mehmet, Eskibükü köyünün halkıyla bir olarak mezbûr yaylağı ziraat yapılması için tapuya verdiğini söylemiştir. Bu durumu Ulagu köyü halkı divana bildirmiştir. Divandan; bu kişilerin müdahalelerinin kanuna aykırı olduğu, bu yaylağın Ulagu köyü halkına ve onların nesline verildiği dolayısıyla ortak kullanım alanı olması nedeniyle ziraat yapılmasının yasak olduğu belirtilerek mezbûr kişilerin haksız ve kanuna aykırı bu müdahalelerinin engellenmesi yönünde Zeytun kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
25/2	Fî Evâhiri Z sene [120]9 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Bağçe Sâhibi Re'ayânın Vergi Ödemekten Kaçınması	<p>Abad nahiyesine bağlı Davay köyünün tımar gelirlerinin bir kısmı ortaklık olarak Ebubekir oğlu İbrahim'e verilmiştir. Bu durumda İbrahim'in ziraatten sağlanan</p>

			<p>mahsulün vergisini alması gerekmektedir. Ancak mezbûr köy halkından bazıları İbrahim'e ödemeleri gereken vergiyi eksik olarak vermeye başlamışlardır. İbrahim durumu divana bildirmiştir. Divandan; köy toprağında ziraatten sağlanan gelirin vergisi ve köyde bulunan bahçe sahiplerinin dahi bahçelerindeki sebzelerden sağlanan gelirin vergisinin de sipahi İbrahim'e eksiksiz verileceği belirtilmiştir. Mezbûr köy halkının kanuna aykırı bu davranışlarının engellenmesi yönünde Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
25/3	<p>Fî Evâhiri Z sene 1209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)</p>	<p>Re'âyânın Mer'aya Müdaahalesi</p>	<p>Zeytun kazasına bağlı Ulagu köyünde Küçük Zeytun adlı mahalde bulunan mer'ada Ulagu köyü halkı önceden beri hayvanlarını otlatmakta ve buranın suyundan yararlanmasına rağmen Karalar köyünden Kör Hasan Emin, Abdülkadir ve diğer bazı kişiler bir olup bu otlak yerlerine haksız müdahalede bulunmaya başlamışlardır. Bunun üzerine Ulagu köyü halkı durumu divana bildirmiş, divandan; Karalar ve Ulagu köyü arasında dava konusu olan bu mer'a yerlerinde Karalar köyünün herhangi bir ortaklığının söz konusu olmadığı bu mer'anın müstakil olarak Ulagu köyü halkının tasarrufunda olduğu belirtilerek, mezbûr kişilerin haksız ve kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi yönünde Zeytun kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
25/4	<p>Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)</p>	<p>Alacağı İddiasıyla Para Gaspı</p>	<p>Bozok kazasına bağlı Boğaz köyünden Süleyman ve Ahmet adlı kişilerin kimseye borcu ve kefilliği yoktur. Buna rağmen Ali adlı kişi Ahmet ve Süleyman adlı</p>

			kişilerden 500 kuruş alacağı olduğunu iddia ederek fuzuli para kazanma sevdasına girmiştir. Durumu Süleyman ve Ahmet divana bildirmişlerdir. Divandan; bu davanın bölgede kurulacak mahkemede çözüme kavuşturulması, mezbûr Ali'nin haksız iddiasının ve müdahalesinin engellenmesi yönünde Bozok kadısına bu hüküm gönderilmiştir.
26/1	Fî Evâhiri Z sene 1209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Toprak Zaptı	Bafra kazasına bağlı Hacı Çırak Çiftliği köyünde Hatip Mehmet adlı kişinin tasarrufunda bulunan arazisini Beğoğlu Osman adlı kişiye kanuna uygun olarak ferağ etmiştir ve Beğoğlu Osman bu arazide ziraat yapmış ve ziraatten elde ettiği mahsulün vergisini de sâhib-i arza ödemiştir. Fakat Koyunoğlu Ali adlı kişi bu arazinin yarısının kendisinin olduğunu iddia ederek kanuna aykırı müdahalede bulunmuş ve zapt etmiştir. Durum divana bildirilmiş, divandan mezbûr Ali'nin haksız ve kanuna aykırı müdahalesinin engellenmesi yönünde Bafra kadısına bu hüküm yazılmıştır.
26/2	Fî Evâhiri Z Sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Alacak-Verecek Davası	Tokat kazasında oturan Keşiş oğlu David adlı gayrimüslimin 1200 senesinde yine aynı kazada bulunan Agob oğlu Andon ve Kabris adlı gayrimüslimler 500 kuruş parasını almışlardır. David parasını istemesine rağmen mezkûr kişiler David'in ortağından alacakları olduğunu bu parayı da bu borca karşılık alarak ödeştiklerini söylemişlerdir. Durum divâna bildirilmiş, bu sırada David'in ortağı Agop öldüğünden onun terekesinin tespiti ve alacaklarının belirlenmesi için bu davanın yerel

			mahkemede görülmesi yönünde Toakt kazası na'ibine bu hüküm yazılmıştır.
26/3	Fî Evâhiri Z sene[1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Alacak- Verecek Davası	Seyyid Mehmed Esad ve Seyyid Mehmed Said adlı kişilerin babaları El-Hac Ömer'in Seyyid Mustafa adlı kişide 1500 kuruş alacağı vardır. Mezbûr kişilerin babaları vefat edince bu para miras olarak bunlara intikal etmiştir. Borçlu olan Seyyid Mustafa da vefat edince malı oğlu Seyyid Ömer'e intikal etmiştir. Alacaklı şahıslar alacaklarını Seyyid Ömer'den istemelerine rağmen Seyyid Ömer borcunu ödemekten kaçınmıştır. Durum divana bildirilmiş, divandan; bu olayın geçtiği mahalde bir mahkeme kurularak çözümlenmesi, mezbûr kişilerin alacaklarının borçludan temin edilerek vekili Lütfullah'a eksiksiz olarak verilmesi yönünde Tokat kazası naibine bu hüküm yazılmıştır.
26/4	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Sivas kazasına bağlı [boş] köyünde bulunan arazilerin gelirlerinin bir kısmı Sivas kazasında bulunan Ak İsa vakfına verilmiştir. Yine bu köyde sakin Seyyid Hacı Mahmud adlı kişi kanuna aykırı davranarak vakfa ait olan gelirlere el koymuştur. Durumu vakıf mütevellileri Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Abdülfettah divâna bildirmişlerdir. Divandan; vakfa ait gelirlerin vakıf yöneticilerine verilmesi mezkûr kişinin kanuna aykırı müdahalesinin engellenmesi yönünde Sivas kadısına bu hüküm yazılmıştır.
27/1	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz	Vakıf ve Mülk Olan Gelirlere Müdahale	Sivas'da Yıldızeli nahiyesine bağlı Saru köyünün sümün (1/8) malikâne vergisi Sultanşah ve Ahmet evladından

	başları 1795)		Seyyid Osman ve Şerife Cemile adlı kişilere, sülüs-ı esmân malikâne vergisi Kâbilü Zaviyesine ve kalan (4/8) malikâne vergisi ise Medine-i Münevvere vakfına verilmiştir. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken Sultanşah ve Ahmet evlatları tarafına ait malikâne gelirlerine ve diğer vakıf gelirlerine Hatır oğlu Seyyid adlı kişi hiçbir senedi olmadan haksız ve kanuna aykırı olarak el koymuş, hatta Sultanşah ve Ahmet evlatları tarafına ait 2000 kuruşluk mahsûlâtı da almıştır. Durum divâna bildirilmiş, divândan; mezbûr kişinin zorla ve kanuna aykırı olarak aldığı mahsûlâtın geri alınması davanın kanuna uygun çözümlenmesi yönünde Sivas ve Yıldızeli kadısına bu hüküm yazılmıştır.
27/2	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Mer'aya Müdahale	Zeytun kazasına bağlı Ulagu köyü halkı yine aynı kazaya bağlı Karalar köyündeki Oğlan ve İkiye adlı mahalde bulunan mer'a alanlarında eskiden beri hayvanlarını otlatmakta, otundan ve suyundan yararlanmaktadırlar. Ayrıca bu mer'a yerlerinin alınması, satılması ve ziraat yapılması da kanunen yasaklanmıştır. Buna rağmen Karalar köyü halkı bu mer'a alanlarının bazı yerlerinde ziraat yaparak hayvanların sıkıntı çekmesine sebep olmuşlardır. Durumu Ulagu köyü halkı divana bildirmiş, divandan; dava konusu olan mer'a yerlerinin eskiden olduğu gibi Ulagu köyü halkının kullanımına bırakılması yönünde Zeytun kadısına bu hüküm yazılmıştır.
27/3	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz	Mal (Gemi)Gaspı	Giresun kazasında ikamet eden Seyyid İbrahim'in gemisini Ünye kazasından İbrahim adlı kişi haksız olarak

	başları 1795)		zapt etmiş yine Ünye kazasında oturan Abdullah adlı kişiye satmıştır. Seyyid İbrahim mezbûr kişilerden gemisini istemesine rağmen alamamıştır ve durumu divana bildirmiştir. Divandan; bu davanın olayın geçtiği mahalde çözümlenmesi, haksız yere el konulan geminin alınarak sâhibine verilmesi yönünde Ünye kadısına bu hüküm yazılmıştır.
28/1	Fî Evâhiri Z sene 1209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya sancağında Gelgigelen nahiyesine bağlı Yağmur köyünün nısf malikâne gelirleri Amasya'da bulunan Ahi Sadeddin zaviyesine diğer yarısı ise Ahi Fethüddin vakfına verilmiştir. Ancak Es-Seyyid Osman adlı kişi Ahi Zaviyesi vakfının nazırı olduğunu bu vazifesine dair elinde de belgesinin olduğunu beyan ederek vergi gelirlerine el koymuştur. Durumu Ahi Sadeddin Zaviyesi ve Ahi Fethüddin vakfı mütevellileri Hafız Mehmet Halife ve Ebubekir kızı Havva divana bildirmişlerdir. Divandan; vakfa ait kayıtlı defterler incelenmiş adı geçen vakfın nezaret ve bu nezaretliğin bir şahsa verildiğine dair hiçbir kayıt bulunmadığını bildirilerek, mezbûr Seyyid Osman'ın defter kayıtlarına aykırı haksız ve kanunsuz müdahalesinin engellenmesi yönünde Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
28/2	Fî Evâhiri Z Sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Mirasa Müdahale	Arapgir kazasında ikamet eden Hatice adlı kişinin erkek kardeşi Mehmet'in vefatı ile varisi olmadığından dolayı malı kız kardeşi Hatice'ye intikal etmiştir. Muzaffer oğlu Derviş adlı kişi varis olduğunu söyleyerek kanuna aykırı bir biçimde Mehmet'in terekesine el koymuştur. Durum

			divana bildirilmiş, divandan; mezkûr Derviş'in davasında haksız olduğu ve haksız olarak el koyduğu emval ve eşyanın alınması yönünde Arapgir kadısına bu hüküm yazılmıştır.
28/3	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Vakıf Tevliyetine Müdahale	Merzifon kazasında bulunan Devlet Hatun vakfının evlâdiyet üzere mütevellisi olan Seyyid Abdullah vakfin idare işlerini ve vakfin menfaatleri ile ilgili vazifesini tam olarak yapmış herhangi bir kusursu da bulunmamıştır. Buna rağmen aynı kazada bulunan ve vakıf mürtezikasından olan Mustafa adlı kişi vakfin gelirlerinden faydalanmak için vakıf idaresine kendisinin bakmasını istemiştir. Durum divana bildirilmiş, divandan; bu konunun bölgede kurulacak mahkemeyle çözüme kavuşturulması yönünde Merzifon kadısına bu hüküm yazılmıştır.
28/4	Fî Evâhiri Z sene [1]209 (Haziran sonları Temmuz başları 1795)	Mirasa Müdahale	Eğin kazasına bağlı Ilıca köyünden Ovannes ve Marya adlı gayrimüslimlerin anneleri Durike ile babaları Marik 1197 senesinde vefat etmeleriyle, adı geçen köyde bulunan menzili, bağçesi ve diğer emvâl ve eşyaları adı geçen şahıslar ile yine aynı kazada bulunan oğulları Dorik ve Boros adlı kişilere kalmıştır. Ancak Boros kendi hissesine düşenle yetinmeyip hepsine el koymuştur. Durum divâna bildirilmiştir. Divândan ise haksız yere zapt olunan emlâkın alınması yönünde Sivas valisine ve Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.
29/1	Fî Evâili M sene 2010 (?)	Kanuna Aykırı Vergi Alımı	Zeyton kazasına bağlı Ulagu köyü halkı yine Zeyton kazasına bağlı Karalar köyünde Oğlak ve Eğilcek adlı

			<p>bölgede bulunan mera' alanlarında eskiden beri hayvanlarını otlatmakta, otundan ve suyundan yararlanmaktadırlar. Aynı zamanda resm-i mer'a vergisinden de muaf tutulmuşlardır. Buna rağmen vergi memuru l'er kuruş mer'a vergisi talep etmiş, vermedikleri durumda ise hayvanlarının otlatılmasına müsaade etmeyeceğini söylemiştir. Ulagu köyü halkı durumu divana bildirmiş, divandan; vergi memurunun kanuna aykırı vergi talebinin engellenmesi yönünde Zeytun kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
29/2	Fî Evâli M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Mal Gaspı ve Adam Öldürme	<p>Divriği kazasına bağlı Keşiş köyünde ikamet eden Manuk ve Mardoros adlı gayrimüslimlerin büyükbabaları Minas hayatta ve sağlığı da yerinde iken Keşiş köyünde bulunan emlâkını, eşyasını, hayvanlarını ve 3500 kuruş parasını Manuk ve Mardoros'a belgeli bağışlamıştır. Ayrıca bazı arazilerin de tasarruf hakkını mezkûr kişilere bırakmıştır. Kanuna uygun yapılan bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken, yine aynı köyde bulunan Nehabet, Andon Asador, Mıgırdıç ile Dur köyünde ikamet eden Bektaş Keşiş ile kardeşi Arslan adlı gayrimüslimler bir olarak, hibe edilen eşya, para ve hayvanlara haksız olarak el koymuşlar, ayrıca kardeşleri Manuk'u da kurşun sıkmak suretiyle öldürmüşlerdir. Durum divâna bildirilmiş, divândan; bu konunun bölgede kurulacak mahkemeyele çözüme kavuşturulması, mezbûr kişilerin gasp ettiği malların alınıp sahiplerine verilmesi yönünde Sivas ve Divriği kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>

29/3	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Otlak Resmi Tahisili Problemi	<p>Arabgir sancağında Abad nahiyesi Davay köyü ve gayriden tımarı olan Ebubekir oğlu İbrahim'in gelirleri arasında yer alan, Abad nahiyesine tabi Habib köyü ile Dağabad nahiyesine tabi Mavrıl köyü halkı otlak resmini vermemektedirler. Sipahi bu durumu divâna bildirmiştir. Divândan; mezbûr köyler halkının ziraatleriyle elde ettikleri gelirin 1/5'i ve otlak vergisi olarak her 300 koyunun bir sürü olarak sayıldığı ve buna göre vergi alınacağı belirtilerek, besili sürüden bir koyun, orta sürüden bir şişek, ve daha düşük verimli sürüden ise bir toklu alınacağını kanun olduğu buna göre mezkûr köyler halkının kanuna aykırı bu davranışının engellenmesi yönünde Abad ve Dağabad nahiyeleri naiblerine bu hüküm yazılmıştır.</p>
30/1	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Toprak Zaptı	<p>Ahmet adlı kişinin Amasya'da Akdağ nahiyesine bağlı Ovacık köyünde toprakları ile eskiden beri hayvanlarını otlattığı, otundan ve suyundan faydalandığı yaylak yerleri vardır. Mezbûr Ahmet bu toprakları her sene ekip biçmiş ve elde ettiği gelirlere de üzerine düşen vergiyle yaylak vergisini sâhib-i arza ödemiştir. Ancak bölgedeki bazı kişiler kanunlara aykırı olarak bu topraklara karışmaya başlamışlardır. Durum divâna bildirilmiş, divandan; bir kişinin tasarrufunda bulunan bir arazi sebepsiz yere ekilip biçilmezse devlet bu araziden vergi alamadığından bu arazi, elinden alınır ve başkasına verilir. Ancak mezbûr Ahmet 7-8 yıldır tasarrufunda bulunan bu araziye ekip biçmiş ve vergisini de vergi memuruna ödemiştir. Bu</p>

			nedenle mezkûr kişilerin müdahalesi haksız ve kanuna aykırı olduğundan, araziye ve yaylağa kimsenin müdahale etmemesi yönünde Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
30/2	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Sivas sancağında Sonisa nahiyesine bağlı Emiran köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı Mehmet Paşa vakfına verilmiştir. Aynı zamanda Emiran köyü halkı bu köyde bulunan Boğazkesen adlı köprünün bakım ve tamiriyle ilgilenmişler bu hizmetlerine karşılık avarız vergisiyle birlikte bazı vergilerden muaf tutulmuşlardır. Ancak bazı kişiler köyün vakfa ait vergilerine haksız ve kanuna aykırı olarak el koymuşlardır. Mehmet Paşa vakfının mütevellisi Mehmet, durumu divana bildirmiş, Divândan; mezkûr kişilerin müdahalelerinin kanuna aykırı olduğu belirtilerek bu müdahalenin engellenmesi yönünde Sivas valisine ve Sonisa kadısına bu hüküm yazılmıştır.
30/3	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Başka Yere Giden Vakıf Re'âyâsının Eski Yerlerine İskânı	Amasya'nın Geldigelenabâd nahiyesine bağlı vakıf köylerinden Elvan Çelebi, Hacı ve Alacaviran köylerinin gelirleri Elvan Çelebi zaviyesi vakfına verilmiştir. Ancak bu vakıf köylerinin halkından bazıları buldukları köyden kalkarak başka bir kaza ve kasabaya yerleşmişlerdir. Müteveli ise bu kişileri buldukları yerden kaldırıp eski köylerine yerleştirmek istemiş ancak bazıları karşı çıkarak gitmek istememişlerdir. Durum divâna bildirilmiştir. Divândan; eski köylerinden kalkıp, başka bir yere yerleşen bu kişilerin oturdukları yerde eğer avarız hanesine kayıtlı değiller ise eski köylerine naklin

			<p>uygun olacağı, fakat avarız hanesine kayıtlı iseler üzerlerine düşen verginin ikamet ettikleri yerde alınmasının kanuna uygun olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra bu kişilerden bazıları daha önce birkaç defa meydana gelen depremden dolayı köylerini terk ettiklerini bildirmişler bu durum da kayıt altına alınmıştır. Yapılan bu yeni kayıt değişikliklerinin merkeze bildirilmesi yönünde Amasya sancağı mütesellimine, Zünûnabâd kadısına ve vakıf karye re'âyâlarının bulunduları mahellerin kuzât ve nûbabına bu hüküm yazılmıştır.</p>
31/1	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Tımar Gelirlerine Müdahale	<p>Amasya'da Geldigelen nahiyesine bağlı Ulus köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı, Sakız Kışla mezrasının malikâne gelirlerinin tamamı sipahi Osman oğlu Mehmed'e, kalanı Ahi Öyük köyü ile yine Geldigelen köyüne bağlı Saray Sekban Temür köyünün malikâne gelirlerinin bir kısmı Yörgüç Paşa İmaret-i vakfına kalanı ise Sekban Temür vakfına verildiği defterde kayıtlıdır. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken Ahi Öyük köyünün mutasarrıflarından olan Hasan oğlu Emrullah kendi gelirleriyle yetinmeyip Ulus köyünün mahsülünden de hisse alacağını söylemiştir. Ulus köyü sipahisi Osman oğlu Mehmed durumu divana bildirmiş, divandan; defter kayıtları incelenmiş, mezbûr Emrullah'ın müdahalesinin haksız ve kanuna aykırı olduğu belirtilerek bu müdahalenin önlenmesi ve defterde kayıtlı şekliyle verginin tahsil edilmesi yönünde Geldigelen kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>

31/2	Fî Evâili M sene [1]210 (Temmuz başları 1795)	Toprak Zabtı	Çemişgezek kazasına bağlı Germüren köyünde ikamet eden Keleş İbrahim adlı kişi bu köyde bulunan Kara Palazı, Eşvi, Nek, Çiftlik, Dağlı, Yeni Bekçi adlı arazileri 1200 senesinde aynı köyde bulunan bazı kişilere kiralamıştır. Kira süresi dolduğunda Keleş İbrahim ekip biçtikleri yılların kiralarını istemesine rağmen mezbûr kişiler biriken kirayı vermedikleri gibi haksız yere işgal etmeye de devam etmişlerdir. Durum divâna bildirilmiş, divândan; bu arazilerin sadece kiraya verildiği, tasarruf hakkının tamamen verilmediği, mezkûr kişilerin kira bedelini vermedikleri, tarlaları da zapt ettikleri tespit edildiği takdirde kira bedeli ve arazilerin alınması yönünde Çemişgezek kadısına bu hüküm yazılmıştır.
32/1	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Vakıf Gelirlerinin Tahsili Meselesi	Çorum sancağında Divân-ı Sakız nahiyesine bağlı Ovacık köyünün gelirleri Murat Seydi zaviyesi vakfına verilmiştir. Bu vakfın mütevellisi olan Seyyid Ömer defterde kaydedildiği üzere gelirleri almak istemiştir. Ancak Ovacık köyü halkı kendilerinin Murad Seydi neslinden olduklarını ileri sürerek ziraatten elde ettikleri mahsulden üzerlerine düşen vergiyi vermemişlerdir. Seyyid Ömer durumu divâna bildirmiş, divândan; köy halkından ister Murad Seydi evladından olsun ister olmasın herkesin vergi vermesinin gerekli olduğunun kanunda belirtilmiş olduğu bu nedenle kanuna aykırı bu durumun engellenmesi yönünde Divan-ı Sakız naibine bu hüküm yazılmıştır.
32/2	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Para Gaspı	Osmancık kazasına bağlı Dodurga köyü sakinlerinden

	başları 1795)		Yahya adlı kişinin kimseye borcu ve kefilliği olmamasına rağmen aynı köyde bulunan İbrahim adlı kişi mezkûr Yahya'nın 300 kuruşunu gasp etmiştir. Durum divana bildirilmiş, divândan; adı geçen meblâğın İbrahim'den alınıp, Yahya'ya iade edilmesi, gâsıbın da cezalandırılması yönünde Osmancık kadısına bu hüküm yazılmıştır.
32/3	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Mal İntikali	Osmancık kazasına bağlı Dodurga köyü sakinelerinden Emine adlı kişinin annesi 1200 senesinde vefat edince köyde bulunan bağı ve bahçesi mezbûr Emine ve kardeşi Hüseyin'e intikal etmiştir. Ancak mezkûr Hüseyin kendi hissesiyle yetinmeyip intikal eden malların hepsine el koymuştur. Bunun üzerine Emine durumu divâna bildirmiş, divandan; bu konunun bölgede kurulacak mahkemeyele çözüme kavuşturulması yönünde Osmancık kadısına bu hüküm yazılmıştır.
32/4	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Sivas'a bağlı Süsük köyü, Avrasköhne, Avrazlu, Kürtviran mezra'alarının malikâne gelirlerinin bir kısmı ile Akviran mezra'asının malikâne gelirlerinin tamamı Ahi Mehmet Külahduz zâviyesi vakfına, divânileri ise Kuzviran köyü zeamet mutasarrıfı Seyyid Recep oğlu Seyyid Mehmed'e verilmiştir. Ancak Seyyid Mehmet adı geçen köy ve mezra'aların malikâne gelirlerine de ze'ametine bağlı olduğu iddiasıyla el koymuştur. Durumu vakfın müteveli ve zaviyedârları olan Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Abdülfettah divâna bildirmişlerdir. Divândan; gerekli defter kayıtları incelenmiş vakfa ait gelirlerin

			belirtildiği şekliyle kayıtlı olduğu, bu gelirlere müdahale edilmemesi ve bu müdahalenin engellenmesi yönünde Sivas valisine ve Sivas kadısına bu hüküm yazılmıştır.
33/1	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Kanuna Aykırı Vergi Alımı	Seyyid İbrahim Piri oğulları sâdât-ı kirâm soyundan geldiklerini ifade etmişlerdir. Ellerinde de neseplerinin sâdât-ı kirâm'a dayandığına dair İstanbul Nakiplerinin verdiği belge vardır. Bu kişiler üzerlerine düşen vergiyi vergi memuruna ödemişlerdir. Buna rağmen adı geçen köyün sâhib-i arzı kanuna aykırı olarak bu kişilerden vergi istemiştir. Durum divana bildirilmiş, divandan; kanuna göre hareket edilip vergi memurunun kanuna aykırı vergi talebinin engellenmesi yönünde Divriği kazâsı na'ibine bu hüküm yazılmıştır.
33/2	Fî Evâili M Sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Para Gaspı	Bafra kazasına bağlı Dökeler köyü sakinlerinden Ebker oğlu Mehmed adlı kişinin kimseye borcu ve kefilliği yoktur. Buna rağmen yine Dökeler köyünde oturan Tosyalıoğlu adlı kişi 1200 senesinde Mehmed'in 520 kuruşunu haksız yere almıştır. Durum divâna bildirilmiştir. Divândan; bu davanın bölgede kurulacak mahkemede çözüme kavuşturulması, mezbûr kişinin zorla aldığı paranın kendisinden alınıp Mehmed'e verilmesi yönünde Bafra kadısına ve Canik muhassılına bu hüküm yazılmıştır.
33/3	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz başları 1795)	Ortak Kullanım Hakkına Müdahale	Divriği kazasına bağlı Görenler köyü halkı köylerinde bulunan dağın odunundan, kerestesinden önceden beri faydalanmaktadırlar. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken, Erike, Çalmalu,

			Bekdaş, Zeniki, Hozak, Keskin, Elim Bekir, Nar Direk ve Berbat adlı civar köylerin halkı bu duruma karşı çıkarak bu dağdan faydalanmalarına engel olmuşlardır. Durum divana bildirilmiş, divândan; adı geçen köylerin halkının kimsenin mülkünde olmayan, herkesin tasarruf hakkının bulunduğu bu dağa haksız ve kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi yönünde Divriği kazâsı naibine bu hüküm yazılmıştır.
34/1	Fî Evâsıtı M sene 1210 (Temmuz ortaları 1795)	Kanuna Aykırı Vergi Talebi	Tozanlı kazâsının sakinleri defter kayıtlarında belirtildiği üzere üzerlerine düşen vergiyi eksiksiz ve aksatmadan vergi me'muruna ödemektedirler. Ancak bu bölgenin idarecileri kayıtlı olan vergilerin haricinde kanunda yeri olmayan vergi talebinde bulunarak halkın sıkıntı çekmesine sebep olmuştur. Bunun üzerine kaza sakinleri durumu divana bildirmişlerdir. Divandan; kanuna aykırı olarak istenen bu verginin engellenmesi için Tozanlı kadısına bu hüküm yazılmıştır.
34/2	Fî Evâsıtı M sene 1210 (Temmuz ortaları 1795)	Mütevelli Tayini	Sivas'da Turhal kazasına bağlı Şehabeddin köyünde bulunan Ahi Yusuf Tekkesi vakfının idaresi Ömer oğlu Molla Mehmed Halife üzerinde iken 1196 tarihinde Es-Seyyid Hüseyin oğlu Seyyid Mehmed Halife'ye daha sonra ise Turhal kazâsı na'ibinin arzıyla 1209 senesinde Abdülmecid oğlu Şeyh Mustafa Efendi'ye verilmiştir. Ancak 1196 yılında vakfın tevliyetliğini üzerinde bulunduran Seyyid Mehmed Halife mahkemeye giderek vazifesini aksatmadan yaptığını ve bu vazifesinden vazgeçmediğini, Mustafa adlı kişinin bu vazifeyi bir

			belgeyle kendi üzerine aldığını beyân etmiştir. İhdas edilen mahkemede Seyyid Mehmed'in görevini bırakmadığı tespit edilmiş ve mahkeme kararına göre hareket edilmesi yönünde Turhal kazası naibine bu hüküm yazılmıştır.
34/3	Fî Evâsıtı M sene [1]210 (Temmuz ortaları 1795)	Sahte İsimle Mutasarrıflık Talebi	Amasya'da Geldigelenabad nahiyesine bağlı Ebker mezra'asının malikâne gelirleri Dârü'l-hadîs medresesine vakfedilmiştir. Mezkûr mezranın mutasarrıflığı Ahmed oğlu Hâfız Ali üzerindeyken vefatıyla boş kalmıştır. Evladı olmadığı için de Ömer oğlu Ali'nin tasarrufuna bırakılmıştır. Ancak Ali adlı kişi ölen Hafız Ali'nin belgesini bir şekilde ele geçirip isim benzerliğinden faydalanarak Hâfız Ali'nin kendisi olduğunu ve ölmediğini söylemiş, bu şekilde yalan beyânda bulunarak kendi üzerine tevcih ettirmiştir. İhdas olunan mahkemede Hafız Ali'nin ölümünün doğru olduğu, mezkûr Ali'nin hile yaptığı tespit edilmiş ve bu tasarruf hakkının Ali oğlu Ömer'e tevcih edildiğine dair civar kadısı tarafından mahkeme kararı verilmiştir. Ancak merkezden bu olayın geçtiği bölgede tekrar bir mahkeme kurularak doğruluğunun tespit edilmesi ve divana bildirilmesi yönünde Geldigelen kadısına bu hüküm yazılmıştır.
34/4	Fî Evâsıtı M sene [1]210 (Temmuz ortaları 1795)	Alacak-Verecek Davası	Eğin kazasına bağlı Venk köyünden Nikola ve kardeşi Anastas'ın, yine aynı köyde bulunan Nikola adlı kişiden 1200 senesinden beri 1500 kuruş alacağı vardır. Alacak ödenmeden Nikola öldüğünden dolayı bu para varislerinden istenmiş, ancak bu kişiler de mesfûr

			Nikola'nın ölümüyle bu borcun geçersiz olduğunu söyleyerek parayı vermemişlerdir. Durum divana bildirilmiş, divandan; alacağın mesfûr Nikola'nın varislerinden mahkeme yoluyla tahsil edilip alacaklıların vekil tayin ettiği kişiye verilmesi yönünde Sivas valisi ve Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.
34/5	Fî Evâsıtı M sene [1]210 (Temmuz ortaları 1795)	Mirasa Haksız Müdahale	Bozkır kazasına bağlı Miri köyü sakinlerinden Mehmed'in amcası Abdullah 1200 senesinde vefat etmiştir. Mezbûr Abdullah'ın köyde bulunan bağı ve bağçesi Mehmed'e intikâl etmiştir. Aynı köyde ikamet eden Beşe oğlu Daver, mezbûr Mehmed'e intikâl eden eşya ve emlakı haksız yere zapt etmiştir. Mezbûr Mehmed zapt edilen eşya ve emlakı istemesine rağmen, mezbûr Daver bu malların kendisine hibe edildiğini söyleyerek vermek istememiştir. Bu durum Mehmed tarafından divâna bildirilmiş, divândan bu davanın kanuna uygun olarak çözümlenmesi, mezbûr Daver'in haksız yere el koyduğu malların alınıp sâhibine verilmesi yönünde Bozkır kadısına bu hüküm yazılmıştır.
35/1	Fî Evâili M sene 1210 (Temmuz sonları Ağustos başları 1795)	Para ve Mal Gaspı	Sivas'a bağlı Akçasur köyünden Seyyid Mahmud ve Seyyid İsmail adlı kişiler kendi hallerinde, kimseye borcu ve kefilliği olmayan insanlardır. Buna rağmen aynı köyde oturan Veli Ömer adlı kişi 1205 senesinde bu kişilerin 300 koyununu, 1 atını, 1 sığırını, 1 tüfeğini ve 60 kuruş parasını gasp etmiştir. Durum divâna bildirilmiş, divandan; mezkûr kişinin haksız olarak aldığı hayvanların, tüfeğin ve paranın kendisinden alınarak alacaklılara verilmesi ve gâsıbın cezalandırılması yönünde Sivas valisi

			ve kadısına bu hüküm yazılmıştır.
35/2	Fî Evâili M sene [1]210 (Temmuz sonları Ağustos başları 1795)	Vakıf İdaresine ve Gelirlerine Müdahale	Amasya'da bulunan Huma Hatun vakfının mütevellisi olan Seyyid Mecid belgesinde kayıtlı olduğu üzere üzerine düşen vazifesini aksatmadan yapmaktadır. Ancak aynı kazada bulunan bazı kişiler vakfin işlerine fuzuli müdahale etmişler, bununla da yetinmeyip 1200 senesinden beri vakfin gelirlerinden faydalanmışlardır. Durumu Seyyid Mecid divana bildirmiş, divandan; bu davanın mahalli mahkemede çözümlenmesi yönünde Dergâh-ı mu'alla kapıcıbaşlarından Amasya sancağı mütesellimine ve Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
35/3	Fî Evâsıtı M sene 1210 (Temmuz ortası 1795)	Halkın Huzurunun Temini	Arabgir kazasına bağlı Atirke köyünde sakin Atirkeli adlı eşkiya takımından bir kişi köy halkının parasını alıp, onları zarara uğratarak daha sonra da almadığını söyleyerek halkın huzurunu bozmaktadır. Durumu Atirke köyü halkı divâna bildirmiştir. Divândan mezbûr kişinin halka verdiği bu rahatsızlıkların araştırılması bu durumun doğruluğu halinde köylüye verdiği bu huzursuzluğun engellenmesi için Arabgir kadısına bu hüküm yazılmıştır.
35/4	Fî Evâsıtı M sene [1]210 (Temmuz ortaları 1795)	Fitne Çıkarıcı Şahısların Araştırılıp Engellenmesi	Amasya sancağı mütesellimi Süleyman Bey, divâna gönderdiği yazıda, Beyhan Sultan'ın malikânesi olan Amasya'da Mir-i Mirandan Halil, eski müftü Seyyid Osman, Vaiz Mehmet, Fazlı oğlu Seyyid Ali, Sorku Ali ve Kaya Beşe'nin fitne ve huzursuzluğa, has aidatlarında eksiklik çıkmasına sebep olacak hal ve tavırları olduğundan bahsetmiştir. Bunun üzerine divandan, Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar zâde Mir Süleyman'a yazılan

			<p>hükümde meselenin araştırılması ve durum gerçekten böyle ise şahısların uyarılması emredilmiştir. Hükümün yazılmasından sonra düşen şerhte ise Cabbar zâde Mir Süleyman ve Amasya mütesellimi Süleyman Bey'in divana gönderdikleri iki kıta kaimelerinde, şahısların gerçekten fitne ve fesat çıkararak kimseler olduğunun anlaşıldığı belirtilmiştir. Bu çerçevede gerekli tedbirlerin alınması, uyarı ve ikazların yapılması, yaşanacak fitne ve huzursuzlukların men edilmesi emredilmiştir.</p>
36/1	Fî Evâsıtı M sene 1210 (Temmuz ortaları 1795)	Miras Hissesine Müdahale	<p>Emine ve Fatma adlı kişilerin babası Deli İmam zade El-Hac İbrahim 1200 senesinde vefat edince tasarrufunda olan 17 kise parasıyla birlikte diğer malları ve eşyası Emine ve Fatma'ya ve kardeşleri olan İbrahim ve Mehmed'e intikal etmiştir. Ancak İbrahim ve Mehmet kendi hisselerine düşen malla yetinmeyip Emine ve Fatma'nın hisselerini zapt edip aldıkları paraları da saklamışlardır. Durumu Emine ve Fatma divana bildirmiş, divandan; bu olayın bölgede kurulacak mahkemeyeyle çözümlenmesi, haksız olarak alınan para ve eşyanın alınıp mezkûr Emine ve Fatma'ya verilmesi yönünde Gedegra kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
36/2	Fî Evâhiri M sene [1]210 (Temmuz sonları Ağustos başları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	<p>Canik sancağında Satılmış nahiyesine bağlı Bend-i Küçük, Bafra nahiyesine bağlı Karanlar köyü ile birlikte bağlı köylerin zeamet gelirleri ortaklık olarak Ömer oğlu Ahmed'e verilmiştir. Karanlar köyünün hisse-i evveline mutasarrıf olan Mehmed oğlu Hüseyin, Mustafa oğlu Seyyid Ahmed, Muslu oğlu Ali Murad oğlu Abdülkasım,</p>

			<p>Seyyid Ahmet Hakkı, Cafer, Seyyid Mehmed Emin, İsmail Kami ve Seyyid Mustafa adlı kişiler kendi hisselerine kanaat etmeyerek Karanlar köyünün hisse-i sânisinde de hisseleri olduğunu iddia ederek gelirlere müdahale etmişlerdir. Durum divâna bildirmiş, divandan; Karanlar köyünün hisse-i sânisinin mutasarrıf Ömer oğlu Ahmet, Salih oğlu Mustafa, Mehmed oğlu Mehmed ve Mehmet oğlu Hüseyin'e kayıtlı olduğu belirtilerek mezbûr kişilerin kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi yönünde Bafra kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
37/1	<p>Fî Evâhiri M sene 1210 (Temmuz sonları Ağustos başları 1795)</p>	<p>Ze'amet Gelirlerine Müdahale</p>	<p>Simre-i Ladik nahiyesine bağlı Küplü ve Kara Celil köylerinin malikâne gelirleri Şeyh Abdülmecid Sivasi evladı vakfına, divâni gelirleri ise teberdârân-ı hassadan bir zaim ortaklık olarak verilmiştir. Ancak Şeyh Abdülmecid evladı malikâne gelirleriyle yetinmeyip, köylerin divani gelirlerine de haksız ve kanuna aykırı olarak müdahale etmiştir. Divândan ise, tahrir olunduğu sırada köylerin divâni gelirlerinin teberdârân-ı hassadan bir zaim ortaklık olarak verildiği belirtilerek, yapılan haksız ve kanuna aykırı müdahalenin engellenmesi yönünde Simre-i Ladik kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
38/1	<p>Fî Evâhiri M sene 1210 (Temmuz sonları Ağustos başları 1795)</p>	<p>Vakıf Arsasına İzinsiz İnşa</p>	<p>Darende'de oturan Eş-şeyh El-Hac Ebubekir'in erkek çocukları, yine Darende'de bulunan dedelerinin kurduğu vakfın ortaklaşa mütevellileridirler. Mezbûr vakfın eski mütevellileri olan hatunlar vakfa ait olan arsa üzerine vakıf idaresine bildirmeden kendileri için menzil bina etmişlerdir. Vakıf ise inşa ettikleri bu menzilin kendi</p>

			<p>mülkleri olmadığını söyleyip el koymak istemiş, ancak mezûr hatunlar ve eşleri olan Ebubekir Efendi ve Ali Efendi adlı kişiler bir olarak karşı çıkmışlar ve zapt etmişlerdir. Bunun üzerine durum divana bildirilmiştir. Divandan; olayın bölgede kurulacak bir mahkemede çözümlenmesi, mezkûr kişilerin hakkı ve kanunu çiğneyerek yaptıkları işin engellenmesi yönünde Darende kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
38/2	<p>Fî Evâhiri M sene 1210 (Temmuz sonları Ağustos başları 1795)</p>	<p>Ka'la Dizdarının Usulsüz Vazife Tayini</p>	<p>Amasya sancağında Geldigelen nahiyesine bağlı Kürdviran köyünün 1500 akçe gedik tımarına sahip olan Amasya ka'lası muhafızı Seyyid Ahmed oğlu Seyyid Osman bu vazifesini yapmada herhangi bir kusuru yokiken mezkûr kalenin dizdarı olan Mustafa, Seyyid Ahmed'in bu görevini aksattığını, kaleyi terk ederek yerini boş bıraktığını iddia ederek kendi kardeşi olan Seyyid Ali'yi bu vazifeye getirmiştir. Bu durumun doğruluğunun araştırılması için merkezde sadrazam huzurunda Seyyid Ahmed ve Seyyid Ali sorguya çekilmiş, Seyyid Ali kale komutanının kardeşi olduğunu itiraf etmiştir. Seyyid Ahmed'e haksızlık yapıldığı tespit edilmiş ve verilen mahkeme kararına göre haksız ve kanuna aykırı bu hareketin engellenmesi, Kürdviran köyünün gedik tımar gelirlerinin ve kale muhafızlığı görevinin Seyyid Ahmed'e verilmesi yönünde Dergâh-ı Mu'allâ kapıcıbaşlarından Amasya sancağı mütesellimine ve Geldigelen na'ibine bu hüküm yazılmıştır.</p>
38/3	<p>Fî Evâhiri M sene 1210 (Temmuz</p>	<p>Mal İntikaline Müdahale</p>	<p>Darendeli İbrahim Paşa 1200 senesinde gittiği bir seferde</p>

	sonları Ağustos başları 1795)		<p>vefat etmiştir. Bu nedenle bağı, bahçesi, eşyası ve parası oğulları Mir Ahmet ve Mir Abdurrahman'a intikal etmiştir. Darende kazasında eşkıya takımından Abdullah Beğ adlı kişi merhûm İbrahim Paşa'nın akrabası olduğunu söyleyerek Paşadan kalan mallara vasilik iddiasıyla el koymuş, 2 zevcesini de kaçırmıştır. Durum kaza halkı tarafından divana birkaç defa mektup yazmak suretiyle bildirilmiştir. Bunun üzerine olayın geçtiği bölgede kurulan mahkemede mezkûr Abdullah'ın haksız olarak zapt ettiği mallar ve paranın eksiksiz olarak alınıp Mir Ahmet ve Mir Abdurrahman'ın vasi tayin ettikleri amcaları silahşörân-ı hassadan Mir Hüseyin'e teslim edilmesi kararı alınmıştır. Ayrıca Abdullah'ın zimmetinde olan bu para ve eşyaların herhangi bir zarar görmeden eksiksiz teslim edilmesi için hazine katibi Süleyman adlı kişi görevlendirilmiştir. Bu davanın kanuna uygun çözümlenmesi malların teslimin yapıldığı gösteren belgelerin düzenlenip merkeze gönderilmesi için Darende kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
39/1	Fî Evâhiri M sene 1210 (Temmuz sonları Ağustos başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	<p>Sivas sancağında Halil nahiyesine bağlı Haradi mezra'asının malikâne ve divâni gelirleri Yakup Paşa vakfının Amasya'da bulunan tekke ve çilehanesine verilmiştir. Sivas'a bağlı Yenice mezra'ası, Yedil köyü ve Haradi köyünün ortaklaşa mutasarrıfı olan Osman oğlu Cafer, Haradi mezra'asının da kendi tımarı dahilinde olduğunu iddia ederek buranın gelirlerine el koymuştur. Bu durum vakfın mütevellisi olan Mustafa oğlu Hafız</p>

			Abdullah tarafından divana bildirilmiştir. Divândan; kayıtlı defterler incelenmiş, Haradi mezra'asının gelirlerinin vakfin Amasya'da bulunan tekke ve çilehanesine ait olduğu, Haradi köyü gelirlerinin başka köy gelirleriyle birlikte ortaklaşa Osman oğlu Cafer'e ve müştereklerine ait olduğu belirtilerek, haksız ve kanuna aykırı bu davranışın engellenmesi, defter kayıtlarına göre olayın çözümlenmesi yönünde Sivas valisine ve Halil nahiyesinin bağlı olduğu kazanın kadısına bu hüküm yazılmıştır.
39/2	Fî Evâhiri M sene 1210 (Temmuz sonları Ağustos başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Sivas sancağına bağlı Halkahas nahiyesindeki Yoncalık köyünün rub' malikânesi Hacı Emir Ali mülküne, sülüs erba'ası Ahmet Çelebi buk'ası vakfına, divâni gelirleri ise Ağca kal'ası dizdarı Osman oğlu Mehmet'e verilmiştir. Ancak Osman oğlu Mehmet adı geçen köyün divâni gelirleriyle yetinmeyip mülk malikâne gelirleri ile vakfa ait malikâne gelirlerinin de kendi tımarına dahil olduğunu söyleyerek el koymuştur. Durumu vakıf mütevellileri Es-Seyyid Abdülfettah, Seyyid Derviş Ali, Seyyid Hasan, Seyyid Kasım, Seyyid Mehmet, Seyyid Mahmut, Mustafa ve Seyyid Ahmet divana bildirmişlerdir. Divandan gerekli defterler incelenmiş, mezkûr dizdarın müdahalesinin kanuna aykırı olduğu belirtilerek haksız olarak zapt ettiği mahsulün geri alınması, defter kayıtlarına göre davanın çözümlenmesi yönünde Sivas kadısına bu hüküm yazılmıştır.
40/1	Fî Evâhiri M sene 1210 (Temmuz	Halkın Huzurunun Temini	Çorum sakinlerinden Ölçek oğlu Hasan Ağa adlı kişi

	sonları Ağustos başları 1795)		kendi halinde olmayıp, adam öldürme, mal gaspı ve isyan gibi faaliyetlerin içinde yer almış bu nedenle kaza halkının huzurunun bozulmasına sebep olmuştur. Kaza halkı bu konuyla ilgili dilekçelerini merkeze bildirmiştir. Kaza halkıyla kavgaları esnasında ise Hüseyin adlı kişiyi darp etmek suretiyle yaralamış bundan dolayı mezkûr Hüseyin vefat etmiştir. Merkez bu meselenin doğruluğunun bilirkişilerce gizli ve aleni olarak araştırılıp sorgulanması, herhangi bir ihmalkârlığa yer verilmemesi istenmiştir. İnceleme neticesinde ihdas olunan mahkemede mezkûr Hasan'ın idamına karar verilmiştir. Alınan karara göre hareket edilmesi yönünde Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zâde Mir Süleyman'a ve Çorum kadısına bu hüküm yazılmıştır.
40/2			Hüküm yanlışlıkla kaydedilmiştir
40/3	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Mürtezika-i Vakıf Sahiplerinin Ziyade Maaş Talebi	Gedegrada bulunan Devlet Hatun vakfının çalışanları görevlerini yapmakta ve bu hizmetlerine karşılık olarak maaşlarını da almaktadırlar. Ancak mütezika-ı vakıftan bazı kişiler aldıkları maaşla yetinmeyip, fazlasını talep etmişlerdir. Bu duruma karşılık ihdas edilen mahkemede bu kişilerin ziyade maaş talepleri kabul edilmemiştir. Ancak bu kişiler mahkeme kararına uymayarak taleplerinde ısrar etmişlerdir. Bu durumu vakfın mütevellisi es-Seyyid Ahmet divâna bildirmiş, divandan ise bu durumun engellenmesi yönünde Amasya ve Merzifon kadılarına bu hüküm yazılmıştır.
41/1	Fî Evâli S sene 1210 (Eylül başları	Cinayet Soruşturması	Çorum'dan Ölçek oğlu Hasan Ağa, Çorum ahalisi ile

	1795)		girdiği kavga ve çatışma sonucu öldürölmüştür. Ahaliden Hasan Ağa'nın gasp, cinayet, tecavüz gibi suçları işlediği ile ilgili daha önceden şikâyetler olduğu bilindiği için meselenin araştırılması emredilmiştir. Bu hususta mübaşir tayin edilmesi, açık ve gizli olarak meseleye vâkıf kişilerin dinlenmesi ve sonucun divana bildirilmesi yönünde Dergâh-ı Mu'alla kapıcıbaşlarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar- zâde Mir Süleyman ve Çorum kâdisına bu hüküm yazılmıştır. şerhten de anlaşıldığına göre, Hasan Ağa çatışma esnasında yakalanarak idam edilmiştir. Bu durum yapılan araştırma esnasında tespit edilmiş ve Çorum kadısının divana gönderdiği mahzarda belirtilmiştir.
41/2	Fî Evâli S sene 1210 (Eylöl başları 1795)	şekavet	Amasya'da ikamet eden Kasabbaşı Ömer kendi halinde bir kişidir. Yine aynı kazada bulunan maktöl Ahmet Paşa'nın arkadaşlarından olan Ahmet oğlu Arzu Ahmet oğlu Molla, İbrahim oğlu Çenesiz ve Ahmet adlı eşkiya takımından kişiler bir olarak mezbûr Ömer'in Amasya'da bulunan 2 evini soyarak yakmışlardır. Durumu Ömer divana bildirmiştir. Divândan; bölgeye tayin olunan mübaşir katılımı ile olayın mahkeme kurularak kanuna uygun bir şekilde çözümlenmesi yönünde Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zade'ye ve Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
41/3	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylöl başları 1795)	Para ve Mal Gaspı	Hacıhamza kazası sakinlerinden Süleyman oğlu Mehmet Emin'in kimseye borcu ve kefilliği yokiken aynı kazada bulunan Hacı Ali adlı kişi Mehmet Emin'in babasından

			<p>kalan yaklaşık 10 bin kuruşluk buğdayını, arpasını ve eşyalarını almış, bununla da yetinmeyerek menzilin bir tarafını sökerek içinden 18 kese akçesini almıştır. Merkez olayın bölgede mahkeme kurularak çözümlenmesini istemiştir. Mahkemeye gelen mezkûr Hacı Ali, 33 ölçek buğdayıyla birlikte bir de atını aldığı yemin ederek itiraf etmiş ancak zimmetinde olan bu malları vermemiştir. İş bu davanın mahallinde çözümlenmesi için Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zade'ye ve Hacıhamza kazası naibine bu hüküm yazılmıştır.</p>
41/4	Fî Evâli S sene 1210 (Eylül başları 1795)	Kanuna Aykırı Zaviyedarlık Hissesi Talebi	<p>Sivas sancağında Halkahas nahiyesine bağlı Selman köyünün nısf malikâne geliri Ahmet Çelebi zaviyesi vakfına verilmiştir. Es-Seyyid Abdülfettah, Es-Seyyid Eyüb, Derviş Ali, Seyyid Hasan, Es-Seyyid Kasım, Es-Seyyid Mehmet, Seyyid Mustafa ve Seyyid Ahmet oğlu Seyyid Halil mezkûr zaviyenin zaviyedarlarıdır ve kendi üzerlerine düşen vazifelerini yapmada herhangi bir kusurları yoktur. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken Sivas'da sakin Es-Seyyid Hacı Mahmut adlı bir şeyh elindeki belgeye göre günlüğü 3 akçe olan vazifesine kanaat etmeyip, zaviyedârlardan Seyyid Abdülfettah ve Derviş Ali'ye zaviyenin zaviyedarlığında hisselerinin olmadığını hiçbir delile dayanmayarak iddia etmiş, mezkûr kişilerin hisselerine haksız ve kanuna aykırı olarak müdahale etmiştir. Durum divâna arz edilmiştir. Divândan; gerekli defterler incelenmiş, mezkûr kişilerin zaviyedârlık hisselerinin</p>

			olduğuna dair belgelerinin olduğu tespit edilmiş, şeyhin bu kayıtlara aykırı mşdahalesinin tespiti durumunda bunun engellenmesi yşnşnde Sivas kadısına bu hşkşm yazılmıştır.
42/1	Fı Evâili S sene 1210 (Eylşl başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Mşdahale	Sivas sancağında Yıldız nahiyesine bağlı Karkın kşyşnşn nısf malikâne gelirleri Kabilş zaviyesi vakfına, diğer yarısı Mehmet Paşa Yılduzı kızı Fatıma Hatun vakfına verilmiştir. Vakfın mştevellisi ve aynı zamanda Fatıma Hatun'un çocukları olan Seyyid Mehmet, Seyyid Halil, şerife Rukiye ve şerife Hamide adlı kişiler belirtildiği şzere vakfa ait gelirleri almak istemişler fakat bazı kişiler kanunlara aykırı davranarak vakıf gelirlerini toplamak istemişlerdir. Durumu vakfın mştevellisi olan kişiler divâna bildirmişler, divândan; gerekli defter kayıtları incelenmiş, mezkşr kişilerin mşdahalelerinin kanuna aykırı olduğu tespit edilerek bu davranışın engellenmesi yşnşnde Sivas valisine ve Yıldızeli kadısına bu hşkşm gşnderilmiştir.
42/2	Fı Evâili S sene 1210 (Eylşl başları 1795)	Toprak Davası	Ordu-yı Bayramlı kazasına bağlı Esenbeğ kşyşnde El-Hac Mehmet adlı kişinin yaklaşık 10 senedir tasarrufunda tapulu arazisini kardeşi Ali her yıl ekip biçmiş ziraatten sağladığı gelire de şzerine dşşen vergiyi vergi memuruna ĳdemiřtir. Bu duruma kimsenin mşdahale etmemesi gerekirken, aynı kazada sakin Abdi oğlu Ahmed adlı kişi bu tarlaların ĳnceden babasının malı olduğunu sşyleyerek kanuna aykırı olarak mşdahale etmiştir. Bu durum şzerine mahkeme olunmuş ve mezkşr kişinin bu mşdahalesinin

			engellenmesi yönünde mahkeme kararına olmasına rağmen bu karara uymamış, uymadığı gibi El-Hac Mehmet'in kardeşi mezkûr Ali ile ortaklaşa tasarruflarında olan tarlalardaki Ali'nin hissesinin 1/5 'ini satın aldığını söyleyerek bu yerleri de zapt etmiştir. Bu durumu El-Hac Mehmet divana bildirmiştir. Divândan 10 sene devam eden arazi davasının neticelendirilmesi, bu hasımlığın sona erdirilmesi, alınan karara göre mezkûr tarlaların eskisi gibi ziraat olunmasının kanuna uygun olduğu ve bu müdahalenin engellenmesi yönünde Ordu-yı Bayramlı kadısına bu hüküm yazılmıştır.
42/3	Fî Evâili S sene 1210 (Eylül başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya'da Argoma nahiyesine bağlı Akviran ve Karacaviran köylerinin malikâne gelirlerinin tamamı ile Geldigelen nahiyesine bağlı Girye köyünün rub' malikâne gelirleri Bursa'da At Bazarı mahallesinde bulunan Hatice Hatun mescidi vakfına verilmiştir. Bu mezkûr köyler 1200 ile 1208 tarihleri arasında Köprülü Hacı Hasan adlı kişiye iltizama verilmiştir. Hacı Hasan iltizam bedelini ödedikten sonra kalan 5000 kuruş borcu kalmıştır. Vakıf mütevellisi Salih bunu talep etmiş ancak Hacı Hasan vermek istememiştir. Durum müteveli tarafından divana arz edilmiş, divandan; olayın bölgede kurulacak mahkemeye kanuna uygun çözümlenmesi mezkûr Hacı Hasan'ın zimmetinde kalan meblağın tahsil edilmesi yönünde Amasya sancağı mütesellimine ve Argoma kadısına bu hüküm yazılmıştır.
43/1	Fî Evâili S sene 1210 (Eylül başları)	Vergi Gelirlerine Müdahalenin	Amasya'da Geldigelen nahiyesine bağlı Fezoğlu köyünün

	1795)	Önlenmesi	<p>1600 akçe olan malikâne gelirleri, Amasya'nın Aşağı kal'a mustahfizlarından Seyyid Mustafa veled-i el-Hac İbrahim'e, 1800 akçelik divâni gelirleri ise yine bu kal'ada mustahfiz olan Abdurrahman oğlu Mehmed'e 1047 senesinde verilmiş ve deftere kaydedilmiştir. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken, hala mustahfizlik vazifesinde bulunan mezbûr Abdurrahman oğlu Mehmet köyün divâni gelirlerini almakla yetinmeyip, malikâne gelirlerine de haksız ve kanuna aykırı olarak el koymuştur. Bu durumu Seyyid Mustafa veled-i el-Hac İbrahim divâna bildirmiştir. Divândan gerekli defter kayıtları incelenmiş ve malikâne gelirlerinin mezbûr el-Hac İbrahim'e divâni gelirlerinin ise mezbûr Mehmed'e H.1047/M.1638 senesinde verildiğinin kayıtlı olduğunu bildirerek, haksız ve kanuna aykırı olan bu müdahalenin engellenmesi yönünde Geldigelen kadısına H.1210/M.1795 tarihli bu hüküm yazılmıştır.</p>
43/2	Fî Evâsıtı S sene [1]210 (Eylül ortaları 1795)	Malikânedeki Evladiyet İddiası	<p>Karahisar-ı Behramşah kazası Halkahas nahiyesine tâbi Belban, Avancık, Görüler, Dökmesögüt, Tanı köylerinin 1/4 malikâne hissesi evlâd-ı Zeynel Beğ'e ait iken 1137'de tedris şartıyla Abdurrahman Halife'ye 1154'de ise oğlu es-Seyyid Ömer Halife'ye tevcih edilmiştir. 1210 yılında bazı şahıslar Zeynel Beğ evladı olduklarını iddia ederek ¼ malikânedeki hisse istemektedirler. Bu durum divâna bildirilmiştir. Divândan bu meselenin mahallinde halli için Karahisar-ı Behramşah kadısına bu hüküm</p>

			yazılmıştır.
44/1	Fî Evâli S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Buk'a Vakfı Gelirini Ödemekten İmtina	Sivas sancağı Karahisar-ı Behramşah kazası Halkahas nahiyesine bağlı Yoncaluk köyünün rub' malikâne geliri Hacı Emir mülküne, kalan sülüs erba'a malikâne gelirleri Sivas'da bulunan Fakih Ahmed Çelebi buk'asına verilmiştir. Divâni gelirleri ise Akça kal'a dizdarı Osman oğlu Mehmed'in üzerine kayıtlıdır. Ancak köyde ziraat eden ziraatçilerden Köse oğlu Seyyid Osman, Seyyid Gök İsmail ve kardeşleri mezbûr kal'aya hizmet ettiklerini ve bu hizmet karşılığında vergiden muaf tutulduklarını söyleyerek, Ahmet Çelebi buk'a vakfına ait vergileri ödememişlerdir. Durum vakfın mütevellileri Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Hasan tarafından divâna bildirilmiştir. Divândan, adı geçen kişilerin buk'a vakfına ait gelirleri vermemelerinin kanuna ve deftere aykırı olduğu bildirilerek bu verginin alınması yönünde Karahisar-ı Behramşah kadısına bu hüküm gönderilmiştir.
44/2	Fî Evâhiri S sene [12]10 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Para Gaspı	Tokat kazasında sakin El-Hac Salih adlı kişi kendi halinde herhangi bir kimseye borcu ve kefilliği yok iken Tokat'ta ikamet eden Seyyid Mustafa adlı kişi 1200 senesinde mezkûr Salih'in 500 kuruşunu haksız yere almıştır. Durumu Salih divana bildirmiş, divândan; bu olayın bölgede kurulacak mahkeme ile kanuna uygun çözüme kavuşturulması, mezkûr Seyyid Mustafa'nın zorla aldığı paranın eksiksiz olarak alınıp sâhibine verilmesi yönünde Tokat kadısına bu hüküm yazılmıştır.
44/3	Fî Evâsıtı S sene [1]210 (Ağustos)	Tımar Gelirlerine Müdahale	Amasya'nın Koçkayası nahiyesine bağlı Kamil Bükü

	sonları Eylül başları 1795)		köyünün gelirleri ile Zeytun nahiyesine bağlı Eski Bükü köyünün gelirleri Mehmet adlı sipahiye verilmiştir. Aynı zamanda Eski Bükü köyü halkı Uşak Bükü adlı derbendinde hizmet karşılığında avarız vergisinden ve tekâlif-i örfiyeden muaf tutulmuşlardır. Yine Amasya sancağına bağlı Koçkayası nahiyesinin niyâbet, nısf bâd-ı hevâ ve arusiye gelirleri hass-ı hümayûna ait olduğu defterde kayıtlıdır. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken hass-ı hümayûn mutasarrıfları Kamil Bükü ve Eski Bükü köylerinin gelirlerine de kanuna aykırı olarak el koymuşlardır. Durumu mezkûr köylerin müşterek sipahisi olan Mehmet divana bildirmiştir. Divândan; defter kayıtları incelenmiş, mezkûr köylerden Kamil Bükü köyünün cerime ve arusiye gelirlerinin yarısı hass-ı hümayûna ait olduğu diğer yarısının ve Eski Bükü köyünün gelirlerinin tamamının mezkûr Mehmet'in tımârında olduğu belirtilerek, mezkûr mutasarrıfların müdahalesinin kanuna aykırı olduğu belirtilmiş durumun engellenmesi yönünde Zeytun kazası kadısına ve Koçkayası nahiyesi naibine bu hüküm yazılmıştır.
45	1		Hüküm yanlışlıkla kaydedilmiştir
46/1	Fî Evâsıtı S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Yaylak ve Kışlağa Müdahale	Arapgir'in Boşadı nahiyesine bağlı Kaşu köyü halkı kendi tasarruflarında olan kışlaklara Eğin kazasına bağlı Ergü köyü halkının haksız yere müdahale ettiklerini söylemişlerdir. Bunun üzerine Ergi köyü halkı, ihdas olunan mahkemede Karyakası, Karabez Fırat nehri ve Paşa deresi alanları sınır kabul edilmek kaydıyla

			<p>atalarından beri Ergi karyesi halkı tarafından tasarruf olunduğuna dair ellerindeki belgeyi göstererek adı geçen kışlağın eskiden olduğu kendi tasarruflarında olmasını istemişlerdir. 1201 senesinde Eğin kadısına gönderilen hükümde Eğin kazasında Boşadı nahiyesine bağlı Kaşu ve Sirur köyleri halkının Boşadı nahiyesinde bulunan yaylak ve kışlaklara Eğin'e bağlı Ergü köyü halkının bu kışlakların tapulu kışlakları olduğu iddiasıyla müdahale ettiklerini söylemişlerdir. Daha sonra tekrar ihdas edilen mahkemede Boşadı nahiyesine bağlı Kaşu köyü halkı, adı geçen Ayacık kışlağının kendi topraklarında olduğunu tasarruf etmek istedikleri ancak Ergü köyü halkının ise karşı olduğunu söylemişlerdir. Ergü köyü halkı ise, bu kışlağın yaklaşık 200 seneden beri kendi tasarruflarında olduğunu, bu ispatlayacak mahkeme kararını gösterir belgenin olduğunu söylemişlerdir. Bu şekilde süre gelen yaylak ve kışlak davası divana bildirilmiş, divandan; her iki tarafın defter kayıtları incelenerek, bu kışlağın eskiden beri Ergü köyü halkı tasarrufunda olduğu, bildirilerek mezbûr köy halkının haksız müdahalesinin engellenmesi yönünde Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
48/1	Fî Evâsıtı S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Malikânenin İltizama Verilmesi ile ilgili Usulsüzlük	<p>Amasya sancağında Argoma nahiyesine bağlı Gür köyünün malikâne gelirleri ulemâ vakfına, divâni gelirleri Trabzon'da bulunan imaret vakfına verilmiştir. Ayrıca Gül köyü malikânesi köy halkından Hasan'a iltizama verilmiştir. Ancak daha sonra Gül köyünün malikâne mutasarrıfı olan Es-Seyyid Selim Halife iltizama verilen</p>

			<p>bu toprakları köylüden Sivaslı olarak bilinen kişiye senetsiz ve haksız olarak ihale etmiştir. Bu durum Merzifon ve Merzifonabad kadısı tarafından merkeze bildirilmiştir. Merkezden gerekli defter kayıtları incelenmiş, 1209 senesinde Gül köyünün mezkûr Hasan'a mutasarrıf Selim Halife tarafından iltizama verildiği, Hasan'ın da iltizam bedelini ödemiş olmasına rağmen köyden başka bir şahsa tekrar iltizam olarak vermesinin kanuna aykırı olduğu ayrıca Hasan'ın köy halkına herhangi bir zulmünün olmadığı köylünün de mezkûr Hasan'dan memnun olduğu belirtilerek bu davanın mahallinde kurulacak mahkemeyele çözümlenmesi ve haksız yere mültezim olan kişinin müdahalesinin engellenmesi yönünde Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
49/1	Fî Evâsıtı S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Vakıf Görevlilerine Eksik Maaş Ödenmesi	<p>Sivas sancağında Tokat nahiyesinde bulunan Halef Hangahı vakfına Tokat'a bağlı Hodad ve Artukabad köyünün gelirleri tahsis edilmiştir. Halef zaviyesi vakfının tevliyeti Abdurrahman oğlu Halil Efendi'ye verilmiştir. Vakıf görevlileri; imam şeyh Hasan Dede, türbedar Hafız Mehmet Emin, Mehmet Emin, katib Es-Seyyid El-Hac Mehmet Emin, Es-Seyyid Hasan, tabbah şeyh Hasan ve ferraş Es-Seyyid El-Hac Halil olarak kaydedilmiştir. Fakat mezkûr görevliler, üzerlerine düşen görevlerini eksiksiz ve aksaksız olarak yapmalarına rağmen vakfın mütevellisi bu kişilerin maaşlarını, vakfın yeterli geliri olmasına rağmen, eksik ödemiş kalanını zimmetine geçirmiştir.</p>

			Merkezden gerekli defter kayıtları incelenerek durumun araştırılması ve olayın şer'an çözümlenmesi için Sivas valisine ve Tokat kazası naibine bu hüküm yazılmıştır.
49/2	Fî Evâsıtı S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	Amasya sancağı Yavaş nahiyesine bağlı Efiye köyü dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Ömer Karakulak'a zeamet olarak verilmiş, mezkûr Ömer'in vefatıyla da oğlu Ahmed'e intikal etmiştir. Geldigelen nahiyesine bağlı Derzi köyü ile Gedegra nahiyesine bağlı Gürpınar köyünün de bir kısım malikâne gelirleri mezkûr Ahmed'in zeameti dahilindedir. Derzi köyünün divânî gelirleri müşterek olarak Gedegra nahiyesine bağlı Gürpınar köyü mutasarrıfı Seyyid Ahmed'in kaydındadır. Mezbûr Seyyid Ahmed, üzerine kayıtlı olan gelirlerin haricinde Hüseyin Ahmed'in hissesine ait olan gelirlere de el koymuştur. Durum divâna arz edilmiş, divândan bu haksız ve kanuna aykırı müdahalenin engellenmesi yönünde Dergâh-ı Mu'alla kapucubaşlarından Amasya sancağı mütesellimine ve Geldigelen kadısına bu hüküm yazılmıştır.
50/1	Fî Evâsıtı S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Haksız Yere Mal Zaptı	Es-Seyyid Mehmet adlı kişinin Süleymanlı-yı Sağır kazasına bağlı Sekliyen köyünde kendi mülkü olan bir değirmeni vardır. Kendi mülkü olan bu değirmene kimsenin müdahale etmesi gerekmezken Seyyid Osman Efendi adlı kişi 1200 senesinde haksız ve kanuna aykırı olarak değirmeni zapt etmiştir. Durum divana bildirilmiş, divândan bu olayın geçtiği bölgede kurulacak mahkemeye çözümlenmesi, mezkûr Osman Efendi'nin

			haksız olarak zapt ettiği değirmenin alınıp sâhibine verilmesi ve bir daha da müdahale ettirilmemesi yönünde Süleymanlı-yı Sağır kadısına bu hüküm yazılmıştır.
50/2	Fî Evâsıtı S Sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Alacak- Verecek Davası	Amasya'da oturan Ömer adlı kişinin amcası ve karısı Fatma'nın babası El-Hac Mustafa adlı kişinin Tokat sakinlerinden Kuyumcu oğlu Mehmet, Emirseyidli Ali, Çatal Çıngarlı Molla Ömer ve Ahmet, Kağan köyünden Hüseyin, Abdülcelil, Ayıntablı Yusuf, Karahisarlı Hacı Ali, Yusuf Ağa, Sivaslı Gazaz Memiş, Molla İsmail, Tuğlu Hacı Mehmet ve Muhterem oğlu Abdullah adlı kişilerde Halep ve Mısır malından 20 bin kuruştan fazla alacağı vardır. El-Hac Mustafa vefat edince bu para mezbûr Ömer ve mezbûre Fatma'ya intikal etmiştir. Amasya mütesellimi bu parayı talep etmesine rağmen tahsil edememiştir. Durum divana bildirilmiş, divandan bu olayın şer'an çözümlenmesi, ayrıca borçlu olan kişilerin bazılarının da vefat etmiş ve hayatta kalanlar vefat edenlerin mallarına el koymuş olduğundan bu borcun bu kişilerden tahsil edilerek mezbûre Fatma'nın vefat etmesinden dolayı oğullarına verilmesi ve durumun merkeze bildirilmesi yönünde Amasya'da Ahmedîye Medresesinin müderrisi olan Mevlâna müftî-i sâbık Ali'ye bu hüküm yazılmıştır.
50/3	Fî Evâsıtı S Sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Alacak- Verecek Davası	Keban kazasında ikamet eden Uzun ve Eristan adlı gayrimüslimler, Çemişgezek kazasında sakin Marker adlı gayrimüslümin 1200 senesinde 350 kuruşunu almışlardır. Marker alacağını almadan önce bu kişiler vefat etmiştir.

			Bu nedenle borç, veresesinden istenmiş, ancak verese türlü bahaneler ileri sürerek borcu ödememiştir. Bunun üzerine durum divana bildirilmiş, divândan, adı geçen meblâğın veresesinden alınıp, sâhibine verilmesi yönünde Keban kazası nâ'ibine bu hüküm yazılmıştır.
51/1	Fî Evâsıtı S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Haksız Yere Mal ve Emlâk Zaptı	Es-Seyyid Hasan'ın Merzifon'a bağlı Gözacı-yı Küçük mahallesinde oturan ninesi El-Hac Hasan kızı Hanife'nin bu mahallede kendi mülkü olan bir menzili, Merzifon'da bir dükkanı ve Merzifon'a bağlı Rumcuk köyünde bir değirmeni vardır. Bu mülklerininin 1/3 hissesini değeri karşılığında Es-Seyyid Hasan'a satmıştır. Ayrıca bazı eşyaları ve bir mikdar parasını da hibe etmiştir. Bu durumda satın aldığı mülklere ve kendisine karşılıksız olarak verilen eşya ve paraya kimsenin müdahale etmemesi gerekirken, bazı kişiler adı geçen eşya ve mülklere haksız olarak müdahale edip elinden almak suretiyle zapt etmişlerdir. Durum Seyyid Hasan tarafından divana bildirilmiştir. Divandan bu olayın mahallinde kurulacak mahkemeyele çözümlenmesi, mezkûr kişilerin haksız ve kanuna aykırı olarak zapt ettiği mal ve emlâkın alınması ve bu müdahalelerinin engellenmesi yönünde Merzifon kadısına bu hüküm yazılmıştır.
51/2	Fî Evâsıtı S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Ze'amet Gelirlerine Müdahale	Divân-ı Hümayûn hocalarından Osman es-Seyyid'in Amasya'da Gedegra nahiyesi Ulumağaç köyü ile Canik ve Konya sancaklarına bağlı bazı köylerde ze'ameti vardır. Ze'amet gelirlerini toplamak üzere Merzifon'da oturan subaşısı Mehmet Efendi'yi mültezim tayin etmiştir.

			<p>Mehmet Efendi bu köylerin gelirlerini kanunda ve defterde belirtildiği üzere almak istemiş, ancak Amasya'da sakin Yörgüç oğlu Seyyid Ali adlı kişi haksız olarak müdahale etmiş mezkûr subaşının gelirleri almasına engel olmuştur. Durum divana bildirilmiş, divândan; zeamet karyelerinin gelirlerini defterde belirtildiği gibi mezkûr subaşı tarafından alınacağını, hem Seyyid Ali'nin hem de herhangi bir kişinin müdahalesine müsaade edilmemesi yönünde Amasya sancağı mütesellimine Amasya sancağına bağlı zeamet köylerinin bağlı oldukları kaza ve nevahinin kuzat ve nüvvabına bu hüküm yazılmıştır.</p>
51/3	Fî Evâhiri S sene [1]210 (Eylül başları 1795)	Toprak Zaptı	<p>Amasya sancağında Zeytun kazasına bağlı Ulagu köyü halkından Katib oğulları Ali Efendi ve Hüseyin, Hacı Mehmet Ağa, Hasan oğlu Ali Beşe ile birlikte birkaç kişi, yine Zeytun kazasına bağlı Karalar köyü halkından Mehmet Beşe oğlu Ömer Ağa, Abdullah oğlu Abdullah, Mustafa oğlu Hasan Beşe, Mustafa mahkemeye giderek; Ulagu köyü halkı bu köy topraklarında bulunan Uylak ve Ekracık adlı mera yerlerinde eskiden beri hayvanlarını otlatıp, otundan ve suyundan faydalandıklarını, ancak bu duruma Karalar köyü halkının karşı çıktığını söylemişlerdir. Bu şikayet üzerine Karalar köyünden kişiler ise eskiden beri bu meranın müstakil olarak kendilerine ait olduğunu belirtmişlerdir. Karalar ve Ulagu köylüleri arasında dava konusu olan bu mera yerlerinin ortaklık olmadığı ve önceden beri Karalar köyünün</p>

			<p>müstakil mera yerleri olduğu, Ulagu köyü halkının bu mera yerlerine müdahalesinin haksız olduğu bilirkişilerce belirtilerek Ulagu köylüsünün eskiye aykırı müdahalesinin engellenmesi yönünde Zeytun kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
52/1	<p>Fî Evâsıtı S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)</p>	<p>Vakıf Gelirlerine Müdahale</p>	<p>Bozok sancağında Akdağ nahiyesine bağlı Çandar, Sorkun nahiyesine bağlı Orman köyü ile Üçdepe mezra'asının malikâne gelirleri Alâüddevlle Beğ oğlu Şah Ruh Beğ Çandar zaviyesi ve Cami'i vakfına vermiştir. Ancak Orman köyünün tahriri yapıldığı sırada köyün malikâne gelirleri tımara kaydedilmiştir. Daha sonraki tahrirde vakıf zabitleri vakfın vakfiyesinde bu bölgelerin malikâne gelirlerinin vakfa ait olduğunun kayıtlı olduğunu ellerindeki belgeyi göstererek belirtmeleri üzerine yazılan kayda göre adı geçen köylerin malikâne gelirleri ile Budaközi nahiyesine bağlı Esençay ve Tomran köyü ile Kuyucak mezra'asının divâni ve malikâne gelirleri Çandar zaviyesi ve cami'i vakfı ile Hüseyinabad nahiyesinde bulunan Sultan Emirci zaviyesine verildiği kaydedilmiştir. Adı geçen zaviye ve cami' vakfının mütevellisi Mehmed Arslan, Sultan Emirci zaviyenin yarım hisse ile zaviyedarı olan Es-Seyyid Feyzullah ve Es-Seyyid Şeyh Süleyman adlı kişilerin adı geçen yerlerin öşrüne el koyduğunu belirterek şikayetçi olmuştur. Bunun üzerine merkezden bu kişilerin ellerindeki belgelerde kayıtlı olduğu şekliyle vazifelerini yapmalarını, haksız ve kanuna aykırı olan bu müdahalelerinin engellenmesi yönünde Bozok sancağı</p>

			mutasarrıfı Cabbar-zâde'ye, Akdağ, Sorkun ve Budaközi kadılarına bu hüküm yazılmıştır.
53/1	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Vergi Gelirlerine Müdahale	Amasya sancağında Geldigelen nahiyesine bağlı Saray-ı Sekban Temür, Ahi Hüsam, Ahiöyük köyleri ile Beget mezrasının 40 sehim malikâne gelirinden 23 sehmi ve rub' malikâne geliri Yörgüç Paşa İmareti vakfına, kalan malikâne gelirleri ise Sekban Temür evladına verilmiştir. Mezkûr vakfın mütevellisi Hasan Sekban Temür oğlu Seyyid Emrullah köylerin malikâne gelirlerinden kendi hissesine düşeni almak istemiş, ancak Doğmuşlu oğlu Abdullah olarak tanınan kişi Sekban Temür evladı tarafına aid olan gelirlere haksız ve kanuna aykırı olarak el koymuştur. Durumu mezbûr Seyyid Emrullah divana bildirmiş, divandan; köyün malikâne gelirinden Seyyid Emrullah'ın hissesine düşen gelirin mezkûr Abdullah'dan alınıp kendisine verilmesi, haksız ve kanuna aykırı bu müdahalenin engellenmesi yönünde Amasya sancağı mütesellimine ve Geldigelen kazası naibine bu hüküm yazılmıştır.
53/2	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Haksız Yere Arazi Zaptı	Erim kazasına bağlı Mahmudlu köyünde arazi tasarruf edenlerden Ali adlı kişinin kardeşi Mehmed vefat etmiştir. Mezbûr Mehmed'in oğlu ve kızı olmadığından tasarufunda olan arazileri kardeşi Ali tapu ile sâhib-i arzdan almıştır. Ancak aynı köyde ikâmet eden Süleyman ve bazı kişiler bu arazileri ele geçirerek zapt etmişlerdir. Bunun üzerine, Ali, durumu divâna bildirmiştir. Divandan haksız olan bu müdahalenin engellenmesi, sâhib-i arzdan

			tapu ile aldığı bu arazilerin mezbûr Ali'ye verilmesi yönünde Erim kazasına bu hüküm yazılmıştır.
54/1	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	İltizama Verilen Vakıf Gelirlerine Müdahale	Argoma nahiyesine bağlı Küpe köyü ile Koçkayası nahiyesine bağlı Kova köyü 400 kuruş iltizam bedeli karşılığında El-Hac Hasan'a iltizama verilmiş, iltizam bedeli ise Hatice Hatun mescidi vakfına vakfedilmiştir. Ancak El-Hac Hasan köylüye eziyetinden dolayı azl edilerek yerine vakfın mütevellisi Salih tarafından Hüseyin adlı kişiye iltizama verilmiştir. Fakat El-Hac Hasan, Hüseyin'in köylüye zulüm ettiğini ileri sürerek Haremeyn müfettişinden aldığı belgeyi de ibraz ederek Hüseyin'in azl edilmesini istemiştir. Merkez bu olay üzerine Hüseyin'in köylüye zulüm edip etmediğinin araştırılması, bu olayın bilirkişilerce tetkik edilmesini istemiş, neticede bu olayın doğru olmadığı tespit edilerek Hüseyin'in mültezim olarak kalması El-Hac Hasan'a ise müdahale ettirilmemesi yönünde Argoma, Geldigelen kadıları ve Koçkayası naibine bu hüküm yazılmıştır.
54/2	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Mutasarrıflık Hakkında İlm ü Haber	Üsküdar'da bulunan Atfık Vâlîde Sultan Evkafı musakkafatından olan Hassa-ı Yeni İl kazasına bağlı Koyun köyü mutasarrıfı olarak köy halkıyla iyi geçinen, köy halkına eziyet etmeyen köy halkının da kendisinden hoşnut olduğu bir mutasarrıfın belirlenerek tayin edilmesi ve bu vazifeye kimin getirildiğine yönelik ilm ü haberin merkeze gönderilmesine dair Sivas kadısına yazılan hüküm.
54/3	Fî Evâhiri R sene 1210 (Ağustos)	Suç (Hırsızlık)	Eğin kazasında Fındık Boğazı civarında bulunan Kara Ali

	sonları Eylül başları 1795)		<p>mahallesinde oturan Keklik Ömer adlı kişi Mustafa adlı kişinin sandığını gizlice alarak içinde bulunan 100 adet İstanbul altınını ve 11 adet yıldızlı altınını çalıp Eğin kazasına firar etmiştir. Durumu Mustafa divâna bildirmiş, divândan; bu olayın, geçtiği bölgede mahkeme kurularak kanuna uygun çözümlenmesi mezkûr Ömer'in çaldığı altınların eksiksiz olarak alınıp sâhibine verilmesi yönünde Eğin kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
55/1	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	<p>Sivas sancağına bağlı Süsük köyü ile Avrazlu mezrasının malikâne gelirleri Ahi Külahduz zaviyesi vakfına, divânisi tımara verilmiştir. Ahî Külahduz zaviyesinin ortaklık üzere zaviyedârları olan Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Hasan adı geçen köy ve mezra'nın vakfa aid malikâne gelirlerini almak istemişler. Ancak Sivas'a bağlı Kuzviran köyünün mutasarrıfı olan Seyyid Recep oğlu Seyyid Mehmed zeametine bağlı Kürdviran ve Akviran mezarlarının gelirleriyle yetinmeyip Süsük ve Avrazlu köylerinin vakfa aid gelirlerine müdahale etmiştir. Durumu Seyyid Derviş ve Seyyid Hasan divâna bildirmiş; Divândan gerekli defter kayıtları incelenmiş, mezbûr Seyyid Mehmed'in haksız ve kanuna aykırı bu müdahalesinin engellenmesi için Sivas kadısına bu hüküm yazılmıştır.</p>
55/2	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	<p>Sivas sancağında Geldigelen nahiyesine bağlı Dualık köyünün malikâne gelirleri evlatlık vakfına verilmiştir. Ebna-yı vakıf mutasarrıfı olan Tekyenişin Hüseyin vakfa aid gelirleri almak istemiş, ancak Abdülkâdir adlı kişi bu</p>

			gelirlere müdahale ederek el koymuştur. Bu durumu ebna-yı vâkıfıdan olan Mehmed ve Ahmed adlı kişiler divâna bildirmişlerdir. Divândan; gelirlere müdahale eden Abdülkâdir'in vakfın ebnasından olmadığı, bu nedenle müdahalesinin haksız ve kanuna aykırı olduğu belirtilerek, bu müdahalesinin engellenmesi, defter kayıtlarına göre gelirlerin tahsil edilmesi yönünde Geldigelen kadısına bu hüküm yazılmıştır.
56/1	Fî Evâhiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)	Vakıf Mütevellilerin ce Tımar Gelirlerine Müdahale	Amasya sancağında Argoma nahiyesine bağlı Kıranlu köyünün malikâne ve divâni gelirlerinin yarısı Mezifon'da bulunan Sultan Mehmet Han'ın annesi Valide Sultan İmareti vakfına, malikâne ve divâni gelirlerinin kalan kısmı ise bu köyün ortaklık üzere mutasarrıflarından olan Es-Seyyid Halil adlı sipahiye verilmiştir. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olmaması gerekirken adı geçen imaret vakfının mütevellileri vakfa aid olan gelirlerle yetinmeyerek Es-Seyyid Halil ve ortaklarının tasarrufunda olan gelirlere de müdahale ederek el koymuşlardır. Durum Es-Seyyid tarafından divana bildirilmiş, divandan; vakıf mütevellilerinin haksız ve kanuna aykırı bu müdahalelerinin engellenmesi yönünde Argoma nahiyesi naibine bu hüküm yazılmıştır.
56/2	Fî Evâsıtı S sene 1210 (Eylül başları ortaları 1795)	Mütevellilik Vazifesine Müdahale	Amasya'da bulunan Hacı Mahmud Ağa zaviyesi vakfının zaviyedarlık ve tevliyeti evlad-ı vâkıfıdan Seyyid Feyzullah'ın üzerindeyken boş kalmasıyla kızkardeşi Şerife Ümmü Gülsüm'e verilmiştir. Ancak divândan gelen hükme göre kız evlada mütevellilik vazifesi

			verilmemektedir. Ayrıca mezbûr Ümmü Gülsüm başka yerde ikamet ettiğinden vakıf gelirlerine bağlı yerler harab olmuştur. Bu nedenle mütevellilik vazifesinin yarısı evlâd-ı vâkıfdan Seyyid Lütfullah'a verilmiştir. Fakat mezbûr Ümmü Gülsüm daha sonra vazifeye müdahale ettiğinden Seyyid Lütfullah bu müdahalenin men'ini istemesi üzerine davanın halli için Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
56/3	Fî Evâhiri R sene 1210 (Eylül sonları Ekim başları 1795)	Timâr Gelirlerine Müdahale	Divan-ı Karaberk nahiyesine bağlı Karacaşehir köyü ile Karahisar-ı Temürlü nahiyesine bağlı Doğancı mezra'asının gelirleri müstakil olarak Mehmet adlı sipahiye verilmiştir. Mezbûr Mehmet defter kayıtlarına göre adı geçen köyün gelirlerini almak istemiştir. Ancak Kavak nahiyesine bağlı Kovar ve Erim nahiyesine bağlı Hisarcık köyü mutasarrıfı olan Yusuf oğlu İbrahim Doğancı mezra'asının da kendi tımarı dahilinde olduğunu ileri sürerek gelirlerine el koymuştur. Durum divâna bildirilmiştir. Divândan; defter kayıtları incelenerek her iki tarafında tımar bölgeleri ve gelirlerinin ayrı ayrı olduğu birbirleriyle alâkalarının olmadığı belirtilerek mezbûr Yusuf'un müdahalesinin haksız ve kanuna aykırı olduğu, bu durumun engellenmesi yönünde Karahisar-ı Temürlü kadısına bu hüküm yazılmıştır.
57/1	Fî Evâili S sene [12]10 (Eylül başları 1795)	Vakıf Gelirlerine Müdahale	Amasya sancağında Argoma nahiyesine bağlı Salıncak köyünün malikâne gelirleri Şehzadeler Vakfı'na divani gelirlerinin ise tımara verildiği defter-i evkafa kayıt edilmiştir. Salıncak köyünün malikâne hissesi 1209

			senesinde Cevad İsmail adlı kişiye iltizam olarak verilmiştir. Ancak bazı kişiler haksız müdahale ederek, vakfa ait malikâne gelirlerine el koymuşlardır. Köyün mültezimi mezbûr Cevad İsmail durumu divana bildirmiş, divandan; köyün malikâne gelirlerinin vakfa divani gelirlerinin tımara ait olduğunun kayıtlı olduğu bu nedenle mezbûr kişilerin bu haksız ve kanuna aykırı müdahalelerinin engellenmesi ve hiç kimsenin bu gelirlere müdahale ettirilmemesi yönünde Argoma nahiyesi naibine bu hüküm yazılmıştır.
57/2	Fî Evâili R sene 1210 (Ekim başları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	Sivas sancağına bağlı Agıki köyü ile Kilisecik ve Şemsüddin mezra'asının malikâne gelirleri Ahmed Bey oğlu Pir Ahmed Bey vakfına yine Sivas'a bağlı Koyunboğan mezra'asının gelirleri müstakil olarak Sivas'da defter kethüdası olan zaîm Halil oğlu İbrahim'e verilmiştir. Ancak vakıf mütevellisi adı geçen köy ve mezra'aların vakfa ait gelirleriyle yetinmeyerek, divâni gelirlerine de el koymuş ayrıca gelirleri müstakil olarak mezbûr İbrahim'e ait olan Koyunboğan mezra'asının gelirlerinden de vakıf için pay alacağını söylemiştir. Durum divâna bildirilmiş, divândan; gerekli defter kayıtları incelenerek, Agıki köyü ile Kilisecik ve Şemsüddin mezra'alarının malikâne gelirlerinin vakfa, divani gelirleri ile Koyunboğan mezra'asını gelirlerinin müstakil olarak kethüda İbrahim'e verildiği belirtilerek kanuna aykırı bu müdahalenin engellenmesi, defter kayıtlarına göre gelirlerin taksim edilmesi yönünde Sivas

			kadısına bu hüküm yazılmıştır.
58/1	Fî Evâ'ili R sene 1210 (Ekim başları 1795)	Alacak- Verecek Davası	Es-Seyyid Mustafa Amasya kazasında sakin Ahmet adlı kişiden 1200 senesinden 370 kuruş alacağı vardır. Seyyid Mustafa bu borcun 70 kuruşunu almış, ancak kalan 300 kuruşu defalarca istemesine rağmen mezbûr Ahmed sürekli erteleyerek vermemiştir. Durum divâna bildirilmiş, divândan bu olayın geçtiği bölgede mahkeme kurularak çözümlenmesi, adı geçen meblağın borçludan alınıp Seyyid Mustafa'ya verilmesi için Amasya kadısına bu hüküm yazılmıştır.
58/2	Fî Evâili R sene 1210 (Ekim başları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	Menteşe, Saruhan, Hüdâvendigâr, Sivas sancaklarına bağlı nahiyeler ve Muğla nahiyesine bağlı Beden köyü Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından Mehmed'e ve hazine-i hümâyun çuhadarı İsmail'e müstakil zeamet olarak verilmiştir. Yine bu şahısların zeametine dahil olan Sivas sancağında Niksar nahiyesine bağlı Çeltek köyünün malikâne gelirleri Pir Ahmet Bey mülkü olup daha sonra Sinan Bey'e satılmış, Sinan Bey ise Niksar'da yaptırdığı mescid ile mektebine vakfetmiştir. Köyün divani gelirleri ise tımara verilmiştir. Bu duruma herhangi bir müdahalenin olamaması gerekirken Sivas'da sakin Süleyman adlı kişi ile bazı kişiler birlik olarak Çeltek köyünün gelirlerine el koymuşlardır. Durum divana bildirilmiş, divândan; mezbûr kişilerin müdahalelerinin haksız ve kanuna aykırı olduğu belirtilerek, bu kişilerin müdahalesinin engellenmesi yönünde Sivas valisine ve Niksar kadısına bu hüküm yazılmıştır.

59/1	Fî Evâsıtı S sene [1]210 (Eylül sonları Ekim başları 1795)	Mukataa	Tokat mukataasına dahil Niksar'a bağlı Muşlu köyü toprağında Hüseyin Bey'in kızının tasarrufunda arazileri vardır. Bir kişinin tasarrufunda olan toprağın en fazla 3 yıl ekilip biçilmemesine müsaade verilir ve bu arazileri boş bırakmasından dolayı da devlete vergi vermek zorunda iken mezbûr kişi bu arazileri 5-6 seneden beri ekip biçmemiştir. Bu durumda tasarrufunda olan topraklar alınıp Seyyid İbrahim adlı kişiye tapu karşılığında verilmiştir. Seyyid İbrahim aldığı bu araziye her yıl ekip biçmiş vergisini de vergi memuruna ödemiştir. Ancak bazı kişiler bu arazinin daha önceden kendi tasarruflarında olduğunu iddia ederek sâhib-i arzın izni olmadan müdahale etmişlerdir. Durumu Seyyid İbrahim divâna arz etmiştir. Divândan bu kişilerin müdahalelerinin doğruluğunun tesbiti durumunda bu müdahalenin engellenmesi, davanın kanuna uygun çözümlenmesi için Niksar kadısına bu hüküm yazılmıştır.
59/2	Fî Evâsıtı R sene [12]10 (Ekim ortaları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	Canik sancağında Zeytun nahiyesine bağlı Göl köyü, Gedegra nahiyesine bağlı Köprü ve İncesu köyleri ile Köprü köyünde bulunan bir boyahânenin gelirleri ortaklık olarak Hüseyin adlı zaimine verilmiştir. Mezbûr Hüseyin zeametinde olan yerlerden hissesine düşen mahsulü almak istemiş, ancak; ortakları ve Köprü'de şehir ağası olan Mir Abdi Efendi adlı kişi kendi hisselerine düşen gelirle yetinmeyerek Hüseyin'e ait olan hissenin daha az olduğunu söyleyerek Hüseyin'e ait gelirlere el koymuşlardır. Durumu Hüseyin divâna bildirmiş,

			divândan; adı geçen yerlere kayıtlı mutasarrıfların ellerindeki belgelerine göre hisselerine düşen mahsulün kanuna ve defter kayıtlarına göre verilmesi, mezbûr Hüseyin'in hissesine müdahale ettirilmemesi ve bu müdahalenin engellenmesi yönünde Amasya sancağı mütesellimi ve Gedegra kadısına bu hüküm yazılmıştır.
60/1	Fî Evâsıtı R sene [12]10 (Ekim ortaları 1795)	Zeamet Gelirlerine Müdahale	Canik sancağında Zeytun nahiyesine bağlı Göl köyü ile Gedegra nahiyesine bağlı Tufanözî ve Kavacık köylerinin gelirleri ortaklık olarak Bilal Mehmed'e zeamet olarak verilmiştir. Tufanözi köyünün nısf malikâne gelirleri Kaya oğlu Mustafa Bey mülküne, diğer yarısı da Kavacık köyü malikâne gelirleriyle birlikte Şeyh Salih zaviyesi vakfına verilmiştir. Bilal Memet ortağı olan Hüseyin ile birlikte adı geçen köylerin gelirlerini almak istemiş, ancak Geldigelen nahiyesine bağlı Kaftalı köyünün zeamet mutasarrıfı olan Ahmet Çavuş oğlu İbrahim kendi gelirleriyle yetinmeyerek, Tufanözi köyünün vergi gelirlerinden de pay alacağını söylemiştir. Bu durum mezbûr Bilal Mehmet tarafından divana bildirilmiştir. Divandan ise gerekli defter kayıtları incelenmiş mezbûr İbrahim'in adı geçen köyün vergi gelirlerine müdahalesinin haksız ve kanuna aykırı olduğu bildirilerek bu müdahalenin önlenmesi yönünde Sivas vâlisine ve Gedegra kadısına bu hüküm yazılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM VE TRANSKRİPSİYON

Hüküm suretlerinin transkripsiyon aşamasında bilimsel ölçütler göz önünde bulundurularak hükümlerin aslına uygun transkripsiyonunu ortaya koymaya çalıştık. Bundan dolayı gerek hükümler içerisinde okunamayan kelimeler için ve gerekse okuduğumuz kelimelerin doğru olup olmadığını tespit etmek amacıyla başta Kâmûs-ı Türkî (Sami, 1998) olmak üzere diğer Osmanlıca lûgatlara sıklıkla başvurduk. Yer isimlerini daha net tespit etmek amacıyla “Osmanlıca Yer Adları” (Sezen, 2006) isimli eserle birlikte konu ile ilgili diğer eserlere müracat ettik. Defterde yer alan hükümlere sayfa numarasıyla birlikte, hüküm numarası da vererek araştırmacılara kolaylık sağlamayı amaçladık.

Örneğin; “birinci sayfanın birinci hükmü” [s.1/hüküm1] şeklinde gösterilmiştir.

Hükümlerin çoğunluğu, bir sayfada birkaç hüküm olarak kaydedilmesine rağmen, birkaç sayfadan oluşan hükümler için diğer sayfaya geçişi de yine sayfa numarası vererek belirttik.

Daha önce de belirttiğimiz gibi (bkz. Ahkâm Defterleri / Ahkâm Defterleri'nin yazı türü) Divânî yazı türünün hızlı yazılmasının bir sonucu olarak harflerin ve noktaların bazen seçici olmamasının yol açtığı sıkıntılardan dolayı hatalı yazımdan kaçınmak ve bilimsel etiği zedelememek adına okuyamadığımız kelimeleri (...) şeklinde gösterdik. Bunun yanı sıra okuyup da doğruluğundan emin olmadığımız kelimeleri (?) sembolü ile göstererek belirttik. Şunu da belirtmek istiyorum, bu durum yazı türünün yol açtığı bir sıkıntı olmakla birlikte, defterin farklı Divân-ı Hümayûn kâtipleri tarafından yazılması, bazı hükümlerde iki satır arasına sıkıştırılmak suretiyle hükmün yazılması, yine bazı hükümlerde der-kenar düşülmesi de transkripsiyon aşamasında kelimelerin okunamamasının yol açtığı diğer sıkıntılardır.

Hükümlerin transkripsiyonunda karşılaştığımız bir diğer durum, bazı hükümlerde isim veya yer adı gelmesi gereken yerler bir kelime kadar boşluk bırakılmıştır. Karşılaştığımız bu durumları “[boş]” sembolüyle belirttik. Örneğin;

“.....*Emir Sultan Zaviyesi vakfının mütevellisi olan [boş] nâm kimesne.....*” (SAD 19: 18/2)

“.....*yaylak resimlerin sâhib-i arza [edâ] idüb.....*” (SAD 19: 25/1)

Bu boşluklar bazende gereksiz olarak bırakılmıştır. Şöyle ki, isim gelmeyecek durumlarda da bazı hükümlerde boşluk bırakılmıştır. Bu gibi durumlarda boşluk bırakılmamış gibi davranarak transkripsiyona devam ettik.

4.1. 19 NUMARALI SİVAS AHKÂM DEFTERİ'NDEKİ (s. 1-60) HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYONU

Bi-ismihi ve te'alâ

Hazâ defter-i kuyûd-ı şikâyet der Eyâlet-i Sivas ve der-zamân-ı sadr-ı sudûru-'l-vüzerâ Hazret-i İzzet Mehmed Paşa yesserallâhü mâ yürîdü ve mâ yeşâü ve fî âyân-ı Hazret-i Reisü'l-küttâb Mehmed Emin Fîrdevsî Efendi nâle mâ yetemennâhü el-vâki'

Fî Evâsıtı L sene 1209

(Nisan ortaları 1795)

[s.1 / hüküm 1]

Sivas kâdısına hüküm

Sahîhü'l-esâmi sefere eşer ebnâ-yı sipahiyândan Hüseyin nâm kimesne gelüb Sivas sancağında ve nâhiyesinde doksan bir nefer re'âyâ ile karye-i Emere mâlikâne vakf-ı Pir Ahmed bin Ahmed Bey be-cihet-i evlâd-ı zâviye divanî tımar hâliya malikâne vakf-ı evlâd-ı Pir Ahmed Bey el-mezbûre ve zâviye der Tokat ve hâsıl-ı divanî ma'a niyâbet ve bennâk ve caba ve resm-i dönüm ve hinta ve şa'ir ve deştîbâni ve tapu-yı zemîn yekûn ma'a gayrihu dört bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma'a gayruhu birikdirülüb yedi bin yedi yüz yirmi akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin sekiz yüz altmış altı akçesi Sivas nâhiyesinde Birahmed nâm karye ve gayriden kırk iki bin otuz akçe ze'âmete mutasarrıf Ahmed veled-i Mehmed'in ve yüz on akçesi dahi Sorkun nâhiyesinde Yordanviranı nâm karye ve gayriden dokuz bin altı yüz on akçe timara mutasarrıf Mustafa veled-i Abdullah bâkisi müştereki kaydında olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve mezbûr Hüseyin karye-i mezbûre toprağında zira'at ve hırâset idüb zira'atle hâsıl eylediği terekenin oşür mahsûlünden cânib-i vakfa aid mâlikâne mahsûlünü vakıf tarafından kabzına me'mûra ve divanî cânibine aid mahsûl dahi tımar mutasarrıfları olan mezkûrlara bâ'del-edâ terekesi oşrûn karye-i mezbûre toprağında vâkî ambara nakl idüb te'âddî olunmak icâb etmez iken sipâhi-i mezkûrlar zuhûr ve tereke oşrûnünü akrep pazara nakl ettirürüm deyü hilâf-ı kanun

bunu ol-vecle te'âddî ve rencideden hâli olmadıkların bildirüb sipâhi-i mezkûrların hilâf-ı kanun zahir olan müdâhale ve ta'âddîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Defterhâne-i Amirem'de mahfûz rûz-nâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve Divanî Hümayûnumdan kanunu sû'âl olundukda mezbûr Hüseyin sahîhü'l-esâmi sefere eşer ebnâ-yı sipahiyândan ise karye-i mezbûre toprağında zira'atle hâsıl eyledikleri terekesinin öşür mahsûlünden cânib-i vakfa aid olan mâlikâne mahsûlünü vakıf tarafından kabzına me'mûra ve divanî cânibine aid mahsûlü dahi tımar mutasarrıfları olan sipâhilerine ba'del-eda terekeleri öşürlerin karyelerinde olan ambara nakl eyledikten sonra sipâhilerin akrep pazara nakl teklifiyle bunu te'addi ettirilmemek için emr-i şerîf î'tâsı kanundur deyü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı L sene 1209

(Nisan ortaları 1795)

[s.1 / Hüküm 2]

Tozanlu kâdısına hüküm

Erbâb-ı tıardan Ömer nâm sipahi Sivas sancağında Tozanlu nâhiyesinde İpsili nâm karye ve gayriden yedi bin dört yüz otuz iki akçe bâ-berât-ı alişân mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan sâlifü'z-zıkr nâhiye-i mezbûre tâbi' Müslümanân ve gebran re'âyâ ile karye-i İpsili mâlikâne mülk-i eşkûnlü-yü veled-i veled-i Sinan ve Ali veled-i Arslan'ın ber-vech-i eşkûn hâliya tıvardır ve tahtında zemîn-i Bersunlar hâliya der-tasarruf-ı Arak Baran veled-i Hafîri ve Mıgırdıç veled-i Mardıros ve Ovannes veled-i Hus ve Kihud veled-i Behrak iki başdan divanî sâhibi zabt eder ... olmağla ki ve hâsıl-ı divanî ma'a niyâbet ve nim ve caba ve ispenç ve hinta ve şa'ir ve resm-i yaylak ez-Huvadlu tâ'bi' karye-i mezbûre zıkr olunan yaylak ile zabt oluna gelen Kızıldağ ve gayri gerü yaylak-ı mezbûr ile zabt olunur yekûn ma'a gayruhu yirmi altı bin akçe ve yine Tozanlu nâhiyesine tâ'bi' mâlikâne-i karye-i mezbûre hâsıl on iki bin akçe yazuları ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve

defter-i icmâlde karye-i mezbûrun divanî ma'a niyâbet deyü on dört bin akçesi ifrâz ma'a gayruhu biriktirilüb elli bin akçe ze'âmet ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı bin altı yüz altmış altı akçesi merkûm Ömer'in bâkisi müştereki kaydında ve karye-i mezbûrenin mâlikâne yazusu olan on iki bin akçeden altı bin akçesi ifrâz ma'a gayruhu birikdürülüb altı bin sekiz yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Ömer veled-i Halil tımarı bâkisi müşterekleri kaydında olduğu defter-i hâkanide mukayyed olmağla sâlifü'z-zikr İpsili karyesi ber-mûceb-i defter-i hâkani müştereki ve mâlikâne zabt ve divanî cânibine aid mahsûl ve rüsûm ile zemîn-i Bersunlar el-mezbûrenin iki başdan mahsûl ve rüsûmu müşterekiyle ahz ve kabz ve eda eyledikde dahl olunmak icâb etmez iken mezkûr diğer Ömer veled-i Halil karye-i İpsili el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına aid mahsûlü müşterekiyle ahza kanâ'at etmeyüb zemîn-i Bersunlar el-mezbûrenin iki başdan vâki' olan mahsûl ve rüsûmunu ve tahtında mukayyed kadîmi yaylak yerlerine hilâf-ı defteri hâkanî ve mugâyir-i kanun fuzûli müdâhale ve mahsûl ve rüsûmunu ahzında ısrar ve gadr-ı külli dâ'iyyesinde olduğunu bildirib karye-i İpsili el-mezbûreyi ber mûceb-i defter-i hâkanî müşterekleriyle ve mâlikâne mutasarrıflarıyla zabt ve vâki' olan mahsûlden mâlikâne tarafına aid mahsûl müşterekiyle mezkûr diğer Ömer veled-i Halil'e ve divanî cânibine aid mahsûl ve rüsûmuyla zemîn-i Bersunlar el-mezbûrun iki baştan mahsûl ve rüsûmu müşterekiyle kendüye ahz ve kabz ettürmeyüb mâlikâne mutasarrıfı mezkûru zemîn-i mezkûrun mahsûl ve rüsûmuna ve tahtında mukayyed kadîmi yaylak yerlerine hilâf-ı defter-i hâkani ve mugâyir-i kanun bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyûnuma ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda ol-vechi meçruh üzere bulunduğu mastûr ve mukayyed divânî hümâyûndan kânunu su'âl olundukda defter-i hakânide mastûr karye-i İpsili ber-mûceb-i defter-i hâkani müşterekleri ve mâlikâne mutasarrıflarıyla merkûm Ömer zabt ve vâki' olan mahsûlden mâlikâne tarafına aid mahsûl müşterekiyle diğer Ömer veled-i Halil'e ve divanî cânibine aid

mahsûl ve rûsûm ile zemîn-i Bersunlar el-mezbûrenin iki başdan mahsûl ve rûsûmu müşterekiyle mezkûr Ömer'e ahz ettirmek muktezâ-yı defter-i hâkani ve muvâfık-ı kânun olub mâlikâne mutasarrıfının zemîn-i mezkûrun mahsûl ve rûsûmuna ve karye-i mezbûrenin hâsılı tahtında mukayyed kadîmi yaylak yerlerine müdâhaleleri hilâf-ı defteri hâkani ve mugâyir-i kanundur deyü tahrîr olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı L sene 1209

(Nisan ortaları 1795)

[s.2 / hüküm 1]

Amasya sancağı Mütessellimine ve Gerigiras Kâdısına hüküm

Mehmed Sâdik nâm kimesne gelüb bunun es-Seyyid Ahmed nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz senesinden berü bâ-temessük iki yüz otuz guruş alacak hakkı olub taleb ve almak üzere iken mezbûr fevt olub terekesine vazı'û'l-yed olan kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden oğlu Seyyid Ali nâm kimesneden bi'd-defa'ât taleb ve almak murâd eyledikde vermekte te'âllül ve muhâlefet ve gadr irâdesinde olduğun bildürüb mahallinde şer'le görülüb müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde olan bâ-temessük ol-mikdar guruş hakkı terekesine vazı'û'l-yed olan oğlu mezbûrdan ve mâl-ı müteveffadan alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â-yı inâyet eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri L sene 1209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.2 / hüküm 2]

Dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlarından Cabbar-zâde'ye ve İskilip Kâdısına hüküm

Ahdos(?) Hocador zımmî gelüb bunun sâbık İskilip Voyvodası Seyyid Halil nâm kimesne zimmetinde bâ-temessük bin iki yüz senesinden berü altı bin guruş alacağı olmağla meblağ-ı mezbûrun edâsına kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden kethüdası Ali Ağa dimekle ma'rûf kimesne kefil olub mesfûr meblâğ-ı mezbûru kable'l-ahz mezbûr Seyyid Halil fevt olub kethüdası ve kefilî merkûm Ali kefâleti hasebiyle meblağ-ı mezbûrdan iki yüz guruşunu edâ

ve teslîm ve bâki beş bin sekiz yüz guruşu müteveffa-yı merkûmun mahallinde terekesinden alub sana gönderüb edâ-yı deyn ederüm deyü gidib meblağ-ı merkûmdan bu ana dek bir akçe göndermeyüb gadr-ı külli olduğun bildirüb sen ki Cabbar-zâde-i mûmâ-ileydin ma'rîfetin ve ma'rîfet-i şer'le rü'yet ve yedinde olan temessük mücebince müteveffa-yı mezbûrun ve zimmetinde olan meblağ-ı merkûm kefil bi'l-mâl olan mezkûr Ali'den tahsîl ve icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında sana hitaben hükm-i şerîfim sudûrunu istid'â etmeğin sen ki Cabbar-zâde mûmâ-ileydin mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri L sene 1209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.2 / hüküm 3]

Sivas Valisine ve Eğin Kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûr sükkânından Hasan ve Cafer ve Ali nâm kimesneler ile Mahbube Hatun gelüb bunların babaları Mustafa nâm kimesne bin iki yüz senesinde diyâr-ı âherde fevt oldukda kazâ-i mezbûrede vâki' mutasarrıf olduğu mülk menzili irs-i şer'le bunlara intikal etmişken yine kazâ-i mezbûr sükkânından ecâribden Ömer ve Osman nâm kimesneler fuzûli zabt ve ziyâde gadr eyledikleri ve bu bâbda da'vâsına muvâfık hüccet-i şerîfe verildiğın bildirüb şer'le görüleb babalarından müntakîl mezbûrların fuzûli zabt ettikleri mülk menzili alıverilmek için emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri L sene 1209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.2 / hüküm 4]

Dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlarından Amasya sancağı Mütessellimin Amasya

Kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûr muzâfâtından Zekiye nâm karye sükkânından Abdullah nâm kimesne gelüb Abdülgani nâm kimesne hâl-i hayatında karye-i mezbûrda vâki' mutasarrıf olduğu mülk menzil ve mülk bağın buna bey'i bât-ı kat'i ile bey' ve teslîm edüp bir vechle müdâhale olunmak icâb etmez iken mezbûr Abdullah fevt olup şimdi yine karye-i mezbûre

sâkinelerinden Fatıma nâm hatun müstakil olan emlak-ı mezbûr benim fevt olan babamın imiş deyü bin iki yüz senesinde fuzûli zapt ve ziyâde gadr eylediğin bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâsın olduğun bildirüb fetvâ-ı şerîfesi mücebince şer'le görülüp mezbûrenin fuzûli zapt eylediği emlakın verilmesi bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri L sene [1]209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.3 / hüküm 1]

Geldigelen ve Akdağ Kâdıları zîde fazlühümâyâ hüküm

Amasya kal'ası müstahfizlarından es-Seyyid Halil veled-i Ahmed nâm müstahfiz gelüb Amasya sancağı Geldigelen nâhiyesinde Kördiken nâm karye ve gayriden bin yüz akçe gedik tımar ile Amasya kal'ası müstahfizlığına bâ-berât-ı alişan mutasarrıf olub sâlifü'z-zıkr gedik tımarının baş kalemi olan yüz kırk üç nefer re'âyâ ve on zemîn ve iki mevkûf ve iki hassa çiftlik ve iki mâlikâne çiftlik ile karye-i Kördiken mâlikânenin rûb'u vakf-ı meşhid-i Maksude Hatun der- Amasya ve on sekizer sehinden üç sehmi Mevlana Pir Mehmed veled-i Pehlivan ber-müceb-i mülk-i nâme ve rûb' mâlikâne vakf-ı çeşme-i İlyas Ağa ber-müceb-i vakfiye ve hâsılı tahtında çift ve resm-i hinta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemîn ve nisf deştîbâni ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhu yedi bin ve Akdağ nâhiyesine tâ'bi' elli bir nefer ve yedi zemîn ve bir mevkûf ve hassa çiftlik ile karye-i Derebaşılân mâlikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya der nefsi-i Hakala ber-müceb-i defter-i evkâf divanî tımar ve hâsıl resm-i çift ve bennak ve caba ve hinta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemîn ve nisf deştîbâni ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a üç bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde divanî yazular ile birikdürülüb on bin akçe yekûnundan bin beş yüz akçesi ifrâz Akdağ kal'ası müstahfizâtına mahsûs bir gedik tımar ve tımar-ı merkûm Seyyid Halil veled-i Ahmed'in üzerine bâkisi müştereki kaydında Geldigelen nâhiyesi resm-i niyâbet ve nisf bâd-ı hevâ ve nisf resm-i arûsiye ve nisf deştîbâni gayruhu

sipahiyân ve merdan-ı kal'a gayr-i ez-havass-ı hümâyun ve zu'ama ve dizdar tımarha-yı serbest karye-i Muallimat tâbi-i nâhiye-i mezbûre deştîbâni hânedan hâneye ikişer akçe alunur ve hâsıl otuz bin dokuz yüz seksen beş [akçe] ve Akdağ nâhiyesinde niyâbet ve resm-i bâd-ı hevâ ve nısf resm-i arûsiye ve nısf deştîbâni tımarha-yı sipahiyân ve merdân-ı kal'a gayr-i ez-havass-ı hümâyun ve zu'ama ve dizdar ve tımarha-yı serbest ve resm-i deştîbâni hânedan hâneye ikişer akçe alunur ve hâsıl on bir bin sekiz yüz altmış dört akçe yazular ile ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr defter-i icmâlde mîrlivâ-yı Amasya hassı mülhakâtından olduğu mastûr olmağla merkûm Seyyid Halil veled-i Ahmed karye-i Kördiken karye-i Derebaşalan el-mezbûrelerin vâki' olan bâd-ı hevâ ve resm-i arûsiyelerinin nısfî müşterekiyle zapt murâd eyledikte ahardan dahl olunmak icab etmez iken ba'zı kimesneler hilâf-ı defter-i hakani ... kendüye ve nısf-ı âharını dahi Amasya sancağı mutasarrıfı tarafından kabzına me'mûra ahz ve kabz etdirilüb âhardan kimesneleri hilâf-ı defter-i kanun ve mugâyir-i kanun bir dürlü dahl ettirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyunum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyun ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve divân-ı hümâyûnumdan kânunu sû'âl olundukda defter-i hâkanide mastûr mâlikâneleri vakıf ve divanîleri tımar olan Kördiken ve Derebaşalan karyelerin bâd-ı hevâları ve arûsiyeleri müşterekiyle Amasya kal'ası mustahfızının gedik tımar ve Geldigelen ve Akdağ nâhiyelerinde serbest olmayan ba'zı tımar ve merdân-ı kal'a tımarları karyelerin nısf bâd-ı hevâ ve nısf resm-i arûsiyelerin mîrlivâ-yı Amasya hassı olduğu mukayyed olmağla karye-i Kördiken ve karye-i Derebaşalan el-mezbûrların gerek vâki' olan bâd-ı hevâ ve resm-i arûsiyelerinin nısfî müşterekiyle Amasya kal'ası mustahfızlarından es-Seyyid Halil veled-i Ahmed'in gedik tımarı tarafından nısf-ı âherlerinin dahi Amasya sancağı mutasarrıfı tarafından kabzını me'mûra ahz ve kabz ettirilmek muktezâ-yı defter-i hâkani ve muvâfık-ı

kanun olub âharın müdâhalesi hilâf-ı defter-i hâkani ve mugâyir-i kanundur deyü tahrîr olunmağla defter-i hâkani mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı L sene 1209

(Nisan ortaları 1795)

[s.3 / hüküm 2]

Erzurum valisine ve Ma'den-i Hümâyûnum Emîni olan vezire ve Abad Nâhiyesi Nâ'ibine hüküm

Nişân-ı hümâyûnum verilen dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Osman zîde kadruhû gelüp Sivas ve Arapgir sancaklarında Boşadı ve gayri nâhiyelerden Bakras nâm karye ve gayriden otuz üç bin beş yüz otuz berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmeti mülhakâtından Arapgir sancağında Abad nâhiyesinde müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil karye-i Gönlünce ve karye-i Sulusa ve karye-i İnce ma'a mezra'a-ı Savalar ve Abacık ve Kızılviran ve Ebra deyü mukayyed kurâyı ber-mûceb-i defter-i hakanî müşterekleriyle tarafından subaşısı [boş] zîde kadruhû zapt ve vâki olan mahsûlât ve rüsûmâtından berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni kanun [ve] defter mûcebince ahz ve kabz murâd eyledikde dahl icâb etmez iken karye-i Gönlünce ve karye-i Sulusa el-mezbûreden müşterekleri olan Eğin nâhiyesinden Ergü nâm karye ve gayriden yirmi bin sekiz yüz kırk yedi akçe ber-vech-i iştirâk ze'âmete mutasarrıf Ahmed ve Mehmed veledân-ı Ömer ve Şehir nâhiyesinden İyadike nâm karye ve gayriden üç bin yüz kırk sekiz akçe tımarlara mutasarrıf İbrahim ve karye-i İnce el-mezbûre ve gayriden sekiz bin elli üç akçe tımara mutasarrıf Süleyman veled-i tekâüd Ömer ve yine karye-i İnce el-mezbûre ve gayriden sekiz bin doksan altı akçe tımara mutasarrıf Mehmed veled-i Ali ve Eğin nâhiyesinden Sulusa nâm karye ve gayriden yedi bin altı yüz elli akçe tımara mutasarrıf El-Hac Mehmed ve Abad nâhiyesinde Küp nâm karye ve gayriden üç bin sekiz yüz yirmi beş akçe tımara mutasarrıf Ali veled-i Abdullah tekâüd ve Abad nâhiyesinde Akduzluca nâm karye ve gayriden beş bin dört yüz doksan beş akçe tımara mutasarrıf Reşid Ali ve Reşid Hasan veledân-ı Hasan ve yine Abad nâhiyesinden Soros nâm karye ve gayriden

sekiz bin yedi yüz yirmi dört akçe ber-vech-i tekâüd tımara mutasarrıf Ömer veled-i Osman ve yine Abad nâhiyesinden Argandı nâm karye ve gayriden yedi bin on bir akçe tımara mutasarrıf İbrahim veled-i Ebubekir ve Boşadı nâhiyesinde Kehal nâm karye ve gayriden beş bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf Mehmed veled-i Ömer ve yine Abad nâhiyesinden Sal nâm karye ve gayriden altı bin sekiz yüz on üç akçe tımara mutasarrıf Mehmed veled-i Ahmed ve karye-i Niyalos el-mezbûre ve gayriden yedi bin altı yüz kırk yedi akçe tımara mutasarrıf Yusuf veled-i Cafer ve yine karye-i Soros el-mezbûre gayriden sekiz bin yedi yüz kırk dört akçe tımara mutasarrıf Mehmed veled-i Ahmed Abad nâhiyesinde Kös nâm karye ve gayriden yedi bin altı yüz kırk yedi akçe tımara mutasarrıf Mehmed Emin ve Ali veledân-ı Mustafa ve yine karye-i Soros el-mezbûre ve gayriden yedi bin elli akçe tımara mutasarrıf Hüseyin veled-i Halil ve karye-i Soros el-mezbûre ve gayriden sekiz bin beş yüz yirmi dört akçe tımara mutasarrıf Reşid Osman ve Reşid Ahmed veledân-ı Ali ve karye-i Soros el-mezbûre ve gayriden sekiz bin beş yüz kırk beş akçe ber-vech-i tekâüd tımara mutasarrıf Abbas karye-i İnce el-mezbûre ve gayriden dokuz bin dört yüz doksan dokuz akçe tımara mutasarrıf Süleyman veled-i Osman ve karye-i mezbûrede on bin akçe tımara mutasarrıf Abdülgani veled-i Abdülkadir ve Hoca Yakub ve yine karye-i mezbûre ve gayriden yedi bin akçe tımara mutasarrıf Eyyüb veled-i Osman ve yine karye-i mezbûrdan ve gayriden dokuz bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf Seyyid Mehmed veled-i Halil ve yine karye-i İnce el-mezbûreden beş bin akçe tımara ber-vech-i tekâüd ve yine karye-i İnce el-mezbûreden ve gayriden beş bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf Seyyid Ali ve Abad nâhiyesinden Rubik nâm karye ve gayriden beş bin beş yüz akçe tımara mutasarrıf Ömer veled-i Mehmed ve karye-i İnce el-mezbûre ve gayriden üç bin sekiz yüz akçe tımara mutasarrıf Hayrullah ve Abdullah nâm sipahi ... yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isâbet ve iktizâ edeni ahz ve kabza kanâ'at etmeyüp ziyâdeye tecâvüz ile çavuş-ı mumâ-ileyh Osman'ın yedinde olan berâtları yazusuna göre hissesine isâbet eden mahsûl ve rüsûmu hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûli

müdâhale ve gadr dâ'iyesinde oldukların bildirüp zikr olunan kurâya ber-mûceb-i defter-i hakanî müşterekleri merkûmûn ile tarafından subaşısı merkûma zapt ve vâki olan mahsûl ve rûsûmâtдан herkese yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isâbet edeni ber-mûceb-i taksim ahz ve kabz ettirilüp müşterekleri mezkûrûnu ziyadeye tecâvüz ile mûmâ-ileyhin berâtı yazusuna göre hissesine isâbet eden mahsûl ve rûsûmatdan hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i taksim bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirilmeyüp men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâle mürâca'at olundukta Abad nâhiyesine tâbi elli üç bin akçe yazular karye-i Gönlünce üç bin akçesi ifrâz ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi dört bin akçe yazar Sulusa karyesiyle birikdirilüb yekûn yedi bin akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin iki yüz elli akçesi mûmâ-ileyh dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Osman'ın ve iki yüz elli akçesi Ahmed ve Mehmed veledân-ı Ömer'in ve altı yüz yirmi beş akçesi Mehmed'in ve ol miktarı diğerk Mehmed'in ve ol miktarı Mustafa ve Reşid veledân-ı İbrahim'in ve ol miktarı Halil veled-i İbrahim'in ve üç bin akçesi Ömer veled-i Yusuf'un kaydındadır ve karye-i İnce ma'a mezra'-ı Savalar ve Depecik ve Kızıl Viran ve Ebral el-mezbûrun elli üç bin akçe yazu-yı mezkûresinden bin akçesi dahi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin beş yüz akçesi Mehmed veled-i Ali'nin ve ol miktarı Süleyman veled-i tekâüd Ömer'in ve bin akçesi Reşid Ali ve Reşid Hasan veledân-ı Hasan'ın ve üç bin akçesi Süleyman veled-i Osman'ın kaydındadır ve karye-i İnce el-mezbûrun yazu-yı mezbûresinden yedi bin akçesi dahi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun beş yüz akçesi Ali veled-i tekâüd Abdullah'ın ve ol miktarı Hüseyin veled-i Halil'in ve ol miktarı Hayrullah veled-i Abdullah'ın beş yüz elli akçesi tekâüd Ömer veled-i Osman'ın ve ol miktarı Reşid Osman ve Reşid Ahmed veledân-ı Ali'nin ve dört yüz akçesi Muallim veled-i Cafer'in ve dokuz akçesi Mehmed veled-i Ömer'in ve beş yüz akçesi İbrahim veled-i Ebubekir'in ve doksan altı akçesi Mehmed veled-i Ahmed'in ve beş yüz elli iki akçesi diğerk Mehmed veled-i Ahmed'in ve ol miktarı tekâüd Abbas'ın

kayındadır ve karye-i el-mezbûrun yazu-yı mezkûresinden yirmi beş bin akçesi dahi ifrâz ve ze'âmet deyü ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Abdülkadir ve Mehmed veledân-ı Yakub'un ve beş bin akçesi Eyyüb veled-i Osman'ın ve yedi bin beş yüz akçesi Seyyid Mehmed veled-i Ali'nin ve iki bin beş yüz akçesi Mehmed veled-i Ömer'in kaydında ve karye-i İnce el-mezbûrenin yazu-yı mezkûresinden on bin akçesi dahi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun beş bin akçesi tekâüd Seyyid Mehmed'in ve ol miktarı Seyyid Ali'nin kayıtlarındadır bu takdirce ber-muktezâ-yı defter-i hâkani ve ber-mûceb-i taksim karye-i Gölelünce el-mezbûrun beş yüz otuz altı akçesi Osman Çavuş ve yüz yedi akçesi Ahmed ve Mehmed veledân-ı Ömer ve iki yüz altmış sekiz akçesi Mehmed ve ol miktarı diğer Mehmed ve ol miktarı Mustafa ve Reşid veledân-ı İbrahim ve ol miktarı Halil veled-i İbrahim ve bin iki yüz seksen altı akçesi Ömer veled-i Yusuf ve altı yüz altmış yedi akçesi İbrahim ve bin altı yüz altmış altı akçesi Süleyman veled-i tekâüd Ömer ve ol miktarı Mehmed veled-i Ali ve beş yüz akçesi tekâüd Ali veled-i Abdullah ve dört yüz akçesi El-Hac Mehmed ve beş yüz elli akçesi tekâüd Ömer veled-i Osman ve bin akçesi Reşid Ali ve Reşid Hasan veledân-ı Hasan ve bin dört yüz akçesi Mehmed veled-i Ömer ve beş yüz akçesi İbrahim veled-i Ebubekir ve doksan altı akçesi Mehmed veled-i Ahmed ve dört yüz akçesi Yusuf veled-i Cafer ve beş yüz elli iki akçesi diğer Mehmed veled-i Ahmed ve ol miktarı tekâüd Abbas ve bin akçesi Mehmed Emin ve Ali veledân-ı Mustafa ve beş yüz akçesi Hüseyin veled-i Halil ve beş yüz elli akçesi Reşid Osman ve Reşid Ahmed veledân-ı Ali ve üç bin akçesi Süleyman veled-i Osman ve on bin akçesi Abdülkadir ve Mehmed veledân-ı Yakub ve beş bin akçesi Receb veled-i Osman ve yedi bin beş yüz akçesi Seyyid Mehmed veled-i Halil ve beş bin akçesi tekâüd Seyyid Mehmed veled-i Reşid'in beş bin akçesi ve [iki] dört yüz akçesi Mehmed veled-i Ömer ve beş yüz akçesi Hayrullah veled-i Abdullah ve karye-i Sulusa el-mezbûrun yedi yüz on dört akçesi Osman Çavuş ve yüz kırk üç akçesi Ahmed ve Mehmed veledân-ı Ömer ve üç yüz elli yedi akçesi Mehmed ve ol miktarı diğer Mehmed ve ol miktarı Mustafa

ve Reşid veledân-ı İbrahim ve ol miktarı Halil veled-i İbrahim ve bin dört yüz on dört akçesi Ömer veled-i Yusuf'un hisselerine isâbet ve ifrâz eylediğın bi'l-fi'ildefter emini olan Mustafa Rasim dâme mecdühû arz etmeğın sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin arzı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri L sene 1209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.5 / hüküm 1]

Çorum Kazâsı Mütesellimine hüküm ki

Kazâ-ı mezbûre tâbi' Babaz nâm karye sâkinlerinden Mustafa nâm kimesne gelüp bunun bin iki yüz senesinden berü yine kazâ-ı mezbûre sâkinlerinden Hatipoğlu İbrahim dimekle arîf kimesne zimmetinde esb semeninden yüz guruştan mütecâviz alacağı olduğu talep eyledükde bi-vech-i şer'i vermekde te'âllül ve muhâlefet ve gadr irâdesinde olduğun ve ol bâbda da'vâsına şeyhü'l-islâm'dan fetvâ-yı şerîfe verildiğın bildirib mahallinde şer'le görölüp zimmetinde olan yüz guruş hakkı alıverilüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve mahallinde şer'le görölmek bâbında

Fî Evahiri L sene 1209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.5 / hüküm 2]

Amasya Kâdısına hüküm

Medîne-i Amasya'da vâki' müteveffa Şeyh Pir İlyas türbesi vakfının berât-ı şerîfimle müteveli ve türbedârı olan [boş] nâm kimesne gelüp Amasya sancağında ve kazâsı muzâfâtından Argoma nâhiyesine tâbi' otuz dört nefer re'âyâ ve yedi zemîn ile karye-i Karamuat malikâne ve divanî vakf-ı türbe-i Şeyh Pir İlyas tâbe serahü an kibel-i han-ı a'zam Bayezid Han aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufran ve hâsılı tahtında nim ve caba ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhu üç bin altı yüz iki akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve mezbûr türbe-i mezbûrun türbedâr ve vakfının

mütevellisi olup karye-i mezbûreyi ber müceb-i defter-i hakânî türbe-i mezbûre vakfi tarafından zabt ve vâkî olan mahsûl ve rüsûmu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ve mürtezika-yı vakfin yedlerinde olan berâtları mücebince hizmetleri mukabelesinde müstehak oldukları vazîfelerin tamamen edâda kusuru olmayup te'âddi olunmak icâb etmez iken mürtezika-yı vakıftan ba'zıları karye-i mezbûrun vâkî olan mahsûl ve rüsûmun bizler ahz ve kabz edüp beynimizde taksim ederiz deyü hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûli müdâhale ve te'âddiden hali olmadıkların bildürüp karye-i mezbûre ber müceb-i defter-i hakânî türbe-i mezbûre vakfi tarafından mütevelli-i vakfa zabt ve vâkî olan mahsûl ve rüsûmu ahz ve kabz ve mürtezika-yı vakfin yedlerinde olan berâtları mücebince hizmetleri mukabelesinde müstahak oldukları vazîfelerin tamamen edâ eyledüklerinden sonra ve vakfin mürtezikâlarını karye-i mezbûreyi bizler zabt ve hayvanâtın ahz ve kabz ve beynimizde taksim ederüz deyü karye-i mezbûreye hilâf-ı defter-i hâkanî bir dürlü dahl ve ta'arruz ettürülmeyüp men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hakânî mücebince mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri L sene [120]9

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.5 / hüküm 3]

Tekrâr yazılmıştır

Fî Evâsıtı S 1210

(Ağustos ortaları 1795)

Amasya sancağı mütesellimine Amasya kâdısına hüküm ki

Hacegân-ı divân-ı hümayûnumdan Seyyid Osman Hüseyin zîde mecdühu gelüb Amasya ve Canik ve Konya sancaklarında Amasya kazâsı muzâfâtından Gedegra ve gayri nâhiyelerde Ulumağac nâm karye ve gayriden yirmi dokuz bin yedi yüz bir akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ve ze'âmetin baş kalemi olan Amasya sancağında vâkî mârû'l-beyân Ulumağac tevabi'i karyelerini bin iki yüz doksan senesine mahsûben tarafından bi't-

temessük subaşı olan Yörgüçzâde Mir Seyyid Ali zîde kadrühü zapt ve vâki' olan mahsûl ve rüsûmunu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eyledikde dahl olunmak icâb etmez iken ecânib ve ashâb-ı a'razdan ba'zı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûli müdâhale ve vâki' olan mahsûl ve rüsûmunu tarafından subaşı merkûmun ahz ve kabzına mûmâni'at ve gadr sevdâsında oldukların bildirüb livâ-yı mezbûrda vâki' ze'âmet-i mezbûr karyelerini ber müceb-i defter-i hâkanî tarafından subaşı merkûma zapt ve vâki' olan mahsûl ve rüsûmu kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ettirilip ecânibden olan kimesneleri hilâf-ı defter-i hâkanî bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirilmeyüp men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyûna mürâca'at olundukta vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve divan-ı hümâyûnumdan kanunu su'âl olundukda defter-i hâkanîde mastûr ze'âmet karyelerinin defter-i hâkanî mücebince tarafından ba-temessük subaşı Seyyid Ali'ye zapt ve vâki' olan mahsûl ve rüsûm kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ettirmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfik-ı kanun olup âharın müdahalesi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyiri kanundur deyü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri L sene [1]209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.5 / hüküm 4]

Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşlarından Amasya sancağı mütesellimine Eski (?)

kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûre sâkinlerinden Zeliha nâm hatun gelüp bu kendü hâlinde ırzıyla mukayyed iken yine kazâ-ı mezbûre sükkânından Arapoğlu İbrahim nâm kimesne kendü hâlinde olmayub bin iki yüz senesinde bunun ağzın yumruk ile darp ve iki dişini ihrac ve ziyâde gadr eylediğin bu bâbda ve davâsına muvâfik fetvâ-yı şerîfe verildiğin bildirüb şer'le görülüb şer'an icâb eden emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri L sene [1]209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.5 / hüküm 5]

Zeytun kâdisına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbî' Fırfırl nâm karye sükkânından Veli ve Yusuf nâm kimesneler yine karye-i mezbûre toprağında vâkî Emine nâm hatun ile müşâ' ve müşterek ma'lûmü'l-hudûd yerleri mutasarrıf iken mezbûr ol yerlerden hissesin ferağ eder olduklarında bunlar dahi müşterek oldukları i'tibârî ve el verdiği para ile almağa talipler iken mezbûre bunlara vermeyüp ecânibden yine karye-i mezbûr sükkânından Mustafa nâm kimesneye verib gadr eylediklerin bildirüb ol yerlerden hissesi müşterek oldukları i'tibârî ve el verdiği para revgan ile sâhib-i arz ma'rîfetiyle buna aliverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri L sene [1]209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.6 / hüküm 1]

Akçaabad kâdisına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûre tâbî' Azazabeli ve Tekelibeli ve Kırtuvaz ve Aktaşlar nâm karyenin ahâlîleri gelüp bunların karyeleri hudûdu dahilinde vâkî mahsûs ve müstakîl kadîmden berü hayvanâtları ray' olunup otundan ve suyundan intifâ idegeldikleri mer'a-yı kadîmelerine bî-hisabi'l-kanun âharın alâka ve medhâli olmayub ta'arruz olunmak iktiza etmez iken ecânibde vâkî Çebni taîfesi kendülerinin kadîm mer'alarına kanâ'at etmeyüp hayvanâtların getirüp bunların mahsûs ve müstakîl mer'alarına salup yedirüp ve geçirüb küllî muzakayalarına bais ve bâdi oldukları ve taraf-ı şer' den yedlerine î'lâm-ı şer'iyye verildiğin bildirüb mezbûrların hilâf-ı kanun ve kadîme mugâyir ol vech olan müdâhalesi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri L sene [1]209

(Nisan sonları Mayıs başları 1795)

[s.6 / hüküm 2]

Akdağ kâdısına hüküm ki

Akdağ kazâsına tâbî Zîde nâm karye ahalileri gelüp bunların karye-i mezbûr toprağında tasarruflarında olan değirmen ve bağları Ardesene nâm mahalde carî ve herkes değirmen ve bağlarını suvarup sakî ve şürb ve intifâ edegeldikleri mahsûs ve müstakil sularında âharın alakası bulunmayup dahl olunmak icâb etmez iken Amasya'da derûn-ı şehirde mukaddema ihdas olunan basmacı tâi'fesinden Ahmed ve Hasan nâm kimesneler ile re'âyâ ta'ifesinden Serkiz ve Kirakos nâm zimmiler hevâlarına tâ'bi' Amasya â'yânından ba'zı mütegalibeye istinâden yedlerine cem' eyledikleri basılacak bezleri ağartmak için yükleriyle yünlerin karyelerine getürüp bağ ve değirmenleri derûnuna cereyan eden mahsûs ve müstakil kadîmi sularını mecrâ-yı kadîminden ihrac ve harklar ihdas ve getürdükleri bezlerini serdükleri mahalde cereyan ve ol su ile bezlerini ağardup ol vecihle bağlarının harab ve mahsûllerinin itlâf ve izâ'ına ve değirmenlerinin tavzîl ve suya zaruret ve müzâyakalarına bâ'is ve küllî gadr eylediklerin mukaddema lede'l-inhâ ve'l-istîd'â mahallinde şer'le görülmek için yüz yetmiş senesi evâil-i saferinde sâdır olan emr-i şerîf mücebince amel olunub şimdiye dek o sûde ve refâh üzereler iken el-hâletü hazîhi yine tâ'ife-î mezbûreden kazâ-ı mezbûrede sâkin ma'lümü'l-esâmi kimesneler iş bu sene-i mübârekede zuhûr ve hilâf-ı şer' ve mügâyir-i kadîm yine mâ'i-i mezkûru mecrâ-yı kadîminden ihrac ve gadre içtisâr eylediklerin inhâ ve mezbûrların hilâf-ı şer'i şerîf ve kadîme mugâyir ol vecle zahir olan müdâhale ve te'âddîleri men' ve def' ve ol su bunların bağları ve değirmenleri derûnuna kadîmesi üzere icrâ ettirilmek bâbında müceddeden emr-î şerîfim sudûrunu istidâ ve divân-ı hümâyûnumda mahfuz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i muharrer tarih-i mezbûrda emr-i şerîf verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri L sene 1209

(Mayıs sonları 1795)

[s.6 / hüküm 3]

Geldigelen ve Akdağ kâdılarına hüküm ki

Amasya kal'ası müstahfizâtından es-Seyyid Halil veled-i Ahmed nâm müstahfiz gelüp Amasya sancağına Geldigelen nâhiyesinde Kördelik nâm karye ve gayriden bin beş yüz akçe gedik tımar ile Amasya kal'asının müstahfizlığında bâ-berât-ı Alişân mutasarrıf olub gedik tımarının baş kalemi ve müşterekleriyle kaydına dahil sâbıkü'z-zikr Kördelik ve tımarı mülhakâtından Akdağ nâhiyesine tâ'bi' Derebaşılân nâm karyelerin mâlikâneleri vakfa divânîleri müşterekiyle müstahfiz-ı merkûm Seyyid Halil veled-i Ahmed'in kayd ve berâtına dahil olmağla zikr olunan karyeler re'âyâlarından ba'zıları karyeleri topraklarında zapt ve tasarruflarında zira'ate Salih hâsıl verir ve bu yerlerin bi't-tamam zira'at etmedin bırakup varup âharın karyeleri topraklarında zira'at ve hirâset ve bu vecihle tasarruflarında olan yerleri hâli ve mu'attal kalmağla re'âyâ-yı mezkûrelerin ol makûle tasarruflarında olan zira'ate Salih hâsıl verir yerlerin zira'at ettirmek murâd eyledikde hilâf-ı kanun te'âllül ve muhâlefet ve gedik tımarı mahsûlünün kesr ve noksan tertibine bâ'is ve bâdi oldukların bildürüp kanun üzere amel olunup hilâf-ı kanun te'âllül ve muhâlefet ettirilmemek bâbında hükmi hümayûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen nâhiyesine tâbi' yüz kırk üç nefer re'âyâ ve on zemîn ve iki mevkûf ve iki hassa çiftlik ve iki mâlikâne çiftlik ile Kördelik mâlikânesinin rub'u vakf-ı mescid-i Maksume Hatun der Amasya ve on sekiz sehinden üç sehmi mülk-i Mevlana Pir Mehmed veled-i Pehlivan ber mûceb-i mülknâme ve rub' mâlikâne vakf-ı çeşme-i İlyas Ağa ber mûceb-i vakfîyye ve hâsıl çift ve hinta ve şa'ir ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhu yedi bin ve Akdağ nâhiyesine tâbi' elli bir nefer re'âyâ ve yedi zemîn ve bir mevkûf ve bir hassa çiftlik ile karye-i Derebaşılân mâlikâne vakf-ı zâviye-i Seyyid Yahya der nefsi halâ ber mûceb-i defter-i evkâf divânî tımar ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta ve şa'ir ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhu üç bin akçe yekûnundan

bin beş yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde divanî yazusuna birikdirilüb on bin akçe yekûnundan bin beş yüz akçesi ifrâz ve Amasya kal'ası müstahfızına mahsûs bir gedik tımar ve tamamen merkûm Seyyid Halil veled-i Ahmed'in üzerinde bâkisi müştereki kaydında olduğu mastûr ve mukayyed ve divân-ı hümayûnumdan kânûnu su'âl olundukda defter-i hâkanîde mastûr Kördelik ve Derebaşılalan karyelerin mâlikâneleri vakıf ve divanîleri müşterekleri Amasya kal'ası müstahfızlarından Es-Seyyid Halil veled-i Ahmed'in kaydına dahil olmağla zikrolunan karyeler re'âyâları karye toprağında zira'ate Salih hâsıl verür yerlerin bi't-tamam zira'at etmeleri bırakup varup âharın karyeleri toprağında zira'at eylememek üzere tenbih ve te'kid-i hâvi emr-i şerîf i'tası muvâfık-ı kânûn idiğu tahrîr olmağla defter-i hâkanî mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri L sene 1209

(Mayıs sonları 1795)

[s.7 hüküm / 1]

Amasya sancağı mütesellimine ve Zeytun kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbi' Küçük Zeytun karyesi sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne gelüp bunun karye-i merkûmede vâki' mutasarrıf olduğu mülk meyve eşcarlarını müştemil mülk bağ ve mülk arsasında âharın alâkası yoğ iken yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Ali nâm kimesne emlâk-ı merkûmeyi fuzûli zabt ve gadr eylediğin ve bu bâbda da'vâsına şeyhü'l-islam'dan fetvâ-ı şerîfe verildiğün bildirüb mahallinde şer'le görölüp emlâk-ı mezkûr kendüye alıverilüp icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin mahallinde şer'le görölmek bâbında

Fî Evahiri L sene [1]209

(Mayıs sonları 1795)

[s.7 hüküm / 2]

Geldigelen kâdısına hüküm ki

Nişân-ı hümayûnum verilen dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hacı Osman çavuş zîde kadrühû gelüp Sivas ve Amasya sancaklarında İskender nâm karye ve gayriden elli iki bin

sekiz yüz otuz akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmeti mülhakâtından Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' Fazlan karyesinin malikânesi Yakup Paşa imâreti vakfı divanîsi tımar ve karye-i mezbûrenin tahtında iki hassa çiftlik ve bir çiftlik mâlikânesi kayd olup hâsılı tahtında an hassa deyü bin dört yüz elli akçe rakam ile hinta ve şa'ir tahrîr ve hassalığı bozulup divanî yekûnuna dahil ve müşterekleri olan Geldigelen nâhiyesinde Kerimiger nâm karye ve gayriden iki bin otuz akçe tımara mutasarrıf iki yüz yedi ve sekiz ve dokuz seneleri hâsılâtı cânib-i mîriden zabt olunan hisselerin ve sâ'ir müşterekleriyle mûmâ-ileyh Hacı Osman'ın kaydına dahil olmağla zıkr olunan hassa arâzisine mutasarrıf Sâkine ve Emine nâm hatunlar ol yerlerinde dut eşcârları gars idüp hâsıl olan yaprağın bey' ve intifâ' etmeleriyle mûmâ-ileyhin tarafından subaşı zıkr olunan dut eşcârından hâsıl olup bey' ve intifâ' eyledikleri halde mutasarrıflarının müteveccih olan öşründen berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eyledikte dahl icâp etmez iken müşterek olan tarlaya tecâvüz ile bunun berâtı yazusuna göre hissesine isâbet eden mahsûlün ahz ve kabzına mûmâni'at ve gadr-ı külli ve ol-vecihle ze'âmeti mahsûlünün kesr ve noksan tenziline bâ'is ve bâdi olduğun bildirüp zıkr olunan hassa çiftlik arâzisinde dut eşcârının hâsıl olup bey' ve intifâ' olunan baş karyenin müteveccih olan öşründen herkese yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isâbet edeni ahz ve kabz ettirilüp müşterekleri olanlar ziyâdeye tecâvüz ile mûmâ-ileyh berâtı yazusuna göre hissesine isâbet eden mahsûle hilâf-ı defter-i hakâni müdâhale ettirilmeyüp men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen nâhiyesine tâbî müslimanân ve gebran ve zemîn iki hassa çiftlik ve bir çiftlik malikâne ile nisf malikâne vakf-ı imâret-i Yakup Paşa divanî tımar hâsılı ma'a baha-yı penbe ve şa'ir ki çift ve caba ve dönüm ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayrihu on iki bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde yazuyı mezkûresinden altı bin akçesi ifrâz Venk nâhiyesi karye-i İskender ma'a gayrihu

biriktirülüb kırk iki bin yüz akçe an-ze'âmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi bin sekiz yüz seksen altı akçesi mûmâ-ileyh Hacı Osman'ın bâkisi müşterekleri kaydında ve karye-i Fazlan el-mezbûre yazu-yı mezbûresinde bir def'â dahi bin beş yüz akçesi ifrâz ma'a gayrihu biriktirülüb üç bin üç yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki yüz akçesi merkûm Hasan'ın bâkisi müştereklerinde olduğu mastûr ve mukayyed ve divan-ı hümâyûnumdan kanunu su'âl olundukda zikr olunan hassa çiftlik arâzisine mutasarrıfe Sâkine ve Emine hatunlar ol yerlerde dut eşcârları gars edip hâsıl olan yaprağın bey' ve intifâ etmeleriyle yapraklarının müteveccih olan öşründen berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni ahz ve kabz murâd eyledikde müştereki olanlar ziyâdeye tecâvüz ile bunun berâtı yazusuna hissesine isâbet eden mahsûlün ahz ve kabza mümana'at eyledikleri sûretde dut eşcârının hâsıl olup bey've intifâ eyledikleri yapraklarının öşründe herkese yedlerinde olan berâtı yazusuna hissesine isâbet eden ahz ve kabz ettirmek muktezâ-yı defter-i hakanî muvâfık-ı kanundur deyü tahrîr olunmağla defter-i hakanî mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z sene [1]209
(Haziran başları 1795)

[s.7 hüküm / 3]

Sivas vâlisi vezire Çorum kâdılarına hüküm ki

Çorum sâkinlerinden Ömer bin Bekir nâm kimesne sudde-i sa'adetime arz-u hâl edip Çorum toprağında ve Divan-ı emlâk nâhiyesine tâ'bi' mâlikânesi Hacı zâviyesi vakfi divanîsi tımar olan Hırka karyesi toprağında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd çiftlik emlükiyle resmi defterde kadîmi değirmen ebâ-en-cedd mülkiyet üzere bâ-hüccet-i şer'iyye mutasarrıf olup âharın kat'a alâka ve medhâli olmayup bir vecihle dahl ve ta'arruz icâb etmez iken kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ve eşkiya zümresinden Şeyh Hamzalı Deli Ömer oğlu Mehmed nâm kimesne kendi halinde olmayup bin iki yüz senesinden berü emlâk-ı mezkûrların hilâf-ı şer'-i şerîf tegallüben bilâ-sened zabt edip gadr-ı küllî eyledüğün bildürüp

hüccet-i şer'iyeye mücebince şer'le görülüp mezkûrların hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûli ve bilâ-sened zabt eylediği çiftlik emlâki ile mülk değirmeni kendüye alıverib hilâf-ı şer'-i şerîf te'âllül ve nîza ettirilmeyüp icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at olundukda Divân-ı emlâk nâhiyesine tâ'bi' kırk beş nefer re'âyâ ve on bir zemîn asiyab-ı küçük der yed-i Ahmed veled-i Hüseyin ber-müceb-i hüccet-i şer'iyeye sâ'ir resm cânib-i divâni yirmi iki buçuk cânib-i mâlikâne yirmi iki buçuk ma'a asiyabhâ-yı sâ'ire adet üç deyü karye-i Hırka mâlikâne tamamen vakf-ı zâviye tamam divanî tımar ve hâsıl-ı divâni çift ve hinta ve şa'ir resm-i ispenç yekûn üç bin akçe yazı ile tımar olmak üzere defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu mastûr ve mukayyed olmağın ve defter-i hâkanî mücebince mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâ'ili Z sene 1209
(Haziran başları 1795)

[s.8 hüküm / 1]

Sivas vâlisi ve kâdısına hüküm ki

Sivas sancağında Tokat nâhiyesinde vâki' merhum Emir Mahmud Çelebi bin Emir Yusuf Çelebi Yılduzi deyü yazıldığı mahalde karye-i Derbend tâ'bi'i Sivas tamam mâlikâne vakf-ı Emir Mahmud Çelebi Yılduzi hâsıl hinta ve şa'ir ma'a kurâ ve mezâri ve mevâd-ı sâ'ire vâkıf-ı mezbûr Mahmud Çelebi şart eylemiş ki zıkr olunan evkâfdan hâsıl olan inde'l-ihtiyaç zıkr evlerin rekabesine sarf olunub ba'dehu evlâdına ve evlâd-ı evlâdına neslen bâ'de neslin badnen ve ba'de batnin ve karnen ve bade karnin li'z-zekeri mislü hazzi'l-ünseyeyn hisâb ma farazallahu te'alâ el-ensabü bilâ-veled bi'l evlâd i'l-inas fî külli badnin ve karnin mütevâlî üzere şart edüp altı nefer hafızla yevmî iki neferi vâkıfın ve ecdâdının merâkidinde tilâvet-i Kur'an azim eyleyeler leyâlî-i şerîfede leyle-i Regaib ve leyle-i Berât ve leyle-i Kadir'de birer batman helva pişirüb fukara ve miskine ve huffaza sarf olunup ve tevliyet ve nezaret madam ki vâkıf kaydı hayatındadır kendi nefesine şart edip hafızlar vazîfesi ve helâvin masarîfinden ma' fazla on sehim olup dokuz sehmi müteveliye madem ki vâkıf

mütevelli ola bir sehmi evlâd-ı evlâd-ı vâkıfın vefatından sonra mahsûlâtın öşrü mütevelliye ola ve bâkisi evlâd-ı evlâda olan mütevelli olan hisse-i tevliyeti aldıktan sonra bâki kalan evlâdı ahiriyle ola deyü zıkr olunan evlerde evladdan mütevelli olanlar sâkin ola bâ'de'l-inkiraz-ı evlâd evler zâviye olup cümle mahsûlün öşrü mütevelliye olup ma' fazla nısfı mesalih-i zâviyeye sarf olunub nısf-ı âharı Medîne-i Münevvere'ye olup mütevelli dahi Tokad kâdıları ola ve zâviye harab olup tâ'miri mümkün olmadığı takdirce hisse-i tevliyetden bâki cümle mahsûl Medîne-i Münevvere'ye ola deyü vakfiye-i ma'mul mücebince kayd olundu ve zıkr olunan vakıf evlâd evlerde bir mescid binâ olunup eğerçi vakfiyede imâma mu'ayyen nesne yoğumuş fe-emma vakfın müsadese olmağın evlâd-ı vâkıfdan bi'l-fi'il mütevelli olan Ahmed Çelebi bin Abdullah ve sâ'ir hissedâr olan evlâd ma'rîfetlerini ile mescid-i mezbûrda bir Salih kimesne imâm olub senevî üç müdd buğday vermeği mukır ve mu'terif oldukları kayd-ı defter olundu deyü defter-i evkâfda ve Sivas nâhiyesine tâbi' altmış nefer re'âyâ ile karye-i Derbend tamam mâlikâne vakf-ı evlâd-ı Mahmud Çelebi Yılduzi haliya divanî hass-ı mir'-i mirân hâsıl-ı divanî ma'a niyâbet ispenç ve hinta ve şa'ir ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayrihu beş bin sekiz yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu defter-i hâkanîde mukayyed Dârü's-sa'adeti's-şerîfem ağası nezaretinde Medîne-i Tokad'da merhum Yılduzi Seyyid Mahmud Çelebi evkâfının bâ-vazîfe-i mu'ayyene nâzırlık ve mütevelliliği bâ-berât-ı Alişân Ömer Halife üzerine ve vakf-ı mezbûrun kurâ ve mezâri' ve asiyab ve bağçe ve hânesi mahsûlünden ta'yin eylediği vech üzere mürtezika-i vakf-ı mezbûra eda olunduktan sonra fazla mahsûl beher sene mütevelli-i vakf yediyle bey' ve semeni Medîne-i Münevvere ve türbe-i mutahhara huddamına ba'is oluna deyü vakfiye-i mâ'mülün bihâsında mukayyed olub beher sene vakfın kâtibi ve câbisi vesâ'ir ehl-i mürtezika ma'rîfeti ve ma'rîfeti şer'le muhasebesi görülüp bâ'de'l-masraf fazla mahsûl her ne kadar ise defteriyle ma'a Hameyn-i muhtaremeyn fukarasına irsal olunmak bâbında Asitâne-i sa'adetime tesyir ve hameyn hazînesine teslim ettirmek şurûtundan

olduğu harameyn mukâta'asında mastûr olup bu def'a vakf-ı mezbûr nâzır ve mütevellisi Ömer sütte-i sa'âdetime takdim eylediği arzuhâlde ber-mûceb-i defter-i hâkanî mezkûr Derbend karyesini divanî mutasarrıfıyla Yılduzi Mahmud Çelebi evlâdı vakfı tarafından zabt ve vâkî olan mahsûlden mâlikâne tarafına aid mahsûl kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ve umûr-ı vakfa harç ve sarf murâd eyledikde âhardan müdâhale ve ta'arruz olunmak icâb ve iktiza etmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan ba'zı kimesneler hilâf-ı defteri hakani fuzûli müdâhale ve tegallüben zabt ve gadr sevdâsında oldukların inhâ defter-i hâkanî mûcebince amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i amiremde mahfuz defter-i evkâf ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağla bu suretde defter-i hâkanî mûcebince amel olunmak için emr-i şerîfim tahrîrini bi'l-Fî'il reisü'l-küttabım olan Mehmed Emin Fîrdevsi dâme mecdühû i'lâm etmeğin i'lâmı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z sene [1]209
(Haziran başları 1795)

[s.8 hüküm / 2]

Sivas vâlisine ve Çorum kâdısına hüküm ki

Osman veled-i Bektaş gelüp Çorum sancağında ve kazâsı muzafatından Divan-ı Emlâk nâhiyesine tâ'bi' Kızılgeçid karyesinin mâlikâne ve divanîsi Hasan Bali zâviyesi vakfı ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Delühacı karyesinin dahi mâlikânesi Hasan Bali zâviyesi vakfı divanîsi tımar haliya hassa-i Hüdâvendigâr olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve merkûm Osman veled-i Bektaş Hasan Bali zâviyesinin zâviyedârı ve vakfının evlâdiyet ve meşrutiyet üzere bi'l-fi'ilberât-ı şerîfimle mütevellisi olup defter-i hâkanîde mukayyed karye-i Doluhacı el-mezbûreye ol diyârda elsine-i nâsda ismiyle müsemma olup ber-mûceb-i defter-i hâkanî zabt ve karye-i Kızılgeçit el mezbûrenin mâlikânesi ve divanîsi tarafına aid bi'l-cümle mahsûl ve rüsûmu ile karye-i Delühacı el-mezbûrenin divanîsi tarafına aid mahsûl ve rüsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murâd eyledikde âharın kat 'a alâka ve medhali olmayub bir vecihle dahl ve ta'arruz olunmak icâb itmez iken yine Divan-ı Emlâk nâhiyesinde Salır nâm

karye ve gayriden on altı bin sekiz yüz akçe tımara mutasarrıf Osman veled-i Abdurrahman tımarı mülhakâtından hâsıl-ı divanî iki bin iki yüz akçe yazar Humay karyesini tımarı tarafından zapta kanâ'at etmeyüp Delühacı el-mezbûre için Duma ismiyle tesmiye olunur tımarım mülhakâtından olan mezkûr Humay karyesi olmak üzere zapt ederim deyü hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûli müdâhale ve bundan akdem murafa'a-yı şer-i şerîf olunduklarında karye-i Delühacı el-mezbûrenin ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfıyla zâviye-i mezbûr vakfi tarafından zabt ve divanî tarafına aid mahsûl ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirilüp sipah-i mezkûr Osman veled-i Abdurrahman'ın ol vecihle zahir olan müdâhale ve te'addisinin men' ve def' i için cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyeye verilmiş iken memnu' ve mündeFî olmayup hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i hüccet-i şer'iyeye yine ol-vecihle fuzûli müdâhale ve ta'arruzdan hali olmadığını bildürüp karye-i Kızılgeçit el-mezbûre iki baştan ve karye-i Delühacı el-mezbûre dahi divanî mutasarrıfıyla zâviye-i mezbûre vakfi tarafından zabt ve karye-i Kızılgeçit el-mezbûrenin mâlikâne ve divanî tarafına aid bi'l-cümle mahsûl ve rusûm ile karye-i Delühacı el-mezbûrenin mâlikâne tarafına aid mahsûl ve rûsûmu kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirilüp sipahi el-mezbûrun hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i hüccet-i şer'iyeye karye-i Delühacı el-mezbûre ol-vecihle zahir olan müdâhale ve te'addisi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Divan-ı Emlâk nâhiyesine tâbi' altmış üç nefer re'âyâ ve bir asiyab ile karye-i Kızılgeçit mâlikâne ve divanî vakf-ı zâviye-i Hasan Balı der karye-i mezbûre meşihat der tasarruf-ı Mehmed Çelebi ber mûceb-i hüccet-i şer'iyeye hâsıl iki baştan ma'a niyâbet çift ve resm-i hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayrihu bin iki yüz seksen yedi akçe yazı ile defter-i mufassala muharrir kalemiyle tahrîr ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' on iki nefer re'âyâ dört zemîn ile Delühacı mâlikâne vakf-ı zâviye-i Hasan Bali divanî tımar hâliya hassa-ı hûdavendigâr hâsıl ma'a niyâbet divanî nim ve bennak ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a

gayrihu bin dört yüz elli yedi akçe yazı ile olduğu defter-i mufassala muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Divan-ı Emlâk nâhiyesinde hâsıl-ı divanî iki bin iki yüz akçe yazar karye-i Humay müstakil ber icmâl ve tamamen mezkûr Osman veled-i Abdurrahman'ın tımarı mülhakâtı olduğu mastûr ve mukayyed ve iki bin iki yüz akçe yazusu olan Humay karyesinin mufassal-ı mahalli bulunmadığından cevâbı zahr-ı arzuhal tahrîr olunmağla divân-ı hümâyûnumdan kanunu su'âl olundukda defter-i hâkanîde mastûr Geçüt karyesinin mâlikâne ve divanî tarafına aid mahsûl ve rüsûmu ile Delühacı karyesinin mâlikâne tarafına aid mahsûl Hasan Bali zâviyesi vakfı tarafından divanîsi tarafına aid mahsûl ve rüsûm dahi hass-ı mezbûr tarafından ve Humay karyesinin dahi divanîsi tarafına aid mahsûl ve rüsûmu dahi sipahi-i mezbûr Osman veled-i Abdurrahman'ın tımarı tarafından ahz ve kabz ettirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kanun olub mezkûr Osman'ın zâviye vakfı olan karyelerde ve mahsûl ve rüsûmunda alâka ve medhali olmamağla müdâhalesi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun deyü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z sene 1209
(Haziran başları 1795)

[s.9 hüküm / 1]

Niksar Kazâsı nâ'îbine hüküm ki

Niksar'da vâki' Hâdım Ali Ağa mescid-i şerifi vakfından almak üzere yevmî on üç akçe vazîfe ile mescid-i mezbûrede imâmet ciheti mukaddema Hacı Recep-zâde Mustafa Efendi'nin üzerinde iken bilâ-veled fevt oldukda mahlûlünden sekiz akçe ile hissesi Feyzullah Efendi'nin ve beş akçe ile hissesi es-Seyyid İbrahim Efendi'ye tevcîh olunup merkûm İbrahim Efendi kendüyü beş akçe ile idare edemeyüp hizmet-i lâzimesi mu'attal olduğu kazâ-ı mezkûr ahâlileri ve cema'at-i müslimîn inhâ etmeleriyle on üç akçeden ifrâz olunan sekiz akçe merkûm Feyzullah'ın ref' inden merkûm es-Seyyid İbrahim'e tevcîh ve on üç akçe ile berât verilmek bâbında mührü mutâbık vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrût mütevellisi es-Seyyid Mehmed zîde kadrühû arz ve vakf-ı mezbûrdan vazîfe-i mu'ayyene ile imâmet ciheti

bin altmış senesinde Mustafa Efendi mahlûlünden es-Seyyid Mustafaya Halife'ye tevcîh ve halâ üzerinde olup hizmet-i mezkûr Feyzullah ve İbrahim'e tevcîh olduğunun kaydı olmadığı Anadolu muhasebesinden ve merkûm Hadım Ali Ağa câmi'inde nısf imâmet ciheti Seyyid İbrahim'in üzerinde ve vakf-ı mezbûrdan beş akçe ile başka imâmete mutasarrıf diğer Seyyid İbrahim'in imâmete iktidarı olmadığından ref'inden ve kırk sekiz tarihinde Mustafa'ya tevcîh olduğu ve vakf-ı mezbûr mülhakâtından Yusuf Şah mahallesinde Çilehâne demekle ma'rûf merhûm mezbûr câmi'-i şerîfinin beş akçe ile imâmeti Mehmet Halife'nin üzerinde iken Çelebioğlu'nun oğlu Seyyid İbrahim'e kasr-ı yed ve berât olunmak için âsitâneye irsâl eyledikde mAliyeden berât olunmak iktiza eyledikde askerîden berât verilüp maliye kaydı açık kalmağla kayd-ı atık mûcebince imâmet-i mezkûre Mustafa'ya tevcîh ve mâliye kaydı mûcebince askerî kaydı terkin için bin yüz kırk sekiz senesinde vurûd eden ilm ü haber mantukunca kaydı ref' ve terkîn olunduğu askerî rûz-nâmçesi ve aklâm-ı sâ'ire ve nişân-ı hümayûndan başka başka ihraç olunmuş ol sûretde mefhûm arz-ı aşikarlara mugâyir ve muhalif olub askerî kaydı mukaddema ref' ve terkîn ve imâmet-i mezbûre vazîfe-i mu'ayyene ve bin yüz altmış tarihiyle Seyyid Mustafa Halife'nin üzerinde olduğuna bina'en sıhhat ve hakikati mahallinden arz ve î'lâm olunmak eylediğün bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım olan Mehmed Emin Fırdevsi dâme mecdühû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince amel olunmak için yazılmıştır

Fî Evâ'ili Z sene 1209

(Haziran başları 1795)

[s.9 hüküm /2]

Dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zâde Mir Süleyman dâme mecdühû ve Bozok kâdısına hüküm ki

Kırşehirî sâkinlerinden Şerefli aşiretinden Ahmed ve Salih ve Hamza ve İsmail ve dahi isimleri ma'lûm nâm kimesneler gelüb bunlar kendü halinde ırzıyla mukayyed olub hilâf-ı

şer'i şerîf kimesneye vaz' ve hareketleri ve deyn ve kefâletleri olmayup üzerlerine dahi şer'an bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil iken Bozok kazâsı sâkinlerinden Kilyosoğlu es-Seyyid Hüseyin Ağa dimekle meşhur kimesne başına cem' eylediği hevâdârlarıyla bin iki yüz senesinde üzerlerine gelüp dört bin guruştan mütecâviz emvâl ve hayvanâtların gasben ahz ve ziyâde gadr ve te'addî eylediklerin bildürüp mahallinde şer'le görülüp mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerîf gasben ahz eylediği ol mikdar guruş emvâl ve hayvanâtların aliverilip icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i şerîfim ricâ eylemeğin mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâ'ili Z sene [1]209

(Haziran başları 1795)

[s.10 hüküm /1]

Sivas kâdısına hüküm ki

Mehmed veled-i Seyyid Recep zîde kadrühû gelüp Sivas sancağında ve nâhiyesinde Kuzviran nâm karye ve gayriden yirmi sekiz bin dört yüz elli dokuz akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub Sivas nâhiyesine tâ'bi' neferât ile karye-i Sevindik mâlikâne vakf-ı zâviye-i Ahi Külahduz ber müceb-i defter-i Umur Beğ ve Taceddin Beğ tımarı divanî tımar haliya mâlikâne vakf-ı Külahduz el-mezbûr hâsıl-ı divanî ma'a niyâbet ispenç hınta ve şa'ir yekûn ma'a gayrihu üç bin beş yüz akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' mezra'-ı Avzarlu divanî tımar hâsıl iki yüz akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' mezra'-ı Avzar-ı Köhne tamam mâlikâne vakf-ı zâviyedâr-ı Külahduz divanî tımar hâsıl-ı divânî üç yüz akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' neferât ile mezra'-ı Avzar gedüğü mâlikâne ve divanî tımar hâsıl ma'a mezra'-ı Aksoluk ve Gesur ve üç yüz akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' mezra'-ı Kürtviranı der nezdi karye-i Gavaz hâsıl yüz elli akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' mezra-i Akviran der nezdi Avrazlu Avraz halkı zira'at etdiği yerleri Avzar sipahi taşir eder hâsıl üç yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Kuzviran el-mezbûr ve ma'a gayrihu birüktürülüb kırk iki bin üç yüz yirmi akçe ze'âmet ber

icmâl ve icmâl-i mezkûrun yirmi bir bin yüz yetmiş akçesi mûmâ-ileyh Seyyid Mehmet veled-i Seyyid Receb'in bâkisi müştereki kaydında ve yine Sivas nâhiyesine tâ'bi' evkâf-ı zâviye-i Ahi Mehmet der Sivas deyü yazıldığı mahallin tahtında Sivas nâhiyesine tâ'bi' karye-i Eşcû mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre ber mûceb-i vakfîye-i şer'îye ve defter-i mufassal ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' karye-i Sevindik mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûr ber mûcebi vakfîye ve defter-i mufassal ve defter-i icmâlde bin sekiz yüz akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' mezra-i Kaviran mâlikâne vakfı zâviye-i mezbûre ber mûceb-i vakfîye-i şer'îye defter-i mufassal üç yüz altmış akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' mezra'-ı Avraz Köhne mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre ber mûceb-i vakfîye-i şer'îyye ve defter-i mufassal dört yüz akçe yekûn ma'a gayruhu ma'a kurâ ve mevâd-ı sâ'ire minhâ ba'de'r-rekâbe ve cihet-i türbehânı fî sene hinta müdd bir haliya der dest-i Ömer bâ-berât-ı hümâyûn ma'a cihât-ı sâ'ire ile defter-i evkâfta olduğu muharrir kalemiyle tahrîr olduğu defter-i hâkanîde mukayyed olmağla defter-i mufassalda karye-i Serserik ve icmâlde karye-i Sevindik nâm-ı diğer Avraz ma'a mezra'-ı Bulanık ile mezra-i Avazlu ve mezra'-ı Avrazköhne el-mezbûrelerin ber-mûceb-i defter-i hâkanî zâviye-i mezbûre vakfi mutasarrıfları müşterekiyle ve mezra'-ı Avazgedik ve mezra'-ı Kürtviranı ve defter-i mufassalda mezra-i Akviran nezdi karye-i Avraz ve icmâlde mezra'-ı Akviran nâm-ı diğer Tokuşbaşı der-nezdi Avraz el-mezbûreleri dahi hisse-i mâlikâne müşterekleriyle zabt ve karye-i Sevindik ve mezra'-ı Avrazlu ve mezra'-ı Avrazköhne el-mezbûrelerin divanîleri cânibine aid mahsûl ve rûsûmuyla mezra'-ı Avazgedik ve mezra'-ı Kürt viranı ve mezra'-ı Akviran el-mezbûrelerin bi'l-cümle hâsılı olan mahsûl ve rûsûmu müşterekleriyle ahz ve kabz murâd eyledikde dahl icâb etmez iken karye-i mezbûrenin zâviyedâr ve vakfının mütevellileri olanlar karye-i Sevindik nâm-ı diğer Avraz ma'a mezra'-ı Bulanık ve mezra'-ı Avrazlu ve mezra'-ı Avrazköhne el-mezbûrelerin mâlikânelerini zabt ve mâlikâne tarafına aid mahsûlü zâviye-i mezbûre vakfi tarafından ahz ve kabza kanâ'at etmeyüb mezra'-ı Avraz Gedik ve mezra'-ı Kürtviranı ve

mezra'-1 Akviran el-mezbûrelerin hilâf-1 hâkanî mâlikâneleri zâviye-i mezbûre mülhakâtı deyü fuzûli ve mâlikâne mahsûlü diyerek nisf mahsûllerini tegallûben ahz edüp gadr külli eylediklerin bildirüp karye-i Sevindik ve mezra'-1 Avrazköhne ve mezra'-1 Avrazlu el-mezbûrelerin ber-mûceb-i defter-i hâkanî zâviye-i mezbûr vakfi mutasarrıfları müşterekiyle ve mezra'-1 Avazgedik ve mezra'-1 Kürtviranı ve mezra'-1 Akviran el-mezbûreleri dahi bilâ mâlikâne müşterekiyle zabt ve karye-i Sevindik ve mezra'-1 Avrazlu ve mezra'-1 Köhne el-mezbûrelerin mâlikâneleri taraflarına aid mahsûl Külahduz zâviyesi vakfı tarafına aid mahsûl ve rüsûmuyla mezra'-1 Avrazgedik ve mezra'-1 Kürtviranı el-mezbûrelerin bil-cümle mahsûl ve rüsûmun müşterekiyle kendüye ahz ve kabz ettirülüp zâviyedâr-1 mezbûrları bir dürlü dahl ettirilmeyüp men' ve def' ve tegallûben aldıkları mahsûl ve rüsûm geri istirdad ettirilmek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i evkâf a mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve kânunu su'âl olundukda defter-i hâkanîde mastur karye-i Sevindik ve mezra'-1 Avrazlu ve mezra'-1 Avrazköhne'nin mâlikâneleri Külahduz zâviyesi vakfi divanîleriyle Avrazgedik mezrasının mâlikâne ve divanîsi ve Kürtviranı ve Akviran mezraları müşterekiyle Seyyid Mehmed veled-i Receb'in kayd ve berâtına dahil olunmağla ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekiyle zabt ve zikr olunan karye ve mezranın mâlikâne cânibine aid mahsûl zâviye-i mezbûr tarafına ve divanîleri cânibine aid mahsûl ve rüsûm ile sâbıkü'l-beyân vecihle mahsûl ve rüsûmu müşterekiyle zâim es-Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb'in ze'âmeti tarafından ahz ve kabz ettirülmek muktezâyı defter-i hâkanî ve muvâfık-1 kanun olub zâviye vakfi mutasarrıfının zikr olunan mezra'ların mahsûl ve rüsûmu hilâf-1 defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanundur tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z sene 1209

(Haziran başları 1795)

[s.10 hüküm /2]

Eğin kâdısına ve Eğin hassa voyvodasına hüküm

Kazâ-ı mezbûra tâ'bi' Şurta nâm karye sükkânından İbrahim nâm kimesne südde-i saâdetime arz-ı hâl idüb bunun yine karye-i mezbûr sükkânından eniştesi İmâm Ali nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz senesinden berü cihet-i şer' den üç yüz seksen guruş alacak hakkı olub bundan akdem taleb eyledikde davâ-yı mezbûreye istid'a eylediğinden mâ'ada vasi olduğu karındaşı müteveffa Ahmed'in ebnâlarına intikal eden mülk menzil ve mülk bağlarıyla yetmiş guruş kadar akçesini dahi hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûli ve tegallüben zabt ve ebnalara gadr-ı külli eylediğın bildürüb şer'le görülüb mezkûrun zimmetinde olan ol mikdar guruş alacak hakkı ile vasisi olduğu ebnâların emlâk ve nukûdu bi'l-vesâye aluverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evvâ'ili Z sene [1]209

(Haziran başları 1795)

[s.10 hüküm /3]

Eğin kâdısı ve Arapkir hassa voyvodası [boş] zîde mecduhuya hüküm

Fatıma binti Osman nâm hatun gelib bunun Eğin kazâsına tâ'bi' Şurta nâm karye sâkinlerinden babası ve karındaşı Sadullah nâm kimesneler bin iki yüz senesine müte'akiben fevt olmalarıyla karye-i mezbûre toprağında mutasarrıf oldukları mülk bağ ve bahçe ve sâ'ir terekeleri bulunmağla yine karye-i mezbûre sâkinelerinden vâlidesi Ayşe nâm hatun ile diğer karındaşı Eyyüb nâm kimesneye ba'de'l-intikal ve bu Asitane-i aliyemde olmak hasebiyle vâlidesi ve karındaşı mezbûrlar babası ve karındaşı müteveffa-yı mezbûrlardan müntakil emlâk ve eşyâsını zabt ve bu dahi hisse-i irsiyesini mütâlebe eyledikde cüz'i nesne tekliFî ile hilâf-ı şer'-i şerîf vermekde muhâlefet ve gadr irâdesinde oldukların ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe olduğun ve tarafından Zevci nâm kimesneyi vekil eylediğın bildürüb ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe şer'le görülüb babası ve karındaşı müteveffa-yı mezbûrlardan

müntakil emlâk ve eşyâdan hisse-i irsiyesi tarafından vekili merkûma alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'a etmeğin mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâ'ili Z sene 1209

(Haziran başları 1795)

[s.11 hüküm /1]

Sivas vâlisine ve Hüseyinabad kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûra tâ'bi' Akpınar nâm karye sükkânından Hatib Ali Efendi dimekle mâ'ruf kimesne gelüb bunun oğlu [boş] nâm kimesne kendü halinde arzıyla mukayyed iken yine karye-i mezbûre sükkânından Abbasoğlu Abbas ve Urlu Himmetoğlu Mehmed ve Şahinoğlu Şahin ve Balioğlu Hüseyin nâm şakiler kendü hallerinde olmayub birbirleriyle yek-dil ve yek-cihet olarak bin iki yüz senesinde oğlu mezbûr ahşam nâmazını edâ edüb menziline oturur iken yan penceresinden kurşun ile darbdan müte'essiren fevt olub ziyâde gadr ve te'addî eylediklerin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerife verildiğin bildürüb sen ki vezir-i müşarûn-ileysin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â-i inâyet etmeğin sen ki veziri müşarûn-ileyhsin mahallinde şer'le görülmek için yazılmıştır

Fî Evâ'ili Z sene 1209

(Haziran başları 1795)

[s.11 hüküm /2]

Dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlarından Amasya sancağı mütesellimi [boş] dâme mecdühûya ve Merzifon kâdısına hüküm

Sarraf ve Yahudi tâi'fesinden Çelyon nâm Yahudi gelüb mesfurun kazâ-ımezbûr sâkinlerinden Kul oğlu es-Seyyid El-Hâc Halil nâm kimesne zimmetinde bâ-temessük bin iki yüz senesinden berü beş bin üç yüz ve bir def'a dahi gayri ez-temessük ve bilâ-sened dört yüz min haysü'l-mecmû' beş bin yedi yüz gurus alacak hakkı olub bi'd-defâ'at lede'l-i mutâlebe mezkûr dürlü dürlü hileye salik ve a'zâr-ı beyhûde ibrâdıyla hilâf-ı şer'-i şerîf edâda muhâlefet ve ibtil ve gadr-ı küllî irâdesinde olduğun bildürüb mübâşir ma'rifetiyle meblağ-ı

mezbûru cümleden marîfet-i şer'le edâda te'allül ve muhâlefet eder ise der-alıyeme ihzar olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â-i inâyet eylediği ecilden mübâşir ma'rîfetiyle meblâğ-ı mezbûrun mahallinde ma'rîfet-i şer'le edâda te'allül ve muhâlefet eder ise der-alıyeme ihzar olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Za sene [1]209
(Haziran ortaları 1795)

[s.11 hüküm /3]

Gedegra kazâsı nâ'îbine hüküm

İbrahim nâm kimesnenin babası Gedegra kazâsında Eğri kal'a dizdârı Mehmed nâm kimesne kendü hâlinde iken Gedegra sâkinlerinden Ahmed Kethüdaoğlu torunu Ahmed ve Hamza Mehmed ve Ahmed ve İbrahim ve Küçük Ali ve diğeri Ahmed ve Battaloğlu Mehmed ve Sarı Mustafa ve Süleyman ve Deli Adem nâm şakîler kendü hallerinde olmayub bin iki yüz senesinde babası merkûmu bi-gayr-i hakk katl ve on bin guruştan mütecâviz nukûd ve eşyâsını hilâf-ı şer' yağma idüb gadr olduğun bâ-arzihal ba'de'l-inhâ ve'l-istid'â hükkâm mübâşeretiyle mahallinde şer'le görülüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında Bozok mutasarrıfı Cabbar-zâde'ye hitâben iş bu bin iki yüz dokuz senesi Evâhir-i Muharreminde sâdır olan emr-i Ali lede'l-vurûd ve'd-davâ bundan akdem iki yüz iki tarihinde tekrâr mübâşir ta'yin birle cümlemizden dava bâ'dehu yüz atmış guruş nukûd ve bir kaput ve bir ... kahve takımı ve sâ'ir eşyâ ahz edüp pederim merkûm ecel-i mev'uduyla vefât eyledükde ve vâlidesi yedinden tereke-i müteveffadan bir mikdar eşyâ alub ibra-yı zimmet birle sulh olduğuna natık hüccet ibraz etmeleriyle mazmununu ba'de'l-ısbât ile tekrâr murâfa'ya mesâ' olunmadığını ve cümlesi ne vecihle takrîr eylediklerini nâtık Gedegra nâ'îbinin ve anda olan î'lâmının mefhûmu defter kaydı balâsına şerh verilüb imdi sen ki Gedegra nâ'îbi Hüsnu Hasan zîde ilmühusun südde-i sa'adetime takdîm eylediğin î'lâmından ber-vechi muharrer sâdır olan emr-i Ali lede'l-vurûd merkûmlar ... ile mezkûr İbrahim râzı oldukda isbatda aciz olunub ibra-yı zimmet eyledikleri hücceti ikrâr ve ahali dahi ihbâr edüb ve mazmûn-ı hüccet ba'de's-

subût mu'ârazâdan men' olunub i'lâm verilmiş iken merkûm ol dahi merkûmları ihzâr kastında olduğu beyânıyla ol babda emr-i şerîfim sudûrunu ricâsına bi'l-iltimas arz ve divân-ı hümâyûnumda mahfuz kuyûd-ı ahkâma müracâ'at olundukda vech-i meşrûh üzere tarih-i mezbûrede emr-i şerîfim verildiği mastûr ve mukayyed ve husûs-ı mezbûr umûr-ı şer'iyeden olmağla ber-vech-i muharrer verilen emr-i şerîfde şerh olunduğu üzere olmayub fi'l-vâki' i'lâm olunduğu üzere idüğü şer'an müstahak olunduğu sûretde madem ki merkûmların minba'd alâkaları ve üzerlerine dahi bir nesne sâbit ve zâhir olmağa bi-vech ve bilâ subût te'âddi ettirilmemek için emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'il re'isü'l-küttabım olan Mehmed Emin Fırdevsi dâme mecdühû i'lâm etmeğin i'lâmı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Za sene 1209
(Haziran ortaları 1795)

[s.12 hüküm /1]

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Amasya sancağı mütesellimine ve Gedegra ve Simre-i Ladik kâdılarına hüküm

Amasya kal'ası müstahfizlarından Seyyid Mehmed nâm müstahfiz gelüb Amasya sancağı Simre-i Ladik nâhiyesinde Ahi Turaşah nâm karye va gayriden iki bin yüz akçe gedik tımar ile Amasya'nın Bezir kal'ası müstahfizlığına bâ-berât-ı alişân mutasarrıf olub salifü'z-zikr gedik tımarının baş kalemi olan on sekiz nefer re'âyâ ve iki zemîn ve bir hassa çiftlik ile karye-i Ahi Turaşah mâlikâne vakf-ı zâviye-i Dede ber müceb-i defter Umur Bey ve Taceddîn divanî tımar ve hâsıl-ı divanî ve resm ve hınta ve şâ'ir ve resm-i küvâre ve deştîbâni ve tapu-yu zemîn ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhu iki bin yüz ve Gedegra nâhiyesine otuz sekiz nefer re'âyâ ile mahalle-i kal'a'da ve yirmi iki nefer re'âyâ ve bir zemîn ile mahalli hatib ve on altı nefer re'âyâ ve bir çayır ve bir bağçe ve dört bâb asiyab ile mahalleden ve on altı nefer re'âyâ ve bir zemîn ile mahalle-i kal'a-ı Küçük ile nefsi Gedegra civârında oldukları sebepten kadîmden rüsûm-ı örfiyye ve avâriz-ı divanîye verilmemiştir ve hâsıl-ı resm ve hınta ve şâ'ir ve asiyâb bâb üç fî sene-i kâmile asiyâb-ı bâb iki fî sene şehr ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayrihu bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir

kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Ahi Turaşah el-mezbûrenin iki bin yüz akçe divanîye yazusundan bin yüz akçesi ifrâz yekûn iki bin yüz akçe ber icmâl iken tımar-ı mezbûr Amasya'nın aşağı kal'ası müstahfizlarından olmak üzere vârid olan emr-i Ali mûcebince bin yüz kırk yedi senesi Evâ'il-i Şevvalinde bâ-hatt-ı tevkîf ref'iyle merkûm Seyyid Mehmed'in üzerine ve yine karye-i Ahi Turaşah el-mezbûreden iki bin yüz akçe divânî yazusundan bin akçesi dahi ifrâz ve ma'a gayrihu birikdirülüb iki bin akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen Amasya sancağında Argoma nâhiyesinde ... Söğüt nâm karye ve gayriden dört bin akçe tımara mutasarrıf olduğu kayıtlarında olduğu defter-i hâkanîde mukayyed olmağla merkûm Seyyid Mehmed nefsi-i Gedagra mahalle-i Kal'adere el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî müstâkillen ve karye-i Ahi Turaşah el-mezbûreyi dahi Dere zâviyesi vakfî mutasarrıfı ve müşterekiyle zabt nefsi-i Gedagra mahalle-i kal'adere el-mezbûreden hizmeti mukabelesinde müstahak olduğu mahsûl ve rüsûmu müstakillen ve karye-i Ahi Turaşah el-mezbûrenin divanî tarafına aid mahsûl ve rüsûmundan berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz olmak murâd eyledikde dahl olunmak icâb etmez iken müştereki merkûm İsmail'in tarafından mültezimi olan berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni ahz ve kabza kanâ'at etmeyüb ziyâdeye tecâvüz ile müstâhfız-ı merkûmun berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni mahsûl ve rüsûmu hilâf-ı kanun fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hali olmadığı bildürüb nefsi-i Gedagra mahalle-i kal'adere el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî müstakillen ve karye-i Ahi Turaşah el-mezbûreye dahi zâviye-i mezbûre vakfî mutasarrıfı müşterekiyle kendüye zabt ve nefsi-i Gedagra mahalle-i Kal'adere el-mezbûrede hizmet mukabelesinde müstahak olduğu mahsûl ve rüsûm müstakillen ve karye-i Ahi Turaşah el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına aid mahsûlü Dere zâviyesi tarafından ve divanî tarafına aid mahsûl ve rüsûmdan herkese yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isâbet edeni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirilüb müştereki mezkûr İsmail'in tarafından mültezim-i mezkûr ziyâdeye tecâvüz ile

müstahfiz-ı mezkûrun berâtı yazusuna göre hissesine isâbet eden mahsûl ve rûsûm hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve divan-ı hümâyûnumda kanunu su'âl olndukda defter-i hâkanîde mastûr nefsi Gedegra mahalle-i kal'adere müstakillen ve Ahi Turaşah karyesinin dahi mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Dede divanî müşterekiyle Amasya kal'ası müstahfizlarından Seyyid Mehmed'in kaydına dahil olmağla karye-i Ahi Turaşah el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkanî zâviye vakfi mutasarrıfı ve müşterekiyle mezkûr Seyyid Mehmed'e zabt ve mâlikâne tarafına aid mahsûl zâviye vakfi tarafından ve divanî cânibine aid mahsûl ve rûsûm dahi herkese yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isâbet edeni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirilmek muktezâ-yı defter-i hakânî ve muvâfık-ı kanun olub müşterekinin tarafından mülteziminin ziyâdeye tecâvüz ile müstahfiz-ı mezkûrun berâtı yazusuna göre hissesine isâbet eden mahsûl ve rûsûma müdâhalesi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun idüğü tahrîr olmağla defter-i hâkanî mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Za sene [1]209
(Haziran ortaları 1795)

[s.12 hüküm /2]

Eğîn kâdısına hüküm ki

Eğîn kazâsı sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne gelüb bunun karındaşı yine kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Ahmed nâm kimesne bin iki yüz senesinde fevt oldukda mâlik olduğu emvâl ve eşyâsı irs-i şer'le buna intikâl idüb âhardan dahl olunmak icâb etmez iken yine kazâ-ı mezbûr sâkinelerinden Ayşe nâm hatun zuhûra ve verâset iddi'âsıyla eşyâ-yı merkûmeye hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûli müdâhale ve zabtına mûmâni'at ve gadr irâdesinde olduğun bildürüb şer'le görülüb karındaşı müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil emvâl ve eşyâsına mezbûreyi hilâf-ı şer'i şerîf ol-vecihle te'allül ve muhâlefet ettirilmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk

olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek
bâbında

Fî Evâsıtı Za sene [1]209
(Haziran ortaları 1795)

[s.12 hüküm /3]

Tokat kazâsı nâ'îbine [hüküm]

Kazabad kazâsı nâ'îbi es-Seyyid Hayreddin zîde ilmuhu mektub gönderüb Kazabad ve Tokad'da vâki' İvas Paşa bukası vakfının vazîfe-i mu'ayyene ile es-Seyyid Salih veled-i Seyyid Osman mahlûlünden doksan dokuz senesinde Kazabad nâ'îbi arzıyla eslâh ve erşed evlâd-ı vâkıfın batn-ı evvelinde olan es-Seyyid İbrahim bin Ömer'e ber-vech-i meşrûh tevcîh ve halâ üzerinde olduğu Anadolu muhâsebesinden ihraç olumağla bu def'a tevliyet-i mezbûre vâkıfın batn-ı evvelinde olan eslâh ve erşed evlâdına meşrût olub ber-mûceb-i şart-ı vâkıf evlâdından es-Seyyid Ahmed ve Es-Seyyid Salih ve es-Seyyid Hasan fevt ve mezbûr es-Seyyid Hasan'ın evlâdı olmayub tevliyet tasarruf es-Seyyid Ahmed'in sulbi oğlu Seyyid Mehmed ile Seyyid Salih'in oğlu Seyyid Osman'ın olub ve zâviye üzerlerinde sâkin iken Tokat sâkinlerinden ve ecânibden Seyyid İbrahim bir takrib üzerine berât ve merkûmân Mehmed ile Osman babaları vefâtında sabî ve bîkes olmaları hasebiyle babaları ... mahrûm ve gadr olmağla tevliyet-i mezkûre mezbûr Seyyid İbrahim'in fevtinden ve babaları mahlûlünden mezkûr Seyyid Mehmed ve Seyyid Osman'na tevcîh olunması bâbında bi'l-iltimas arz ve arz-ı mezkûr ihbâra mebni olduğundan başka tevliyet-i mezkûr yalnız Seyyid Salih mahlûlünden merkûm Seyyid İbrahim'e tevcîh olunmuş olmağla mahallinde meclis-i şer'de merkûm Seyyid İbrahim ve bi-garaz müslümîn hâzır oldukları halde merkûma evlâdı vakfından olub mezbûr Seyyid İbrahim ecânibden olduğu muvacehesinden bâ'de's-sübût sıhhat ve hakikati arz ve i'lâma dikkat eyledüğün bi'l-fi'il reisü'l-küttâb Ebu Bekir Ratib dame mecdûhu i'lâmı mücebince istî'lâm olunmak emrim olmuşdur

Fî Evâsıtı Za sene [120]9

(Haziran ortaları 1795)

[s.13 hüküm /1]

Sivas vâlisine ve Geldigelen kâdısına hüküm

Nişân-ı hümâyûnum verilen dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hacı Osman zîde kadruhû gelüb Sivas ve Amasya ve Canik sancaklarında İskender nâm karye ve gayriden iki bin beş yüz akçe berât-ı şerîf-i alişânımla mutasarrıf olduğu ze'âmeti mülhakâtından Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' Müslümânan ve gebran re'âya ve zemîn ile karye-i Kolat mâlikâne vakf-ı imâret-i Yakup Paşa divanî tımar ve hâsılı tahtında ma'a baha-yı penbe ve şa'ir bedel-i pirinç [ve] nohud çift ve nim ispenç ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyve ve bostan ve resm-i penbe yekûn ma'a gayrihu on iki bin akçe ber-vech-i maktû' her yıl verecek olmuşlar ber müceb-i defter-i atik tahtında penbe ve şa'ir iş bu mahsûl karye-i mezkûr hâsılıyla muharrerdir deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i mezbûrenin on iki bin akçe divanî yazusunda altı bin akçesi ifrâz ve karye-i İskender el-mezbûre ile birükdürüb kırk iki bin yüz akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi bir bin sekiz yüz seksen altı akçesi mûma-ileyh Hacı Osman'ın bâkisi müştereki kaydında olduğu defter-i hâkanîde mukâyyed olmağla karye-i mezbûr ber müceb-i defter-i hâkanî Yakup Paşa imâreti vakfı mutasarrıfı ve müşterekiyle zabt ve divanî cânibine aid mahsûl ve rüsûmun berâtı yazusuna göre hissesine isâbet eden mahsûl kanun defter mücebince ahz ve kabz etmek murâd eyledikde dahl icâb etmeyüb ve bu makule bir karyenin müstakillen çiftlik ittihazıyla zabt olunması hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun iken Hatice ve Emine nâm hatunlar karye-i mezbûreyi bizim çiftliğimizdir deyü fuzûli ve mütegalliben zabt ve ol-vecihle gadr-i küllî eylediklerin bildirüb karye-i mezbûre çiftliği ittihazından men' ve ber-müceb-i defter-i hâkanî malikane mutasarrıf ve müşterekiyle karye itibarıyla kendüye zabt ve divanî cânibine aid mahsûl ve rüsûmdan berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni kanun-ı defter mücebince ahz ve kabz ettirilüb mezbûretân hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i

amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala müraca'ât olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mukayyed bulunmağın defter-i hâkanî mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Za sene 1209
(Haziran ortaları 1795)

[s.13 hüküm /2]

Eğîn kâdısına hüküm [ki]

Eğîn kazâsına tâ'bi' Bağtaş nâm karye sükkânından İsmail bin İsmail ve İbrahim ve Molla Ahmed bin Molla Ahmed ve Yusuf ibn-i Kara Mehmed dimekle arîf kimesneler gelüb bunların babaları müteveffâ olmağla Kara Mehmed ve Molla Ahmed dimekle arîf kimesnelerin kaza-ı mezbûre tâ'bi' Boşay nâm karye toprağında kâin ma'lûmü'l-hudûd çayırlarına ber-vech-i iştirâk mutasarrıf iken müteakiben fevt oldukda çayır-ı mezbûr bi-hisabi'l-kanun meccânen oğulları merkûmûna ba'de'l-intikâl bunlar dahi ol çayıra kırk seneden mütecâviz iştirâk mutasarrıf ve her sene otun biçüp öşür ve resmin sâhib-i arza edâ idüb âhardan dahl icâb etmez iken ba'zı kimesneler zuhûr ve sizler âhar karyede sâkin olub zikr olunan çayır bizim karyemiz toprağındadır sinîn-i mekûmeden berü bizim idü deyü hilâf-ı kanun bunların zabtlarına mûmâni'at ve gadr sevdasında oldukların bildürüb kanun üzere amel olunmak bâbında bin iki yüz sekiz senesi Evâsıtı cemaziye'l-evvelinde sâdır olan emr-i Ali mahalline lede'l-vürûd müdâhale eden karye-i mezbûre sükkânından Osman nâm kimesne ile terâfu-ı şer' olduklarında ber-vech-i muharrer üzere babalarından müntakîl olduğu şer'an sabit ve zâhir mezbûr Osman bi-vech mua'razâdan men' birle kıbel-i şer'den hüccet-i şer'iyye i'ta olmuş iken mezbûr mücâb ve mündefî olmayub mugâyir-i hüccet-i şer'iyye yine ol-vecihle müdâhale ve te'addîden hali olmadığın bildürüb mezbûrun hilâf-ı kanun ve mugâyir-i hüccet-i şer'iyye zâhir olan müdâhale ve te'addisi men' ve def' olunmak bâbında hükmi-i hümâyûnum ricâ eyledikde mukaddema sâdır olan emrî Ali mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Za sene 1209
(Haziran ortaları 1795)

[s.13 hüküm /3]

İş bu emr-i alî lede'l-vüsûl mîr-i mûmâ-ileyhin madde-i mezkûrdan haberi olmadığını beyân idüb madde-i mezkûrda kethüda yerliği bâ-mektub hazînedâr Mehmed Said Ağa'ya ihâle olunub ol dahi seferde olub Hacı Ahmed nâm kimesneyi tevkil ve seferden Sivas'a avdetinde ocaklısu kabul etmeyüb yine bâ-mürâsele merkûm El-Hac Ahmed'e ihâle bâ'dehu Mehmed Bey'e ihâle ve bâ'dehu Hacı Süleyman Paşa buyrulduyuyla Hatib-zâde müteveli Seyyid Ali Ağa'ya ihâle olunub bâ'dehu mezkûrda kethüda yerlik umûrunda mûmâ-ileyh Recep Beğ'in alâka ve medhâli olmayub ve kethüda yerliğini zabt edenlerden mezbûr Hatip-zâde ihdas ve vefât ve sâ'ireleri dahi ihtilâl-i belde hasebiyle ahz ve i'tâları olmamağla câize-i mezkûrenin tahsîli ademü'l-imekân olduğunu cümle ocaklı huzûr-ı şer' de takrîr eylediklerini mübeyyin Sivas kâdisından varid olan i'lâm ve Sivas vâlisinin mektûbu mefhûmları bâ-fermân-ı âli şerh verildi

Fî 27 Ca sene [1]210
(Kasım sonları Aralık başları 1795)

[s.13 hüküm /4]

Hâla Sivas vâlisine hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından sipahiler ağası esbak İsmail dâme mecdühûnun südde-i sâ'adet-kararıma takdîm eylediği bir kıt'a arzihâli mefhûmunda iki yüz altı senesi saferü'l-hayrın onuncu günü tarihinden sene-i merkûme şevvali gayetine gelince sipahiler ağalığı mûmâ-ileyhin uhdesinde olmakdan naşî Sivas sâkinlerinden dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Receb Bey dâme mecdühû Sivas'ın kethüda yerliğini bir münâsib kimesneye ihâle ve ka'ide-i ocak üzere iktiza eden iki bin sekiz yüz guruş câ'izesini irsâl eylemek üzere zikr olunan kethüdayerlik mektûblarını mîr-i mûmâ-ileyhe ba'de't-tesyîr mîr-i mûmâ dahi bu vecihle te'ahhüd eylemiş iken menâfi-i te'ahhüd câ'ize-i merkûmeyi bu ana dek câ'ize-i merkûma ukde-ii zahire duçar i'zâr beyhûde irâdiyla iddet-i ... üzere olduğun

inhâ ve sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin ma'rifetin ve mübâşir ma'rifetiyle meblağ-ı mezbûr tamamen tahsîl tarafına teslîm olunmak bâbında sana hitaben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve husûs-ı mezbûr dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından hassa sipâhiler ağası Ali dâme mecdühûya lede'l-havâle kethüdayerlik-i merkûm sene-i mezbûrede kapucubaşı mûmâ-ileyhin ağalığı bidâyetinde ol tarafda idâresine muktedir ocak ağavâtından münâsibine ihâle ve iktiza iden câ'izesini tahsîl ve tarafına irsâl itmesi için tahrîr olunan ocak mektûpları irsaline me'mûr ocak çavuşu mîr-i mûmâ-ileyhe teslîm etmiş olduğu ve bu takdirce müddet-i merkûmede ber mu'tad ağa-yı esbak tarafına aid ve racî olan iki bin sekiz yüz guruş câ'izesini mîr-i mûmâ kethüdayerlik-i merkûm ihâle eylediği mahalden ahz kapucubaşı-yı mûmâ-ileyh tarafına edâsı lâbüdd idüğünü i'lâm etmeğle sen ki vezir-i müşârün ileyhsin mübâşir ma'rifetiyle mücebince tahsîli fermânım olmağın imdi sen ki vezir-i müşârün ileysin berminvâl-i muharrer ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mîr-i mûmâ kethüdayerlik-i mezbûr sene-i merkûmede her kime ihâle etmiş ise ihâle eylediği kimesneden sen ki vezir-i müşârün-ileysin câ'ize-i mezbûreyi tamamen tahsîl ve bi-kusur kapucubaşı-yı mûmâ-ileyh tarafına mübâderet ve hilâfindan mübâ'adet olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Z sene [1]209
(Haziran ortaları 1795)

[s.14 hüküm /1]

Sivas kâdısına hüküm [ki]

Sivas'da vâki' medrese vakfından olmak üzere nısf sülüs vazîfe-i mu'ayyene ile nısf hisse imâmet ciheti es-Seyyid Abdullah Halife'nin üzerinde iken bilâ-veled fevt olub mahlûlünden bin iki yüz dört senesinde imâmet-i mezbûre sülüs hissesine mutasarrıf Mahmud ibn-i Mehmed'e tevcîh oldukdan sonra nısf sülüs hissesi imâmet ciheti vakfından iki yüz altı senesi Muharreminde Sivas kâdısı i'lâmıyla müteveffa Abdullah'ın oğulları Mehmed ve Ahmed'e tevcîh ve hâlâ üzerlerine olmağla imdi merkûm çârik Mahmud sütte-i sa'âdetime takdîm eylediği bir kıt'a arz-ı halinde sülüs hisse imâmetine mukaddema mutasarrıf olan

Abdullah imâmet-i mezbûreyi Abdüllatif'in oğlu Seyyid Abdullah'a kasr-ı yed edüb merkûm Seyyid Abdullah bilâ-veled fevt oldukda mahlûlünden tevcîhi bâbında bir kıt'a i'lâm ile asitâneye gelüb kaydına müraca'ât oldukda imâmet hissesi fariğa mezbûr Abdullah'ın üzerinde olub bilâ-veled fevt olduklarında kendüye tevcîh olunmuş iken merkûm Abdullah'ın oğulları Mehmed ve Ahmed babamız deyü üzerlerine berât ve tarik-i hizmet olub rağbet etmemeleriyle ref'lerinden kendüye tevcîh olunmak bâbında inâyet-i istidâ ve hazîne-i amiremde mahfuz Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve imâmet ciheti evlâda verilü gelen cihetden merkûman Mehmed ve Ahmed'in üç seneden berü bilâ-nizâ' üzerlerine olmağla rağbet eylemedükleri vâki' midir ve istidâ-i nefsu'l-emmara muvâfıkmıdır mahallînden sıhhat ve hakîkati arz ve i'lâmına tedkik eyledükde bil-fi'il re'isü'l-küttâbım olan Mehmed Emin Fırdevsî dâme mecdühü i'lâm etmeğın i'lâmı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Za sene 1209
(Haziran ortaları 1795)

[s.14/ Hüküm 2]

Ünye kâdisına hüküm [ki]

Nikola nâm zımmî gelüb bunun babası Ünye kazası mütemekkînlerinden Yani nâm zımmî bundan akdem hâlik oldukda kâza-imezbûrda vâki' mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk menzili irs-i şer'le bununla zevcesi Despino bint-i Bendeli nâm nasranî ile sulbi kebir oğulları Kiryako ve Yorgi ve Mavridi nâm zımmîler ile sulbiye-i bir nefer kızı Kerarine nâm nasraniyeye intikâl eyledikde her birileri menzil-i mezkûrdan hisse-i irsiyelerini ma'rîfet-i şer'le taksim edüb bâ'dehu zevcesi mesfure ile kızı ve oğulları mesfûrûn her birileri hisse-i irsiyelerini iş bu sene-i mübârekede kendü hüsni rızâlarıyla huzûr-ı şer'den üç yüz guruşa buna bey'-i bat'-ı kat'-i ile bey' ve temlik ve bu dahi temellük ve kabul edüb semen-i mezkûru zevcesi ve kızı mesfûrtân ile oğulları mesfûrûna tamamen edâ ve teslîm idüb cânib-i şer'den yedine verilen iki kıt'a hüccet-i şer'iyeye müciblerince menzil-i mezkûru zabt idüb dahl olunmak icâb etmez iken hâlik-i mesfûrun kızı

mesfure Kerarina nâm nasraniye zuhûr ve ben bey'e nâdim oldum hisse-i irsiyemi Aleks'den alub ben zabt iderüm deyü hilâf-ı şer' ve mugâyir-i hüccet-i şer'iyye zabtına mümâni'at ve te'addîden hâli olmadıkların bildirüb şer'le görölüb menzil-i mezkûr yedinde olan hüccet-i şer'iyye müciblerince kendüye zabt etdürölüb kızı mesfurenin hilâf-ı şer' ve mugâyir-i hüccet-i şer'iyye vâki' olan müdâhale ve te'addîsi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûm ricâ etmeğin mahallinde şer'le görölmek bâbında

Fî Evâsıtı Za sene 1209
(Haziran ortaları 1795)

[s.14/ hüküm 3]

Sivas valisine Divriği sancağına Kesme nâhiyesinin tâbi' olduğu kazanın kâdısına hüküm [ki]

Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdülbakî ve Seyyid İbrahim ve Seyyid Cafer zîde şerefhum gelüb Divriği sancağında Kesme nâhiyesine tâ'bi' üç bin dört yüz doksan dokuz akçe yazar karye-i Cerime mezra'-ı Virancık deyü mukayyed karyenin tamam malikânesi mülk-i Mehmed Bey divanî ma'a rüsûm-ı sâ'ire yazusu olan üç bin dört yüz doksan dokuz akçesi yine nâhiye-i mezbûra tâbî' dört yüz bir akçe yazar Küplüviran mezrasıyla birikdürölüb dört bin akçe yekûnundan üç bin akçesi tekâüd Mehmed veled-i Cafer'in tımarı mülhakâtından iken çorak ve bi-hâsıl olduğundan bâ-hatt-ı tevkî'i işbu bin iki yüz dokuz senesinde bâ-hatt-ı tevkî'i hass-ı hümâyûnuma takdîm ve yekûn-ı mezbûrun bin akçesi Divriği sancağında Sevir nâhiyesinde Ortaköy nâm karye ve gayriden yedi bin sekiz yüz altmış akçe tımara mutasarrıf es-Seyyid veled-i Mehmed'in kaydında olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve sâbikü'z-zikr üç bin akçesi mûmâ-ileyh ber-vech-i malikâne bâ-berât ale'l iştirâk mutasarrıf olmalarıyla sâbikü'z-zikr karye-i Cerime ma'a mezra'-ı Virancık el-mezbûreyi Mehmed Bey mutasarrıfıyla ve Küplüviran mezra'asını dahi mümtaz ve mu'ayyen hudûdu dahilinde olan yerleriyle sipahi-i merkûm Ahmed veled-i Mehmed ile zabt ve karye-i Cerime ma'a mezra'-ı Virancık divanîsi tarafına aid mahsûl ve rüsûm ile Küplüviran

mezrasının iki baştan hâsıl olan mahsûl ve rûsûmdan hâss-ı hümâyûnum tarafına aid mahsûl ve rûsûm kanun defter mücebince ahz ve kabz murâd eylediklerinde dahl icâb etmez iken ashâb-ı a'râzdan ba'zı kimesneler zûhur ve mezkûr Küplüviran mezrası vakfidır deyü tegallüben zabt ve on senedir mahsûl ve rûsûmu ahz ve mukaddema lede'l-murâfa'a bir cânibden Karabeden ve bir cânibden Buyruk köyü ve bir cânibden Kızılcadüz ve bir cânibden Gergesköyü ve bir cânibden Kâfirmülkü ve bir cânibden ... Gediği ve bir cânibden Bakırlar Gediği ve bir cânibden Boyalık ve Yararınca ve andan geri Karabeden'e müntehi hudûdu ile mahdud Küplüviran mezrasında vakfa arâzi olmadığı zâhir ve bi-vechi mu'arazâları men' birle cânib-i şer' den hüccet-i şer' iyye verilmiş iken yine memnu' olmayub müdâhaleden hali olmadığın bildürüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun ol-vechle olan nizâları men' ve def' ettirmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ defterhâne-i amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala müraca'ât olundukda Kesme nâhiyesine tâbi kırk dört nefer re'âyâ ile karye-i Cerime ma'a mezra'-ı Virancık'ın vâkî ... mine'l-hums tahtında hınta ve şa'ir ve resm-i ispenç ve sebze ... ve maktû'u-ı bağ ve bağçe yekûn ma'a gayrihu üç bin üç yüz akçe yazı ve tahtında hisse-i mülk-i Mehmed Bey malikâne tamam sekiz yüz akçe yazı ve hisse-i divanî tımar bin sekiz yüz akçe yazı ve resm-i çift ve bennak ve resm-i tapu deştibânî ve nısf bâd-ı hevâ yekûn ma'a gayrihu divanî ma'a rûsûm-ı sâ'ire üç bin dokuz yüz doksan dokuz akçe yazı ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi Küplüviran ve hâsıl bin akçe yazı ile defter-i mufassala muharrir kalemiyle başka başka tahrîr defter-i icmâlde biriktirilüb dört bin akçe yekûnundan üç bin akçesi tekâüd Mehmed veled-i Cafer'in hissesi iken ber-vechi muharrer tarih-i mezbûrda bâ-hatt-ı tevkî ve bin akçesi merkûm Ahmed veled-i Mehmed'in kaydında olub bu takdirce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî karye-i Cerime ma'a mezra'-ı Virancık el-mezbûrun malikânesi tarafına tâ'yin ve tahsis kılınan hâsılatı mülk mutasarrıfları tarafından ve divanîsi tarafına ta'yin ve tahsis kılınan hâsılat ile rûsûm-ı mezra'-ı Küplüviran el-mezbûrun hâsılatı ber-müceb-i taksim ber havâss-ı hümâyûnum mutasarrıfı ile Ahmed

veled-i Mehmed'in tarafından ahz olunması iktizâ eylediğın bi'l-fi'il defter emini olan Mustafa Rasim dâme mecdühû arz etmeğın arz mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Za sene 1209
(Mayıs başları 1795)

[s.15/ hüküm 1]

Dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlılarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zâde'ye Sorkun kâdısına hüküm

Seyyid Davud zîde şerefehu südde-i sa'adetime gelüb Sivas sancağı Sorkun nâhiyesine tâbî' karye-i Kursaray nâm-ı diğır Kurviran malikâne karye-i mezbûreden vakf-ı zâviye-i Aşık Paşa tahtında altmış iki nefer re'âyâ hâsıl divanî ve hinta ve şâir ve deştibani ve tapu-yı zemîn ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhu dört bin üç yüz doksan üç akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde divânîsi hâss-ı hümâyûnum olduğı defter-i hâkânide mukâyved ve merkûm Seyyid Davud zâviye-i mezbûre vakfının berât-ı alişanımla mütevellisi olmağla sâlifü'z-zikr Kursaray nâm-ı diğır Kurviran karyesi ber müceb-i defter-i hâkanî divânî mutasarrıfıyla zabt ve mâlikânesi tarafına aid olan mahsûlü kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak icâb etmez iken divanî mutasarrıfları olanlar ve divanî cânibine racî olan mahsûl ve rüsûmu ahza kanâ'at etmeyüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun zâviye-i mezbûre tarafına aid olan malikâne mahsûlüne fuzûli müdâhale ve birkaç seneden berü tegallüben ahz ve vakf-ı şerîfe gadr eylediğın bildirüb mârü'l-beyân Kursaray nâm-ı diğır Kurviran karyesi ber müceb-i defter-i hakânî divanî mutasarrıflarıyla zâviye-i mezbûre vakfı tarafından bi't tevliye kendüye zabt ve malikâne tarafına aid mahsûl kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ettirülüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun divanî mutasarrıflarıyla ol-vecihle müdâhale ettirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz ve defter-i icmâl ve mufassala müraca'ât olundukda vech-i meşrûh üzere olduğı mastûr ve mukayyed muktezâsı su'âl olundukda karye-i mezbûrenin malikânesi Aşık Paşa zâviyesi

vakfi mütevellisi tarafından ve divânîsi dahi hâss-ı hümâyûn mülhakâtından zabt ettürilmek için defter-i hâkanî mücebince emr-i şerîfim sudûrunu iktiza eylediği tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Za sene 1209
(Haziran sonları 1795)

[s.15/ Hüküm 2]

Sivas vâlisine Karahisar-ı Demirlü Kâdısına hüküm [ki]

Zü'emâdan Ömer Sofulu zîde kadrühû gelüb Çorum sancağında Divân-ı Safır nâhiyesinde Alpoğuz nâm karye ve gayriden otuz altı bin sekiz yüz akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmeti mülhakâtından müşterekiyle kayd ve berâtına dahil Karahisar-ı Demirlü nâhiyesine tâ'bi' mezra'-ı Aykunovacığı dört çiftlik yerdir tahtında zemîn-i Aykunovacığı deyü mukayyed ve müşterekiyle kayd ve berâtına dahil olmağla mezra'-ı mezbûreyi ber müceb-i defter-i hâkanî müşterekiyle zabt ve vâki' olan mahsûl ve rüsûmun kanun ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eyledikde âharın alâka ve medhâli olmayub bir-vecihle dahl ve ta'arruz icâb etmez iken havâss-ı hümâyûndan yine Karahisar-ı Demirlüye tâ'bi' Karlu Hacı Kışlası mezrasını hâss-ı mezbûre ber-vech-i malikâne mutasarrıfı tarafından mültezimi olanlar hâss-ı mezbûre cânibinden zabta kanâ'at etmeyüb mezra'-ı Aykunovacığı el-mezbûre için hâss-ı mezbûr aklâmından sâlifü'z-zıkr Karlu Hacı Kışlası mezrası mülhakâtından deyu hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûli müdâhale ve tegallüben zabt ve gadr irâdesinde olduğun bildirüb mezra'-ı Aykunovacığı el-mezbûre ber-müceb-i defter-i hâkanî müşterekiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rüsûm kanun ve defter mücebince ahz ve kabz ittirilüb hilâf-ı defter-i hâkanî hâss-ı mezbûr tarafından voyvodasının zahir olan müdâhale ve te'âddisi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala müraca'ât olundukda Karahisar-ı Demirlü nâhiyesine tâ'bi' mezra'-ı Aykunovacığı dört çiftlik yerdir haricden ve dahilden zira'at edenler müd başına beş akçe verürler iki baştan tımar ve tahtında an-cema'at-i

Karakeçümlü yörük an Yüzdepare mezra'-ı mezbûre mütemekkîn olub zira'at eyledükleri yerin resmin ve behresin verürüler tahtında sekiz nefer re'âya ve zemîn-i Aykunovacığı mezra'-ı mezbûrede haricden zira'at idüb resmin ve behresin verürler tahtında yedi nefer re'âya hâsılı tahtında resm-i dönüm hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhu bin beş yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde nâhiye-i mezbûra tâ'bi' Melkonovacığı karyesiyle birikdirülüb dokuz bin üç yüz akçe yekûnundan yedi bin dokuz yüz otuz akçesi ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin beş yüz akçesi Ömer Sofulu'nun bâkisi müştereki kaydında ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' cema'at-i İnallu ki haslıdurlar tahtında mezra'-ı Karlu Hacı Kışlası Saru Kamuş hâsılı tahtında seksen akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde 171aiye-ı hümâyûn dahilinde olmağla bu takrirce ber muktezây-ı defter-i hâkanî bin beş yüz akçe yazu ile mukayyed mezra'-ı Aykunovacığı el-mezbûrun hâsılat ve rüsûmâtı Ömer Sofulu tarafından ve cema'at-i İnallu ki haslıdurlar ve tahtında seksen akçe yazu ile mukayyed mezra'-ı Karlu Hacı Kışlası el-mezbûrun hâsılatı dahi havâs-ı hümâyûn mutasarrıfı tarafından ahz olunması iktiza eylediğün bi'l fi'il defter emini olan Mustafa Rasim dâme mecdühû arz etmeğın arzı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Za sene [1]209

(Haziran sonları 1795)

[s.15/ hüküm 3]

Sivas vâlisine ve Niksar Kâdısına hüküm

Sadât-ı kirâmdan Seyyid Ahmed zîde şerefehu gelüb bunun ammisî Niksar kazâsı mahallâtından Kazgancı mahallesi sâkinlerinden Korucu Seyyid Mehmed dimekle meşhûr kimesne bin iki yüz senesinde fevt oldukda malik olduğu bi'l-cümle emvâl ve eşyâsı ırs-i şer'le buna intikal idüb âhardan bir vecihle dahl olunmak icâb etmez iken kazâ-ı mezbûr sükkânından Kürd oğlu Süleyman ve Hızır oğlu Feyzullah ve Esad oğlu Osman nâm kimesneler birbirleriyle müttefikan hilâf-ı şer'-i şerîf zikr olunan emvâl ve eşyâyı fuzûli ahz ve kabz ve gadr eylediklerinde ve bu bâbda da'vâsına muvâfik şeyhü'l -islâmdan fetvâ-yı

şerîfesi olduğun bildirilüb ber müceb-i fetvâ-yı şerîfe şer'le görülüb ammisi müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil mezkûrenin hilâf-ı şer-i şerîf fuzûli kabz eyledikleri emvâl ve eşyanın kendüye aluverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr -i şerîfim sudûrunu istid'a etmeğin mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri Za sene 1209
(Haziran sonları 1795)

[s.15 hüküm / 4]

Sivas vâlisi vezire ve Sivas sancağında vâki' Hafik nâhiyesi nâ'ibine hüküm ki

Seyyid Şeyh Hacı Ömer ibn-i Ali zîde şerefehu gelüb Taşabad nâhiyesine tâbi' Çamurcuk karyesinin mâlikânesi vakfî zâviye-i Şerefeddin der Sonisa divâni tımar ve Sonisa nâhiyesine tâ'bi' Tutlu ma'a mezra'-ı Fındıklı karyesinin dahi rub' mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Şerefeddin ve rub' mâlikâne vakf-ı zâviye-i Hızır İlyas nısf mâlikâne tımar ve Sonisa nâhiyesine tâ'bi' zemîn-i Bağincirlik iki baştan ve zemîn-i Ceveran dahi Hızır İlyas zâviyesi vakfî olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve merkûm Seyyid Şeyh El-Hac Ömer ibn-i Ali Şerefeddin ve Hızır İlyas zâviyelerinin zâviyedârları ve vakıflarının mütevellisi olmağla sâbikü'z-zikr Çamurcuk karyesini tımar mutasarrıfıyla Şerefeddin zâviyesi vakfî tarafından ve karye-i Tutlu ma'a mezra'-ı Fındıklı dahi Şerefeddin ve Hızır İlyas zâviyeleri vakıfları tarafından divâni tımar mutasarrıfıyla ve zemîn-i Bağincirlik ve zemîn-i Horani dahi Hızır İlyas zaviyesi vakfî tarafından zabt ve Çamurcuk karyesinin mâlikâne mahsûlünden Şerefeddin zâviyesi vakfî tarafına âid mâlikâne mahsûlünü ve Tutlu ma'a mezra'-ı Fındıklı deyu mukayyed karyesinin dahi mâlikâne mahsûlünden Şerefeddin ve Hızır İlyas zâviyeleri vakıflarına âid mâlikâne mahsûlünü ve zemîn-i mezkûrların dahi a'şâr ve rüsûmunu Hızır İlyas zâviyesi vakfî tarafından ahz ve kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl olunmak icâb etmez iken divanî mutasarrıfları zuhûr ve ecânibden ba'zı kimesneler ile yekdil olarak divâni tarafına râci' olan mahsûlün ve rüsûmun ahza kanâat etmeyüb evkâf-ı mezbûr câniblerine râci' malikâne mahsûllerin fuzûlî müdâhale ve tegallüben ahz ve gadr sevdâsında oldukların

mukaddema inhâ maru'z-zikr Çamurcuk karyesi divanî mutasarrıfıyla Şerefeddin zâviyesi vakfi tarafından karye-i Tutlu ma'a mezra'-ı Fındıklı dahi Şerefeddin ve Hızır İlyas zâviyeleri vakıfları tarafından dîvanî tımar mutasarrıfıyla ve zemînler dahi Hızır İlyas zâviyesi vakfi tarafından bi't-tevliye kendüye zabt ve Çamurcuk karyesinin malikâne mahsûlünden Şerefeddin zâviyesi vakfi tarafına âid malikâne mahsûlü ve Tutlu ma'a mezra'a-ı Fındıklı deyu mukayyed karyenin dahi mâlikâne mahsûlünden Şerefeddin ve Hızır İlyas zâviyeleri taraflarına âid mâlikâne mahsûlü ve zemîn-i mezkûrların dahi a'şâr ve rüsûmu Hızır İlyas zâviyesi vakfi tarafından ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn divanî mutasarrıflarını ol vecihle dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûm ricâ defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda Sonisa nâhiyesine tâ'bi' vakf-ı zâviye-i Şerefeddin mâlikâne der-dest-i Mehmed hâliyâ der-tasarruf-ı Ahmed ve tahtında çiftlik iki başdan ma'a mevâd-ı sâire ve Taşabad nâhiyesine tâ'bi' karye-i Çamurcuk mâlikâne vakf-ı zâviye-i Şerefeddin der Sonisa divanî tımâr ve tahtında zemîn-i Mehmed veled-i Mehmed hâliyâ der-dest-i Abdülkerim veled-i Mustafa ve Abdürrezzak veled-i Hamza ber-mûceb-i defter-i atık her kim olur ise karye-i mezbûre sipahisine resmin [ve] behresin verir ve tahtında çift ve hâsıl ma'a rüsûm dört yüz akçe ve Sonisa nâhiyesine tâ'bi'neferât ve zemîn ve çiftlik ile zâviye ve karye-i Tutlu ma'a mezra'-ı Fındıklı rub' mâlikâne vakf zâviye-i Şerefeddin ve rub' mâlikâne vakf-ı zâviye-i Hızır İlyas nısf mâlikâne ve divanî ve tahtında cema'at-i ... mezra'a-ı mezkûrede bir yeri ma'mûr idüb mütemekkîn olmuşlardır ve tahtında neferât cema'at-i mezbûrenin rüsûm ve bâd-ı hevâ ve arûsiyeleri karye-i mezbûre re'âyâsı ve perâkendesı rüsûmuna dâhil değildir hâsıl-ı divanî ma'a nısf mâlikâne tahtında nîm ve hınta ve şa'ır ve resm-i kevvare ve asiyab-ı Hızır veled-i Davud bâb bir resm-i divanî ve nısf mâlikâne otuz beş akçe hassa ve nısf mâlikâne on üç akçe yekûn ma'a gayruhu iki bin yüz akçe ve Sonisa nâhiyesine tâ'bi' zâviye-i Hızır İlyas hâliyâ der tasarruf-ı Mehmed veled-i Şeyh Muslihiddin bâ-berât hâsıl bin altı yüz elli iki akçe ve tahtında zemîn-i Bağincirlik iki

başdan ve zemîn-i Ceveran ma‘a zemîn mevâd-ı sâire zıkr olunan yerlerin iki başdan zâviye-i Hızır İlyas tarafından kabz olunageldiğine â‘yân-ı vilâyetden Seyyid Hasan veled-i Ayadüddin ve Mehmed veled-i Halil ve Alâaddin Halife veledân-ı Halife İlyas ve İsa Halife ve gayruhu şehâdetleriyle iki başdan mutasarrıf ta‘yîn olundu deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunub bu takrîrce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî Şeyh Şerefeddin zâviyesine ta‘yîn olunan çiftlik ve mevâd-ı sâiresiyle karye-i Çamurcuk el-mezbûrun mâlikânesi tarafına ta‘yîn olunan hâsılâtı zâviye-i mezbûre vakfi tarafından ve karye-i mezbûrenin divanîsi tarafına ta‘yîn olunan hâsılât ile rûsûmâtı dahi tımar mutasarrıfları tarafından ve karye-i Tutlu ve mezra‘a-ı Fındıklı el-mezbûrun mâlikânesi tarafına ta‘yîn olunan hâsılâtının rub‘-ı Şerefeddin zâviyesini vakfi tarafından ve rub‘-ı âharı dahi Hızır İlyas zâviyesi tarafından ve nısf-ı âharıyla divanîsi tarafına ta‘yîn olunan hâsılât ile rûsûmu dahi tımar mutasarrıfları tarafından ve Hızır İlyas zemîn-i Bağce-i incir ve zemîn-i Ceveran ve mevâd-ı sâirenin hâsılâtı dahi vakf-ı mezbûr tarafından kadîmesi üzere ahz olunması iktizâ eyledikde defter emîni sâbık mîr Mehmed Hakkı dâme mecduhû arz itmeğın arzı mücebince amel olunmak için sene-i mâziye evâhiri zilkadesinde sâdır olan emr-i şerîfim zâyi‘ olduğun bildirüb mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince zâyiden emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda tarih-i merkûmede ber-vech-i meşrûh emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel bâbında

Fî Evâhiri Za sene 1209
(Haziran sonları 1795)

[s.16/ Hüküm 1]

Re‘is i‘lâmıyla Hüseyin’in zabtı için emri âli yazılmıştır
Fî Evahiri S sene 1210 (Ağustos sonları Eylül başları 1795)

Argoma ve Geldigelen kâdıları ve Koçkayası nâ‘ibi zîde fazlühûmâ hüküm ki

Argoma nâhiyesine tâbi karye-i Akviran ve Geldigelen nâhiyesine tâbi karye-i Küpe ve hâsıllarıyla mahsûb Etrakiye-i Tura hâsıllar ve mezra'-ı Delüler ve Koçkayası nâhiyesinde karye-i Burgaz divanî ve mâlikâne mutasarrıflarıyla işbu sene-i mübâreke mahsûb Hadice Hatun Mescidi vakfı tarafından zabt olunmak üzere El-Hac Ebubekir ve El-Hac Hasan nâm kimesnelere maktu'su Asiye Hatun tarafından iltizâm ve tefvîz olunduğu beyânıyla ber-mûceb-i defter-i hâkanî zabt ve mescid-i mezbûr vakfı tarafına âid ve Akviran ve Boğa karyelerinin tamam ve Küpe karyesinin üç rub' mâlikâneleri mahsûlatı kanun ve defter mûcibince mültezimân-ı merkûmâna ahz ve kabz itdirilüp hilâf-ı defter-i hakanî âhar müdâhale itdirilmeyüp men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim i'tâsı ricâsına ve der aliyeme bi'l-iltimas mukaddema harameyn müfettişi vekîli Mehmed zîde ilmuhû arz eyledikde defter-i hâkanî mûcibince amel olunmak için i'lâm yine sene-i mezbûre evâsıt-ı Şabanında Şerîfe ve Hadice Hatun vakfının mütevellî kâimmakâmı olan Salih bin Halil tarafından işbu bin iki yüz dokuz senesine mahsûben bâ-temessük mültezimi olan Hüseyin karye-i Akviran el-mezbûrede ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfıyla mescid-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve vâki' olan mahsûlünden malikâne tarafına aid mahsûlû ahz ve kabz murâd eyledikde âhardan dahl olunmak icâb etmez iken ecânib ve ashab-ı ağrazdan olan kimesneler karye-i mezbûrenin malikânesinde mescid-i mezbûr vakfının alâkası yoktur diyerek cânib-i vakfa âid malikâne mahsûlünü mültezimimiz mezbûrun ahz ve kabzına mümâni'at eylediklerin mütevellî kâimmakâmı merkûm memhûr arzıyla inhâ ve inâyet istid'â eyledikde kaydı defter-i hâkanîden ihrâc olunmağla vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve kânûnu dahi divân-ı hümâyûnumdan ba'de'l-ihrâc defter-i hâkanî mûcibince kânûn üzere amel olunmak bâbında bu sene-i mübâreke evâili Şabanında başka evâmir-i aliyem virilmişdi el-hâletü hâzihî Bursa kazâsı nâ'ibi Mevlâna Es-Seyyid Abdurrahman zîde ilmuhû südde-i sa'âdetime takdîm eylediği i'lâmında Hadice Hatun vakfının mütevellî kâimmakâmı olan Salih bin Halil meclis-i şer'a varub karye-i Akviran ve karye-i Küpe ve

karye-i Boğa iş bu bin iki yüz dokuz senesinde dört yüz kuruş bedel-i makbûz mukâbelesinde mezbûr El-Hac Hasan'a bâ-temessük taraf-ı vakıfdan iltizam ve bedel-i iltizâmı vakf için ahz ve umûr-ı vakfa sarf ile istihlâk olunduktan sonra re'âyâya zulm ve te'âddisine mebni azl olunub yerine Hüseyin nâm kimesne bi'l-asâle kâimmakâm-ı mezkûr tarafından tevkîl ve yedine temessük i'tâ olunmuş iken mezbûr El-Hac Hasan Haremeyn müfettişi vekîli iğvâsıyla emr-i âlî isdâr itirdiği beyânıyla fî ma'a ba'd mezbûr El-Hac Hasan'a verilen temessûke adem-i i'tibâr ile ref'inden vekîl-i mezbûr Hüseyin'in zabtı için emr-i şerîf suduru ricâsına vâki' hâli bi'l-iltimâs arz ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz ahkâm kuyûdatı teblîğ olunduktan vech-i meşrûh üzere tevârih-i mezbûrede evâmîr-i şerîfem verildiği mastûr ve mukayyed ve bu sûrette merkûm Hacı Hasan'ın re'âyâya zulm ve te'âddisi vâkî midir değil midir kurâ-ı mezkûre ahâlî re'âyâsından ve sâir bî-garaz erbâb-ı vukûfdan gereği gibi su'âl ve tahkîk ve keyfiyet ve kizb ve hilâfından ârî olarak hakîkati üzere tahrîr ve i'lâm olunmak üzere isti'lâmı hâvî emr-i şerîfîm sudûrunu bi'l-fi'il reis'ül-küttabım olan Mehmed Emin Fîrdevsi dâme mecduhû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Za sene 1209

(Mayıs sonları Haziran başları 1795)

[s.16/ hüküm 2]

Tekrâr emir yazılmıştır

Fî Evâ'ili N sene 1210 (Mart sonları Nisan başları 1795)

Sivas vâlisine ve Eğin kâdısına hüküm ki

Ahmed [ve] Mustafa nâm kimesneler gelüb kazâ-i mezbûre tâ'bi' Senkdiğın nâm karye toprağında vâki' babalarından müntakil beher sene zabt ve zirâ'at ve öşr ve resmin sâhib-i arza edâ idegeldikleri ma'lûmetü'l-hudûd yerlerinde âharın alâkası yoğ iken yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Halil ve Ömer nâm kimesneler bin iki yüz senesinde fuzûlî zabt ve gadr eylediklerin ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık fetvâ-yı şerîfe verildiğın mukaddemâ inhâ kanun üzere amel olunmak için işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı Saferinde sâdır olan emr-i

şerîfim mahalline lede'l-vürûd mezbûrlar mütegalibeden olduklarından mürâfa'adan ibâ' ve imtinâ' ve gıyâblarında peyda eyledikleri müzevver hüccete mebnî keff-i yed etmeyüb ol vecihle ihkâk-ı hakk mümkün olmadığı inhâ ve sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin ma'rifetin ve mukaddema sâdır olan emr-i âlî ve yedlerinde olan üç kıt'a fetvâ-yı şerîfeleri mücibince sana hitaben müceddeden emr-i âlişânım sudûrunu istid'â ve dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere tarih-i mezbûrda emr-i şerîfim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin mukaddema sâdır olan emr-i âlî mücibince amel olunmak için yazılmışdır

Fî Evâsıtı Za sene 1209

(Haziran ortaları 1795)

[s.16/ hüküm 3]

Gedegra kâdısına hüküm ki

Erbâb-ı tımarıdan Ali nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında Gedegra nâhiyesinde mâlikâne-i karye-i Beden ve gayriden on bin sekiz yüz akçe bâ-berât-ı âlişân mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan sâlifü'z-zikr karye-i Beden mâlikâne dört humusdan bir humusu mülk-i Sevinç veled-i Bali bir buçuk humus mülk-i Kaya veled-i Lütfullah bir buçuk humus divanî tımar Kayacakuz nâhiyesinden Pusacuk nâm karye ve gayriden altı bin akçe tımara mutasarrıf Mustafa veled-i Abdullah ile müşterekleri kaydında olub defter-i hâkanîde mukayyed olmağla karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî ve mülk mutasarrıfları ve merkûm müşterekiyle zabt ve malikâne mahsûlünden dört humusdan bir buçuk humusu mâlikânesi tarafına âid mahsûlü müşterekiyle ahz ve kabz murâd eyledikde dahl olunmak icâb itmez iken Gedegra sâkinlerinden Hâfız El-Hac Mustafa Efendi dimekle ma'rûf kimesne zuhûr ve Beden karyesinin malikânesi benim mülkümdür deyü hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale ve ta'arruz ve karye-i Beden el-mezbûreden hilâfı defter-i hâkanî divanî ve mülk mutasarrıfları ve merkûm Mustafa ve müşterekiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rüsûmundan herkese âid olan mahsûl ve rüsûm kânun ve defter mücebince ahz ve

kabz itdirüp merkûm Hâfız Hacı Mustafa hilâf-ı defter-i hâkanî ol vecihle bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirülmeyüp men' ve def' olunmak bâbında defter emini sâbık arzı mûcibince işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı Muharreminde emr-i âlî sadır olmuş iken memnû' olmayup gadr-ı külli sevdâsında olduğun inhâ defter-i hâkanî müceddeden emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Gedegra nâhiyesine tâ'bi'neferât ve zemîn ile karye-i Beden mâlikâne dört humusdan bir humusu mülk-i Sevinç veled-i Bali ve bir buçuk humusu mülk-i Kaya veled-i Lütfullah ve dört humusdan bir buçuk humusu divanî tımar ve hâsılı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i meyve ve deşfîbâni ve tapu-yu zemîn ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayrihu dört bin yedi yüz ve malikâne ve karye-i Beden el-mezbûr hâsıl bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemîyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma'a gayrihu biriktirülüb dört bin akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi merkûm Ali'nin ve bâkîsi müştereki kaydında ve karye-i Beden el-mezbûrenin yazuyu mezkûresi olan dört bin yedi yüz akçesi iki bin akçesi ifrâz ve zikr olunan Pusacuk karyesiyle birikdirülüb altı bin iki yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı bin akçesi merkûm Mustafa veled-i Abdullah'ın tımarı ve bâkîsi müştereki kaydında olduğu mastûr ve mukayyed ve husus-ı mezbûr karye malikânesi nizâ'ı olunmağla bu sûretde defter-i hâkanî mûcibince amel olunmak için emr-i şerîfim tahrîrini bi'l-fi' il re'isü'l-küttâbım olan Mehmed Emin Fırdevsi dâme mecduhû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Za sene [1]209
(Mayıs sonları Haziran başları 1795)

[s.17/ hüküm 1]

Sivas kâdısına hüküm [ki]

Sivas sancağında ve nâhiyesinde nefsi-i Sivas deyu yazdığı mahalde vakf-ı mescid-i Abdülkerim der-mahalle-i Şeyh Çoban tevlîyet ebnâsına mukayyed hâliyâ mütevellî Hoca Ali

Çavuş ve tahtında nısfı ... der-nezdi yer-i bezistan ve ma'a mevâd-ı sâire deyu defter-i mufassalda ve yine Sivas nâhiyesine tâ'bi' evkâf Hacı Pirî bin El-Hac Devletşah bin Mehmed be-ciheti mesâlih-i mescid ve dârü't-ta'lim ve kurâ-ı ecza-i Kur'ân-ı azîm ve gayr-ı mesârif ber-mûceb-i vakfîye-i şer'îyye deyu yazıldığı mahalle mukâta'a-ı Kervansaray ve yirmi bab dekâkîn ve yedi bab hâne ve bostan der-nefsi Sivas fî sene dört bin ma'a mevâd-ı sâire yekûn ma'a gayruhu sekiz bin dokuz yüz akçe minhâ'l-masraf be-cihet-i mu'allim fî'l-yevm iki ve be-cihet imâmet fî yevm bir ve be-cihet-i mü'ezzîn yevm nîm ve be-cihet-i hafız nefer dört ve her nefer fî bir buçuk ve be-cihet-i halife-i sıbyan fî yevm nîm ve be-cihet-i türbehân fî yevmi'l-isneyn ve'l-hums ve be-cihet-i helvâ'yân fî yevm şerîfe ve be-cihet-i rekabe ve meremmat-ı ribat ve dekâkîn ve dârü'l-ta'lim ve mescid ve be-cihet-i Çahken-i çeşme-i Kervansaray fî sene yüz yirmi ve be-cihet-i levâzımât-ı mescid ve be-cihet-i tevliyet fî yevm üç yekûn altı bin iki yüz yirmi akçe yazu vâki' olan zevâyidi bir mu'temed yerde emânet konulub termimât ve ba'zı rekabeye mütevellîsi ma'rifetiyle sarf oluna deyu defter-i evkâfda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olunduğu defter-i hâkanîden ve Sivas'da Pir Mehmed ve Abdülkerim Çavuş ve Şehriban Hatun evkâfının bâ-mu'ayyene nazırlığı evlâd-ı vâkıfdan Seyyid Mehmed bin Mustafa ve Abdülkerim Çavuş ve Pir Mehmed ve Yusuf Çavuş ve Şehriban Hatun vakfının bâ-mu'ayyene mütevellîsi Hâfız Mehmed üzerlerinde olduğu askerîden ihrâc olunmağla bu def'a müteveli-i merkûm Hâfız Mehmed südde-i sa'âdetime takdîm eylediği memhûr arzında evlâdiyet üzere mütevellisi olduğu vakf-ı mezbûrun vakfîye-i ma'mûlün bihâsında nezâret şart ve ta'yîn olunmamış iken ecânibden Seyyid Mehmed bin Mustafa hilâf-ı şart-ı vâkıf vazîfe-i mu'ayyene ile bir-takrîb nezâret ihdâs ve üzerine berât itdirüb vakf-ı mezbûr gadr-ı küllî olduğun inhâ ve merkûmun ihdâs eylediği nezâret kaydı askerî rûz-nâmçesinden ref' ve terkîn ve yedine bir kıt'a emr-i şerîfim i'tâ olunmak ricâsına arz ve defter-hâne-i âmiremde mahfûz defter-i evkâfa mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve der kenar olunanlardan mâ'adâ derûn-ı arzda muharrer

evkâfin mahalleri ve vakfiyeleri kaydı defterhâne-i âmiremde olunmadığının cevâbı zahr-ı arza tahrîr olunmuş olduğundan ve Hacı Piri evkâfının müstagâllatı kurâ ve mezâri‘ ve cihâtında dahi nâzırlık olmadığından terkîni iktizâ idüb lâkin nâzırlık berâtı Hacı Piri evkâfının olmayub Pir Mehmed ve Abdülkerim Çavuş ve Hoca Ali Çavuş ve Şehriban Hatun evkâfının ve tevliyet dahi Abdülkerim Çavuş ve Pir Mehmed ve Yusuf Çavuş ve Şehriban Hatun vakfının olduğundan iştibâh vâki‘ olmağla mahallinde vakfiye-i ma‘mûlün bihâya nazar ve şer‘le tahkîk olunub keyfiyet sıhhati üzere der-Aliyyeme i‘lâm olunmak emr-i şerîfim sudûrunu bi‘l-fi‘il reisü‘l-küttâbım olan Mehmed Emin Fîrdevsi dâme mecduhû i‘lâm itmeğın i‘lâmı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Mayıs sonları Haziran başları 1795)

[s.17/ hüküm 2]

Niksar kâdisına hüküm [ki]

Es-Seyyid Abdullah zîde şerefehû südde-i sa‘âdetime takdîm eylediği arz-ı hâllerinde müteveffâ Keşfi Osman Efendi vakfının vakfiye-i ma‘mûlün bihâsında mukayyed müstegallatından Niksar kasabası toprağında vâki‘ Tolos değirmeni dimekle ma‘rûf Ulusu üstünde kâin bir göz değirmen mürûr-ı eyyâm ile harâb olub tamîrine vakfın müsâ‘id olmadığından mütevellîsi Mehmed Haşım zîde şerefehû arsasına nefsiçün binâ eylemek şartı ve senevî altı yüz akçe mukâta‘a takdiriyle babası Seyyid Selim nâm kimesneye îcâr ve yedine memhûr temessük i‘tâ eylediğinden sonra babası merkûm binasını kable‘l-itmâm vefât ve ırsen kendüye intikâl idüb âharın alâkası yoğ iken kazâ-ı mezbûreden Seyyid Ali nâm kimesne değirmen-i mezkûr binâsı Hacı Receb’in vakfı deyu hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i temessük iki yüz senesinde fuzûli zabt ve tekmîl ve nısfını Hasan nâm kimesneye ferâğ idüb gadr eylediğın inhâ ve şer‘le görülüb babası müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil değirmen binâsı hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i temessük ve fuzûli zabt ve hâsılı yerlerinden mezbûrlardan bi‘l-vârise kendüye alıvirilüb zabt itdirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â ve husûs-ı mezbûr umûr-ı şer‘iyyede olduğuna binâen inhâ olunduğu üzere olduğu sûreti de şer‘le

görülüb ba'de's-sübût icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak için emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'il reisü'l-küttâb Fîrdevsî dâme mecduhû i'lâm etmeğin i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Za sene [1]209
(Mayıs sonları Haziran başları 1795)

[s.18/ hüküm 1]

Amasya kâdısına hüküm ki

Amasya kazâsında kâin Enderûn ismiyle müsemmâ olan câmi'-i şerîfin hîn-i fetihde mebnî minâresinin mürûr-ı eyyâm ile şerefesi münhedim olub ezân-ı Muhammedî kırâ'ati mümkün olmayub mu'attal kalduğundan mâ'adâ bundan akdem vâki' olan hareket-i arz sebebiyle iki zirâ' mikdârı garba meyl eyledüğinden câmi'-i merkûm civârında olan yekûn hasarat vâki' olacağı ve ta'mîre muhtâc olduğu mukaddemâ bâ-i'lâm lede'l-inhâ ve'l-istid'â muhtâc-ı ta'mîr olan minâre vakf-ı mezbûr mütevellisi veyâhud kâimmakâmı hâzır olduğu halde cümle ahali müvâcehesinde ma'rifet-i şer'le keşf olunub ne mikdar meblağ ile ta'mîr ve tekmîl olacağı ve vakfında müsâ'ade olduğu ve olmadığı erbâb-ı vukûfdan sû'âl ve ne mikdar para hakikat-i keyfiyet ale't-tafsîl tekrâr i'lâm olunmak için sen ki mevlânâ-yı ileyhsin bundan akdem sana hitâben emr-i şerîfim sâdir olmuş idi bu def'a tarafından der-Aliyyeme vârid olan i'lâmında ber-minvâl-i muharrer sudûr ider emr-i şerîfim mûcibince erbâb-ı vukûf ma'rifetleriyle mu'âyene birle dokuz yüz kuruşa ta'mîr olunacağı keşf olunduğu ve vakfında dahi müsâ'adesi olmadığından ashâb-ı hayrât taraflarından ve te'ahhüd olunduğu beyânıyla ta'mîrine ruhsatı şâmil emr-i şerîfim sudûru tahrîr ve istid'â olunmuş olmağla vech-i meşrûh üzere minâre-i mezkûrenin civârında kâ'in büyüta mazarratı olmayarak te'ahhüd olunduğu üzere ashâb-ı hayır taraflarından ta'mîrine mümâni'at olunmamak fermânım olmağın ruhsatı hâvî işbu emr-i şerîfim isdâr ve irsâl olunmuşdur imdi ber-minvâl-i muharrer minâre-i merkûmenin civârında kâin büyüta mazarratı olmayarak te'ahhüd olunduğu üzere ashâb-ı hayır câniblerinden ta'mîr ve termîmine mümâni'at olunmamak bâbında

Fî Evâhiri Za sene [1]209

(Mayıs sonları Haziran başları 1795)

[s.18/ hüküm 2]

Bâ- i'lâm hazret-i Reisü'l-küttâb emr yazılmıştır

Fî Evâili C sene 1212 (Kasım sonları Aralık başları 1797)

Gedegra kâdısına hüküm [ki]

Amasya kâdısı Mevlânâ Ahmed Reşid zîde fazluhû südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Seyyid Hasan nâm sipâhî meclis-i şer'a varub Amasya sancağında Bergoma nâhiyesinde Geyran nâm karye ve gayriden on üç bin altı yüz akçe tımara mutasarrıf olub Gedegra nâhiyesine tâ'bi' defter-i mufassalda karye-i Emircek ve mezra'-ı Emircek deyu mukayyed karyenin bir çaryeki vakf-ı imâret Mustafa veled-i Yörgüç Paşa ve icmalde karye-i Emircek ve mezra'-ı Emircek üç rub' mâlikâne ve divânî tımar müşterekiyle merkûm Seyyid Hasan veled-i Mahmud'un kaydında ve karye-i mezbûrede bir çiftlik yer dahi Emir Sultan zâviyesine bâ-hatt-ı tevkî tahsis olunduğu defter-i hâkanîde mukayyed olunmağla karye-i mezbureden Emir Sultan zâviyesi ve vakfi olan bir çiftlik arazîden mâ'adâ arâzi-i sâiresini ber-mûceb-i defter-i hâkanî bâ-berât-ı âlî mütevellileri olan Seyyid Hasan ve Seyyid Abdülvehhâb ile zabt ve üç rub' mâlikâne ve divanî cânibine âid mahsûl ve rûsûm müşterekiyle ahz ve kabz eylemek murâd itdikde dahl icâb itmez iken Emir Sultan zâviyesi vakfının mütevellisi olan [boş] nâm kimesne karye-i mezbûreden zâviye-i mezbûre vakfi olan bir çiftlik yeri zabta kanâ'at itmeyüb arâzi-i sâiresine istikakım vardır deyu hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûli müdâhale ve ta'arruz zabt ve mahsûl ve rûsûmunu ahz idüb gadr itmeleriyle karye-i Emircek ve mezra'a-ı Emircek el-mezbûreden bir çiftlik yeri zâviye-i mezbûr vakfi tarafından mâlikâne tarafına âid mahsûlün bir çaryeki Mustafa veled-i Yörgüç Paşa imâmeti vakfi tarafından ve üç rûb' mâlikâne ve divanî cânibine âid mahsûl rûsûm müşterekiyle ahz ve kabz itdirilüb Emîr Sultan zâviyesi vakfi mutasarrıfı bir çiftlik yerden ziyâdeye tecâvüz ile

karye-i mezbûrenin arâzi-i sâiresine hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kadîm dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûru ricâsına vâki hali bi'l-iltimâs arz ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-namçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Bergoma nâhiyesine tâbî' yetmiş altı nefer re'âyâ on yedi zemîn ve iki çiftlik ile karye-i Gebran tamâm mâlikâne vakf-ı Ahmed Beğ bin Mehmed Beğ dîvanî tımar ve hâsılı tahtında resmve hinta ve resm-i şa'îr ve resm-i bostan ve resm-i tapu-yu zemîn ve nisf deştîbânî yekûn mâ'a gayruhu yedi bin iki yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i mezbûrenin yedi bin iki yüz akçe divânî yazusunda beş bin iki yüz akçesi ifrâz ve ma'a gayruhu biriktirülüb yedi bin yüz akçe yekûnundan iki bin yüz akçesi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi mezkûr Seyyid Hasan veled-i Mahmud'un bâkîsi müştereki kayıtlarında ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' kırk bir nefer re'âyâ ve dokuz zemîn ve bir hassa çiftlik ile karye-i Emircek ve mezra'a-ı Emircek mâlikânenin bir çaryeki vakf-ı imâret Mustafa veled-i Yörgüç Paşa sülûsanı divanî tımar ve hâsıl-ı divanî çiftlik hinta ve şa'îr ve deştîbânî ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhu üç bin beş yüz akçe yazu ile olduğu defter-i mufassala muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Emircek ve mezra'-ı Emircek üç rub' mâlikâne ve divanî yazusu olan üç bin beş yüz akçeden iki bin akçesi ifrâz ve ma'a gayruhu birikdirülüb yedi bin altı yüz akçe yekûnundan dört bin altı yüz akçesi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen sipahi-i merkûmun bâkîsi müştereki kayıtlarındadır ve karye-i mezbûreden bir çiftlik yer kadîmden Emir Gazi Sultan'ın zâviyesine vakf olub hîn-i tahririnde evlâdı hazır olmamak tahrîr-i vilayetde tımara kayd idüb hâlâ evlâdından tıardan gerü uslûbu sâbık üzere vakfa zabt olunub mukaddemâ verilen mülknâme-i hümâyûn ve emr-i şerîfe mûcibince girü kemakân zâviye-i mezbûr vakfi tarafından tasarruf olunmak üzere bin yirmi üç tarihinde bâhatt-ı tevkî tashîh olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağla defter-i hâkanî mûcebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z sene 1209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.19/ hüküm 1]

Amasya sancağı mütesellimine ve Argoma nâhiyesi nâ'ibine hüküm ki

Seyyid Ahmed veled-i Osman gelüb Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Musa nâm karye ve gayriden yirmi bin iki yüz seksen beş akçe ze'âmete berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub Argoma nâhiyesinde Selçuk karyesinin nısf mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Ahi Darbhâneci ve rub' mâlikâne vakf-ı câmi-i Yörgüç Paşa ber-mûceb-i defter-i evkâf ve rub'-ı âhar mâlikâne ve dîvanî tımar olunduğu defter-i hâkanîde mukayyed olmağla karye-i mezbûreden ber-mûceb-i defter-i hâkanî Darbhâneci zâviyesi vakfi ve Yörgüç Paşa câmi'-i şerîfi vakfi mutasarrıflarıyla zabt ve rub'-ı âhar mâlikâne mahsûlüyle dîvanî cânibine aid mahsûl ve rüsûmu kanun defter mûcebince ahz murâd eyledikde dahl icâb etmez iken Darbhâneci zâviyesi ve Yörgüç Paşa câmi'-i vakıfları mutasarrıfları zuhûr ve nısf mâlikânesi tarafına âid mahsûl Darbhâneci zâviyesi vakfi tarafından rub' mâlikâne tarafına âid mahsûlâtı Yörgüç Paşa câmi' vakfi tarafından zabta kanâ'at itmeyüb birbirleriyle yek dil olarak rub'-ı âhar mâlikâne mahsûlünde senin alâkan yokdur deyu hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale ve tegallüben ahz idüb gadr-ı küllî eylediklerin bildirüb Selçuk el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî mâlikâne mutasarrıfıyla mâlikâne tarafına âid mahsûl Ahi Darbhâneci zâviyesi vakfi tarafından ve rub' mâlikâne tarafına âid mahsûlü dahi Yörgüç Paşa câmi'-i şerîfi vakfi tarafından ve rub'-ı âharı mâlikâne mahsûlüyle dîvanî cânibine âid mahsûl ve rüsûm müstakillen zâim-i mûmâ-ileyhin ze'âmeti tarafından ahz ve kabz itdirilüb Darbhâneci ve Yörgüç Paşa câmi'-i şerîf vakıfları mutasarrıflarını rub' mâlikâne mahsûlüyle dîvanî cânibine âid mahsûl ve rüsûma dahl ve ta'arruz ettirülmeyüb men' ve def' le tegallüben aldıkları mahsûl ve rüsûm gerü istirdâd itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala müraca'ât oldukda Argoma nâhiyesine tâ'bi' neferât ve zemîn ile karye-i Selçuk nısf mâlikâne vakf-ı zâviye-i

Ahi Darbhaneci ve rûb' mâlikâne vakf-ı câmi'-i Yörgüç Paşa ber-mûceb-i defter-i evkâf ve rub'-ı âhar mâlikâne ve divanî tımar ve hâsılı tahtında resm ve caba ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayrihu üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde divanî deyu yazı-yu mezkûresiyle tahrîr ve müstakil ber-icmal ve icmâl-i mezbûr tamâmen merkûm Seyyid Ahmed veled-i Osman'ın kaydında olduğu mastûr ve mukayyed ve dîvân-ı hümâyûnumdan kanunu sû'âl oldukda defter-i hâkanîde mastûr Selçuk karyesinin nısf mâlikânesi Ahi Darbhâneci vakfı ve rub' mâlikâne mutasarrıflarıyla zâim-i mûmâ-ileyhin ze'âmeti tarafından zabt ve nısf mâlikâne tarafına âid mahsûl Ahi zâviyesi vakfı tarafından ve rûb' mâlikâne tarafına âid mahsûl dahi Yörgüç Paşa câmi'-i şerîfî vakfı tarafından ve rub'-ı âharı mâlikâne mahsûlüyle divanî cânibine âid mahsûl ve rüsûm dahi müstakillen zâ'im-i mûmâ-ileyhin ze'âmeti tarafından ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kanun olub Ahi Darbhâneci ve Yörgüç Paşa câmi'-i şerîfî vakıfları mutasarrıflarının rub'-ı âhar mâlikâne mahsûlüyle divanî cânibine âid mahsûl rüsûma müdâhaleleri hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanundur deyu tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z sene 1209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.19/ hüküm 2]

Koçkayası nâ'ibine hüküm

Zü'emâdan Sâdık serdâr-ı hassa zîde kadruhû gelüb Amasya sancağında Simre-i Lâdik nâhiyesinde Müsmirağaç nâm karye ve gayriden otuz bin sekiz yüz akçe bâ-berât-ı âlîşan ile mutasarrıf olduğu mülhakâtından Koçkayası nâhiyesinde tâ'bi' müşterekiyle altı yüz akçe yazar mezra'a der-karye-i Fîrenkalan yirmi müdlük yer olub karye-i mezbûr cema'ati tasarruflarıdır deyu mezra'ayı ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekiyle ze'âmeti tarafından zabt ve vâki' olan mahsûl ve rüsûmundan berâtı yazısına göre hissesine isâbet edeni kanun ve defter mûcibince ahz ve kabz murâd eyledikde âhardan dahl olunmak îcâb etmez iken karye-i Fîrenkalan el-mezbûre ve gayriden iki bin akçe gedik tımarıyla Koçkayası kal'ası

kethüdâlığına mutasarrıf Osman veled-i Ahmed karye-i merkûmeyi müşterekiyle gedik tımarı tarafından zabta kanâ'at itmeyüb mezra'a-ı merkûmede senin hisse ve alâkan yokdur deyü inkâr birle benim tımarım mülhakâtındandır hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve tegallüben zabt ve mahsûl ve rüsûmunu ahz ve kabz idüb gadr-ı küllî eylediğın inhâ ve altı yüz akçe yazar mezra'a-ı der-karye-i Fîrenkalan yirmi müdlük yerdir deyu mukayyed mezra'a sabıkû'l-beyân ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekiyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl rüsûmunda berâtı yazusuna göre hissesine isâbet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz itdirilüb kethüdâ-yı merkûma hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn ol vecihle fuzûlî müdâhale ve zabtına ve mahsûl ve rüsûmunun ahz ve kabzına mûmânî'at ve te'addi itdirilmeyüb zâhir olan müdâhale ve ta'arruz ve bu ana dek men' ve def' olunarak fuzûlî ve tegallüben aldığı mahsûlat ve rüsûmât tamamen tahsîl ve istirdâd olunmak bâbında hükm-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Koçkayası nâhiyesine tâ'bi' mezra'a-ı der-karye-i Fîrenkalan zikr olunan mezra'a yirmi müdlük yer olub karye-i mezbûr cema'ati tasarruflarında hâsıl altı yüz akçe yazı ile defter-i mufassala muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Gedegra nâhiyesine tâ'bi' Çiftlik karyesiyle birikdirülüb yekûn ma'a gayrihu üç bin altı yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı yüz akçesi Sadık serdar-ı hassa bâkîsi müştereki kaydında ve yine nâhiye-i merkûme tâ'bi' neferât ve zemîn ile Fîrenkalan iki başdan tımar ve tahtında neferât ile karye-i Hayerben hâricden tasarruf iderler hâsıl iki başdan tahtında nim ve bennak ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayrihu on bin dokuz yüz akçe yazı ile ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma'a gayrihu birikdirilüb on üç bin altı yüz akçe yekûnundan iki bin akçesi ifrâz ve Koçkayası kethüdâlığına mahsûs bir gedik icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen Osman veled-i Ahmed'in kaydında olub bu takdirce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî altı yüz akçe yazı ile mukayyed ve karye-i Fîrenkalan el-mezbûrenin hâsılâtı Sadık serdar-ı hassa ile müştereki

tarafından on bin dokuz yüz akçe yazı ile mukayyed karye-i Fîrenkalan ve karye-i Hayrebarı el-mezbûrelerin hâsılat ve rüsûmatı dahi Osman veled-i Ahmed ile müştereki tarafından ahz olunması iktizâ eylediğin bi'l-fi'il defter emîni olan Mustafa Râsim dâme mecduhû arz itmeğin arzı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâi'li Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.20/ hüküm 1]

Sivas ve Yıldız kâdılarına hüküm ki

Taht-ı ali baht-ı Osmanî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûn vâki' olub umûmen tecdîd-i ahkâm fermânım olmağın Malatya'da e'izze-i ikrâmdan Seyyid Şeyh İbrahim ve Seyyid Şeyh Ali evlâdından Seyyid İbrahim ve Seyyid Mustafa ve Seyyid Ali ve Seyyid Bali ve Seyyid Halid ve Seyyid İbrahim zîde şerefühüm gelüb bunlar sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub isbât-ı neseb eylediklerine İstanbul nakîbasından yedlerinde ma'mûlün-bih hüccet ve temessükleri olub Sivas kazâsına tâ'bi' Sinekli ve Yıldızeli kazâsına tâ'bi'Eski nâm karyeler topraklarında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarına hâne-i avârizâ bağılu tekâlîf alunmak îcâb ider kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri olmayub zikr olunan karyeler zâbitları avâriz ve hazariye ve sâ'ir evâmîr-i şerîfe ile vâride olan tekâlîfden siz dahi bizimle ma'an hisse-i tekâlîf ver deyu fuzûlî müdâhale ve karye zâbiti tarafından rüsûm-ı ra'ıyyet ve ehl-i örf tâifesi tarafından dahi bilâ-emr-i hümâyûn tekâlîf-i şakka mütâlebesiyle te'addî olunmalarıyla hilâf-ı kânûn ve tekâlîf mutâlebesiyle kendülere te'addî itdirilmemek bâbında emr-i şerîf ricâ ve divan-ı hümâyûnumdan kânunu sû'âl olundukda bunlar sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub isbât-ı neseb eylediklerine İstanbul nakîbasından ma'mûlün-bih hüccet ve temessükleri vâride ve karye-i merkûme topraklarında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâne-i avârizâ bağılu tekâlîf alınmak îcâb ider kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri yoğ ise ahâli-i karye topraklarından emr-i şerîf ile vâride olan tekâlîfe siz dahi bizimle ma'an hisse ver deyu hisse taleb ve ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından dahi bilâ-emr-i âlî tekâlîf-i şakka mütâlebesiyle te'addileri mugâyir-i

kânûndur deyu tahrîr olunmağla kânûn üzere amel olunmak için bin yüz doksan dokuz senesi evâsıt-ı Şevvalinde merhûm ve mağfûrun leh ammim Sultan Abdülhamid Hân tâbe serâhû zamanında emr-i şerîf verildiğın bildirüb tecdîdi ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.20/ hüküm 2]

Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından Amasya mütesellimi [boş] dâme mecduhûya ve Amasya kâdısına hüküm

Abdülganî Efendi dimekle ma'rûf kimesne gelüb yine kazâ-ı mezbûr sâkinelerinden Ya'kub Paşa vakfı mütevelliyesi Fatıma nâm hatunun zimmetinde bin iki yüz senesinden bir-vechle karz-ı şer'î den bâ-temessük yüz otuz kuruş olacak hakkı olub defa'at taleb eyledikte bi-vech-i şer'î edada te'allül ve muhâlefet ve iptal-i hak ve gadr dâ'iyyesinde olunduğın bildirüb mahallinde şer'le görölüb mezbûr zimmetinde olan ol mikdar kuruş hakkı alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır

Fî Evâ'ili Z sene 1209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.20/ hüküm 3]

Sivas valisine ve Sivas kâdısına hüküm

Sadât-ı kirâmdan Seyyid Hasan ve Seyyid Ahmed ve Seyyid Ali zîde şerefehum gelüb Sivas nâhiyesine tâbi Üzmüş nâm karyenin divanî ve mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Üzmüş ve yine Sivas nâhiyesine tâbi Ribal karyesinin Üzmüş ve Sagu deyu mukayyed ve mûmâ-ileyhuma Üzmüş zâviyesi vakfının ale'l-iştirâk bâ-berât mütevellîleri olmağla sâbıkü'l-zikr Üzmüş karyesiyle Hisarcık, Kömürcü Ali ve Eyrek deyu mukayyed mezra'ları ber-mûceb-i defter-i hâkanî müstakillen ve Ribal karyesini dahi Medine-i Münevvere vakfı mütevellîsi Seyyid Hasan mülkü mutasarrıfıyla zabt ve Üzmüş karyesiyle Hisarcık ve Kömürcü Ali ve Eyrek deyu mukayyed mezra'aların bi'l-cümle vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı Ribal karyesinin nısf mâlikânesiyle tamam divanîsi taraflarına âid mahsûl ve rûsûmu kânun defter

mûcibince ahz ve kabz murâd eylediklerinde herkes dahl icâb etmez iken Süleyman mescidî mütevellileri karye-i İlkara ma'a Körlük deyu mukayyed karyeyi divanî mutasarrıfıyla zabta kana'at itmeyüb Üzmüş zâviyesi vakfî olan mârû'l-beyân kurâ ve mezra'a dahi müdâhale ve gadr eylediklerin bildirüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufâssala mürâca'at olundukda Sivas nâhiyesine tâ'bi' evkâf-ı Üzmüş der kazâ-ı Sivas deyu yazıldığı mahallin tahtında karye-i Üzmüş divanî ve mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre iki başdan vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkanî hâsıl yüz seksen ve mezra'-ı Bozdivanı tâ'bi'-i karye-i mezbûre divanî vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkanî hâsıl altı yüz akçe ve tahtında be-cihet-i müştemil fi yevm üç hâliyâ der-dest-i Sâlih ve Ali Dede ber-mûceb-i iştirâk bâ-berât zâviye-i mezbûre havâs ve avâmın ve avamdan vâkî' olub evkâf-ı mezbûr defter-i hâkanîde zâviye-i mezkûre vakfî için mukayyed olub kadîmden minvâl-i meşrûh üzere tasarruf oluna gelmişken yevm üç akçe meşîhatde hâsıl zâviye-i mezbûrede şeyh olanlar âyende ve revendeye sarf itmek için kayd olundu deyu defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' karye-i Üzmüş divanî tımar karye-i mezbûrede mütemekkin olan maktû'ü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem hükm-i şerîfe mütemekkin olan kulları Yakub hâliyâ divanî mâlikâne vakf-ı zâviye-i Üzmüş ber-vech-i vakfiye ve'l-icab tahtında neferât ve zaviye-i dârân noksan mezbûr karye ziyâde mümerr-i naîs ve mu'ber hass neâm olmağın avâriz-ı divanî ve tekâlîf-i örfiyeden emîn ve müsellemler olmalarına yedlerinde olan hükm-i şerîfin mefhumu defter-i cedîde kayd olunduğu hâsıl ma'a niyâbet tahtında asiyab-ı Şeyh Hasan Beşe bab bir fi sene resm iki başdan doksan akçe ve asiyab bâb bir fi sene resm iki başdan doksan akçe yekûn ma'a gayrihu dört bin akçe yazı ile ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' karye-i Eski tâ'bi' karye-i mezbûre vakf-ı Bayram divanî tımar ve mâlikâne sekiz sehinden bir sehm vakf-ı Medîne-i Münevvere ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyeye ve hisse-i mâlikâne divanî zâviye-i Üzmüş el-mezbûre tahtında neferen otuz sekiz mezbûr karye halkı

avârız-ı divanîye ve tekâlif-i örfiyeden emînler yine yedlerinde olan emr-i şerîf fuzûlî defter-i cedîde kayd olundu hâsıl ma‘a niyâbet tahtında nim ve hınta ve şa‘ir ve resm-i küvvare ve bâd-ı hevâ ve arûsiye ve asiyab-ı İbrahim ve Gökçe şehr altı resm-i divanî yirmi iki tahtında mâlikâne yirmi iki bucuk yekûn ma‘a gayrihu dört bin akçe ve yine nâhiye-i mezbûre tâ‘bi‘ mezra‘-ı Hisarcık karye-i Üzmüş cema‘ati ekerler mezkûr mezra‘ı Hisarcık nâmıyla Üzmüş nâm karye ve sülüs divânisi vakf cânibinden tasarruf olunur geldiğinden Sivas kazâsından vârid olan sûret-i sicilleriyle arzların mefhûmu kayd olunub vakf-ı zâviye-i Üzmüş kayd olundu hâsıl beş yüz akçe ve yine nâhiye-i mezbûre tâ‘bi‘ beş müdlük yerdir karye-i Üzmüş halkı ekerler deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve yine nâhiye-i mezbûra tâ‘bi‘ evkâf-ı mescid-i Süleyman ... der-Sivas deyu yazıldığı mahallin tahtında Subaşı emlâki dimekle ma‘rûf emlâk-ı Saruhacı ve Kozluağacı ve Kınalu ve Kademi ve Beğlik ve Reis ve Kızılviran ve Bergü ve İncir ve Körül ve Balcık ve Bennâk-ı Pir Hüseyin nâm-ı diğerkocacı ve Karaman ve Bağağıl ve Karuş der Sivas ve Omca Ali Mihmad nâm karye ve mezzalar hisse-i Süleyman vakf-ı mescid-i mezbûr emlâk-ı mezkûr ve defterde mülk-i Süleyman ve Hacı ve...ve Hacı Keman deyu mukayyed olub lakin hisse-i eytâm hükmi kemân vakf olub hâliya ber mucib-i vakfiye tasarruf olunur ve hisse-i Süleyman dahi mescid-i mezbûre vakfına olub defter-i hâkanîde meşkûre olmağın kâdiasker Cafer Çelebi muhızır mâl defterdârı makbuzu ile vakfiyeti sâbit olub hüccet-i şer‘iyye virilmiş iken defter-i hâkanîde mülkiyet üzere mukayyed olmağla arâziye-i Müslüman mülkünden deyu imâm ve mü‘ezzine virdiğimiz şer‘andır deyu cevâb virdiklerinde a‘yân-ı vilâyetden haber sorulub Mehmed Ağa ibn-i Ömer ve Seyyid Hacı Şerîfe bin Hüseyin ve Hüseyin Ağa ibn-i Mahmud ve Abdurrahman el-kassâmü’l-askerî haber virüb zikr olunan hisse-i mescid-i mezkûre vakfi olub ilâ hazîhi’l-an vakfiyet üzere tasarruf olunub ve Mahmud bin Kemal ve Mehmed Ağa bin Ömer lakin vakıfdan görülmüşdür dedükleri bağından vakf asıl mülkü olub ve hîn-i tahrîrde vakıfdan ibrâz idüb mülkiyet üzere mukayyed olub ve ba‘zı kimesneler husûmet

eyledikde vakıfdır deyu dâva eyleyüb hâliyâ defterde mukayyed olmağla vakfdan ve hüccet-i şer'iyeye ibrâz eyleyüb ve suret-i defter ibrâz eylediğın mukarrer ve muhakkak olmağın bermûceb-i ihbârından kayd olundu hâliyâ mescid-i mezbûr zaviye olub tecdîde muhtaçdır hums mahsûl rekabe içün ve hums tevliyet içün ve hums imâm içün ve hums mü'ezzin içün olduğı vakfiyesinde mastûr olduğı ayândan ba'zı kimesneler haber virdikleri rekabeye ikdam olundukda hisselerin imâm ve mü'ezzine taksîm ideler deyu defter-i evkâfdan muharrir kalemiyle tahrîr olunmuşken nefis-i Sivas'da nalbandan sûkda vâki' mescid-i Süleyman evkâfinın evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellîsi olan Mehmed ordu-yı hümâyûnuna gelüb defterhânedede olan şart olduğundan tasrih olunmayub hissesi evlâdlar beyinlerinde taksîm olunmak üzere hüccet verilüb zikr olunan karyelerin mâlikâneleri yüz doksan dokuz tarihinde bâ-hatt-ı tevkî mezkûr câmiye taksîm olunduğı ve yine nâhiye-i mezbûra tâ'bi' otuz yedi nefer re'âyâ ve üç zemîn ile karye-i mezbûre ma'a Kuşluk mâlikâne tamam mülk-i Süleyman ve hasıl ettikleri hisse divanî tahtında bennâk hinta ve şa'ir ve resm-i bostan ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayrihu iki bin altı yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğı derkenârda mastûr ve bu takrirce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî karye-i Üzmüş el-mezbûrun divanî ve mâlikânesi tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılât ile rüsûmâtı ve karye-i Eski el-mezbûrun mâlikânesi tarafına ta'yîn kılınan hâsılâtının nısfı ve divanî tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılât ile rüsûmâtı ve mezra'a-ı Hisarcık ve mezra'a-ı Kömürçi Ali ve mezra'ı Sungul Viranı el-mezbûrların hâsılâtı kadîmesi üzere Üzmüş zâviyesi evkâfı tarafından ve salifü'l-zikr karye-i Eski malikânesi tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılâtın sekiz sehinden bir sehmi verese tarafından ve üç sehmi dahi mülk mutasarrıfları tarafından ve mescid-i Süleyman deyu Sivas nalbandan vakfına ta'yîn ve tahsîs kılınan bâlâda mastûr emlâk ve kurâların hâsılâtları dahi kadîmesi üzere evkâf-ı mezbûre mutasarrıfları tarafından ve karye-i İlkara ma'a Körlük el-mezbûrun mâlikâne tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılâtını mülk-i Süleyman ve umûrları tarafından ve divanî tarafına ta'yîn ve tahsîs

kılınan hâsılât ile rûsûmâtını dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz olunması iktizâ eyledikde bi'l-fi'il defter emîni olan Mustafa Râsim dâme mecduhû arz itmeğın arz mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili N Sene 1209

(Mart sonları Nisan başları 1795)

[s.21/ hüküm 1]

Merzifon kâdısına hüküm

Merzifon kazâsı mahallâtından Aşut mahallesi sükkânından ulemâ ve mu'allim-ı sıbyandan Baykuş Ömer Efendi dimekle ma'rûf kimesne gelüb bunun Merzifon kasabası toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarrufunda avâriz hânesine bağlı tekâlif alınmak îcâb ider kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri olmayub tekâlif mütâlebesiyle te'addî ve rencîde olunmak îcâb ve iktizâ etmez iken kasaba-i mezbûre ahâlisi taraflarından emr-i şerîf vâride olan tekâlifden sen dahi bizimle ma'an hisse ver deyu hisse talebi ve ehl-i örf tâifesi taraflarından dahi bilâ emr-i şerîf tekâlif-i şâkka mütâlebesiyle hilâf-ı kânûn te'addî ve rencîdeden hâlî olmadıkların bildirüb mezkûrların ol vecihle vâki' olan müdâhale ve te'addîleri men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve divân-ı hümâyûnum kaleminden kânunu sû'âl olundukda mezkûr Ömer'in Merzifon kazâsı toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarrufunda avâriz hânesine bağlı tekâlif alınmak îcâb ider kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri yoğ ise kazâ-ı mezbûre ahâlisi taraflarından emr-i şerîf ile varide olan tekâlif den hisse talebi ve ehl-i örf tâifesi taraflarından dahi bilâ emr-i şerîf tekâlif-i şâkka mütâlebesiyle te'addîleri hilâf-ı kânûndır deyu tahrîr olunmağla kânun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.22/ hüküm 1]

Divriği Kâdısına Hüküm

Hasan nâm kimesne gelüb kazâ-ı mezbûra tâ'bi' Vatatran nâm karye sâkinlerinden Bektaş oğlu İbrahim ve Oruç oğlu Hacı Abdullah dimekle arîf kimesne karye-i merkûme

toprağında vâki' yerlerinden ve kadîmî otu biçülür çayırdan hakk-ı tasarrufların rızâlarıyla ve sâhib-i arz ma'rifetiyle semen-i ma'lûme mukâbelesinde merkûma ferâğ ve tefvîz ve yedine virilen temessük mûcibince ol yerleri beher sene zabt ve zira'at ve ol çayırın dahi beher sene otun biçüb öşr ve resmin sâhib-i arza edâ idüb bir dürlü dahl îcâb etmez iken mezkûrlar biz ol yerleri sana ferâğımızda nâdim olduk deyu fuzûlî müdâhale ve te'addîden hâlî olmadıkların ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb merkûmların ol vecihle vâki' müdâhale ve te'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve divân-ı hümâyûnumdan kânûnu lede's-su'âl arâzi tasarruf idenlerden merkûmân tasarruflarında olan yerlerinden ve kadîmî otu biçülür çayırdan hakk-ı tasarrufların rızâları ve sâhib-i arz ma'rifetiyle semen-i ma'lûme mukâbelesinde ferâğ ve tefvîz ve merkûm dahi yedine virilen temessük mûcibince ol yerleri beher sene zabt ve zira'at ve ol çayırın dahi beher sene otun biçüb öşr ve resmin sâhibü'l-arza edâ ider iken mezkûrlar biz ol yerleri sana ferâğımıza nâdim olduk deyu fuzûlî müdâhale eyledikleri vâki' ise men' ve def' ve yedinde olan temessük mûcibince merkûma zabt itdirilmek muvâfık-ı kanundur deyu tahrîr olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâ'ili Z Sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.22/ hüküm 2]

Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan Canik Muhâssılına ve Bafra Kâdısına Hüküm

Mahmud nâm kimesne gelüb bu kendü hâlinde ırzına mukâyed iken Bafra sükkânından Genç Ağa dimekle ma'rûf kimesne bin iki yüz senesinde Hâfız Ağa dimekle arîf kimesne benim üzerime geldikde sen karındaşını anın 193aiyetinde benim üzerime gönderdün deyu bunun menziline basub gerek karındaşının ve gerek bunun on altı kise akçelik emvâli ve eşyâlarını ahz itdikden sonra karındaşını dahi bi-gayr-ı hakk katl ve gadr-ı küllî eylediğın inhâ ve bu bâbda inâyet-i istid'â eylediği ecilden sen ki Canik muhâssılı mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle mahallinde şer'le görülmek ve şer'an lâzım gelen hâkkı sâhibine aliverilmek ve

madde-i katl dahi şer'an sübût olur ise gadr ve himâye olunmayarak der aliyeme i'lâm olunmak fermânım olmağın imdi sen ki muhâssıl-ı mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle madde-i mezkûru mahallinde şer'le rü'yet ve ba'des-sübut hilâf-ı şer'-i şerîf gasben ahz eylediği ol mikdar emvâl ve eşyâsın alıvirdikden sonra madde-i katl dahi şer'an sâbit olur ise tarafeyni gadr ve himâyeden arî vecihle sıhhati üzere der-alıyeme i'lâm eyleyüb hilâfindan ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında

Fî Evâ'ili Z Sene [120]9

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.22/ hüküm 3]

Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûnum'dan sâbıkan Dîvân-ı Hümâyûnda çavuşbaşı olub Canik muhassılı olan Ahmed dâme mecduhûya ve Arım Kâdısına Hüküm

Sivas sancağında Sonisa nâhiyesinde zâviye-i Hızır İlyas hâliyâ der-tasarruf-ı Mehmed veled-i Şeyh Musluhiddin bâ-berât deyu yazıldığı mahalde hâsıl bin altı yüz elli iki ve tahtında an karye-i Yağıbasan tâ'bi' Canik-i Göl malikâne yüz elli akçe yazu ve mevâd-ı sâire ile ve Canik sancağında Arım nâhiyesinde neferât ve zemîn ile karye-i Yağıbasan mâlikâne vakf-ı zâviye-i Hızır İlyas divanî tımar ve hâsılı tahtında hınta ve şa'ir ve alef yekûn ma'a gayrihu dokuz yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olunduğu defter-i hâkanîde mastûr ve Sonisa'da Hızır İlyas ve Şerefüddin zâviyesinin vazîfe-i mu'ayyene ile üç rub' hisse zâviyedârlığı Seyyid Şeyh Ömer Efendi ibn-i Ali'nin ve vazîfe-i mu'ayyene ile rub' hissesi dahi Şeyh Ömer ve eş-Şeyh Osman'ın bâ-işaret-i şeyhü'l-islâmî üzerlerinde olduğu Anadolu muhâsebesinden ihrâc olunmağla şimdi merkûm Seyyid Şeyh Ömer zîde kadrühûnun südde-i sa'âdetime takdim eylediği arz-ı hâlinde karye-i Yağıbasan el-mezbûreyi divânî mutasarrıfı ve şerîkleri mezbûrân ile Hızır İlyas zâviyesi vakfı tarafıdan bermûceb-i defter-i hakânî zapt ve vâki' olan mahsûlünden mâlikâne tarafına âid mahsûlü kânun ve defter mücibince ahz ve kabz murâd eyledikde dahl îcâb itmez iken şerîkleri mezbûrdan Şeyh Ömer ve Şeyh Osman derebeğliklerine istinâden maliye berâtında Yağıbasan yazmıyor

bizim yedimizde Yağbasan için müstakil berâtımız var deyu askerîden aldıkları berâtıyla hilâf-ı defter-i hakânî fuzûlî müdâhaleden hâlî olmayub zulüm-i sarîh eylediklerin inhâ karye-i mezbûre divanî mutasarrıfı ve müşterekleri ve mezbûran ile zâviye-i mezbûre vakfi tarafından zabt ve mâlikâne tarafına âid mahsûl iştirâken ahz ve kabz ittirmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve hazîne-i âmiremde mahfûz Anadolu muhâsese defterlerine nazar olundukda zâviye-i mezbûrede vazîfe-i mu'ayyene ile üç rub' hisse zâviyedârlığı merkûm Seyyid Şeyh Ömer Efendi ibn-i Ali'nin ve vazîfe-i mu'ayyene ile rub' hissesi merkûmân Şeyh Ömer ve Şeyh Osman'ın başka başka bâ-berât-ı şerîfemle üzerlerinde olduğu mukâyyed husûs-ı mezbûr karye-i vakf mâlikânesi nîza olmağla bu suretde defter-i hâkanî ve mâliye berâtı mûciblerince amel olunmak için emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'il re'isü'l-küttâbım olan Ebû Bekir Râtib dâme mecduhû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâili Z Sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.22/ hüküm 4]

Canik Sancağında vâki' Ökse Kâdısına Hüküm

Samsun kazâsı sâkinlerinden Ali nâm kimesne gelüb Ökse kazâsı sâkinlerinden Kara Mustafa nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz senesinden beru beş bin kuruşdan mütecâviz alacak hakkı olub taleb eyledikde bî-vech-i şer'î virmekde te'allül ve muhâlefet ve gadr sevdasında olduğun bildirüb şer'le görülüb mezbûrun zimmetinde olan hakkı tamamen tahsîl ve bî-kusûr alıverilüb bi-vechi şer'î te'allül ve muhâlefet ittirmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâsıtı Z sene 1209

(Temmuz ortaları 1795)

[s.23/ hüküm 1]

Eğin Kâdısına hüküm ki

Eğin kâsabası mütemekkinlerinden Ogos nâm zımmî gelüb bunun Eğin kasabası toprağında vâki' beher sene zabt ve zira'at ve öşr ve resmin sâhib-i arza edâ idegeldiği ma'lûmü'l-hudûd yerlerine âharın alâkası yoğiken yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden ecânibden Emîr Osman nâm kimesne bin iki yüz senesinde ol yerleri fuzûlî zabt ve gadr eylediğin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-islam'dan fetvâ-yı şerîfe verildiğin bildirüb kanun üzere görölüb ol yerleri kendüye alıvirilüb ber-karar-ı sâbık zabt ve zirâ'at etdirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Z sene [1]209

(Temmuz ortaları 1795)

[s.23/ hüküm 2]

Sivas Sancağı Alaybeğisi [boş] zîde kadruhûya hüküm

Sivas sancağında ve nâhiyesinde Durarit nâm karye ve gayriden on iki bin iki yüz üç akçe tımar babası Mustafa veled-i Ali'nin fevtinden ve hilâf-ı inhâ tevcîh olunan Hasan teberdâr-ı hassanın ref'inden mîralay İsmail arzıyla sulbî oğlu Es-Seyyid Hüseyin'e bin iki yüz senesi Cemâziye'l-evvelinin altıncı gününde tevcîh ve berât ile üzerinde iken berâtın virüb rızâsıyla kasr-ı yedinden yine karye-i merkûme ve gayriden ol mikdar akçe tımara mutasarrıf müştereki ve karındaşı Es-Seyyid Hasan veled-i Mustafa'ya mîralay Mehmed arzıyla ber-vech-i ilhâk bin iki yüz bir senesi Şabanının yedinci gününde tevcîh ve hala berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu defter-i hâkanîde mukayyed olub ancak bu def'a mezkûr Seyyid Hüseyin veled-i Mustafa'nın südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde sâbıkü'l-zikr tımar sene-i mezbûrede karındaşı mezkûr Seyyid Hasan'a tevcîhi vaktinde mezkûr Seyyid Hüseyin beş yaşında olub ve ol esnâda dahi Sivas eyâleti bâ-emr-i âlî Bolos cânibine me'mûr olduklarında mezkûr Seyyid Hüseyin rükûb ve nüzûle ademü'l-iktidâr olduğundan karındaşı mezkûr Seyyid Hasan tımar-ı mezkûru hilâf-ı inhâ tuvana olarak ber-vech-i ilhâk sene-i mezbûrede kendi üzerine tevcîh ve berât itdirüb şimdi mezkûr Seyyid Hüseyin erüşüb tuvana

ve el-yevm on üç yaşına bâliğ olduğunu ve tımar-ı mezbûrdan hissesini karındaşı mezkûr Seyyid Hasan'ın ref'inden kemâkân kendüye tevcîh ve ibka vâkîf olunmasını inhâ ve istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûna mürâca'at olundukda tımar-ı mezkûr müştereki ve karındaşı mezkûr es-Seyyid Hasan veled-i Mustafa'ya mîralay-ı mezkûr Mehmed arzıyla ber-vech-i ilhâk sene-i mezbûre Şabanının yedinci gününde tevcîh ve hala berât-ı şerîfimle üzerinde bulunduğu mastûr ve mukayyed ve husûs-ı mezbûr hâlâ eyâletlü nâzır-ı olan mîr El-Hac Mehmed Hakkı dâme mecduhûdan isti'lâm olundukda mezkûr Hüseyin babası vefâtında sabî olduğundan tuvana olarak arz ve tevcîh ve ba'dehû kasr-ı yedinden olarak hissesi karındaşının hissesine ilhâken arz ve tevcîh olunması hilâf-ı inhâya mebnî idüğinden bahisle hissesinin ibkâsını istid'â idüb hakikat-i hâlî lede's-sû'âl babası vefâtında mezkûr Seyyid Hüseyin beş yaşında olub el-yevm on üç yaşına bâliğ ve da'vâsına nefsi idâre mutâbık olduğunu sancaklusu ihbâr ve şehâdet eylediklerin sen ki hâlâ livâ-i mezbûr alaybeğisi mûmâ-ileyhsin hâhiş-i arz-ı hâle eğerçi memhûren i'lâm eylemişsin ancak sancaklunun mühürleri mutâbık mahzarları olmadığından tevcîh-i şürût-ı kânuna tatbîk olunâmayub tekrar sıhhati üzere sen arz ve sancaklusu mühürleri mutâbık mahzarlarıyla hakikat-i hâlî ifâde itmeleri için sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu nâzır-ı mûmâ-ileyh i'lâm itmeğın i'lâmı mûcibince amel olunmak fermân olmağın imdi sen ki alaybeği-i mûmâ-ileyhsin keyfiyet ma'lûmun oldukda husûs-ı mezbûru kendün ârî ve berî olarak sıhhat ve hakikati üzere tekrar der-Aliyyeme arz ve sancaklusu mühürleri mutâbık mahzarlarıyla ifâde ve inhâya müsâra'at ve hilâf-ı emr ve rızâ aslın hakikati tahrîrden vâhidihümâyâ 197aiye mûcib olur hâlet ve hareket vukû'undan ittika ve müba'adet eylemek bâbında

Fî Evâsıtı Z sene [1]209

(Temmuz ortaları 1795)

[s.23/ hüküm 3]

Çorum kâdısına hüküm

Vakıf karyelerinden kazâ-ı mezbûre tâ'bi' Seydi karyesi sâkinlerinden Seyyid Ömer zîde şerefihû gelüb bunun karye-i merkûmede vâki' kadîmden koruya geldikleri resimli mahsûs ve müstakil korusunda âharın alâkası olmayub müdâhale ve ta'arruz olunmak îcâb itmez iken kazâ-ı mezbûre tâ'bi' Seydi karyesi ahâlileri hilâf-ı kânûn ol korudan teğallüben odun katl ve kömür harik idüb bu dahi men'i murâd eyledikde ittikâ etmeyüb gadr ve te'addî eylediklerin ve ol bâbda da'vâsına muvâffik şeyhü'l-islamdan fetvâ-yı şerîfe virildiğün bildirüb hilâf-ı kânûn mezbûrların ol vecihle olan zulüm ve te'addîleri ma'rifet-i şer'le men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Z Sene 1209

(Temmuz ortaları 1795)

[s.23/ hüküm 4]

Keban kâdısına hüküm

Seyyid Hasan ve Seyyid Hüseyin nâm kimesneler gelüb bunların ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf oldukları kazâ-ı mezbûre tâ'bi' Karahisar karyesi re'âyâları topraklarında zira'ate sâlih hâsıl ve birbirlerine ... zira'at etmeyüb varub âharın karyesi toprağında zira'at idüb ve âharın karyesi toprağında zira'atleri ile hâsıl eyledikleri terekelerine zira'at eyledikleri ... getirüb bunların karyeleri toprağını harab idüb ... kesr ve noksan ... bâ'is ve badî olduğun bildirüb kanun üzere amel olunub mezburların ol vecihle emr-i şerîf ricâ eylediği ecilden kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı Z sene [1]209

(Temmuz ortaları 1795)

[s.24/ hüküm 1]

Akdağ ve Argoma nâhiyeleri nâ'iblerine hüküm

Erbâb-ı tımardan Ahmed veled-i Ahmed nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında Yavaş nâhiyesinde Eylük nâm karye ve gayriden dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz akçe berât-ı

şerîfîmle mutasarrıf olduğu tımarı karyelerinden müşterekiyle kaydına dâhil sâbıkü'z-zıkr Akdağ nâhiyesine tâ'bi' karye-i Sofu ve Argoma nâhiyesine tâ'bi' karye-i Osmancık ve karye-i Güdalaş nâm karyeleri ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekiyle zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtından berâtu yazusına göre hissesine isâbet edeni kânun ve defter mûcibince ahz ve kabz murâd eyledikde hissesine isâbet iden mahsûl ve rûsûmuna dahl ve ta'arruz ve malikâneye tecâvüz olunmak îcâb etmez iken kurâ-ı merkûmede müşterekleri olan karye-i Eylük el-mezbûre ve gayriden on sekiz bin akçe tımara mutasarrıf Ömer veled-i tekâüd Ömer Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' Musalu nâm karye ve gayriden yirmi bir bin dokuz yüz iki akçe ze'âmete mutasarrıf Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Mehmed veled-i Ahmed Çavuş ve yine karye-i Musalu el-mezbûre ve gayriden ol mikdâr akçe ze'âmete mutasarrıf İbrahim veled-i Ahmed Çavuş ve yine nâhiye-i Geldigelen el-mezbûreye tâ'bi' karye-i Yağmur ve gayriden on bin altı yüz elli akçe tımara mutasarrıf Mehmed ve yine karye-i Yağmur el-mezbûre ve gayriden ol mikdar akçe tımara mutasarrıf Ali veled-i Mustafa ve Argoma nâhiyesine tâ'bi' Yalnızagaç nâm karye ve gayriden otuz bin dokuz yüz altmış yedi akçe ze'âmete mutasarrıf Enderûn-ı Hümâyûn gedüklülerinden Mustafa teberdar-ı saray-ı atık ve yine nâhiye-i Geldigelen el-mezbûreye tâ'bi' Kervansaray nâm karye ve gayriden dokuz bin yüz akçe tımara mutasarrıf Ahmed veled-i Mehmed ve yine nâhiye-i Argoma el-mezbûreye tâ'bi' Akviran nâm karye ve gayriden sekiz bin dokuz yüz kırk akçe tımara mutasarrıf Osman veled-i İbrahim nâm çavuş ve gediklü ve za'im ve sipâhîleri berâtları yazusına göre hisselerine düşeni ahz ve kabza adem-i kanâ'at ve ziyâdeye tecâvüz ile bunların berâtı yazusına göre hisselerine isâbet iden mahsûl ve rûsûmu dahi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve ahz ve kabzına mûmâni'at ve tegallüben ahz ve kabz ve gadr-ı küllî eyledikerin inhâ ve kur'a-yı merkûme ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekleri merkûmûn ile kendüye zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmatdan ber-mûceb-i taksîm herkese yedlerinde olan berâtları yazularına göre hissesine isâbet iden mahsûl ve rûsûm kânûn

ve defter mûcibince ahz ve kabz itdirilüb müşterekleri mezkûrları hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i taksîm ziyâde tecâvüz ile ber-mûceb-i taksîm berâtı yazusına göre hissesine isâbet iden mahsûl ve rûsûmu bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve divanî ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Akdağ nâhiyesine tâ'bi' divanî üç bin akçe yazu karye-i Sofu ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin beş yüz akçesi sâhibü'l-arzları Ahmed veled-i Ahmed'in ve ol mikdarı Ömer veled-i Ömer'in kaydında ve Argoma nâhiyesine tâ'bi'on bin akçe yazar karye-i Kayacık iki bin iki yüz akçesi ifrâz ve yine nâhiye-i mezbûreye tâ'bi' beş bin akçe yazar karye-i Güderos iki bin beş yüz akçesi ifrâz ve biriktirilüb yekûn ma'a gayrihu altı bin yedi yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun dört bin akçesi merkûm Ahmed veled-i Ahmed'in ve bin üç yüz elli akçesi Dergâh-ı âlî çavuşlarından Mehmed veled-i Ahmed çavuşun ve ol mikdarı İbrahim veled-i İbrahim Çavuş'un kaydında ve on bin akçe yazusu olan karye-i Kayacık el-mezbûr yedi bin sekiz yüz akçesi ifrâz ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Yalnızagaç nâm karye ile biriktirilüb yekûn ma'a gayrihu yirmi beş bin akçe dahi ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin beş yüz akçesi Mehmed'in ol-mikdarı Ali veled-i Mustafa'nın ve yirmi bin akçesi Enderûn-ı hümâyûn gediklülerinden Mustafa teberdâr-ı saray-ı atik kaydında ve sâbıkü'z-zikr beş bin akçe yazusu olan Göderus'un iki bin beş yüz akçesi dahi ifrâz ve ma'a gayrihâ ile biriktirilüb yekûn ma'a gayrihu beş bin beş yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Ahmed veled-i Mehmed'in iki bin beş yüz akçesi Osman veled-i İbrahim'in kaydlarında olduğu mastûr bu takrirce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî ve ber-mûceb-i taksîm sâlifü'l-beyân karye-i Sofu'nin bin beş yüz akçesi sâhib-i arzları Ahmed veled-i Ahmed'in ol-mikdarı Ömer veled-i tekâ'üd Ömer'in karye-i Kayacık el-mezbûrenin bin üç yüz on üç akçesi merkûm Ahmed'in ve dört yüz kırk üç akçesi Mehmed veled-i Ahmed'in ve ol-mikdarı İbrahim veled-i Ahmed'in ve yedi yüz seksen akçesi Mehmed'in ve ol-mikdarı Ali veled-i Mustafa'nın ve altı bin altı yüz kırk akçesi Mustafa teberdâr-ı Saray-ı

atik'in ve yine karye-i Güderos el-mezbûrenin bin dört yüz doksan iki akçesi merkûm Ahmed veled-i Ahmed'in beş yüz dört akçesi merkûm Mehmed veled-i Ahmed'in ve ol-mikdarı İbrahim veled-i Ahmed'in ve bin üç yüz altmış üç akçesi Ahmed veled-i Ahmed'in ve bin üç yüz otuz yedi akçesi Osman veled-i İbrahim'in hisselerine isâbet iden ve iktizâ iden bi'l-fi'il hâssa emîni olan Mustafa Rasim dâme mecduhû arz itmeğin arzı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Temmuz sonları 1795)

[s.24/ hüküm 2]

Sivas kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûrede vâki' Ahi Külâhdüz vakfının bi'l-fi'il berât-ı şerîfimle mütevellîsi vakfın mezradârları olan Seyyid Abdülfettah ve Seyyid Derviş Ali zîde şerefihü gelüb vakf-ı mezbûrun defter-i hâkânide mukayyed karyelerinden kaza-ı mezbure tâ'bi' Avaziç karyesinin mümtâz ve 201aiyetin hudûdu dahilinde kadîmden berü öşr ve resmi bunların vakfi tarafından alına gelen ma'lûmü'l-hudûd yerlerin öşr ve resminde âharın alâkası yoğiken civârında vâki' tımar karyelerinden nâm karyenin sipâhi ol-yerler benim sipâhî olduğum tımarım karyesinin malikâne karyeleri arâzisindendir öşr ve resmin ben alurum deyu iddi'a ve mahalli nizâ' üzerine mürâfa'a-ı şer'-i şerîf olduklarında münâzahün fiha olan yerleri Kürdviran ve Akviran ma'a hudûd ile mahdûd olan yerlerin öşr ve resmi bunların vakf tarafından alınagelen yerlerden olduğu şer'an ... taraf-ı şer'den hüccet-i şer'iyye virilmişken sipâhî-i mezbûr def' ve mündefî olmayub yine te'addiden hâli olmadığın bildirüb fetvâ-yı şerîf ve hüccet-i şer'iyyesi mûcibince kadîmî üzere vakfın ol-yerlerin öşr ve resmin kadîmi üzere bunların vakıf tarafından ahz ve kabz ettirilmeleriyle emr-i şerîf ricâ eylediği eciden şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Temmuz sonları 1795)

[s.25. hüküm / 1]

Zeytun kâdisına hüküm

Zeytun kazâsında tâ'bi' Ulagu nâm karye ahâlileri gelüb Amasya sancağında Zeytun nâhiyesine tâ'bi' karye-i Ulagu tahtında yüz yirmi sekiz nefer re'âyâ ve on zemîn hâsıl ma'a niyâbet nîm ve hinta ve şa'ir ve deştîbâni ve tapu-yı zemîn yekûn ma'a gayruhû beş bin doksan üç akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle ve defter-i icmâlde mîrlivâ-ı Amasya havasından iken bin altmış iki senesinde mîrlivâ-i Amasya havasından ifrâz ve yine Zeytun nâhiyesine tâ'bi' karye-i Eskibükü iki başdan mezbûr karye halkı Uşakbükü nâm sa'abü'l mürûr derbendi ıslâh idüb zıkr olunan 202aiyetin davar ve ... zayi olub tazmîn itmek üzere derbendçiliğe bâ-fermân getirdüb gayet mühim mahaldir deyu kâdisı dahi emr-i şerîf mûcibince vech-i meşrûh üzere iltizam gösterüb derbende hizmet etmek üzere avâriz-ı divânî ve tekâlif-i örfiyeden emîn olmaları kayd olundu tahtında seksen üç nefer ve beş zemîn ve yaylak-ı mezbûr karye halkı ve Küçük Zeytun ve Ulagu nâm karye halkının mer'alarıdır zira'at olunmaz hâsıl iki başdan ma'a niyâbet ve nîm ve hinta ve şa'ir ve deştîbâni ve tapu-yı zemîn yekûn ma'a gayrihu iki bin akçe yazu ile ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde iki bin iki yüz akçe ile tahrîr ve Koçkayası nâhiyesine tâ'bi' Kamilbükü nâm karye ve ma'a gayruhû birikdirilüb on bin yüz on akçe ber-icmâl ve icmâl- i mezbûrun üç bin beş yüz elli beş akçesi karye-i Kâmilbükü el-mezbûre ve gayriden on bir bin beş yüz doksan iki akçe tımara mutasarrıf Mehmed'in ve bâkîsi müştereki kayıtlarında olduğu ve defter-i hâkanîde ve ahâlî-i mezkûre yaylak-ı mezkûre ebâ-an-cedd mutasarrıf ve her sene zamanında koyun ve sâir davarlarıyla çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifâ ve tahammüllerine göre yaylak resimlerin sâhib-i arza [edâ] idüb bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak îcâb etmez iken sipâhî mezbûr Mehmed zuhûr ve mezkûr Eskibükü karyesi ve sâ'ir kura ahâlileriyle yekdil olarak ol yaylak yerlerini zira'at için tapuya verdim ve yedlerinde dahi hüccetleri vardır deyü gadr sevdâsında oldukların ve yedlerinde hüccet-i şer'iyeleri olduğun bildirüb sâlifü'l-beyân yaylak yerlerinde her sene zamanında çıkub

yaylayub otundan ve suyundan intifâ ve tahammüllerine göre yaylak resimlerin sâhib-i arza verdiklerinden sonra ol vecihle müdâhale itdirilmeyüb men' ve def' itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olunduğu mastûr ve mukayyed ve kânûnu sû'âl olundukda zikr olunan yaylak-ı mezkûr Ulagu karyesi ahâlileri ebâ-en-ceed mutasarrıf ve her sene zamanında koyun ve sâir davarlarıyla çıkub yayalub otundan ve suyundan intifâ ve tahammüllerine göre resmin sâhib-i arza edâ iderler iken karye-i Eskibükü el-mezbûre sipâhîsi ve müşterekleri bizler yaylak ve mer'a yerlerini zira'at etmek üzere âhara tapu ile verirüz deyu zaptlarına mümani'at ve te'addileri hilâf-ı defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn idüğü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mücibince kânunu üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z Sene 1209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.25. hüküm / 2]

Eğin Kâdısına Hüküm

Erbab-ı tıardan İbrahim veled-i Ebubekir gelüb Arabgir sancağında Eğin kazâsi muzafâtından Abâd nâhiyesinde Davay nâm karye ve gayrıden yedi bin elli bir akçe bâ-berât-ı şerîf mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olub müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil sâlifü'z-zikr Davay karyesinin hâsılı tahtında kısm mine'l-hums tahrîr olmağla karye-i mezbûre toprağında zira'at idenlerin zira'atten hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşr ile yine karyeleri topraklarında vâki' bağçe ashâbının tasarruflarında olan bağçelerinden zira'atleriyle hâsıl olub bey' ve intifâ' idegeldikleri sebzelerinden şer'le teveccüh olan öşrlerin dahi tâleb ve müşterekiyle ahz ve kabz itmek murâd eyledükde zira'atçilerinden ba'zıları noksan teklîfi ile edâda ta'allül ve muhâlefet ve tımarı hâsılâtının küllî kesr ve noksan tertîbine bâis ve bâdi oldukların bildirüb karye-i mezbûr toprağında zira'at idenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşrleriyle yine karyeleri topraklarında bağçe ashâbının dahi tasarruflarında olan bağçelerinden hâsıl olub bey' ve intifâ idegeldikleri sebzelerinden dahi şer'le müteveccih olan öşrlerin dahi müşterekiyle sipâhî-i merkûm İbrahim veled-i Ebubekir'e

aliverilüb zira'atçileri mezkûru hilâf-ı defter-i hâkanî noksan teklîfi ile ta'allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz ruz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Abâd nâhiyesine tâ'bi' on nefer Müslüman ve yedi nefer zimmiyân karye-i Davay ma'a mezra' ve hâsıl kısm mine'l-hums resm-i çift ve ispence ve hinta ve şa'ir ve kürum ve resm-i meyve yekûn ma'a gayruhû bin dokuz yüz doksan akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma'a gayrihu birikdirilüb beş bin akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin beş yüz akçesi sipâhî-i merkûm İbrahim veled-i Ebubekir'in ve bâkîsi müştereki kaydında olduğu mastûr ve mukayyed ve dîvân-ı hümâyûnumdan kânûnu sû'âl olundukda karye-i merkûme toprağında zira'at idenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinde beşde bir ve bağçelerinin dahi hâsıl olub bey' ve intifâ eylediklerinden müteveccih olan oşürlerin müşterekiyle kendüye alıvirilmek kanun olub noksan teklîfi ile ta'allül ve muhâlefet eylemeleri mugâyir-i kânûndur deyu tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z sene [120]9

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.25 hüküm / 3]

Zeytün Kâdısına Hüküm

Kazâ-i mezbûre tâ'bi' Ulagu nâm karye ahâlileri gelüb kazâ-i mezbûra tâ'bi' Küçük Zeytün nâm mahalde vâki' kadîmî mer'a yerlerinden kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâir davarlarıyla mahsûs ve müstakil ra'î olunub otundan ve suyundan intifâ' idüb bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak icâb itmez iken Karalar karyesi ahâlîlerinden Kôr Hasan Emin oğlu Mehmed ve Abdülkâdir sâ'ir ahali ile müttefikân fuzûlî müdâhale ve bundan akdem yaylak nizâ'ı hasmında oldukları imdi sened intihâl ile bile ta'arruz ve gadr sevdâsında oldukların bildirüb ol mer'a yerlerinden koyun ve sâir davarları kadîmîsi üzere ray' olunub otundan ve suyundan intifâ' itdirilüb mugâyir-i kadîm Karâlar karyesi ahâlîlerini bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb men' ve def' itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve kânûnu

sû'âl olundukda münâzaün-fihâ olan mer'â dahl iden Karâlar karyesi ahâlisinin kadîmî mer'aları ve yâhud hayvanâtı mezkûr Ulagu karyesi ahâlisinin hayvanâtıyla ma'an ve müşa' ve müşterek ray' olunagelmiş olmayub fi'l-hakîka mezkûr Ulagu karyesi ahâlisinin kadîmden koyun ve sâir davarları ra'y olub otundan ve suyundan intifâ' idegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'aları iken mezkûr Karâlar karyesi ahâlisi ol mer'â yerlerine fuzûlî müdâhale eyledikleri vâki' ise men' ve def' ve mer'â yerleri Ulagu karyesi ahâlisine zabt ve hayvanâtı ray' itdirilmek kânun idüğü tahrîr olunmağla kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z sene 1209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.25 hüküm / 4]

Bozok Kâdısına Hüküm

Kazâ-ı mezbûre tâ'bi' Boğaz karyesi sükkânından Süleyman ve Ahmed nâm kimesneler gelüb bunların kimesneye deyn ve kefâleti olmayub te'addî olunmak icâb etmez iken yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Ali nâm kimesne zuhûr ve benim sizin zimmetinizde cihet-i şer' den beş yüz kuruş alacağım var idi deyu bunların üzerlerine şer'an bir nesne sabit olmuş değil iken celbi akçe sevdâsıyla fuzûlî müdâhale ve bir dürlü cevri ve eda ve gadri ve te'addi eyledikde ve bu bâbda davalarına muvâfik şeyhü'l-islamdan fetvâ-yı şerîfe virildiğün bildirüb mahallinde şer'le görölüb mezbûrun hilâf-ı şer'i şerîf ol vecle müdâhale ve te'addisini men' ve def' olunmak bâbında emri-i şerif ricâ etmeğün mahallinde şer'le görölme için yazılmıştır

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.26 hüküm / 1]

Bafra Kâdısına Hüküm

Beğoğlu Osman dimekle arîf kimesne gelüb kazâ-i mezbûre tâ'bi' Hacı Çırak çiftliği dimekle ma'rûf nâm karye toprağında arâzi tasarruf idenlerden Hatib Mehmed dimekle arîf kimesne tasarrufunda olan ma'lûmetü'l-hudûd yerlerinden hakk-ı tasarrufun rızâsı ve sâhibü'l arz ma'rifetiyle buna ferâğ ve tefvîz ve bu dahi tefevvüz ile kabûl idüb virilen sâhib-i arz

temessük mûcibince ol yerleri beher nesne zabt ve zira'at ve öşr ve resmin sâhibü'l-arza edâ iderken âhardan Koyunoğlu Ali dimekle arîf kimesne zuhur ve ol yerlerin nısfı benim idi deyu fuzûlî müdâhale ve zabtına mûmâi'at ve te'addî eyledikde bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-İslam'dan fetvâ-yı şerîfe ve cânib-i şer'-i şerîfden dahi mürasele-i şer'îye verildiğün bildirüb kanun üzere amel olunub müdâhale ve te'addîsi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın kânun üzere amel olunmak içün yazılmışdır

Fî Evâhiri Z sene 1209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.26 hüküm / 2]

Sivas vâlisine hitâben mübâşirli tekrâr emr-i âlî yazılmışdır

Fî Evâsıtı C sene [1]210 (Aralık ortaları 1795)

Tokat Kazâsı Nâ'ibine Hüküm

Tokat kazâsı mütemekkinlerinden Keşiş oğlu David dimekle meşhûr zımmînin bin iki yüz senesinde kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden Agob oğlu Andon ve Kabris nâm zımmîler beş yüz kuruşdan mütecâviz akçesün alub meblağ-ı mezbûru mesfûrlardan taleb eyledikde şerîkin [boş] nâm zımmî zimmetinde bizim alacağımız var idi senden aluruz ve gâh meblağ-ı mezbûru deyne takas ideriz deyu illet-i beyhûde irâdıyla hilâf-ı şer' edâda te'allül ve muhâlefet ve iptal-i hak ve gadr eylediklerin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe verildiğın ba-arz-ı hâl lede'l-inhâ ve'l-istida mahallinde şer'le görülmek bâbında bu sene-i mübârekeke Evâsıt-ı Rebi'ü'l-ahirinde sâdır olan emr-i âlî dîvân-ı hümâyûnumdan ihrâc olunmağla sen ki Tokat nâ'ibi Mevlana-i mûmâ ileyh ... Hasan zîde ilmuhûsun bu def'a tarafından Der-Aliyyeme takdîm eyledüğın i'lâmında ber-vech-i muharrer sâdır olan emr-i âlî Tokat mahkemesine lede'l-vürûd Tokat mütemekkinlerinden Agob ve Karabed ve Andon ve Kabris nâm zımmîler mahall-i şer'e ihzâr ve müvâcehelerinde feth ve kıra'at olundukda müdde'î mersûmun şer'îki Agop hâlik oldukda gerek Tokat ve gerek Asitane'de bi'l-cümle terekesin hesâb-ı kitâb dâ'inleriyle beyne't-tüccar rü'yet olundukda hâlik-i mersûmun mâl-ı

şerfikinden mevcûdesini kendü ahz ve kabz eyleyüb mâl-ı şirket-i mevcûde duyûna vefâ ider deyu ashâb-ı duyûndan ba'zılarına meblağ ve ba'zılarına temessük virüb deynimdir deyu kerrâren ve merrâren tâife-i tüccar müvâcehelerinde bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf itmiş iken mersûm David cümlesinden tezvîrata sülûk ile alacağımızı edada ta'allül ider sû'âl olunsun dediklerinde gibbû'l istintak ve'l-inkâr zimmiyûn-ı mersûmûndan takrîreş ve hallerine muvâfık beyine taleb olundukda müddei'-i mersûm ve bunun şerfki ba'del-helâk cümle terekesini alub ashâb-ı duyûna edâ iderim deyu ikrâr eylediğın şuhûd-ı udûl ile müvâcehesinde ba'de'l-isbat ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe tereke-i hâlik-i mersûmdan ashâb-ı duyûna edâ ve teslîme tenbîh-i şer'î olunduğu beyânıyla mersûmun yedlerine emr-i âlî i'tâsı ricâsına vâki' hâli bi'l-iltimâs arz ve husûs-ı mezbûr umûr-ı şer'iyeden olmağla i'lâm olduğu sûretde şer'le görülüb bade's-sübut ihkâk-ı hak olunmak için mahallinde şer'a havâle ile emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'il re'isülküttâbım olan Ebubekir Râtib i'lâm itmeğın i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z Sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.26 hüküm / 3]

Tokat Kazâsı Nâ'ibine Hüküm

Sâdât-ı kirâmdan Seyyid Mehmed Es'ad ve Seyyid Mehmed Sa'id zîde şerefahûma gelüb bunların babaları El-Hac Ömer'in Tokad sükkânından Seyyid Mustafa nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz senesinden bin beş yüz kuruş alacak hakkı olub kable'l-ahz babaları merkûm fevt oldukda meblağ-ı mezkûr irsen bunlara intikâl idüb bunlar dahi almadan mezbûr Seyyid Mustafa fevt olub terekesin ahz ve kabz iden Tokat sükkânından oğlu Seyyid Ömer'den ve sâir veresesinden mâl-ı müteveffâdan taleb itdiklerinde bi-vech-i şer'î virmekde ta'allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında oldukların ve tarafından Lütfullah nâm kimesneyi vekîl eylediklerin bildirüb şer'le görülüb meblağ-ı mezbûr fevt olan mezkûr Seyyid Mustafa'nın terekesin ahz ve kabz iden oğlu ve sâir veresesinden mâl-ı müteveffâdan

temamen tahsîl ve bî-kusur vekîlleri merkûme alıvırılüb bi-vech-i şer‘i ta‘allül ve muhâlefet itdirilmeyüb icrâ-ı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görölmek bâbında

Fî Evâhiri Z sene[1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.26 hüküm / 4]

Sivas Kâdısına Hüküm

Kâza-ı mezbûrda vâki‘ Ak İsa vakfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bi‘l-fi‘il berât-ı şerîfimle mütevellîsi olan Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Abdülfettah nâm karındaşlar gelüb vakf-ı mezbûrun arâzîlerinden kâza-ı mezbûre tâ‘bi‘ [boş] nâm karyede vâki‘ der- keyl ve der- enbâr olmuş ma‘lûmü‘l-keyl öşr mahsûlde âharın alâkası yoğ iken yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Seyyid Hacı Mahmud nâm kimesne hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bilâ sened fuzûli ahz ve ziyâde gadr eylediğın ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık fetvâ-ı şerîfesi virildüğın bildirüb şer‘le göröüb mezbûrun bi-gayri hakk öşr mahsûlü bâbında şer‘an göröüb ... Hasan tasarrufunaöşr mahsûlü vakf-ı mezbûre bi‘t-tevliye buna verilmek bâbında emr-i şerîf ricâ eylediği ecilden ... şer‘an görölmek bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.27 hüküm / 1]

Sivas Kâdısına ve Yıldızeli Kâdısına Hüküm

Sivas sancağında Yıldızeli nâhiyesine tâ‘bi‘ neferât ve mevkûf re‘âyâ ve çiftlik ve zemîn ile karye-i Saru sümün mâlikâne evlâd-ı Sultanşah ve Ahmed ve nisf mâlikâne vakf zâviye-i Kâbilü ve sülüs-i esmân vakf-ı Medine-i Münevvere divânî tımar ve hâsıl divanî ma‘a niyâbet hinta ve şa‘ir ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma‘a gahruhû üç bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olduğı defter-i hâkanîde mukayyed ve Seyyid Osman bin Seyyid Ali nâm kimesne ile Şerîfe Cemile nâm hatun Sultanşah ve Ahmed evlâdından olup karye-i mezbûre zâviye-i merkûme ve Medîne-i Münevvere vakıfları

mütevellîleri ve divanî ne vecihle zabt ve Sultañşah ve Ahmed evlâdları tarafına aid sümün mâlikâne mahsûlü kânun ve defter mücebince ahz ve kabz murâd eylediklerinde cânib-i vakfa âid sümün mâlikâne mahsûlünde âharın alâkası olmayup dahl olunmak îcâb ve iktizâ itmez iken ecânib ve ashâb-ı agrâzdan ba'zı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn müdâhale zaptlarına ve mahsûlâtın ahz ve kabzına mümâni'at ve vakf-ı şerîfe gadr irâdesinde oldukların bâ-arz-ı hâl inhâ ve inâyet istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve dîvân-ı hümâyûnumdan kânûnu sû'âl olundukda defter-i hâkânîde mastûr Sarıyer karyesinin sümün malikânesi cânibine aid mahsûl Sultañşâh ve Ahmed evlâdı tarafından ve nisf mâlikâne cânibine âid mahsûl dahi Kâbilü zâviyesi vakfî tarafından ve sülüs-i esman tarafına aid mahsûl dahi Medine-i Münevvere vakfî tarafından ve divanî cânibine aid mahsûl ve rüsûm dahi timar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz itdirilmek muktezâyı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânun olup Sultañşah ve Ahmed evlâdları tarafına âid sümün mâlikâne mahsûlüne âharın müdâhalesi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn idüğü tahrîr olmağla defter-i hâkanî mücibince kânûn üzere amel olunmak bâbında iki yüz yedi senesi Evâil-i Muharreminde sâdır olmuşken Sivas sâkinlerinden Hatır oğlu Seyyid Hüseyin nâm kimesne emr-i âlî-i mezkûre adem-i itâ'at birle on seneden mütecâviz karye-i mezbûreyi zâviye-i merkûme ve Medîne-i Münevvere vakıfları mütevellîleri ve divanî mutasarrıfının zabtına bilâ-sened fuzûlî müdâhale ve Sultañşah ve Ahmed evlâdları tarafına âid sümün mâlikâne mahsûlünün ahzlarına mümâni'at ve tegallüben kendüsü iki bin kuruşluk mahsûlât ahz idüb ol vecihle icrâ-yı emr mümkün olmayup gadr-ı küllî olduğun merkûm Seyyid Osman ile mezbûre Şerîfe Cemile mukaddemâ bâ-arz-ı hâl inhâ ve mukaddema sâdır olan emr-i âlî mücibince mahallinde şer'le görölüb tegallüben alınan ol mikdar kuruşluk mahsûlât istirdâd olunmak bâbında emr-i şerîf sudûrunu istid'â itmeğın mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mücibince amel olunmak için emr-i şerîfim sudûrunu Reîsü'l-küttâbım Emin i'lâm ve i'lâmı

mûcebince amel olunmak bâbında iki yüz dokuz senesi Evâil-i Cemaziye'l-evvelinde emr-i âlî sâdır olmuş idi el-hâletü hâzihî Seyyid Ömer ve Şerîfe Fâtıma'nın Der-Aliyyeme takdîm eyledikleri arz-ı hâli mefhumunda ber-vech-i muharrer sâdır olan emr-i âlî mahalline lede'l-vürûd mezkûr ile terafu'-ı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak murâd olundukda adem-i'ita'at ve icrâ-ı hak mümkün olmayup ıslâhları diğér gûn ve mağduriyetlerini beyân birle inhâ ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere tevârih-i mezbûrede evâmir-i şerîfem virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mübâşir ta'yîn olunan Sadr-ı a'zam Enderûn ağalarından mübâşir ta'yîn olunan Hacı Ahmed zîde kadruhû ma'rifetiyle mukaddemâ sâdır olan emr-i âlişân mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.27 hüküm / 2]

Zeytun Kâdılarına hüküm

Kazâ-ı mezbûre tâbi Ulagu nâm karye ahâlileri gelüp yine kazâ-i mezbûreye tâ'bi Karalar nâm karye toprağında Oğlan ve İkiire nâm mahalde vâki' kadîmi mer'a yerlerinde kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları mahsûs ve müstakil ray' olunup otundan ve suyundan intifâ' idüp bu makûle kadîmi mer'a yerleri alınub ve satılmak ve sökülüb zira'at olunmak hilâf-ı kânun iken mezbûr Karalar karyesi ahâlileri ol mer'a yerlerinin ba'zı mahallerin sökülüp zira'at idüp hayvanlarının zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî oldukların bildirüp ol yerler kadîmî üzere mer'alık vecihle bunlara zabt ve hayvanâtları ray' itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve kanunu su'âl olundukda münâza'un-fihâ olan mahal kadîmden zira'at olunub öşr ve resmin sâhib-i arza eda oluna gelen yerlerden olmayub fi'l vâki' Ulagu karyesi ahâlisinin kadîmden koyun ve sâ'ir davarları ray' olunup otundan ve suyundan intifa' idegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinden iken ecânibden olan kimesneler ol mer'a yerlerini fuzûlî zabt ve sökülüp zira'at eyledikleri vâki' ise bu makûle

kadîmi mer'â yerleri alınup ve satılmak ve sökülüb sonradan zira'at olunmak hilâf-ı kanundur cebren zira'at olunsa dahi mer'â cümleden mukaddem olmağla gerü mer'alığa hükm olunup ol yerler kadîmîsi üzere mer'alık vecihle ahâli-i karyeye zabt ve hayvanâtı ray' itdirilmek kanun idüğü tahrîr olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.27 hüküm / 3]

Sâbıkan Divân-ı Hümâyûnumda Çavuşbaşı olup hâlâ Canik Muhassılı olan Ahmed zîde mecduhûya [ve] Ünye Kâdısına hüküm

Giresun kazâsı sükkânından Seyyid İbrahim zîde şerefehû gelüp bunun... olduğu sefinesinde âharın alâkası yoğ iken Ünye kazâsı sükkânından İbrahim nâm kimesne işbu sene-i mübârekede fuzûli zabt ve yine Ünye kazâsı sükkânından Abdullah nâm kimesneye fuzûli bey' idüp bu dahi olmayub sefîne-i mezbûreyi ... olan mezbûrlardan taleb eylediği ... bi-vech-i şer'î virmekte ve gadr-ı ve bu babda da'vâsına muvâfik fetvayı şerîfe verildiğin bildirüb şer'le görülüb ... fuzûli bey' eylediği sefinesi olan mezbûreden aliverilmesi ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.28 hüküm / 1]

Amasya Kâdısına Hüküm

Amasya sancağında ve kazâsı müzâfâtından Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' Yağmur karyesinde vâki' Ahi Sadeddin ve Ahi Fethüddin mâlikânesi vakfının mütevellîsi olan evlâd-ı vâkıfdan Hâfız Mehmed Halife ve Amasyada vâki' Ahi Sadeddin zâviyesinin zâviyedârı olan evlâd-ı vâkıfdan Havva bint-i Ebubekir gelüp nâhiye-i mezbûre tâ'bi' neferât ve zemîn ve çiftlik ile karye-i Yağmur nisf mâlikâne vakf-ı zâviye-i Ahi Sadeddin der Amasya nisf-ı âhar evlad-ı Ahi Fethüddin dîvanı tımar ve hâsılı tahtında çift ve hınta ve şâ'ir ve resm-i meyva ve bâd-ı heva ve arûsiye yekûn ma'a gayrihu dört bin akçe yazu ile defter-i mufassalda

muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i hâkanîde mukayyed ve bu def' a mütevellî ve zaviyedâr-ı mezbûrlar karye-i Yağmur el-mezbûreyi Ahi Fethüddin evlâdı ve divanî mutasarrıfıyla Ahi Sadeddin zâviyesi vakfi tarafından ber-mûceb-i defter-i hâkanî zabt ve vâkî olan mahsûlünden nisf mâlikâne âid olan mahsûl kânun ve defter mûcibince ahz ve kabz murâd eylediklerinde âhardan bir dürlü müdâhale olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan Es-Seyyid Osman nâm kimesne geçen sene bir-takrîb ile Amasya'da bir takrib Ahi Fethüddin evkâfının nâzır olmağın askerîden ihdâs itdiği berâtı ibraz ve ben Ahi Sadeddin zâviyesi vakfının nâzırımı deyu hilâf-ı defter-i hâkanî Ahi Fethüddin evlâdı ve divanî mutasarrıfıyla zâviye-i mezbûre mütevellîsi tarafından karye-i mezbûrenin zabtına fuzûlî müdâhale ve nisf mâlikâne tarafına âid mahsûlü ben alup size kifayet mikdarı şey virdim deyu teğallüben ahz ve kabz idüp zâviye-i mezbûre vakfa gadr-ı küllî eylediğın mezbûr ile mukâvemet mümkün olmadığın bildirüp defter-i hâkanî mûcibince amel olup mezbûr ibraz eylediğı nâzırlık berâtına mebni mugâyir defter-i hâkanî ol-vecihle olan müdâhalesi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed kânûnu su'âl olundukda alâda mastûr Yağmur karyesinin nisf mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Ahi Sadeddin ve nisf evlâd-ı Fethüddin divanî tımar olmağla hîn-i tahrîrde defter-i hâkanîde Fethüddin vakfının nezâret ciheti olmak üzere bir nesne kayd ve tahrîr olunmuş değıl iken ecânibden Seyyid Osman nâm kimesne bir-takrîb hilâf-ı defter-i hâkanî askerîden müceddeden nezâret ciheti ihdas ettirdüb galleye ben vakfi cem' ve tahsîl etdirdüm ve evlâda bir mikdarın virüp ma'adasını ben kabz iderim deyu te'âddî itmekle mezbûrların askerîden berat ettirdiğı nezâret ciheti muhaddis olmağla fî ma'bad muhaddis berât ile galleye vakfi yine te'addîsinin men' için emr-i âlî i'tâsı iktiza eylediğı tahrîr olmağla hazîne-i âmiremde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterine nazar olundukda tevliyet-i mezbûr Hafız Mehmed Halife ve zâviyedârlığı mezbûr Havva bint-i Ebubekir an-evlâd-ı vâkıfın başka başka mâliye berâtıyla üzerlerinde olduğu mukayyed ve

bu sûretde defter-i hâkanî mûcibince amel olunup nâzır berâtına mebnî mezburu ol vecihle müdâhale itdirilmemek için emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'l re'isü'l-küttabım olan Ebubekir Râgıb dâme mecdühû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri Z sene 1209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.28 hüküm / 2]

Arabgir Kâdısına Hüküm

Kazâ-ı mezbûre sâkinelerinden Hatice nâm hatun gelüp bunun babasından er karındaşı Mehmed nâm kimesne bin iki yüz senesinde fevt olduktan sonra tereke ve sâ'ir emlâk ve eşyâsı ırs-i şer'le buna intikâl edüb âhardan bir vechle müdâhele olunmak icâb etmez iken ecânibden vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub yine kâza-ı mezbûre sükkânından Muzaffer oğlu Derviş nâm kimesne tereke-i müteveffa-i mezburu alub zapt ve vereseye gadr eylediğin ve bu babda da'vâsına muvâfık şeyhu'l-islamdan fetvâ-ı şerîfe verildiğin bildirüb şer'le görülüb mezbûrun fuzûli zabt ettiği emvâl ve eşyâsı aliverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri Z Sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.28 hüküm / 3]

Merzifon kâdısına hüküm

Merzifon kasabasında vâki' Devlet Hatun vakfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan Seyyid Abdullah zîde şerefehû gelüp vakf-ı mezbûrun mütevellisi olup ve umûr-ı vakf rü'yet ve mürtezakasının vazîfelerini tamamen edâ idüp bir-vech müdâhale olunmak icâb itmez iken yine kâza-ı mezbûr sükkânından vakf-ı mezbûrun mürtezakasından Mustafa nâm kimesne zuhûr ve mücerred mâl-ı vakfi ekl ve bel' sevdâsıyla umûr-ı vakfa ben rü'yet iderim deyu tahrîrden hâli olmadığı ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetva-yı şerîfe verildiğin bildirib fetvâ-ı şerîfesi mücebince amel olunub mezbûrun ol-vechle olan müdâhale

ve te'addisi men' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.28 hüküm / 4]

Sivas Vâlisi ve Eğin Kâdısına hüküm

Kâza-ı mezbûra tâbi' Ilıca nâm karye mütemekkinlerinden Ovannes nâm zımmi ile Marya nâm nasraniye gelüb bunların anaları Durike nâm nasraniyenin babası Marik nâm zımmi bin yüz doksan yedi senesinden berü mürd olmalarıyla karye-i mezbûrede vâki' mutasarrıf oldukları mülk menzil ve mülk bağçeler sâ'ir emvâl ve eşyâsı ırs-i şer'le bunlar ile yine karye-i mezbûre mütemekkinlerinden mürd-i mesfûrun oğulları Dorik ve Boros nâm zimmilere intikâl idüb mesfur Dorik dahi mürd oldukda anın dahi hissesi ırs-i şer'le bunlar ile Boros'a intikâl edüb lâkin mesfûr Boros kendi hissesine kanâat etmeyüb cümlesin zabt edüb bunlar dahi suret-i şer'den müntakil mesfûrun fuzûli zabt eylediği emlâk ve eşyâdan hissemiz ... vermemek için dürlü 'illet ve bahâne ile bi-vech-i şer'i vermekte ta'allül ve muhalefet ve gadr sevdâsında olduğun ve bu bâbda da'vasına muvâfik fetvâ-yı şerife verildiğin bildirib şer'le görülüb mûrislerden müntakil mesfûrun fuzulî zabt eylediği emvâl ve emlâkdan hisse-i ... alıverilüb emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mesned-i şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri Z sene [1]209

(Haziran sonları Temmuz başları 1795)

[s.29 hüküm / 1]

Zeytün Kâdısına Hüküm

Kazâ-ı mezbûre tâbi' Ulagu nâm karye ahâlileri gelüb yine kazâ-ı mezbûre tâbi' Karalar nâm karye toprağında Oğlak ve Eğilcek nâm mahalde vâki' kadîmî mer'a yerlerinde kadîmü'l-eyyâmdan berü hayvan ve davarları mahsûs ve müstakil râ'î olunub otundan ve suyundan intifâ' idüb ve bu makûle mer'a yerlerinden sâhib-i arza resim vermek hilâf-ı kânun iken karye-i mezbûre mutasarrıfı zuhûr ve bana birer guruş resm-i mer'a virin eğer virmez

iseniz hayvanâtınızı ol mer'â yerine ray' itdirmem deyu cebren ve kahren bunlardan birer guruş alup gadr eylediğin bildirüp hilâf-ı kânûn karye-i mezbûre mutasarrıfı ol-vechle resm-i mer'â mütâlebesiyle vâki' olan te'addîsi men' ve def' itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 2010 (?)

[s.29 hüküm / 2]

Sivas Kâdısına ve Divriği Kâdısına Hüküm

Divriği kazâsına tâ'bi' Keşiş nâm karye mütemekkinlerinden Manuk ve Mardıros nâm zimmîler gelüp karye-i mezbûre mütemekkinlerinden büyük babaları Minas zimmî hâl-i hayâtında ve kemâl-i iffet ve sıhhatinde karye-i mezbûre toprağında kâin emlâkından ma'lûmü'l-hudûd emlâk ve ma'lûmü'l-mikdâr eşyâ ve ma'lûmü'l aded hayvânât ve üç bin beş yüz kuruş nakd akçeyi bâ-hüccet-i şer'îye hibe-i sahîh-i şer'îye ile hibe ve teslîm ve mutasarrıf olduğumuz ma'lûmü'l-hudûd arâzilerinden dahi hakk-ı tasarrufun rızâsı ve sâhib-i arz ma'rifetiyle bunlara ferâğ ve tefviz idüp âhardan dahl îcâb itmez iken ol cânibde karye-i mezbûre mütemekkinlerinden Nehabet ve Andon ve Asador ve Mıgırdıç ve yine kazâ-i mezbûre tâ'bi' Dur nâm karye mütemekkinlerinden Bektaş Keşiş karındaşı Arslan nâm zimmîler bin iki yüz senesinde birbirleriyle yek dil olarak zikr olunan emlâk ve eşyâ ve nûkud ve hayvanât ve yerleri hilâf-ı şer' ve kânun tegallûben zabt idüp gadr eylediklerinden ma'âda karındaşları Manuk nâm zimmîyi dahi kurşun ile imhâ ve katl eylediklerin bildirüp sen ki vezir-i müşarûn ileysin âher husûsa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülüp fuzûlî zabt itdikleri emlâk ve eşyâ ve nûkud ve hayvanât kendülere alıvirilmek bâbında sana hitâben emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden sen ki Sivas vilâyet vezîri müşarûn-ileyhsin âhar husûsa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülüp ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.29 hüküm / 3]

Abâd ve Dağabâd Nâhiyeleri Nâ'iblerine Hüküm

İbrahim veled-i Ebubekir nâm sipâhî gelüp Arabgir sancağında Abâd nâhiyesinde Davay nâm karye ve gayriden yedi bin elli bir akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu tımarı mülhakâtından müşterekleriyle kayd ve berâtına dâhil Abâd nâhiyesinde Habib karyesiyle Dağabâd nâhiyesine Mavril karyesinden defter-i hâkanîde hâsıl kısm mine'l-hums yazılmağla kurâ-ı mezkûre topraklarında zira'at idenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir oşrleriyle kadîmi otlak yerlerine zamanında hariçten gelüp durup oturub otundan ve suyundan intifâ' idüp oşr ve resm gibi bir nesne virmeyenlerin kanun üzere îcâb iden otlak rüsûmların taleb ve müşterekleriyle ahz ve kabz murâd eylediklerinde dahl îcâb itmez iken ba'zıları hilâf-ı kânun ve defter edâda ta'allül ve muhâlefet ve ol vecihle tımarı mahsûlünün küllî gadr olduğun bildirüp kanun ve defter mûcibince amel olunup ta'allül ve muhâlefet itdirilmemek babında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmirede mahfûz ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Abâd nâhiyelerine tâ'bi' doksan beş nefer re'âyâ ile karye-i Davay ma'a mezra'-ı Harab Pazar ve Köhnekumlus ve tahtında hâsıl kısm mine'l-hums resm-i çift ve hinta ve şa'ir ve kürum ve resm-i tapu ve deştîbâni yekûn ma'a gayruhû on yedi bin dokuz yüz doksan sekiz akçe yazısıyla defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde yazı-yı mezkûresinden beş bin dokuz yüz seksen sekiz akçesi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç yüz doksan beş akçesi sipâhî-i merkûm İbrahim veled-i Ebubekir'in bâkîsi müştereki kaydında ve Dağabâd nâhiyesine tâ'bi' yüz yirmi nefer re'âyâ ile karye-i Mavril ma'a zemîn ve tahtında hâsıl mine'l-hums resm-i ispenç ve hinta ve şa'ir ve kürum ve resm-i tapu ve deştîbâni yekûn ma'a gayruhû on üç bin sekiz yüz yirmi dört akçe yazısıyla olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâl yazı-yı mezkûresinden sekiz bin sekiz yüz yirmi dört akçesi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin iki yüz elli akçesi sipâhî-i merkûmun bâkîsi müştereki kaydında olduğu mastûr ve mukayyed ve kânunu sû'âl olundukda sipâhî-i

merkûmun tımarı karyelerinden Habib ve Mavril karyelerinden kısm mine'l-hums yazılmağla zıkr olunan karyeler topraklarında zira'at idenlerin zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşrlerin ve kadîmi otlak yerlerine dahi zamanında hâricden koyunlar ile gelüp durup oturup otundan ve suyundan intifâ' idüp öşr ve resm gibi bir nesne virmeyenlerin dahi her üç yüz koyunları bir sürü add olunup âlâ sürüden bir koyun evsat sürüden şişek ebnâ sürüden bir toklu otlak resimlerin müşterekiyle İbrahim veled-i Ebubekir sipâhiye alıvirilmek kanundur ta'allül ve muhâlefet eylemek mugâyir-i kânûndur tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.30 hüküm / 1]

Amasya Kâdısına Hüküm

... Ahmed zîde kadruhû gelüp Amasya kazâsı mülhâkâtından Akdağ nâhiyesine tâ'bi' Ovacık nâm karye toprağında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd yerler ile resmi defterde mukayyed kadîmî yaylak yerlerine altmış seneden mütecâvüz ebâ-an-cedd mutasarrıf ve ol yerlerin beher sene zabt ve zira'at ve öşr ve resmin ol yaylağa dahi beher sene zamanında koyun ve sâir davarlar ile çıkup yaylayub otundan ve suyundan intifâ' ve tahammülüne göre resmin sâhib-i arza edâ idüp ol yerler ve yaylakda âharın kat'a alâka ve müdâhalesi olmayup bir vecihle dahl ve ta'arruz olunmak icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan Kara Mustafa oğlu İbrahim ve Çocuk Ahmed ve Cuyufin oğlu Ömer ve Ali nâm kimesneler hükmi-irtişa ile ol yerler ve yaylağı hilâf-ı kanun fuzûlî müdâhale ve ta'allül zabt irâdesinde oldukların bildirüb ol yerler ve yaylak ber karar-ı sâbık kendüye ettirilüb ecânibden olan mezkûrların hilâf-ı kânûn ol-vecihle zâhir müdâhale ve ta'arruzların men' ve def' olunmak bâbında hükmi-hümâyûnum ricâ ve dîvân-ı hümâyûnumdan kânûnu sû'âl olundukda mezkûr Ahmed ol yerlerin zabt ider iken zira'at itmeyüp üç sene ale't-tevâlî yerleri bilâ mâni boz ve hali koyup ve ol resimli kadîmî yaylağa dahi yedi sekiz sene zamanında çıkmayup ve resmin dahi virmeyüb

müstehak-ı tapu oldukda dahl iden mezkûrlar sâhib-i arzdan tapu ile almışlar olmayup fi'l-vâki' merkûm Ahmed ol yerleri beher sene zabt ve zira'at ve öşr ve resmin ve ol yaylağı dahi beher sene zamanında koyun ve sâir davarlarıyla çıkup yaylayup otundan ve suyundan intifâ' ve tahammülüne göre resmin sâhib-i arza edâ ider eylemek ecânibden olan mezkûrlar ol yerleri ve yaylağı fuzûlî müdâhale eylediklerin vâki' ise men' ve def' ve ol yerler ve yaylak yerlerin ber karar-ı sâbık merkûm Ahmed'e zabt itdirilmek kânundur deyu tahrîr olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.30 hüküm / 2]

Sivas Vâlisine ve Sonisa Kâdisına hüküm

Mehmed nâm kimesne gelüp Sivas sancağı Sonisa nâhiyesinde karye-i Emiran tamâm mâlikâne mülk-i Hacı Beğ veled-i Adil Beğ ve ... hâliyâ vakf-ı zâviye-i Mehmed Paşa bin Hızır Paşa ve divanî tımar iş bu karye halkı Boğazkesen nâm lâzımü't-termîm köprünün ta'mîr ve termîm idüp ve zikr olunan köprüden Sonisa'ya varınca vâki' olan sa'ab yerleri ıslâh etmek üzere avârız-ı divanî ve teklâif-i örfiyeden emîn olmak üzere kayd olunduğu tahtında kırk altı re'âyâ ve üç zemîn ve iki çiftlik hâsıl nim ve hınta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhu iki bin beş yüz akçe yazularıyla defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve merkûm Mehmed müteveffâ-yı müşârun-ileyh Mehmed Paşa vakfının bâ-berât-ı âlişân mütevellîsi olmağla karye-i Emiran el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıflarıyla bi't-tevliye zabt ve tamâm mâlikânesi tarafına âid mahsûl ahz ve kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve vakf-ı şerîfe gadr sevdâsında oldukların bildirüp sâbıkü'z-zikr Emiran karyeye ber-mûceb-i defter-i hâkanîde divanî mutasarrıflarıyla bi't-tevliye kendüye zabt ve tamâm mâlikânesi tarafına âid olan mahsûl kânûn ve defter mûcibince ahz ve kabz itdirilüp hilâf-ı

defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn ecânib ve ashâb-ı ağrazdan bir ferdi fuzûlî müdâhale itdirilmeyüp men‘ ve def‘ itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i amiremde mahfuz defter-i mufassala müraca‘ât olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve kanunu su‘âl olundukda karye-i mezbûre divanî mutasarrıfıyla Mehmed Paşa vakfi tarafından zabt ve mâlikâne tarafına âid mahsûl Mehmed Paşa vakfi tarafından ve divanî cânibine âid mahsûl ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânûn olup ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan olanları mâlikâne mahsûlüne müdâhaleleri hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn idüğü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kânun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.30 hüküm / 3]

Dergâh-ı Mu‘allam Kapucubaşlarından Amasya Sancağı Mütesellimi [boş] dâme mecduhûya Zünunabâd Kâdisına ve Kura-ı mezbûrda vâki zıkr-i âtî vakıf karye re‘âyâlarının buldukları mahallerin Kuzât ve Nübabına hüküm ki

Sadr-ı a‘zam mektubçusu hülâfasından Halil Recai zîde kadruhûnun bi‘l-meşrûtiye mütevellîsi olduğu cediti evliya Aşık Paşa zâde Elvan Çelebi’nin Amasya sancağında Zünunabâd kazâsına muzâfa Geldigelenabâd nâhiyesine tâ‘bi‘ olan Çelebi karyesinde kâin zâviyesi vakfi karyelerinden sâbıkü‘z-zıkr Elvan Çelebi ve yine nâiye-i mezbûre tâ‘bi‘ Hacı ve Alacaviran karyelerinin defterde mukayyed ra‘iyyet ve ra‘iyyeti oğullarından ba‘zıları kadîmî karyelerinden kalkup varup taht-ı kazânızda vâki‘ kazâ ve kasabada sâkin olmalarına mûmâ-ileyh tarafından kâimmakâmı ol makûle re‘âyâyı vakfi buldukları mahallerden kaldırılıp kadîmî karyelerine nakl ve iskân murâd eyledikte ba‘zı kesâna istinaden hilâf-ı defter ta‘allül ve muhâlefet ve vakf-ı şerîfe gadr dâ‘iyesinde oldukların mukaddemâ bâ-arz-ı hâl lede‘l-inhâ ve lede‘l-istid‘â ve defterhâne-i amiremde mahfûz defter-i mufassala müraca‘at olundukda Geldigelenabâd karyesine tâ‘bi‘ neferât ve zemîn ve çiftlik ile karye-i

Elvan Çelebi ber-vech-i mâlikâne vakf-ı zâviye-i Elvan Çelebi ve tamam divânî tâ'bi' vakf-ı mezbûr ve tahtında âhirân ile ta'allûkât evlâd-ı Aşık Paşa hâsıl ma'a niyâbet ve çift ve rûsûm ve deştibani ve tapu-yı zemîn ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhû on dört bin üç yüz akçe ve yine nâhiye-i Geldigelenabâd nâhiyesine tâ'bi' Emirgan ve zemîn ile karye-i Saata tamâm mâlikâne vakf-ı zâviye-i Elvan Çelebi ve tamam divânî tâ'bi-i' vakf-ı mezbûr ve hâsıl ma'a niyâbet ve hınta ve şa'ir ve deştîbânî tapu-yu zemîn ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhû yedi bin üç yüz otuz yedi akçe ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Emiran ve zemîn ile Altviran tamâm mâlikâne vakf-ı zâviye-i Elvan Çelebi tamâm ve dîvani tâ'bi' vakf-ı mezbûr hâsıl ma'a niyâbet çift ve hınta ve şa'ir ve deştîbânî ve tapu-ı zemîn ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhû dört bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olduğu mastûr ve mukayyed ve divânî hümâyûnumdan kanunu lede's-sû'âl evvel göçüp giden re'âyâ vakıf karyelerinin defter mukayyed ra'iiyet ve ra'iiyeti oğullarından iken kalkup varup hâlâ oturdukları yerlerde avâriz hânesine kayd olunmuş değil ise kaldırılıp kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirilüp amma oturdukları yerlerde avâriz hânesine kayd olunmuşlar ise ol makûle re'âyâ kaldurulması olmaz oturdukları yerlerde üzerlerine lâzım gelen resm-i ra'iiyeti kânun ve defter mücebince alıvirilmek kânun idüğü tahrîr olmağla sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin defter-i hâkanî mûcibince kânun üzere [amel] olunmak bâbında bin iki yüz senesi evâyil-i rebi'ül-ahirinde sana hitâben emr-i şerîf sâdır olmuşidi el-hâletü hâzihî Zünunabâd kâdısı Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh tarafından der-aliyyeme takdîm olunan i'lâm mazmûnunda ber-minvâl-i muharrer sudûr iden emr-i şerîf lede'l-vürûd re'âyâ-ı merkûme mütegaliben ba'zı kesâna isnâdları hasebiyle emr-i şerîf tenfiz ve icrâ olunmakdan başka çend mah mukaddem vukû' bulan hareket-ı arza mebnî vakf-ı mezbûr re'âyâlarından ba'zıları dahi kadîmî karyelerini terk ve civârda olan ba'zı kazâ ve kasaba ve kurâda kâin askerî çiftlikâna mutasarrıf ve perişân olduklarını mütevellî-i mûmâ-ileyh ve mürtezika-ı sâ'ire meclis-i şer'â ihbâr ve iskânları zımında mukaddemâ sâdır olan

emr-i şerîfim mûcibince müceddeden hükm-i hümâyûnum sudûrunu ricâ eylediklerinde tahrîr ve iş'ar olunmuş husus-ı mezbûr bi'l fî'il defterdârım olan El-Hac Mehmed Emin dame uluvvühu lede'l-havâle husus-ı mezbûre dâ'ir mukaddema verilen emr-i âlî divân tarafından isdâr olunmuş olmağla bu takdirce istid'a olunan emr-i âlîşânım divân-ı hümâyûnum tarafına inhâ ve tahrîr ve isdâr olunmak iktiza eylediğini i'lâm etmeğle i'lâm mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.31 hüküm / 1]

Geldigelen Kâdısına hüküm

Erbâb-ı tıardan Mehmed veled-i Osman nâm sipâhî gelüp Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde mâlikâne-i karye-i Ulus ve gayriden beş bin akçe berât-ı şerîf ile mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olan sâbıkü'z-zıkr Ulus karyesinin kırk sehim mâlikânesinden yirmi üç sehmi Yörgüç Paşa imâreti vakfı ve bâkî olan on yedi sehim mâlikânesiyle karye-i mezbûre hudûdu dâhilinde vâki' Sakız Kışla mezra'asının tamam mâlikânesi ber-mûceb tashîh eşküncü tımarı olmak üzere merkûm Mehmed veled-i Osman'ın tımarı ve divânileri Bolu ve Amasya sancaklarında Bolu ve gayrı nâhiyelerde İlçil nâm karye ve gayriden altmış bir bin iki yüz yetmiş bir akçe ze'âmete mutasarrıf dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Es-Seyyid Ebubekir hassa-i Seferli veled-i müteferrika Kozbeği sipâhinin müşterekiyle kaydında olduğu ve yine Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' Ahiöyük karyesi mâlikânesinin kırk sehinden yirmi üç sehmi kezâlik Yörgüç Paşa imâreti vakfı ve bâkîsi evlâd-ı Sekbân Temür vakf-ı divânîsi yine Geldigelen nâhiyesinde Çavuş nâm karye ve gayriden dokuz bin akçe tımarı mutasarrıf Ömer veled-i İsmail müştereki kaydında olduğu ve yine Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' Saray Sekban Temür karyesinin mâlikânesi kırk sehinden yirmi üç sehmi ve rûb' sehmi yine Yörgüç Paşa imâreti vakfı ve bâkî kalan sehim mâlikâne mahsûlü sâlifü'l-zıkr Sekban Temür evlâdı vakfı ve divânîsi Gedegre nâhiyesinde Kubas nâm karye ve gayriden sekiz bin üç yüz akçe tımarı mutasarrıf Hasan ve Ahmed'in müşterekiyle

kaydında olduğu defter-i hâkanîde mukayyed olduğuna binâen merkûm Mehmed veled-i Osman'ın zikr olunan Ulus karyesini mezkûr Yörgüç Paşa imâreti ve divanî mutasarrıflarıyla ber-mûceb-i defter-i hâkanî ve sahîh zabt ve mâlikânesi tarafına âid mahsûlden on yedi sehim mahsûlâtını ve mezra'a-ı Sakız Kışla el-mezbûrenin tamâm mâlikâne mahsûlünü kanun ve defter mûcibince ahz ve kabz murâd eyledikde dahl ve ta'arruz olunmak îcâb itmez iken mârû'z-zikr Ahi Öyük karyesinin mâlikâne mutasarrıflarından Sekban Temür evlâdı vakfi mutasarrıfı Emrullah veled-i Hasan nâm kimesne zuhûr ve Sekban Temür evlâdı vakfi tarafına âid mâlikâne mahsûlâtı ahz ve kabzına kana'at itmeyüp karye-i Ulus el-mezbûrenin mahsûlünden dahi hisse alurum deyu hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyiri sahîh fuzûli müdâhale ve ta'arruz birle te'addiden hâli olmadığın bildirüp defter-i hâkanî mûcibince amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defter-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' üç yüz altmış altı nefer re'âyâ ve yirmi üç zemîn ve iki çiftlik ve dört mevkûf re'âyâ ile karye-i Ulus mâlikâne kırk sehimden yirmi üç sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî mülk-i Üsküblüvî evlâd-ı Sekban Temür divanî tımar ve tahtında mezra'a-ı Sakız Kışla tâ'bi' karye-i mezbûr sekiz çiftlik yerdir etrâk ekerler Yörüklerdir koyunculardır ber-mûceb-i defter-i atîk divanî karye-i mezbûr ve hâsıl mâlikâne iki bin akçe yazı ve tahtında evlâd-ı Sekban Temur hâsıl mülkleridir sefer-i hümâyûn vâki' oldukça bir eşkûn verirler neferât yirmi sekiz ve hâsıl ma'a niyâbet tahtında çift ve hınta ve şa'ir ve resm-i küvvare ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a gayruhû yirmi bin akçe yazı ve mâlikâne kırk sehimden on yedi sehmi mülk-i Üsküblüvî hâsıl üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde mâlikâne karye-i Ulus kırk sehim olduğu takrîrce on yedi sehmi mülk-i Üsküblüvî Sekban Temur üç bin akçe yazı ve mezra'a-ı Sakız der-karye-i Ulus sekiz çiftlik yerdir iki bin akçe yazıyı mezkûresiyle birikdirülüb yekûn beş bin akçe an-evlâd-ı Sekban Temür sefer vâki' oldukça bir eşkûn eşdüreler deyu ber icmâl iken zikr olunan icmâl eşkûncü tımar olmak üzere

bin yüz yedi tarihinde bâ-hatt-ı tevki' tashîh olduğu ve icmâl-i mezbûrun tamamen merkûm Mehmed veled-i Osman'ın kaydında ve sâlifü'l-zikr karye-i Ulus yirmi bin akçe yazuyu mezkûru dahi zeamet deyu ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun beş bin akçesi Dergâh-ı Mu'allam müteferrikalarından Es-Seyyid Ebubekir hassa-yı seferli veled-i müteferrika El-Hac Mustafa'nın bâki müştereki kaydında ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' yetmiş altı nefer re'âya ve altı zemîn ve bir çiftlik ile karye-i Ahi Öyük mâlikânenin kırk sehinden yirmi üç sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî vakf-ı evlâd-ı Sekban Temür divanı tımar tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i küvvare yekûn on bir bin beş yüz akçe yazularıyla olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde birikdirülüb on iki bin yedi yüz akçe yekûnundan yedi bin akçesi ifrâz yekûn ma'a gayruhû dokuz bin yüz akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi Ömer veled-i İsmail'in bâkîsini müştereki kaydında ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi'yüz doksan iki nefer re'âya ve on bir zemîn ve on mevkûf re'âya ve bir çiftlik ile karye-i Saray Sekban Temür mâlikâne kırk sehinden yirmi üç sehmi ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî mâlikâne evlâd-ı Sekban Temur tasarrufunda dîvân-ı tımar ve hâsılı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i küvvare ve yekûn ma'a gayruhû altı bin akçe yazı ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i mezbûrenin yazuyu mezkûrundan üç bin iki yüz akçesi ifrâz ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Geldigelen nâm karye ile birikdirülüb beş bin beş yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yedi bin yedi yüz akçesi Hasan veled-i Ahmed'in bâkîsi müştereki kaydlarında olup bu takrîrce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî karye-i Ulus el-mezbûrenin mâlikânesi tarafından ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılâtının kırk sehinden yirmi üç sehmi Yörgüç Paşa imâreti vakfi tarafından ve bâkî on yedi sehmi ile mezra'a-ı Sakız Kışla el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına ta'yîn kılınan hâsılât dahi ber-müceb-i tashîh eşküncü tımar vecihle Mehmed veled-i Osman tarafından karye-i Ulus ve mezra-i Sakız Kışla el-mezbûrenin divânîleri tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılât ile rüsûmâtı dahi Es-Seyyid Ebubekir hassa-yı seferlü veled-i El-Hac

Mustafa ile müşterekleri tarafına karye-i Ahiöyük el-mezbûrenin mâlikânesi tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılâtının kırk sehinden yirmi üç sehmi ve rûb'sehmi Yörgüç Paşa imâreti vakfı tarafından ve bâkîsi evlâd-ı Sekban Temür vakfı tarafından karye-i mezbûrenin divânîsi tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılât ve rûsûmâtı dahi Hasan veled-i Ahmed ile sâir müşterekleri tarafından ahz olunması iktizâ eyledikde bi'l-fi'il defter emîni olan Mustafa Râsim dâme mecduhû arz itmeğîn arzı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.31 hüküm / 2]

Çemişgezek Kâdısına hüküm

Keleş İbrahim dimekle arîf kimesne gelüp bu kazâ-i mezbûre tâ'bi' Germüren karyesinde vâki' mutasarrıf olduğu Kara Palazı ve Eşvi ve Nek ve Çiftlik ve Dağlı ve Yeni Bekçi dimekle ma'rûf ma'lûmetü'l-hudûd tarlaları bin iki yüz senesinde ve yine karye-i mezbûr sâkinlerinden ma'lûmü'l-esâmî kimesnelere îcâr ve âhar dahi istîcâr ve zabt ve zira'at itmeleriyle şimdi bu dahi ol-yerleri müddet-i icâre tamam olduğuna binâen ve gerek zira'at eyledikleri senelerin icârelerini talep eyledükde hilâf-ı şer' ve kânûn müctemi' olan icâreyi virmediklerinden mâ'adâ ol yerleri dahi fuzûlî zabt ve gadr eylediklerin bildirüb mahallinde şer' ve kânûn üzere görülüp mezbûrların zimmetlerinde olan icâre ile yerleri alivirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ ve kânûnu sû'âl olundukda bu mutasarrıf olduğu tarlaların hakk-ı tasarrufunda rızâsı ve sâhib-i arz ma'rifetiyle ferâğ ider olmayup fi'l-hakîka zabt ve tasarrufunda iken ol tarlaları mezkûrlara îcâr ve onlar dahi istîcâr ve zabt ve zira'at eyledikleri senelerin icârelerini virmediklerinden mâ'adâ ol tarlaları dahi zabt eyledikleri vâki' ise ma'rifet-i şer'le rû'yet ve ba'de's-sübût zimmetlerinde müctemi' olan îcâr ile yerleri alivirilmek bâbında mahallinde şer' ve kânûn üzere emr-i şerîf i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olmağla mahallinde şer' ve kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene [1]210

(Temmuz başları 1795)

[s.32 hüküm / 1]

Te'kîdi hâvî emr-i âli yazılmıştır

Fî Evasıtı Ş 1231

(Haziran ortaları 1816)

Battalı kat'î topraklarında

Fî N sene [12]31

(Temmuz 1816)

Divân-ı Sakız Nâ'ibine hüküm

Sâdât-ı kirâmdan Seyyid Ömer zîde şerefihû gelüb Çorum sancağında Divân-ı Sakız nâhiyesine tâ'bi'karye-i Ovacık mâlikâne ve divanî mukarrer vakf-ı zâviye-i Murâd Seydi rahmetullahi aleyh ez kıbel-i Hacı b. Abdullah meşihat der-tasarruf-ı Seydi Hasan ve Seydi Hüseyin bâ-berât tahtında evlâd-ı zâviyedârân on bir ve üç yüz otuz üç nefer re'âyâ ve on sekiz zemîn iki aded asiyab ve hâsıl-ı çift ve hınta ve şa'ir ve bâd-ı hevâ ve urûsiye yekûn ma'a gayruhû on bir bin iki yüz kırk akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve merkûm Seyyid Ömer zâviye-i mezbûre vakfının bâ-berât mütevellîsi olmağla karye-i mezbûre toprağında zira'at idenlerin zira'atleri ile hâsıl eyledikleri terekelerinden şer'le müteveccih olan beşde bir öşrlerin taleb ve almak murâd itdikde biz Murâd Seydi evlâdındanız öşr virmeyüz deyu meşihat-ı vakf-ı şerîfe gadr murâd eylediklerin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe verildiğin bildirüb karye-i mezbûre toprağında zira'at idenler gerek Murâd Seydi evlâdlarıdır ve gerekse gayriden her kim olur ise olsun zira'atden hâsıl eyledikleri terekelerinden beşde bir öşürleri vakf için alıverilüb ol vecihle muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve kânûnu sû'âl olundukda karye-i mezbûre toprağında zira'at idenler her kim olur ise olsun zira'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinin beşde bir öşrleri vakf için alıvirilmek kânun olub zira'atçilerinden ba'zıları biz vakfın evlâdındanız deyu öşrlerin edada ta'allül itmeleri mugâyir-i kanun idüğü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.32 hüküm / 2]

Osmancık Kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûre tâ'bi' Dodurga karyesi sâkinlerinden Yahya nâm kimesne gelüb bunun kimesneye deyn ve kefâleti olmayup üzerine şer'an nesne sâbit olmuş değil iken yine karye-i mezbûre sâkinlerinden İbrahim nâm kimesne bin iki yüz senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf bi-gayr-ı hakk üç yüz gurusunu ahz ve gadr eylediğin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildiğin bildirüp mahallinde şer'le görülüb mezbûrun cebren ahz eylediği meblağ-ı mezbûr alıvırilüp ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.32 hüküm / 3]

Osmancık Kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûre tâ'bi' Dodurga karyesi sâkinlerinden Emine nâm hatun gelüp bunun vâlidesi Fâtıma nâm hatun bin iki yüz senesinde müteveffıye oldukda karye-i merkûmede vâki' mutasarrıf olduğu mülk bağ ve mülk arsası irs-i şer'le bununla yine karye-i mezbûr sâkinlerinden karındaşı Hüseyin nâm kimesneye intikâl itmiş iken karındaşı mezbûr emlâk-ı mezbûreden hisse-i irsiyesini almağa kana'at etmeyüb cümlesin tegallüben ahz ve gadr eylediğin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe verildiğin bildirüp mahallinde şer'le görülüp ber-müceb-i fetvâ-yı şerîfe icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.32 hüküm / 4]

Sivas Vâlisine ve Sivas Kâdısına

Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Abdülfettah zîde şerefehûma gelüp Sivas Sancağında ve nâhiyesinde Süsük karyesiyle ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Avraz Köhne ve Avrazlu mezra'alarının mâlikâneleri Ahi Mehmed Külâhdüz zâviyesi vakfına Sivas nâhiyesinde Kurtviran mezra'asının divânîsiyle zikr olunan karye-i Süsük ve Avrazköhne ve Avrazlu mezra'alarının divânîleri tımar ve yine Sivas nâhiyesine tâ'bi' Akviran mezra'ası dahi tamam mâlikâne ve Sivas nâhiyesinde Kuzviran nâm karye ve gayriden yirmi sekiz bin dört yüz elli dokuz akçe ze'âmete mutasarrıf Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb'in müşterekiyle kaydına dahil olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve merkûmân Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Abdülfettah zâviye-i mezbûrenin zâviyedârı ve vakfının bi'l-fi'il berât-ı şerîfimle mütevellîleri olmağla karye-i Süsük ve mezra'-ı Avrazköhne ve mezra'-ı Avrazlu el-mezbûrelerin akçe-i vakfiyeleri ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfı merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb ve müşterekiyle zabt ve karye-i Süsük ve mezra'-ı Avrazköhne ve mezra'-ı Avrazlu el-mezbûrelerin mâlikâneleri tarafına âid mahsûlü ahz kabz murâd eyledikde dahl icâb itmez iken mezkûr Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb'in ve mezra'-ı Akviran el-mezbûreyi müşterekiyle zabt ve karye-i Süsük ve Avrazköhne ve Avrazlu ve Kurtviran mezra'alarının divânîleri tarafına âid mahsûlâtı ve rüsûm ile Akviran mezasının vâki' olan mahsûl ve rüsûmu müşterekiyle ahza kana'at etmeyüb kurâ ve mezra'teyn-i mezbûreteyn için iki başdan ze'âmetim mülhakâtıdır deyu hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn fuzûli müdâhale ve bundan akdem lede'l-murâfa'a bi-vech-i mu'ârazâdan men' birle kibel-i şer'den hüccet-i şer'iyye dahi i'tâ olunmuş iken mücâb olmayub yine ol vecihle fuzûli müdâhale ve mâlikâneleri tarafına aid mahsûlün ahz ve kabzına mûmâni'at ve gadr irâdesinde olduğun ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-islâmdan müte'addid fetvâ-yı şerîfe virildiğın bildirilüp karye-i Süsük ve Avrazköhne ve mezra'-ı Avrazlu el-mezbûrelerin ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfı mezbûr Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb ve

müşterekiyle kendülere zabt ve karye-i Süsük ve mezra'-ı Avrasköhne ve mezra'-ı Avrızlu el-mezbûrelerin mâlikâneleri tarafına âid mahsûlü Ahi Mehmed Külâhdüz zâviyesi vakfi tarafından ve mezra'-ı Süsük ve mezra'-ı Avrasköhne ve mezra'-ı Avrızlu ve mezra'-ı Kürtviran el-mezbûrelerin divânîleri cânibine âid mahsûl ve rûsûm ile Akviran mezra'sının vâki' olan mahsûl ve rûsûmun dahi müşterekiyle merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb'e ahz ve kabz itdirilüp za'imi merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn ve kadîm hüccet-i şer'iyeye ve fetvâ-yı münife bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüp men' ve def' itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala [s.33] ve defter-i evkâfa mürâca'at olundukda Sivas nâhiyesine tâ'bi' evkâf-ı zâviye-i Ahi Mehmed Külâhdüz der nefis-i Sivas deyu yazıldığı mahallin tahtında karye-i Süsük mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i vakfiye ve defter-i sultani bin iki yüz akçe yazu ve yine mezra'-ı Avrasköhne mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i vakfiye ve defter-i sultani dört yüz akçe yazu ve yine mezra'-ı Avrızlu mâlikâne vakf zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i vakfiye-i şer'iyeye ve defter-i sultânî üç yüz altmış akçe yazu yekûn ma'a gayruhû dokuz bin yedi yüz on akçe yazu ve minhâ ba'de'rekabe ve cihet-i türbehân fî sene hinta müdd hâliyâ der dest-i Ömer ve ba-berât-ı hümâyûn ma'a cihât-ı sâ'ire aded evkâf-ı mezbûrenin tevliyet ve meşîhati eslâh evlâda meşrûta olub mahsûl-i evkâfdan zikr olunan vazâ'if edâ olundukdan sonra deyu vakfiye-i şer'iyesinde mukayyed bulunmağın ber-mûceb-i vakfiye-i şer'iyeye ve zâviye-i mezbûre memerr-i nâsda vâki' olmağın ayende ve revendeye külli hizmet olduğu ber-mûceb-i ihbâr-ı sükkân-ı vilâyet kayd olduğu hâlâ meşîhat ve tevliyet der dest-i Beşe Mehmed an evlâd-ı vâkîf bâ-berât-ı hümâyûn deyu defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr ve yine nâhiye-i mezbûreye tâ'bi' karye-i Süsük mâlikâne vakf-ı zâviye-i Ahi Külâhdüz ber-mûceb-i defter-i Umur Beğ ve Tâceddin divânî tımar hâliyâ vakf-ı Külâhdüz el-mezbûr tahtında doksan beş nefer re'âyâ ve mezra'-ı Boyaluk ve Ketan

tâ'bi' karye-i mezbûre der nezd-i Avraz-ı mezbûr karye zimmileri zira'at itdikleri altı müdlük yerdir hâsıl-ı divânî ma'a niyâbet ve tahtında hasıl ve hınta ve şa'ir ve deştibânî ve tabu-yu zemîn yekûn ma'a gayruhû üç bin yedi yüz akçe yazu ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi' mezra'-ı Avrazlu divânî tımar hâsıl iki yüz akçe yazu ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi'mezra'-ı Avrazköhne tamâm mâlikâne vakf-ı zâviye-i Külâhduz hâsıl-ı divanî üç yüz akçe yazu ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi' Kürdviranı karye-i Avraz divanî tımar hâsıl yüz elli akçe yazu ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi' mezra'-ı Akviran der nezd-i Avraz halkı zira'at etdikleri yerleri Avraz sipâhîsi ta'sîr ider hâsıl üç yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhiye-i mezbûreye tâ'bi'Kuzviran nâm karye ile birikdirülüb yekûn ma'a gayruhû kırk iki bin üç yüz yirmi akçe ze'âmet deyu ber icmâl ve [icmâl-i] mezbûrun yirmi bir bin yüz altmış akçesi Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb'in bâkîsi müştereki kaydındadır bu takrirce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî karye-i Sûsük ve mezra'-ı Avrazköhne ve mezra'-ı Avrazlu el-mezbûrelerin mâlikâneleri tarafına ta'yîn kılınan mahsûlâtı Ahi Mehmed Külâhduz zâviyesi vakfi tarafından ve divânileri tarafına tahsîs kılınan hâsılât ile rûsûmâtı ve mezra'-ı Kürdviran ve mezra'-ı Akviran el-mezbûrelerin divânîsi tarafına ta'yîn kılınan hâsılât ile rûsûmâtı Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb ile sâir müşterekleri tarafından ahz olunup mezra'-ı Kürdviran ve mezra'-ı Akviran el-mezbûrelerin mâlikâneleri bir mahalle virilmiş iken bi'l-fi'il defter emîni olan Mustafa Rasim dâme mecduhû arz itmeğin arzı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâli M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.33 hüküm / 1]

Darende Kâdısına hüküm

Darende sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan Seyyid İbrahim Piri zâdeler ve [boş] ve [boş] nâm kimesneler gelüb bunlar sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub isbât-ı neseb eylediklerine yedlerinde İstanbul nakîbasından ma'mûlün bih hüccet ve temessükleri olub evâmir-i şerîfe

ile vâride olan tekâlifden tahammüllerine göre hisselerine isâbet iden ahâlî-i kasaba ile ma'an cem'e me'mûra edâ eylediklerinden sonra kasaba-i mezbûr ahâlîlerinden ba'zı kesân kendü tekâliflerinden tahfîf için bunların üzerlerine tarh ve tahmîl ve ehl-i örf tâifesi tarafından dahi bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şakka mütâbelesiyle te'âddiden hâlî olmadıkların bildirüb kanun üzere amel olunub mezbûrların hilâf-ı kânûn ol vecihle vâki' olan te'âddisi men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ divân-ı hümâyûnumdan kanunu su'âl olundukda mezbûrlar sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan olub isbât-ı neseb eylediklerine yedlerinde İstanbul nakibasından ma'mûlün bih hüccet ve temessükleri olub evâmir-i şerîfe ile vâride olan tekâlifden tahammüllerine göre hisselerine isâbet ideni ahâlî-i kasaba ile ma'an cem'ine me'mûruna edâ eyledikten sonra ehl-i örf tâifesi taraflarından bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şakka mütâbelesiyle te'addi hilâf-ı kânûndur deyu tahrîr olunmağla kanun üzere amel olunmak için yazılmışdır

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.33 hüküm / 2]

Bafra Kâdısına ve Canik Muhassılı [boş] zîde mecduhûya hüküm

Kazâ-ı mezbûra tâ'bi' Dökeler karyesi sâkinlerinden Ebker oğlu Mehmed dimekle arîf kimesne gelüb bunun kimesneye deyn ve kefâleti olmayub üzerine şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Tosyalı oğlu dimekle arîf kimesne bin iki yüz senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf beş yüz yirmi gurusunu ahz ve garet eylediğın ve bu bâbda da'vâsına muvâfık şeyhü'l-İslâm'dan fetvâ-yı şerîfe verildiğın bildirüb mahallinde şer'le görülüb mezbûrûn cebren ahz itdiği meblağ-ı mezbûr alıverilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâili M Sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.33 hüküm /3]

Divriği Kazâsı Nâ'ibine hüküm ki

Kazâ-ı mezbûre tâ'bi' Görenler nâm karye ahâlileri gelüb karye-i merkûmede vâki' cebel-i mübâhâdan kadîmden bunlar ve herkes odun ve sâir kerestesin kat' ide gelüb dahl olunmak icâb etmez iken civârlarında vâki' Erike ve Çalmalı ve Bekdaş ve Zeniki ve Hozak ve Kesin ve Elim Bekir ve Nar Direk ve Berbat nâm karye ahâlîleri ol cibâlden size odun ve sâir kereste kat' itdirmesüz deyu kadîme mugâyir fuzûli müdâhale eylediklerin bildirüb mezbûrların hilâf-ı kânûn ol vecihle olan muhâlefeti men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili M sene 1210

(Temmuz başları 1795)

[s.34 hüküm /1]

Battalı Kethüdâ Beğ tarafına verilmiştir

Tozanlu Kâdısına hüküm

Tozanlu kazâsının ahâlî-i fukarâsı südde-i sa'âdetime takdîm eyledikleri arz-ı hâllerinde üzerlerine edâsı lâzım gelen evâmîr-i aliyyle vâride olan tekâlifleri emir ve defter mûcibince cem'ine me'mûra tamâmen edâ ve teslîminde kusûrları yoğ iken tekâlif cem'ine me'mûr olan kimesneler kazâ-ı mezbûre a'yânıyla müttefikan emir ve defterden ziyâde talebi ehl-i örf tâifesi taraflarından dahi bilâ emr-i şerîf tekâlif-i şâkka mütâlebesiyle hilâf-ı kânun te'addî ve bi-gayr-ı hak tekdîr eylediklerinden her birinin perâkende ve perişan olmasına bâ'is olmağın inhâ ve merkûmları ol vecihle zulm ve te'addî ettirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle bu sûretde kânun üzere amel olunmak için emr-i şerîf iktizâ eylediğın bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım olan Ebubekir Ratib dâme mecduhû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcibince kânun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı M sene 1210

(Temmuz ortaları 1795)

[s.34 hüküm /2]

Turhal Kazâsı Nâ'ibine hüküm

Sivas sancağında Turhal kazâsına tâ'bi Şehâbeddin karyesinde vâki Ahi Yusuf tekkesi vakfının nisf vazîfe-i mu'ayyene ile nisf tevliyeti Molla Mehmed Halife ibn-i Ömer kasr-ı yedinden bin yüz doksan altı tarihinde Seyyid Mehmed Halife ibn-i Es-Seyyid El-Hac Hüseyin'e tevcîh olunub üzerinde iken kasr-ı yedinden iki yüz dokuz senesi Şaban'ında Turhal kazâsı nâibi Hayrullah arzıyla Şeyh Mustafa Efendi ibn-i Abdülmecid'e tevcîh ve hâlâ üzerinde olduğu Anadolu muhâsebesinden ihrâc olunmuş olmağla nisf tevliyet-i mezbûreye bundan akdem mutasarrıf olan Seyyid Mehmed Halife meclis-i şer'a varub hizmet-i lâzimesin edâ ider iken Mustafa nâm kimesne Âsitâne'ye gelüb tevliyet-i mezbûreyi üzerine berât itdirüb gadr-ı etmekle ref'inden kemâ fi'l-evvel ibka buyrulmak bâbında arz olunmuş sen ki Mevlânâ-yı mûmâ ileyh Es-Seyyid Ahmed Arîf zîde ilmuhûsun bi'l-iltimâs arz ve tevliyet-i mezbûre merkûm Seyyid Mehmed'in kasr-ı yedinden berâtı zâyi oldu deyu mutâlebe olunmak üzere merkûm Şeyh Mustafa'ya tevcîh olunduğuna binâen kasr-ı yedi gayr-ı vâki olduğu hasmı müslümin müvâcehesinde ba'del-sübût sıhhat ve hakîkati mahallinden arz ve i'lâm olunmak iktizâ eylediğın bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım olan Ebubekir Râtib dâme mecduhû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı M sene 1210

(Temmuz ortaları 1795)

[s.34 hüküm /3]

Reisü'l-küttâb hazretleri i'lâmı mücebince tekrar emr-i âlî yazılmıştır

Fî Evaili Za sene 1210

(Mayıs başları 1796)

Geldigelen Kâdısına hüküm

Amasya sancağında Geldigelenabâd nâhiyesine tâ'bi Ebker mezrasının tamâm mâlikânesi Amasya'da Dârü'l-hadîs vakfı olub mezra'a-ı mezbûre mutasarrıflığı Hâfiz Ali

ibn-i Ahmed mahlûlünden iki yüz dört senesinde Amasya kâdısı El-Hac Ahmed Hulâsi arzıyla kaydına şerh ve arzuhal emri verildikten sonra ref'inden iki yüz altı senesi Ramazan'ında Gedegre kazâsı nâ'ibi Hâfız Mustafa arzıyla mezbûr Hâfız Ali'nin fevti gayrı vâki' ve sâhib-i evvel üzere ibkâ ve halâ üzerinde olduğu Anadolu muhâsebesinden ihrâc olunmağla bu def'a Merzifon kâdısı El-Hac Mehmed zîde fazluhûnun der-Aliyyeme vârid olan i'lâmında mezra'-ı mezbûre Halil kasr-ı yedinden Hâfız Ali ibn-i Ahmed'e tevcîh ve diğer Ali'nin müvâcehesinde birkaç sene mutasarrıf olub âhardan kimesnenin müdâhalesi yoğiken mezbûr Hâfız Ali bilâ veled fevt olduğunda cihet-i mezbûre mahlûlünden Ömer bin Ali'ye tevcîh ol dahi birkaç sene mutasarrıf olduktan sonra merkûm diğer Ali zuhûr ve müteveffânın berâtını bir takrib ahz ve ismi ismine mütâbık olduğundan Hâfız Ali benim ve fevtim gayrı vâki' dir deyü bir takrib üzerine tevcîh itdirüb mezbûr diğer Ali'nin iki yüz senesi Recebinin bu ana kadar cihet-i mezbûreyi zabt ve tasarruf ve bir dürlü alâka ve medhali olmadığı lede'ş-şer'i-enver tevatüren sâbit ve mezbûr diğer Ali'nin mudâhalesi men' olundukda cânib-i şer'den merkûm Ömer'in yedine hüccet-i şer'iyeye i'tâ olunmağla cihet-i mezbûre merkûm diğer Ali'nin ref'inden merkûm diğer Ömer'e ibkâsını tahrîr ve arz mezbûr civar kâdısı i'lâmı olduğundan başka ihbâra mebnî olmağla mahallinde meclis-i şer'de merkûm diğer Hâfız Ali ve husûs-ı mezbûr ve vukuf-ı tamı olan bî-garaz müslümîn hâzır oldukları halde cihet-i mezbûre bilâ-veled fevt olan Hâfız Ali'nin olub fevti gayr-ı vâki' olmak üzere ibkâ ettiren diğer Ali olduğu müvâcehesinde ba'de'l-sübût sıhhat ve hakîkati arz ve i'lâm olunmak eyledüğün bi'l-fi'il reisü'l-küttabım olan Ebubekir Râtib dâme mecduhû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı M sene [1]210

(Temmuz ortaları 1795)

[s.34 hüküm / 4]

Sivas Vâlisine ve Eğin Kâdısına hüküm

Eğin kazâsına tâ'bi' ve Venk nâm karye mütemekkinlerinden Nikola ve karındaşı Anastaş nâm zimmîler gelüb bunların yine karye-i mezbûre mütemekkinlerinden Nikola nâm zimmî zimmetinde bin iki yüz senesinden berü bin beş yüz kuruş alacak hakları olub meblağ-ı mezbûru kable'l-ahz mesfûr Nikola mürd olmağla meblağ bi'l-cümle emvâl ve eşyâ ve emlâkını zabt iden karye-i mezbûre mütemekkinlerinden vereselerinden mal-ı mürd-i mesfurdan talep eylediklerinde hilâf-ı şer'-i şerîf edâda ta'allül ve muhâlefet ve ibdâl-i hak ve gadr-ı külli dâ'iyyesinde oldukların ve tarafeynden [boş] nâm kimesneyi vekîl eylediklerin bildirüb mahallinde şer'le görülüb vekîlleri merkûme ber-vech-i muharrer mürd-i mesfûrun zimmetlerinde olan ol mikdâr kuruş hakların ba'de'l-sübût hükm idüb tereke-i mürd-i mesfûru ahz iden vereseleri mesfûrlardan mâl-ı mürd-i mesfûrdan şer'an tahsîl ve vekîlleri merkûme alıvirilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâsıtı M sene [1]210

(Temmuz ortaları 1795)

[s.34 hüküm / 5]

Bozkır Kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Miri nâm karye sükkânından Mehmed nâm kimesne gelüb bunun ammisi Abdullah nâm kimesne bin iki yüz senesinde fevt oldukda karye-i mezbûrda vâki' mutasarrıf olduğu mülk menzil mülk bağ ve bağçe ve sâ'ir emvâl ve eşyâsı irs-i şer'le bi-hakkın buna intikâl idüb âhardan bir vecihle dahl olunmak icâb itmez iken yine karye-i mezbûre sükkânından Beşe oğlu Daver fuzulen zabt ve ziyâde gadr itmekle bu dahî mûris-i müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil mezbûrun fuzûli zabt eylediği emlâk ve eşyâsın talep eyledikte mücerred virmemek için mezbûr emlâk ve eşyâyı bana hîbe eyledi deyü bi-vech-i şer'î virmekte ta'allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında olduğın ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfesi virildiğın bildirüb şer'le görülüb mezbûrun fuzûli zabt eylediği

emlâk ve eşyâsı alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden şer'le görülmek bâbında

Fî Evâsıtı M sene [1]210

(Temmuz ortaları 1795)

[s.35 hüküm /1]

Sivas Vâlisine ve Sivas Kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûre tâ'bi' Akçasur nâm karye sükkânından Seyyid Mahmud ve Seyyid İsmail nâm kimesneler gelüb bunların kimesneye deyn ve kefâletleri olmayub üzerlerine dahi şer'an bir nesne sâbit ve zahir olmuş değil iken yine karye-i mezbûr sükkânından Veli Ömer nâm kimesne kendi halinde olmayub bin iki yüz beş senesinde bunun üç yüz re's koyun ve bir re's at ve bir tüfek ve bir sığır ve altmış guruşun bi-gayrı hak alub ziyâde gadr eylediğin ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfesi mûcibince mahallinde şer'le görüleb mezbûrun bi-gayrı hakk aldığı koyun at sığır ve tüfek ve ol mikdar kuruş hakkı alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâilî M sene 1210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.35 hüküm /2]

Dergâh-ı Mu'allam Kapucubaşlılarından Amasya sancağı mütesellimine ve Amasya Kâdısına hüküm

Amasya kazâsında vâki' Huma Hatun vakfının halâ berât-ı şerîfimle evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan Seyyid Mecid gelüb bu vakf-ı mezbûrun hâlâ evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellîsi olub uhdesine lâzım gelen hizmetini sadakat ve istikâmet üzere rü'yet ve mürtezikasından yine kaza-ı mezbûr sükkânından ba'zı kimesnenin yedinde olan berâtı mûcibince hizmeti mukâbelesinde müstehak olduğu vazîfesini tamâmen edâda kusûru yoğiken berâtı mûcibince vazîfesini almağa kanâ'at etmeyüb bi-vech-i bilâ sened umûr-u vakfi ben rüyet ederüm deyu fuzûlî mudâhale eylediklerinden ma'âda bin iki yüz senesinden

berü vakıfdan ma'lûmü'l-mikdâr galle ahz ve ekl ile vakf-ı şerife gadr eylediğinden bu bâbda da'avasına muvâfık şeyhü'l-islamdan fetvâ-ı şerife verildiğın bildirüb fetvâ-yı şerifesi mûcibince mahallinde şer'le görölmek bâbında

Fî Evâili M sene [1]210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.35 hüküm / 3]

Arabgir Kâdısına hüküm ki

Arabgir kazâsına tâ'bi' Atirke nâm karye ahâlileri gelüb karye-i mezbûre sâkinlerinden Atirkeli oğlu torunu İbrahim nâm kimesne kendü hâlinde olmayub şerîr ve gammaz olub dâ'imâ kâdı ve nâ'ib ve mütesellim ve voyvoda ve subaşı ve sâir ehl-i örf tâifesi yanlarına varub ahâlî-i fukarâyı hilâf-ı vâki' mevâd isnâdıyla gammaz ve tecrim ve bi-gayr-ı hakk akçeleri alınmağa bâ'is ve bilâ-mûcib tazrîr ve tekdir itdirüb ve alâka ve müdâhili olmadığın il mesâlihine ve bilâ emr-i şerif tekâlifleri umûruna dahi karışub ve bunun emsâlî zulm ve te'addîsinin nihâyeti olmadığından ahâlî-i fukarâ perâkânde ve perişan olmalarına bâ'is ve bâdî olduğun bildirüb kânun üzere 'amel olunub mezkûrun hilâf-ı kânûn ol vecihle olan zulm ve te'addîsi üzerlerinden men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve divân-ı hümayûnum kaleminden kânunu su'âl olundukda mezkûr Atirkeli oğlu torunu İbrahim inhâ olunduğu üzere kendü hâlinde olmayub şerîr ve gammaz olub dâ'imâ fukarâyı hilâf-ı vâki' mevâd isnâdıyla ehl-i örf gammaz ve tecrim itdirüb zulm ve te'addîsi vâki' ise fî ma'abâd kendü halinde olub mâdem ki kendüsünün bir sulh mesâlihi olmadukça kâdı ve nâ'ib ve mütesellim ve voyvoda ve sâir ehl-i örf tâifesi yanlarına varmayub ve hilâf-ı vâki' mevâd isnâdıyla fukarâyı gammaz ve tecrim itdirmeyüb ve alâka ve medhali olmaduğu il mesalihine karışmamak için emr-i şerif i'tâsı kânundur deyu tahrîr olunmağla ve kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı M sene 1210

(Temmuz ortası 1795)

[s.35 hüküm /4]

İş bu emr-i âlî lede'l-vusûl istifsâr olundukda merkûmlar edebleriyle olmayub ihtilâl-i memleketden hâlî olmadıkları tashih olunub şimdi tedfîblerine teşebbüs olunduğu halde ihtilâl-i memleketin Olacağı nümâ'yân olduğundan tevkî fi asıl olmak hasebiyle ba'dezin edebleriyle olmaları husûsu muhkem tenbîh olunmağla fi mâ'aba'd mütenebbih olmayub yine ifsâd-ı memleketi mûcib halâfa cür'et iderler ise hal ve keyfiyetleri tahrîr ve ifade olunacağını mübeyyin Cabbarzâde mir-i mûmâ ileyhin ve Amasya müteselliminin vârid olan iki kıt'a kâimeleri mefhûmu bâ-fermân-ı âli şerh verildi

Fî 22 B sene [1]210 (Şubat 1796)

Dergâh-ı mu'allam Kapucubaşlarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar zâde Mir Süleyman dâme mecduhûya hüküm

Dergâh-ı Mu'allam kapucubaşlarından Amasya sancağı mütesellimi Süleyman Beğ dâme mecduhû tarafından bu def'a der bâr-ı atûfet-kararıma vârid olan tahrîrat ve i'lâm mazmûnunda hemşîre-i muhteremem Beyhan Sultan dâmet ismetühânın ve zâdet iffetühânın mâlikâne uhdesinde olan Amasya kazâsı sâkinlerinden mîr-i mîrândan Halil dâme ikbâlehû ile müfsid ve muharrîk makûlesinden müftî-i esbâk Seyyid Osman ve Saçlı vâ'iz Mehmed ve Kadı oğlu Seyyid Ali ve Sorku Ali ve Kaya Paşa dimekle mevsûf kimesneler kendü hallerinde olmaduklarından ihtilâl-i memleketi fitne ve fesâdı mûcib olub harekâtları hadden efzûz olduğu ve bunlar halleri üzere terk olunsalar kazâ-i mezbûre havâss-ı cesîmeden olmağla aîdâtının kesr ve noksandan tertibine ve umûr-ı mühime-i sâirenin ta'diline ve husûsiyle bu def'a matlûb olan mirî muhasın adem-i tanzim ve rû'yetine bâdî olacağından başka âhar kazâlara dahi sirâyet ideceği ve küllî ihtilâli mûcib bir halete olacağı beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim sudûru istid'â olunduğu derc ve isdar olunmuş sen ki kapucubaşı-yı mûmâ ileyhsin mûmâ ileyhin ihtilâl-i memleketi mûcib harekete cesâretleri vâki' midir değil midir tahkik ve vâki' olduğu sûretde fi mâ'abad kendü hallerinde olub ihtilâli mûcib hareketden mübâ'adet

eylemelerini tenbîh ve mütenebbih olmayub ıskat-ı fitne ve ihtilâl-i vilâyeti müstelzim olur halâda ibtidâr iderler ise beher hâl te'dîblerine ibtidâr olunacağıın guş-i hûşlarına ilka ve tefhîm ve keyfiyeti der-aliyye'me i'lâma dikkât eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim sudûr ve [boş] ile irsâl olunmuşdur imdi mûmâ-ileyhin ber-vech-i meşrûh inhâ olunduğu üzere ihtilâl-i memleketi mûcib harekâta cesâretleri vâki' midir değil midir tahkîk birle tahsîl-i vukûf olunması lâzımeden olduğu sen ki mûmâ ileyh ma'lûmun oldukda keyfiyeti erbâb-ı vukûfdan tâharrî ve tahkîk birle mûmâ ileyh in ol makûle ihtilâl-i memleketi mûcib etvâra cesâretleri vâki' midir değil midir tahkîk ve tashîhe mübâderet ve vâki' olduğu sûrette fi mâ'a ba'd kendü hallerinde olub ihtilâli mûcib etvârdan mücanebet eylemek üzere ve terkîde ikna ve mütenebbih olmayub el-fâz-ı fitne ve ihtilâl-i vilâyeti müstelzim olur halâda ictisâr iderler ise beher hâl te'dîb ve gûş-ı mallarına ibtidâr olunacağını muhakkak olduğunu gûş-ı intibahlarına bir hoşca ilka ve tefhîme mübâderet ve keyfiyeti der-aliyye'me i'lâma müsâra'at eylemen bâbında

Fî Evâsıtı M sene [1]210

(Temmuz ortaları 1795)

[s.36 hüküm / 1]

Gedegre Kâdısına hüküm

Emine ve Fatıma nâm hatunlar gelüb bunların babaları Gedegre kazâsı sâkinlerinden Deli İmam zâde El-Hac İbrahim Efendi dimekle ma'rûf kimesne bin iki yüz senesinde fevt olub tasarrufunda olan on yedi kise akçe nükûd ve dört kilelik gale ve sâir emvâl ve eşyaları bunlar ile müteveffâ-yı merkûmun oğulları İbrahim ve Mehmed'e irs-i şer'le intikâl idüb babaları müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil hisse-i irsiyyeleriyle taleb ve almak murâd eylediklerinde merkûmlar kendü hisselerini ahz ve kabza ademü'l kanâat birle bunların hakk-ı irsiyelerini fuzûli ve tegallüben zabt ve ketm ve ihfâ ve ol-vecihle gadr-ı külli eylediklerin bildirüb mahallinde şer'le görölüb merkûmânın hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûli ve tegallüben zabt birle ketm ve ihfâ eyledikleri ol mikdar kiselik nükud ve galle ile ve sâir emvâl ve eşyâdan ve

hisse-i irsiyyeleri kendülere alıvırlüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeleriyle sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır

Fî Evâsıtı M sene 1210

(Temmuz ortaları 1795)

[s.36 hüküm /2]

Bafra Kâdısına hüküm

Zü'emâdan Ahmed ve Ömer zîde kadruhû gelüb Canik sancağında Satılmış nâhiyesinde Bendi Küçük nâm karye ve gayriden yirmi üç bin altı yüz otuz beş akçe ze'âmete bâ-berât-ı âlişân mutasarrıf olub ze'âmeti mülhakâtından Bafra nâhiyesine tâ'bi'on nefer re'âyâ ve bir zemîn ve iki hassa çiftlik mevkufl re'âyâ ile hisse-i bakîsi an karye-i Karandar tahtında mezra'-ı Topraklu tâbi' Karandar mâlikâne tâ'bi'-i karye-i Karandar dört çiftlik yerdir ve tahtında on dokuz nefer re'âyâ ve iki zemîn ile iki bin akçe yazı ile mukayyed olmağla ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekleri olan yine Satılmış nâhiyesinde Bendi Küçük el-mezbûre ve gayriden on bir bin sekiz yüz yedişer akçe tımarlara mutasarrıf Mustafa veled-i Salih ve Mehmed veled-i Mehmed ve Bafra nâhiyesinde karye-i Venur hisse-i salis ve gayriden beş bin altı yüz yirmi akçe tımara mutasarrıf Ahmed ve Samsun nâhiyesinde Molakin nâm karye ve gayriden dokuz bin yedi yüz elli altı akçe tımara mutasarrıf Hüseyin veled-i tekaüd Mehmed ve yine Bafra nâhiyesinde Ovak Kiraz nâm karye ve gayriden dört bin sekiz yüz doksan beş akçe tımara mutasarrıf Hüseyin ve yine Bafra nâhiyesine tâbi' Karandar karyesinin nısf-ı mâlikânesi mülk-i verese-i Emir Arslan Ağa ve nısf-ı âharı mülk-i verese-i hâsıl divanî tımar ve tahtında üç nefer mevkûf re'âyâ ile hisse-i evvel Karye-i Karandar bin akçe yazı ile mukayyed hisse-i evvel dahi Kavak nâhiyesinde karye-i nefsi Kavak ve gayriden on iki bin sekiz yüz iki akçe tımara mutasarrıf Seyyid Ahmed veled-i Mustafa ve Bafra nâhiyesine tâ'bi' Gulam nâm karye ve gayriden on üç bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf Ali veled-i Muslî ve yine karye-i Gulam el-mezbûre ve

gayriden on dört bin yüz yedi akçe tımara mutasarrıf Abdülkâsım veled-i tekaüd İbrahim ve Kengiri ve Canik sancaklarında Kargu ve gayri nâhiyelerde Değirmen Özi nâm karye ve gayriden on birer yedişer yüz yirmi birer akçe tımarlara mutasarrıf divân-ı hümâyûnum kaleminden müretteb kırk nefer mülâzımlerinden olmak üzere kayıdları ... Seyyid Ahmed Hakkı ve Seyyid Mehmed Emin Sudi ve Karahisar-ı şarkî ve Canik sancaklarında Ordu ve gayri nâhiyelerinde Karaca Ömer nâm karye ve gayriden otuz dokuz bin beş yüz dokuz akçe ze'âmetlere mutasarrıf defterhâne-i âmirem kaleminin kâtib şâkirdânından İsmail Kami ile Es-Seyyid Mustafa nâm za'îmin kuyud-ı berâtlarına dâhil olduğu defter-i hâkanîde mukayyed olmağla mûmâ ileyh Mehmed veled-i Abdullah karye-i Karandar hisse-i sâni el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekleri merkûmdan Mustafa veled-i Salih ve Mehmed veled-i Mehmed ve Ahmed ve Hüseyin veled-i tekaüd Mehmed nâm sipahiler ile zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmâtı yedinde olan berâtı yazusuna göre hissesine isâbet ideni kânûn ve defter mûcibince ahz ve kabz murâd eyledikde dâhil olunmak icâb itmez iken müşterekleri merkûmdan yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isâbet ideni ve ahz ve kabza kana'at etmeyüb ziyâdeye tecâvüz eylediklerinden mâ'adâ karye-i Karandar el-mezbûrenin hisse-i evveline mutasarrıf olan merkûmûn Hüseyin veled-i tekaüd Mehmed ve Seyyid Ahmed veled-i Mustafa ve Ali veled-i Muslu ve Abdülkâsım veled-i tekaüd Murâd ve Seyyid Ahmed Hakkı ve Cafer ve Seyyid Mehmed Emin Sudi ve İsmail Kami ve Seyyid Mustafa nâm za'îm ve sipâhi taraflarından subaşı ve mültezimleri dahi karye-i Karandar el-mezbûrenin dahi hisse-i evvelini ve mâlikâne mutasarrıflarına adem-i kanâ'at birle karye-i mezbûrenin hisse-i sânisinde bizim dahi hissemiz vardır deyu hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale ve gadr-ı küllî dâ'iyyesinde oldukların bildirüb hisse-i sâni an karye-i Karandar el-mezbûrenin hisse-i sâni ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekleri mezkûran ile kendüye zabt ve vâki' olan mahsûl ve rûsûmâtından berâtı yazısına göre hissesine isâbet iden kanun ve defter mûcibince ahz ve kabz itdirilüb ziyâdeye tecâvüz ile bunun berâtı yazusuna göre

hissesine isâbet iden mahsûl ve rûsûm ve karye-i Karandar el-mezbûrenin dahi hisse-i evveline mutasarrıf olanlar ve taraflarından subaşı ve mültezimleri karye-i mezbûrenin sânisinde bizim dahi hissemiz vardır deyu bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Bafra nâhiyesine tâ'bi'on bir nefer re'âyâ ve bir zemîn ve iki hassa çiftlik ve üç mevkûf re'âyâ ile hisse-i sâni an-karye-i Karandar ve tahtında on dokuz nefer re'âyâ ve iki zemîn ile mezra'-ı Topraklu tâbi'-i Karandar mâlikâne tâ'bi' karye-i Karandar dört çiftlik yerdür ve hâsılı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i tapu-yu zemîn ve aded-i ... ve bâd-ı hevâ ve urûsiye yekûn mâ'a gayruhû iki bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâl karye-i Karandar hisse-i sâni yazuyu mezkûresinden sekiz yüz akçesi ifrâz ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Deve Alanı mezra'asıyla birikdirülüb yekûn mâ'a gayruhû üç bin iki yüz akçe ber icmâl [ve icmâl-i] mezbûrun bin altı yüz akçesi mûmâ ileyh Ahmed veled-i Ömer'in ve sekiz yüz akçesi Mustafa veled-i Salih'in ve ol mikdarın Mehmed veled-i Mehmed'in kaydındadır der-karye-i Karandar hisse-i sâni el-mezbûrenin yazu-yı mezkûresinden bin iki yüz akçesi dahi ifrâz mâ'a gayruhû ile birikdirilüb iki bin dört yüz akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi Ahmed'in ve üç yüz yirmi akçesi Hüseyin veled-i teka'üd Mehmed'in ve seksen akçesi Halil'in kaydındadır ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi' karye-i Karandar nısf mâlikânenin verese-i Emir Arslan ve nısf-ı âharının verese-i hâsıl divanî tımar ve tahtında üç nefer mevkûf re'âyâ ile hisse-i evvel an-karye-i Karandar hâsıl mâ'a rûsûm bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Karandar bin akçe yazu ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Adlina karyesiyle birikdirülüb mâ'a gayruhû iki bin yekûn mâ'a gayruhû bin akçesi icmâl ve icmâl-i mezbûrun dört yüz akçesi Hüseyin veled-i tekaüd Mehmed'in ve beş yüz akçesi Seyyid Mehmed veled-i Mustafa'nın ol-mikdarı Ali veled-i Musli'nin ve ol-mikdarı Abdülkasım veled-i tekaüd Ferruh ve yedi yüz elli akçesi dîvân-ı

hümâyûnum kaleminin kırk nefer mülâzımlarından olmak üzere kayd-ı meşrûh Seyyid Mehmed Emin Sudi'nin ol-mikdarı Ali yine kalem-i mezbûrun kırk nefer mülâzımlarından kayd-ı meşrûh Es-Seyyid Ahmed Hakkı ... ve bin sekiz yüz akçesi defterhâne-i âmirem kalemi kâtibleri şâkirdânından İsmail Kami'nin ve ol-mikdarı Es-Seyyid Mustafa'nın kaydlarında bu takdîrce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî ve ber-mûceb-i taksîm ve karye-i Karandar hisse-i sâni el-mezbûrun dört yüz akçesi Ahmed veled-i Ömer ve iki yüz akçesi Mustafa veled-i Salih'in ve ol mikdarı Mehmed veled-i Mehmed bin akçesi Ahmed ve yüz altmış akçesi Hüseyin veled-i teka'üd Mehmed ve kırk akçesi Hüseyin ve karye-i Karandar hisse-i evvel-i mezbûrun yüz elli akçesi Seyyid Ahmed veled-i Mustafa ve ol mikdarı Ali veled-i Musli ve ol mikdarı Abdülkâsım veled-i tekaüd Ferruh ve kırk akçesi Hüseyin veled-i tekaüd Mehmed ve yetmiş beş akçesi es-Seyyid Hakkı ve ol-mikdarı Seyyid Mehmed Emin Sudî ve yüz seksen akçesi İsmail Kami ve ol mikdarı Es-Seyyid Mustafa'nın hisselerine isâbet ve iktizâ eylediğın bi'l-fi'il defter emîni olan Mehmed Râsim dâme mecduhû arz itmeğın arzı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri M sene [1]210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.37 hüküm / 1]

İmre-i Ladik Kazâsı nâ'ibine hüküm

Zü'emâdan sadık teberdâr-ı hâssa zîde kadruhû gelüb Amasya sancağında İmre-i Ladik nâhiyesinde Mısmılağaç nâm karye ve gayriden yirmi bin sekiz yüz akçe bâ-berât-ı âlişân mutasarrıf olduğı ze'âmeti karyelerinden nâhiye-i mezbûre tâ'bi' karye-i Küplü ve karye-i Kara Celil mâlikâneleri ber-mûceb-i tashîh Şeyh Abdülmecid Sivâsî evlâdı vakfı ve divânîleriyle karyeteyn-i mezbûreteyn tahtlarında mukayyed dört kıt'a hassa çiftlikler za'im-i mûmâ ileyhın müşterekiye kaydında hâsıl olduğı defter-i hâkânide mukayyed olmağla karyeteyn-i mezbûreteyn ber-mûceb-i defter-i hâkanî mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekiye zabt ve divanî cânibine âid mahsûl ve rûsûmâtıyla zikr olunan hassa çiftlikler hâsılâtını kanun

ve defter mûcibince ahz ve kabz murâd eyledikde divânî cânibine râci‘ mahsûlat ve rûsûmât ve hassa çiftliğin hâsîlâtına mâlikâne mutasarrıfı tarafından dahl olunmak îcâb etmez iken Şeyh Abdülmecid Sivâsî evlâdı mâlikâne tarafına tahsîs kılınan mâlikâne mahsûlünü ahz ve kabza kanâat itmeyüb zikr olunan hassa çiftlikler hâsîlâtına divânî cânibine âid mahsûlât ve rûsûmât hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i tashîh-i kanun müdahale ahza ve kabza mûmâni‘at ve te‘addiden hâlî olmadıkların inhâ ve ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî karyeteyn-i mezbûreteyn mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekiyle kendüye zabt ve divânîsi tarafına aid mahsûlât ve rûsûmatıyla zikr olunan hassa çiftlikler hâsîlatını kanun ve defter mûcibince ahz ve kabz etdirüb mâlikâne mutasarrıfı olan Şeyh Abdülmecid Sivâsî evlâdını zikr olunan hassa çiftlik hâsîlâtına ve divânî cânibine râci‘ mahsûlât ve rûsûmâta hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i tashîh-i kânun müdahale ahz ve kabza mûmâni‘at ve te‘addî itdirilmeyüb ve vâki‘ olan müdâhale ve te‘addileri men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘a ve defterhâne-i âmiremde mahfûz ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda İmre-i Ladik nâhiyesine tâ‘bi‘ neferât ve zemîn üç hassa çiftlik ile karye-i Küplü tamam mâlikâne ve hâsıl-ı divânî tahtında bennak ve hinta ve şa‘ir ve bâd-ı hevâ ve arûsiye ve yekûn ma‘a gayruhû on bir bin akçe yazu ile ve yine nâhiye-i mezbûreye tâ‘bi‘ neferât ve bir hassa çiftlik ile karye-i Kara Celil mâlikâne hâsıl-ı divânî tahtında bennâk ve hinta ve şa‘ir ve an hâssalı tahtında hinta ve şa‘ir yekûn altı bin beş yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Küplü el-mezbûrenin divânî yazusu ve gayruhû ile birikdirülüb on bir bin beş yüz akçe yekûnundan üç bin beş yüz akçe ifrâz ve karye-i Kara Celil el-mezbûrenin divânî ... bin beş yüz akçesiyle birikdirülüb yekûn ma‘a gayruhû on bin akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Sadık teberdar-ı hassanın bâkîsi müştereki kaydında ve karye-i Karandar ve karye-i Kara Celil el-mezbûrların mâlikâneleri hâsılı Dede vakfi olub vâhid vade ba‘de Şeyh Abdülmecid Sivâsî evlâdına tahsîs ve tarafından zabt olunmak üzere bin yüz kırk târihinde bâ-hatt-ı tevkî‘i tashîh olunub bu

takrîrce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî karye-i Küplü ve karye-i Kara Celil el-mezbûrelerin mâlikâne tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılât ber-mûcebi tashîh Şeyh Abdülmecid Sivâsî evlâdı tarafından ve karye-i mezbûrelerin dîvânîleri tarafına ta'yîn ve tahsîs kılınan hâsılât ve rûsûmâtı hîn-i tahrîrde tahrîr olunan hassa çiftlikler hâsılâtı sadık teberdar-ı hassa ile müştereki tarafından ahz olunması iktizâ eyledikte bi'l-fi'il defter emîni olan Mustafa Râsim dâme mecduhû arz itmekle arzı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri M sene 1210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.38 hüküm /1]

Darende Kâdısına hüküm

Darende sâkinlerinden Debbâğ-zâde Eş-şeyh El-Hac Ebubekir Efendi dimekle ma'rûf kimesne ile dokuz nefer evlâd-ı zükûr gelüb bunların cedleri [boş] nâm sâhibü'l-hayrın evlâd-ı evlâd-ı evlâdının zükûrundan ve vakfın ber-vech-i iştirâk ba-berât-ı âlişân mütevellîleri olub vâkıf-ı mezbûrun Darende kasabasında vâki' vakfiye-i ma'mûlün bihâsında mukayyed imâlâtından vakıf arsa üzerine mütevellîye-i sâbık [boş] ve [boş] nâm hatunlar kendü mallarıyla menzil binâ etdiklerinde nefsleri için binâ eylediklerine işhâden beyân etmeyüb ol binâ mezkûrların mülkü olmayub vakıf için bi't-tevliye zabt murâd eylediklerinde mezbûrlar ve zevcleri olan kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Ebubekir Efendi ve Ali Efendi dimekle ma'rûf kimesneler ile yek dil olarak zabt idüb vakfa gadr eylediklerin ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık şeyhü'l-islâm'dan fetvâ-ı şerîfe verildiğın bildirüb fetvâ-i şerîfe mûcebince şer'le görülüb ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden yedlerinde olan fetvâ-yı şerîfe mûcebince mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâhiri M sene 1210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.38 hüküm / 2]

Dergâh-ı Mu‘alla Kapucıbaşılarından Amasya Sancağı mütesellimine ve Geldigelen nâib’ine hüküm

Amasya kal‘ası müstahfızâtından Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Osman müstahfız gelüb Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Kürdviran nâm karye ve gayriden bin beş yüz akçe gedik tımar ile kal‘a-ı mezbûre müstahfızlığı merkûm Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Osman’ın berâtıyla üzerinde ve leyl ve nehar derûn-ı ve kal‘ada sâkin ve hizmet-i lâzimesin edâ idüb tımarına dahl îcâb ider hâli yoğ iken kal‘a-ı mezbûre dizdârı Mustafa hilâf-ı inhâ terk-i kal‘a deyu arz ve karındaşı Seyyid Ali’ye tevcîh ve berât itdirüb sâhib-i evveli merkûma gadr-ı küllî olduğuna binâen ibkâsını istid‘â ve sâdır olan fermân-ı âlişâna imtisâlen husûs-ı mezbûrun sıhhati ve hakikati mahallinden lede’s-sû‘âl fî’l-hakîka merkûm Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Osman hizmetinde mukîm olub gadr-ı olunduğu Amasya kazâsı nâ’ib Hatib-zâde Mevlânâ Osman zîde ilmuhû i‘lâm ve merkûm Seyyid Ahmed ve Seyyid Ali sadr-ı a‘zâm huzûrunda istintâk ve terfîk olundukda merkûm Seyyid Ali dizdârın birâderi olduğunu i‘tirâf ve takrîrinden mümâyân ve mezkûr Seyyid Ahmed veled-i Osman hizmetinde mukîm iken hileye mebnî timarı üzerinden ref‘ ve gadr olunduğu takdîm olunan i‘lâm ve 245aiyeti müstebân olmağla ref‘inden hâsıl-ı evvel Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Osman’a bin iki yüz on senesi Muharreminin on ikinci gününde tevcîh ve halâ berât-ı şerîfle üzerinde olduğun bildirüb gedik tımar-ı mezbûre ile kal‘a-ı mezbûre müstahfızlığı yedinde olan berâtı mûcebince kendüye zabt ve berâtı mûcibince hizmeti mukâbelesinde müstehak olduğu mahsûl ve rüsûm ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn ref‘ olunan mezbûr Seyyid Ali’yi ve âhardan bir ferdi fuzûlî müdâhale itdirilmeyüb men‘ ve def‘ itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûn ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûna mürâca‘at olundukda ber-vech-i meşrûh üzere olduğun mastûr ve mukayyed ve kânunu sû‘âl olundukda gedik tımar-ı mezbûr ile kal‘a-ı mezbûre müstahfızlığı yedinde olduğun berâtı mûcebince mezkûr Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Osman zabt ve hizmeti mukâbelesinde

müstehak oldukda mahsûl ve rûsûm ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânun olub merfu'î mezbûrun müdâhalesi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânundur deyu tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mücebiyle ve kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri M sene 1210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.38 hüküm / 3]

İş bu emr-i âlî mübâşir yediyle lede'l-vürûd taharri olundukda müteveffâ-yı müşârün-ileyh iki nefer oğullarıyla kerîme ve iki nefer halîlesini terk idüb ... mayde olan eşyâsını hemşirelerce taksîm olundukdan sonra müşârün-ileyhe isâbet iden hissesi kendü kesbinden olan malına zam ve duyûn-ı bâkiye-i mekûmeye olan bâ-temessük yirmi bin kuruşdan mütecâviz duyûn-ı müsbitesine birer mikdar ve bâkîsini verese-i müteveffâ-yı müşârün ileyhe tevzî' olunmuş olduğunu nâtik Dârende kâdısının vârid olan i'lâmının mazmûnu bâ-fermân-ı âlî şerh verildi

Fî 25 Ra sene [1]210 (Ekim 1795)

Dârende Kâdısına hüküm

El-Hâce Âdile Hanım zîdet iffetühânın südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlî mefhûmunda bundan akdem bin iki yüz senesinde sefer-i hümâyûnumda katîlen fevt olan Dârendeli merhûm İbrahim Paşa'nın bağ ve bağce ve emlâk-ı sâireleri ırsen sulbî oğulları Mîr Ahmed ve Mîr Abdurrahman zîde mecduhûmaya intikâl ve babaları müteveffâ-yı müşârün-ileyhin kendü gürül ve rahatlarıyla nukûd-ı mevcûdeleri dahi der-aliyye'mden in'âm ve ihsân olunmuş olub ve aharden zabt ve tasarrufuna mümâna'at ve ta'arruz olunmak îcâb etmez iken yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden cabbâre ve mütegalibeden Abdullah Beğ dimekle ma'rûf kimesne zuhûr yine müteferrika-yı müşârün ileyhin akrabâsından ... sulbî Mîr-i mûmâ ileyhumâya vasî olurum deyu hilâf-ı şer' akrabâ ve vesâyetlik iddi'âsıyla sulbî mîr-i mûmâ ileyhin sâbıkü'z-zikr bağı ve bağcesi ve emlâk ile sâir eşyâ ve nukûdunu ahz eylediğinden

mâ'adâ hîlesini âşikâr etmemek için müteveffâ-yı müşârün ileyhî iki nefer halilesini hânesine götürüb sâkine ve ... mal-ı eytâmı ekl ü bel' sevdâsında olub ve vücûhla 247aiye nümâyân olduğunu kazâ-i mezbûr ahâlisi tarafından cend kıt'a mektûblar irsâliyle mûmâ-ileyhâ tarafına ifâde ve mûmâ ileyhimâ dahi hâl-i mütevali muharrer üzere olduğunu inhâ mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülüb merkûm Abdullah Beğ vesâyetinin azl ve sulbî mîr-i mûmâ ileyhumânın ammîleri Silahşörân-ı hassamdan Mîr Hüseyin zîde mecduhû müceddeden vasî nasb ve ba'dehû selefî Abdullah Beğ ile muhâsebesi ma'rifet-i şer'le rü'yet ve zimmetinde şer'an lâzım gelen mal-ı eytâm her ne ise tamâmen tahsîl ve vasî nasb olunan mûmâ-ileyhe teslîm olunub ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediği ecilden ma'rifet-i şer' ve ta'yîn olunmak sadr-ı a'zam hazîne kâtibi Süleyman zîde kadruhû mübâşeretiyle mîr-i merkûm Abdullah'ın hisâbı ber-vech-i hakkâniyet rü'yet ve zimmetinde şer'an sâbit olub reddî lâzım gelen mâl-ı eytâm her ne ise tamamen tahsîl ve ber-vech-i iştirak hıfz için vasi-i lâhıkına teslîme dikkat ve eytâm-ı merkûm ba'de zin Silahşoru mûmâ ileyhe vasî nasb olunub umûrları sadakati üzere rü'yet ve mal-ı eytâm itlâf olunmakdan mübâ'adet ve keyfiyet sûret-i sicilâtıyla bu tarafa inhâya müsâra'at olunmak bâbında

Fî Evâhiri M sene 1210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.39 / Hüküm 1]

Sivas vâlisine ve Sivas sancağında Kable nâhiyesinin tâ'bi' olduğu kazânın kâdisına hüküm ki

Hâfız Abdullah bin Mustafa gelüb Sivas sancağında Kable nâhiyesinde Haradi mezra'asının divanî ve mâlikânesi mülk-i Ya'kub Paşa hâliyâ vakf-ı Hangâh ve Çilehâne der Amasya ve yine Kable nâhiyesine tâ'bi' Etrakiye mezra'-ı Haradi ve el-mu'âf ve karye-i Haradi ki tımar şod dahi Sivas sancağında ve nâhiyesinde mezra'-ı Yenice nezd-i karye-i Yedil ve gayriden on üç bin sekiz yüz otuz akçe tımara mutasarrıf Cafer veled-i Osman'ın müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve merkûm Hâfız

Abdullah bin Mustafa Yakub Paşa evlâdından ve vakf-ı mezbûr mütevellîliğine bâ-berât mutasarrıf olmağla mezra‘-ı Haradi el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî vakf-ı mezbûr tarafından bi’t-tevliye zabt divanî ve mâlikânesine mahsûs hâsılât ve rûsûmâtı kânun ve defter mûcibince ahz ve kabz etmek murâd eyledikde dahl îcâb etmez iken sipâhî-i merkûm Cafer veled-i Osman zuhûr ve Etraki mezra‘-ı Haradi ve el-mu‘âf karye-i Haradi müşterekiyle zabta kana‘at itmeyüb mezra‘-ı Haradi tasarruf için benim tımarım dâhilindedir deyu fuzûlî zabt ve mahsûl ve rûsûmun ahz ve gadr eylediğın bildirüb sâlifü’z-zikr Haradi mezra‘ası ber-mûceb-i defter-i hâkanî vakf-ı mezbûr tarafına bi’t-tevliye kendüye zabt ve vâkî olan mahsûl ve rûsûm kânun ve defter mûcebince ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hâkanî ol vecihle tasarruf itdirilmeyüb men’ ve def’ itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûn ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Kable nâhiyesine tâ‘bi‘altmış dokuz nefer re‘aya ve üç zemîn ve on dokuz nefer cema‘at-i gebrân Yörük-i hassa ve üç zemîn ile mezra‘-ı Haradi tâbî karye-i Haradi divanî ve mâlikâne mülk-i Yakub Paşa hâliyâ vakf-ı Hangâh ve Çilehâne der Amasya ber-mûceb-i hüccet-i şer‘iyye hâsılı tahtında hinta ve şa‘ir ve arûsiye yekûn ma‘a gayruhû altı bin yüz on akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve yine nâhiye-i mezbûre tâbî ani’-rûsûm ve bâd-ı hevâ ve urûsiye yekûn ma‘a gayruhû dokuz yüz seksen iki akçe yazar Etraki mezra‘-ı Haradi ve yine nâhiye-i mezbûra tâ‘bi‘dokuz nefer re‘âyâ ve dört zemîn ve hâsılı tahtında ma‘a niyâbet ve resm-i hinta ve şa‘ir yekûn ma‘a gayruhû bin iki yüz akçe yazar el-mu‘âf karye Haradi ki tımar şod deyu başka başka muharrir kalemi ile tahrîr ve defter-i icmâlde el-mu‘âf der karye-i Haradi iki başdan ve etrâkiye-i karye-i Haradi deyu yazı-yı mezkûreleriyle Çivri nâm karye ve ma‘a gayruhû birikdirilüb altı bin altı yüz seksen iki akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçesi merkûm Cafer veled-i Osman’ın ve bâkisi müşteriki kayıtlarında olub bu takdîrce ber-mûceb-i defter-i hâkanî mezra‘-ı Haradi el-mezbûreyi divanî ve mâlikânelerine mahsûs mahsûlât ve rûsûmâtı Yakub

Paşa vakfî mütevellîleri tarafından el-mu'âf karye-i Haradi'nin dahi iki başdan mahsûlât ve rûsûmâtlarıyla Etrakiye-i mezra'-ı Haradi el-mezbûrelerin mahsûlât ve rûsûmâtları sipâhî-i merkûm ile sâir müştarekleri tarafından zabt olunmak iktizâ eyledikde bi'l-fi'il defter emîni Mustafa Râsim dâme mecduhû arz itmeğın arzı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri M sene 1210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.39 hüküm / 2]

Sivas Kâdısına hüküm ki

Sâdât-ı kirâmdan Es-Seyyid Abdülfettah veled-i Memiş ve Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Hasan ve Seyyid Kâsım ve Seyyid Mehmed ve Seyyid Mahmud birâder-i Memiş ber-vech-i iştirâk Mustafa veled-i Halil ibn-i Seyyid Ahmed veled-i Memiş Derviş ve ber-vech-i iştirâk zîde şerefehûm gelüb Sivas sancağında Sivas kazâsı muzâfâtından Halkahas nâhiyesine tâbî on yedi nefer re'âyâ ile karye-i Yoncalık rub' mâlikâne mülk-i Hacı Emir Ali ve bâkî sülüs erba'a mâlikâne ber-mûceb-i defter-i atık iş bu mezkûre tün anh olan sülüs erba'a mâlikâne vakf-ı buk'a-yı Ahmed Çelebi der-Sivas ber-mûceb-i berât-ı hümâyûn müseccel ki ez-kadî-i Sivas rûsûm-ı divanî tımar ve hâsılı tahtında bennâk ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhû üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde hâsıl-ı divanî ma'a niyâbet ol mikdar yazı ile tahrîr ve Ağca Kal'ası dizdarına mahsûs ber icmâl ve Mehmed veled-i Osman'ın tımarı olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve bunlar Ahmed Çelebi buka'sın buk'adâr ve vakfının ber-vech-i iştirâk berât-ı şerîfemle mütevellîleri olub karye-i Yoncalık el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde olan yerleriyle rub' mülk mâlikâne ve sülüs erba'a mâlikâne buk'a vakfî mutasarrıfıyla divanî mutasarrıfı tarafından zabt ve sülüs erba'a mâlikâne tarafına âid mahsûl ve rûsûm dahi kal'a-i merkûm dizdârı tarafından ahz ve kabz murâd eyledikde ve mezkûr karye toprağında mustahfiz neferâtı hissesi olmayub dahl olunmak îcâb etmez iken dizdâr-ı merkûm Mehmed veled-i Osman karye-i mezbûreden divanî tarafına âid mahsûl ve rûsûmu

ahz ve kabza kana'at itmeyüb karye-i Yoncalık el-mezbûre mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde olan yerler için benim tımarım mülhakâtından Eski Köy toprağıdır cümle mahsûlün ben ahz iderüm ve gâh kal'a-i mezbûre müstahfizlarından neferât tımarıdır deyu hilâf-ı defter-i hâkanî sülüs erba'a mâlikâne cânibine âid mahsûlün ahz ve kabzına mûmânî'at ve zâviye-i mezbûre vakfi hâsılâtının kesr ve noksan tertîbine bâ'is ve bâdî olduğun bildirüb karye-i Yoncalık el-mezbûreyi ber-mûcib-i defter-i hâkanî mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde olan yerleriyle rub' mâlikâne mülk-i Hacı Emir Ali ve bâkî sülüs erba'a mâlikâne-î buk'ayı Ahmed Çelebi vakfi mutasarîfi mezbûrûn ile divanî tarafına zabt ve rub' mâlikâne tarafına âid mahsûl mülkiyet üzere mutasarîfi tarafından ve sülüs erba'a mâlikâne tarafına âid mahsûl dahi buk'a-yı Ahmed Çelebi vakfi tarafından ve divanî cânibine âid mahsûl ve rûsûm dahi kal'a-i mezbûre dizdârı tarafından ahz ve kabz itdirilüb kal'a-i mezkûre dizdârı mezkûr Mehmed veled-i Osman'ı hilâf-ı defter-i hâkanî karye-i mezbûreye ve mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde olan yerler için benim tımarım mülhakâtından Eski Köy toprağıdır ve gâh kal'a-i mezbûr müstahfizlarından neferât tımarıdır deyu hilâf-ı defter-i hâkanî bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb ol vecihle vâkî olan müdâhale ve te'addîsi men' ve def' ve dizdâr-ı mezkûrun zâviye-i mezbûre vakfi tarafına âid sülüs erba'a mâlikâne mahsûlünden fuzûlî ahz eylediği mahsûl her ne ise istirdâd olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfuz ruznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i icmâle mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed ve dîvân-ı hümâyûnumdan kanunu su'âl olundukda karye-i mezbûre mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde olan yerleriyle ber-mûceb-i defter-i hâkanî rub' mülk mâlikâne ve sülüs erba'a mâlikâne buk'a mutasarîfiyla divanî mutasarîfi tarafından zabt ve rub' mülk mâlikâne tarafına âid mahsûl mülkiyet üzerine mutasarîfi tarafından ve sülüs erba'a mâlikâne tarafına âid mahsûl dahi buk'a-yı Ahmed Çelebi vakfi tarafından ve divanî cânibine âid mahsûl ve rûsûm dahi kal'a-i mezbûre dizdârı tarafından ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-

yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânun olub dizdâr-ı mezkûrun karye-i Yoncalık el-mezbûre içün benim tımarım mülhakâtından Eski Köy toprağıdır deyu müdâhalesi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûndur deyu tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri M sene 1210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.40 hüküm / 1]

Mübâşiri tebdîl olunmağla başkaca kayd olunmuşdur

Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zâde Mîr Süleyman dâme mecduhûya ve Çorum kâdısına hüküm

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin tarafından bu def'a der-aliyyeme vârid olan tahrîratında Çorum kâdısının bir kıt'a i'lâm ve ahâlisinin mahzarlarında Çorum sâkinlerinden Ölçek oğlu Hasan Ağa dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayub katl-i nüfûs ve fekk-i i'râz ve gasb-ı emvâl ve ihtilâl-i belde misillü harekâta cesaretine mebni bi'l-cümle ahâlî müttefikân münâza'aları esnâsında merkûm Hasan'ı darb ve cerh eylediklerinde müte'essiren fevt olduğu derc ve tastîr olunmuş olub merkûmun bu makûle i'zâr ve vâhibe ibradıyla bilâ emr idâmı mücerred nefsâniyet dâ'iyyesine mebnî idüğü zâhir olduğundan keyfiyetin tahkîki lâzım gelmekle sen ki mîr-i mûmâ ileyhsin mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam devâtdârı Hâiz zîde mecduhû ma'rifetiyle madde-i merkûme gereği gibi tahkîk ve sıhhat ve hakîkati üzere Der-saâdetime tahrîr ve inhâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle madde-i merkûmeyi bî-garaz erbâb-ı vukûfdan sırran ve alenen kemâl tâharrî ve dikkat ederek gereği gibi tahkîk ve tashîh birle zâhire ihrâc ve sıhhat ve hakîkati üzere der-aliyyeme arz ve i'lâma mübâderet ve bu bâbda bundan sonra ne vecihle emr-i şerîf sâdır olur ise ana göre amel ve hareket ve infâz-ı emr-i münîfime mezîd i'tinâ ve dikkat ve tahkîk-i madde matlûb iken a'râz ve rehâvet ve hâtır ve

gönüle ri'âyet misillü vâk'anın hilâfî tahrîr ve inhâ olunmakdan be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet olunmak bâbında

Fî Evahiri M sene 1210

(Temmuz sonları Ağustos başları 1795)

[s.40 hüküm / 2]

Sehven tahrîr olunmuşdur

[s.40 hüküm / 3]

Amasya ve Merzifon Kâdılarına hüküm

Gedegra'da Devlet Hatun vakfının meşrûtiyet üzere mütevellîsi Es-Seyyid Ahmed tevliyeti umûrunu sadâkat üzere rü'yet ve mürtezaka-i vakfın bâ-berât mutasarrıf oldukları vazîfelerini edâ idüb ziyâde talebi ile te'addî îcâb etmez iken mürtezakidan ma'lûmü'l-esâmî kimesneler yedlerinde olan berevâta muhâlif ziyâde talebiyle te'addî ve mukaddemâ lede'l-mürâfa'a mezkûrların zâhir olan müdâhaleleri men' birle cânib-i şer'den hüccet virilmişken memnû' olmayub mugâyir-i hüccet yine ol vecihle müdâhale eylediklerin bâ-arz-ı hâl lede'l-inhâ ve'l-istid'â sâdır olan fermân-ı âliye imtisâlen mütevellî-i merkûmun oğlu Divrikli Seyyid Abdullah nâm kimesnenin yedinde olan i'lâmlar ve hüccete natık olunduğu üzere vakf-ı mezbûrun tarlalarından beher sene hâsıl olan hintanın humsunu mütevellîler ahz idüb mâ'adâsından yüz kırk altı müdd hinta vâkife-i mûmâ-ileyhânın Merzifon'da imâretine sarf olunduktan sonra doksan buçuk müdd hinta dahi mürtezaka beynlerinde taksîm ve bâki-i sâire dahi semen misliyle bey' ve semeninden mürtezaka-i vakfın vazîfeleri ve câmi' imâretinin ta'mîrine sarf olunması vakfiye-i ma'mûlün bihâda şurût olub lâkin vakf-ı mezbûrun tarlalarına za'af-târî olduğundan sinîn-i vâfireden berü hâsıl olan hintanın humsu imâret-i mezkûre için ihrâc ve mâ'adâsı mürtezaka beynlerinde vazîfelerine göre taksîm olunub sâir hubûbât dahi bey' ve semeninden mürtezakanın vazîfeleri teslîm ve câmi' ve imâretinin ta'mîrine sarf olunagelür iken mukaddemâ mürtezaka-ı vakfdan İmam İsmail

Efendi ve hatîb Abdüsselam ve kâtib-i vakıf Mustafa ve Koy Halil ve sâirleri hubûbât-ı mezbûre râzı değiliz hâsıl olan hintanın humsu ihrâcından sonra mâ‘adâsını beynimizde tevzî‘î ve doksan buçuk müdd hintamızın noksanını hubûbâtdan tekmîl ile deyu müvekkilim mütevellî-i mezbûr ile nizâ‘ eylediklerinde husûs-ı mezbûr bâ- işâret-i şeyhü’l-islâm ve bâ- fermân-ı âlî El-Hac Mustafa huzûrunda vakf-ı mezbûr kurâsından Tatra nâm karyede mezbûrûn lede’l-mürâfa‘a Mevlanâ-yı mûmâ ileyh mezbûrûnu ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe da‘vâ-yı mezkûre ile bi-vech-i mu‘ârazadan men‘ ve mütevellî müvekkil-i mezkûrun yedine i‘tâ ve hüccet i‘tâ idüb lâkin mezbûrlar memnû‘ olmayub nizâ‘dan hâlî olmazlar deyu ibrâz eylediği i‘lâm ve hüccete nazar olundukda mazmûnları takrîr-i meşrûhu üzere olub lakin husûs-ı mezbûr mahallinde mürtezikân-ı mezbûrûn itdikleri mürâfa‘a ve ihkâk-ı hakk için emr-i âlî i‘tâsını haremeynü’ş-şerîfeyn müfettişi i‘lâm itmekle i‘lâmı mûcibince amel olunmak bâbında iki yüz üç senesi evâsıt-ı Şabanında emr-i şerîfim sâdır olmuşıdi bu def‘a mütevellî-i merkûm Seyyid Ahmed südde-i sa‘âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde ber-vech-i muharrer emr-i âlî sâdır olub lâkin emr-i mezkûr Gedegra kâdısına hitâben ve vakf-ı mezkûr Amasya ve Merzifon’da olduğundan mürtezaka-i mezbûr illet eyledikleri beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â ve dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda tarih-i merkûmda ber-vech-i muharrer emr-i şerîfim virildiği mestûr olduğuna binâen inhâ olduğü üzere vakf-ı mezbûr Amasya ve Merzifon’da olduğunu nâzır-ı vâkıf arzıyla Haremeyn’den verilüb mu‘ahharan ihrâc olunan emr-i şerîfe nâtik olmağla bu sûretde mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mûcibince amel olunmak için mahalli kâdısına hitâben müceddeden emr-i şerîfim tahrîrini bi’l-fi‘il reisü’l-küttabım olan Ebubekir Ratib dâme mecduhû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.41 hüküm / 1]

İşbu emr-i âlî lede'l-vusûl tâharri olundukda ber-vech-i muharrer ahâlî-i vilâyet ve ocaklusu merkûm Hüseyin'den vücûhla irâde ve arza müte'allik şutîmuna gayr-ı mütehammil oldukları ve hengâm-ı münâza'asında bilâ fevt idâm olunmuş olub def-i vücûduyla istirahat olduğunu mübeyyin Çorum kâdısının mahzarları ihzar olduğunu nâtik mûmâ-ileyhin vârid olan kâ'imesi mefhûmu bâ-ferman-ı âlî şerh verildi

Fî 25 Ra sene [1]210

(Ekim 1795)

Dergâh-ı Mu'allam kapucubaşlarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar- zâde Mîr Süleyman dâme mecduhûya ve Çorum Kâdısına hüküm

Sen ki mîr-i mûmâ ileyhsin tarafından bu def'a der-aliyyeme vârid olan tahrîrâtında Çorum kâdısının bir kıt'a i'lâm ve ahâlisinin mahzarlarında Çorum sâkinlerinden Ölçek oğlu Hasan Ağa dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayub katl-i nüfûs ve fekk-î a'râz ve gasb-ı emvâl ve ihtilâl-i belde misillü harekâta cesâretlerine mebnî bi'l-cümle ahâli müttefikân münâza'aları esnâsında merkûm Hasan'ı darb ve cerh eylediklerinde müte'essiren fevt olduğu derc ve tasdîr olunmuş olub merkûm bu makûle a'zâr-ı vâhibe îrâdıyla bilâ emr a'râz-ı mücerred-i nefsanîyet dâ'iyesine mebnî idüğü zâhir olduğundan keyfiyetin tahkîki lâzım gelmekle sen ki mîr-i mûmâ ileyhsin mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam bayrakdârı zîde kadrühû ma'rifetiyle madde-i merkûme gereği gibi tahkîk ve sıhhat ve hakîkati üzere Dersa'âdetime tahrîr ve inhâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mîr-i-mûmâ ileyhsin ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle madde-i merkûmeyi bî-garaz erbâb-ı vukûfdan sırren ve alenen kemâl tâharri ve dikkat iderek gereği gibi tahkîk ve tashîh birle zâhire ihrâc ve sıhhat ve hakîkati üzere der-aliyyeme arz ve i'lâma mübâderet ve bu bâbda bundan sonra ne vecihle emr-i şerîf sâdır olur ise ana göre amel ve hareket ve infâz-ı emr-i münîfime mezîd itina ve dikkat ve tahkîk-i madde matlûb iken ağmaz ve rehabet ve hâtır ve

gönüle ri'âyet misillü vâka'nın hilâfî tahrîr ve inhâ olunmakdan be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet olunmak bâbında

Fî Evâili S sene 1210

(Eylül başları 1795)

[s.41 hüküm / 2]

İş bu emr-i âlî lede'l-vusûl tâharrî olundukda iddi'a-yı mezkûre müfteriyât kabîlinden olub müdde'i merkûmun ihtilâl-i belde ve izrâr-ı ibâd âdet-i müstemirresi olmadığından gayri mahalline dahi gitmeyüb Asitane'de kalmağla Der-aliyye'den tard ve teb'îd ve yahud te'dîb olunması niyazında oldukların mübeyyin Amasya kâdısının vârid olan i'lâmının mefhûmu bâ-ferman-ı âlî şerh virildi

Fî 25 Ra sene [1]210 (Ekim 1795)

Kapucubaşlarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar zâde Mir Süleyman dâme mecduhûya ve Amasya Kâdisına hüküm ki

Amasya kazâsı sâkinlerinden Kasabbaşı Ömer dimekle arîf kimesne gelüb bu kendü hâlinde arzıyla mukayyed iken yine kazâ-i mezbûr sâkinlerinden maktûl Ahmed Paşa avanelerinden Şeyh oğlu Abdullah ve Yörgüç oğlu Seyyid Ahmed ve Hacı Kadir ve Basmacı oğlu Hasan dimekle meşhûr kimesnelerin çür dünyeviyeleri olmak hasebiyle mücerred ve icrâ-yı garaz sevdasıyla avânelerinden Arzu oğlu Ahmed ve Molla oğlu diğêr Ahmed ve Çenesiz oğlu İbrahim ve diğêr Ahmed nâm şakiler ile yek dil ve yek cihet olarak bin iki yüz senesinde medîne-i mezbûrede vâki' on bir kise akçelik kıymetlü iki aded küçük hânelerini ihrâk-ı bi'n-nâr idüb zulm ve te'addî eylediklerin inhâ ve sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeğın sen ki Cabbar-zâde mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve mübâşir ta'yîn olunan bayrakdarı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân [boş] zîde kadruhû ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülüb ihkâk-ı hak olunmak bâbında yazılmışdır

Fî Evâili S sene 1210

(Eylül başları 1795)

[s.41hüküm / 3]

İş bu emr-i âlî lede'l-vusûl terâfu'-ı şer' olundukda merkûm Hacı Ali kendü vazîfesi için ma'rifet-i şer'le otuz üç keyl zahîre ve bir aded esb ahz eylediğini ikrâr ve ma'adasını inkâr ve ber-neh'i şer'î tahlîf olunub müdde'î-i merkûm mu'ârazadan men' olduğuna nâtik Bozok kâdisının natık olan i'lâmının mefhûmu bâ-ferman-ı âlî şerh verildi

Fî 25 Ra sene [1]210

(Ekim 1795)

Kapucubaşlarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zâde Mîr Süleyman dâme mecduhûya ve Hacıhamza Kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin İsmail zîde ilmuhûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Hacıhamza kazâsı sâkinlerinden Mehmed Emin bin Süleyman nâm kimesne meclis-i şer'a varub bunun kimesneye deyn ve kefâleti yoğ iken yine kasaba-i mezbûr sâkinlerinden Küçük Mehmed oğlu Hassalı El-Hac Ali nâm kimesne babasından müntakil on bin kuruşdan mütecâviz hinta ve şa'ir ve sâir eşyâlarını tegallûben ahz eylediğinden başka menzilin bir tarafını hafiyeten söküb derûn-ı menzilden takriben on sekiz kise akçesini ahz ve da'vet-i şer' olundukda itâ'at-i şer'-i şerîf itmeyüb zimmetinde kalub mağdûr olduğu beyânıyla sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve mübâşiri ma'rifetiyle mahallinde şer'le görölüb ihkâk-ı hakk olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim verilmek ricâsına vâki' hâlî bi'l-iltimas arz eylediği ecilden sen ki Cabbar-zâde mîr-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve âhar husûsa me'mûr sadr-ı a'zam bu gedik bayrakdârı [boş] zîde kadruhû mübaşeretiyile mahallinde şer'le görölmek bâbında

Fî Evâhiri S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.41hüküm /4]

Sivas kâdısına hüküm

Sivas sancağında ve nâhiyesinde evkâf-ı zâviye-i Ahmed Çelebi der-Sivas deyu yazıldığı mahalde karye-i Selman tâ'bi' Halkahas nısf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i atık beş yüz yekûn ma'a gayruhû iki bin dokuz yüz yetmiş üç akçe el-masraf be-cihet-i meşihat fi yevm üç ve be-cihet-i imâmet fi yevm bir zâviye-i mezbûreye merhûm Seyyid Hüseyin bir mescid binâ edib vakfı olmamak ile mu'attal olup zâviye-i mezkûrenin defâtir-i Sultanide nezâreti mukayyed olmayub ihtiyâc dahi yok iken yevmî bir akçe ile nezâret ihdas olunub ba'dehû emr ile ref' olunub nezâret-i mezbûre yerine yevmî bir akçe ile mescid-i mezbûre imâm nasb olunması münâsib olmağla imâm ta'yîn olunub zâviye-i mezbûrenin vakıfnâmesi olmayub ve ... kadîmü'l-eyyâmdan ilâ haza'l-an zâviyesinin üzerine tasarruf olunub mümerr-i havâs ve avâm ve müber-i ehâs-ı enâmdan olub ki âyende ve revendeye hizmet olunub hâlâ meşihat-i mezbûre Seyyid Mehmed üzerinde olub min ba'd mezkûr Seyyid Mehmed'in elinden alunmayub ba'de'l-vefât evlâdından meşihat-i mezbûreye müstehak olanlara tevcîh olunub âhara verilmeye deyu emr-i şerîf olub ve merkûm Seyyid Mehmed'in berât-ı şerîfinde dahi minvâl-i meşrûh üzerinde mukayyed olmağla ber-mûceb-i emr-i âlî ve berât-ı şerîf kayd-ı defter olundı deyu defter-i evkâfda ve Halkahas nâhiyesine tâ'bi' yetmiş altı re'âyâ ile karye-i Selman rub' mâlikâne mülk-i evlâd-ı Zeynel Beğ be-tarîk-i istishab rub' mâlikâne mülk-i İlyas ve Hızır ve Mahmud bin Cemal ve Siti Hatun bint-i Seydi Ahmed ber-vech-i iştirâk ve nısf mâlikâne vakf-ı zâviye-i Ahmed Çelebi der-Sivas nakl be-ibâre birle sâhib-i hisse-i evlâd-ı Zeynel Beğ hâliya mülk-i mebi'i-i Abdullah veled-i Hüdâverdi ve Mehmed veled-i Hacı Dede ve İbâl veled-i Şeyh Ali ve İlyas veled-i Savcı divanî tımar hâsıl-ı divanî ma'a niyâbet hınta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhû dört bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu defter-i hâkanîden ve Sivas'da Ahmed Çelebi zâviyesinin zâviyedâr hissedârlıkları Es-Seyyid Abdüfettah ve Es-Seyyid Eyüb ve Derviş Ali ve Seyyid Hasan ve Es-Seyyid Kâsım ve Es-Seyyid Mehmed ve

Seyyid Mustafa ve Seyyid Halil ibn-i Seyyid Ahmed'in başka başka berât-ı âlişân ile üzerlerinde olduğu Anadolu muhâsebesinden ve zâviye-i mezkûre meşîhati Es-Seyyid Mehmed evlâdından yevmî üç akçe ile Es-Seyyid Eş-şeyh Mahmud üzerinde olduğu askerîden ihrâcı olmuş olmağla bu def'a zâviyedârân-ı merkûmân Seyyid Abdülfettah ve Derviş Ali Südde-i sa'âdetime takdîm eyledikleri arz-ı hâllerinde zâviye-i mezbûrenin berâtıyla zâviyedârlık hissedârlıklarına mutasarrıflar olub uhdelerine lâzım gelen hizmetlerini edâ idüb âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken Sivas sükkânından Şeyh-i mezkûr Es-Seyyid Eş-şeyh Hacı Mahmud berâtı mûcibince yevmî üç akçe vazîfesine kanâ'at itmeyüb kendü kavı-i mücerrediyile zâviyedârlık-ı mezkûrdan size hisse ta'yîn olunmamışdır deyu berâtlarına mugâyir hissedârlıkları umûrunu fuzûlî müdâhale ve bu vecihle gadr-ı küllî eylediğın inhâ ve berâtları mûciblerince zâviyedârlık hissedârlıkları kendülere ibka itdirüb şeyh-i merkûmun ol vecihle müdâhalesi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i evkâfa ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu vâki' olan hazîne-i âmiremde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda zâviye-i mezbûrenin berâtla zâviyedârlık hissedârlıkları merkûmân Seyyid Abdülfettah ve Derviş Ali'nin üzerlerinde olduğu mastûr ve mukayyed olmağla inhâ olunduğu üzere uhdelerine lâzım gelen hizmetleri edâ edüb lâkin şeyh-i mezkûr ol vecihle berâtlarına mugâyir hissedârlıkları umûruna fuzûlî müdâhale eylediği vâki' olduğu sûretde ma'rifet-i şer'le men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'il re'isü'l-küttâbım Ebubekir dâme mecduhû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâili S sene 1210

(Eylül başları 1795)

[s.42 hüküm / 1]

Sivas vâlisine ve Yıldızeli Kâdısına hüküm

Seyyid Mehmed ve Seyyid Halil ve Şerîfe Rukiye ve Şerîfe Hamide zîde şerefühüm gelüb Sivas sancağında Yıldız nâhiyesine tâ'bi' nefer ve zemîn ile karye-i Karkın nısf

mâlikâne vakf-ı zâviye-i Kabilü nısf-ı âhar dahi mâlikâne vakf-ı evlâd-ı Fâtıma Hatun bint-i Mehmed Paşa Yılduzî divanî tımar hâsıl-ı divanî ma‘a niyâbet nîm ve hınta ve şa‘ir ve bâd-ı hevâ ve urûsiye yekûn ma‘a gayruhû sekiz bin iki yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve bunlar Fatıma Hatun evlâdından olmalarıyla karye-i Karkın el-mezbûreyi Kabilü zâviyesi vakfi mütevellîsi ve divanî mutasarrıfıyla zabt ve mâlikâne tarafına âid mâlikâne mahsûlâtından Fâtıma Hatun evlâdı vakfi tarafına raci‘ olan nısf mâlikâne mahsûlünü ahz ve kabz murâd eylediklerinde bir dürlü dahl îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrazdan ba‘zı kimesneler fuzûlî müdâhale ve gadr sevdasında oldukların bildirüb karye-i mezbûre Kabilü zâviyesi vakfi mütevellîsi ve divanî mutasarrıfıyla ber-mûceb-i defter-i hâkanî kendülere zabt ve mâlikânesi tarafına âid mahsûlâtından Fatıma Hatun evlâdı vakfi tarafına râci‘ olan nısf mâlikâne mahsûlü kanun ve defter mûcibince ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanun ecânib ve ashâb-ı ağrazdan olanları fuzûlî müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve dîvân-î hümâyûnumdan kânunu su‘âl olundukda defter-i hâkanîde mastûr ve Karkın karyesinin nısf mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Kabilü ve nısf-ı âhar mâlikâne vakf-ı evlâdı Fâtıma bint-i Mehmed Paşa-yılduzî evlâdı vakfi tarafından ve divanî cânibine âid mahsûl ve rüsûm dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânun olub Fâtıma Hatun evlâdı tarafına aid nısf mâlikâne mahsûlüne ecânibden olan kimesnelerin müdâhaleleri hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûndur deyu tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili S sene 1210

(Eylül başları 1795)

[s.42 hüküm / 2]

Ordu-yu Bayramlı Kâdisına hüküm

Hassa hasekîlerinden El-Hac Mehmed zîde kadruhû gelüb mûmâ ileyhî kazâ-i mezbûre tâ'bi' Esenbeğ nâm karye toprağında vâki' sâhib-i arz temessükü mücebince on seneden mütecâviz mutasarrıf olduğu yüz kile tohum isti'âb ider ma'lûmetü'l-hudûd beş kıt'a tarlalarını beher sene tarafından karındaşı Ali nâm kimesne zabt ve zira'at ve öşr ve resmin sâhib-i arza edâ idüb âhardan bir vecihle müdâhale îcâb itmeyüb ve bu makûle on sene mürûr iden arâzi da'vâsının istidmâ-ı memnu' iken karye-i mezbûre sükkânından Abdi oğlu Ahmed nâm kimesne zuhûr ve ol yerler mukaddemâ babam zabtındadır diyerek hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve lede't-terâfi' kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet ve bî-vechi mu'râzadan men' birle kibel-i şer'den hüccet-i şer'iyye dahi virilmişken mücâb ve mündefi' olmadığından ma'ada karye-i mezbûre toprağında kâin karındaşı Ali nâm kimesne ile ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olduğu tarlalardan sülûs hisse ki dahi karındaşın merkûm Ali'den satun aldım deyu fuzûlî müdâhale ve tegallüben zabt itmek ve gadr-ı küllî dâ'iyyesinde olduğun da'vâsına muvâfık Şeyhülislam'dan fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîfe mücibince kanun üzere amel olunub mezbûrun hilâf-ı kanun ol vecihle vâki' olan müdâhale ve te'addîsi men' ve def' ber karar-ı sâbık zabt ve zira'at itdirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve dîvân-î hümâyûmdan kanunu su'al olundukda bu makûle on sene mürûr iden arâzi da'vâsının istimâ'ı memnu'dur bâ-husûs lede't-terâfi' kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet birle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilmiş olub hâli üzere ibkâ olunub ol yerler karar-ı sâbık zabt ve zira'at etdirilmek kanundur deyu tahrîr olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili S sene 1210

(Eylül başları 1795)

[s.42 hüküm / 3]

Dergâh-ı Mu'allam Kapucubaşlarından Amasya sancağı mütesellimine ve Zikri Atî

Hacı Hasan'ın Amasya Sancağında bulunduğu mahallin kâdisına hüküm

Amasya sancağında Argoma nâhiyesine tâ'bi' iki yüz on beş nefer re'âyâ ve on bir zemîn ve iki çiftlik ile karye-i Akviran mâlikâne vakf-ı mescid-i Hadice Hatun der-Burusa fî mahalle-i At Bazarı divanî tımar ve hâsılı tahtında hınta ve şa'ir ve yekûn ma'a gayruhû dokuz bin iki yüz akçe ve yine Argoma nâhiyesine tâ'bi' yüz otuz üç nefer re'âyâ ve yedi zemîn ile karye-i Karacavirân mâlikâne vakf-ı mescid-i Hadice Hatun der-Burusa fî mahalle-i At Bazarı divânî tımar ve hâsılı tahtında çift ve hınta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhû dört bin üç yüz akçe ve Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' yüz on dokuz nefer re'âyâ ve yedi zemîn ve bir mezra'a ile karye-i Girye üç rub' mâlikâne vakf-ı mescid-i Hadice Hatun der-Burusa dermahalli At Bazarı ve rûb' mâlikâne hâsılı tahtında çift ve hınta ve şa'ir yekûn ma'a gayruhû on iki bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olunduğu defter-i hâkânide ve nezâret-i sadr-ı a'zamîde Burusa'da ... Şemsi Beğ ... ve Hadice Hatun vakfının mütevellî-i kâimkâmı Salih bin Halil üzerine olduğu Anadolu muhâsebesinde mukayyed olmağla şimdi vakf-ı mezbûrun mütevellî kâimmakâmı Salih südde-i sa'âdetime takdîm eylediği memhûr arzında kâimmakâm-ı mütevellîsi olduğu vakf-ı mezbûrun Amasya sancağında vâkî Akviran ve Karacaviran karyelerinin tamam ve Girye karyesinin üç rub' mâlikâneleri iki yüz senesinden sekiz senesine gelince taraf-ı vakıfdan Köprülü Hacı Hasan nâm kimesneye ma'lûmü'l-mikdâr kuruş bâ-temessük iltizâm ve mezbûr dahi iltizam ve sekiz sene mâlikâne-i mezbûreleri zabt ve ta'sîr idüb bedel-i iltizamdan gayr-ı ez-teslîmât zimmetinde beş bin guruş mâl-ı vakf kalub vakf için ahz murâd olundukda makbûzâtı bedel-i iltizama bâliğ olmuşken avk ve tehir ve edâdan imtina ile vakf-ı şerîfe ve mürtezikaya gadr-ı küllî eylediğin inhâ ve bedel-i iltizamdan gayr-ı ez-teslîmât merkûmun zimmetinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûr ma'rifet-i şer'le tahsîl ve ... Amasya sâkinlerinden Hüseyin Efendi dimekle ma'rûf kimesneye vakfî deyu teslîm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve defter-i âmiremde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar

olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mukayyed olmağın bu sûretde arz olunduğu üzere olduğu halde şer‘le me‘mûrune ve ba‘de’l-ketb ihkâk-ı hakk olunmak için mahallinde şer‘a havâle ile emr-i şerîfim sudûrunu bi’l-fi‘il re‘isü’l-küttâbım dâme mecduhû i‘lâm itmeğın i‘lâmı mücebince amel olunmak

Fî Evâili S sene 1210

(Eylül başları 1795)

[s.43 hüküm / 1]

Geldigelen Kâdısına hüküm

Amasya'nın Aşağı kal'a mustafızlarından Es-Seyyid Mustafa veled-i El-Hac İbrahim nâm mustahfiz gelüp Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Fezoğlu karyesinden bin iki yüz akçe gedik tımar ile Amasya'nın Aşağı Kal'a mustahfizliğına berât-ı şerîfimle mutasarrıf olup Geldigelen nâhiyesine tâ'bi'neferât ve zemîn ve mevkûf nefârât ile sâbıkü'z-zikr karye-i Fezoğlu mâlikâne mülk-i İsbolovi Meri veled-i Şeyh Aydın divanî tımar ve tahtında hâsıl ma'a mahsûl-ı divanî zemîn-i Dudabaşı ma'a rusûm zâviye-i Dudabaşı nîm ve hinta ve şa'îr yekûn ma'a gayruhû bin sekiz yüz akçe mâlikâne karye-i mezbûr hâsıl bin altı yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i mezbûrenin mâlikâne yazusu olan bin altı yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun Amasya'nın Aşağı Kal'a mustafizânına mahsûs olmak üzere vârid olan emr-i şerîfim mücebince bin kırk yedi senesi evâ'il-i Şevvâlinde bâ-hatt-ı tevkî'i tashîh ve halâ mezbûr Es-Seyyid Mustafa veled-i El-Hac İbrahim'in gedik tımarı ve karye-i mezbûrenin divanî yazusu olan bin sekiz yüz akçe dahi ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr Amasya'nın Aşağı kal'ası mustafizânına mahsûs olmak üzere vârid olan emr-i âlî mücibince sene-i mezbûrede bâ-hatt-ı tevkî'i-i tashih ve hala kal'a-ı merkûmenin müstahfizlarından Abdurrahman veled-i Mehmed'in gedik tımarı olduğu defter-i hâkanîde mukayyed olmağla sâbıkü'z-zikr Fezoğlu karyesini ber-müceb-i defter-i hâkanî müstahfiz-ı mezbûr Abdurrahman veled-i Mehmed ile gedik tımarı tarafından zabt ve mâlikânesi tarafına âid mahsûlü ahz ve kabz murâd eyledikde

dahl îcâb etmez iken müstahfiz-ı mezkûr Abdurrahman veled-i Mehmed divanî cânibine âid mahsûl ve rûsûmu ahza kanâ'at itmeyüb mâlikâne tarafına âid mahsûl zabtına defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale ve gadr-ı irâdesinde olduĝun bildirüp karye-i Fezoĝlu el-mezbûreyi bermûceb-i defter-i hâkanî mustahfiz-ı mezkûr Abdurrahman veled-i Mehmed ile gedik tımarı tarafından kendüye zabt ve mâlikânesi tarafına âid mahsûlü gedik tımarı tarafından ve divanî tarafına âid mahsûl ve rûsûmu dahi müstahfiz-ı mezkûr Abdurrahman veled-i Mehmed'e ahz ve kabz itdirilüp müstahfiz-ı mezkûru hilâf-ı defter-i hâkanî karye-i mezbûrun mâlikânesi tarafına âid mahsûl bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emri şerîfim ricâ' ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduĝu mastûr ve mukayyed olmaĝın defter-i hâkanî mûcibince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili S sene 1210

(Eylül başları 1795)

[s.43 hüküm / 2]

Karahisar-ı Behramşah Kâdisına hüküm ki

Sivas sancaĝında Karahisar-ı Behramşah kasabası müzâfâtından Halkahas nâhiyesine tâ'bi' karye-i Belban ve rub' mâlikâne evlâd-ı Zeynel Beĝ be-tariki'l- istishâb ve rub' mâlikâne mülk-i İlyas ve Hızır ve Mahmud bin Cemal ve Siti Hatun bint-i Seydi Ahmed bervech-i iştirâk ve nisf mâlikâne vakf-ı zâviye-i Ahmed Çelebi der-Sivas nukile'l-ibâre hisse-i evlâd-ı Zeynel Beĝ hâliyâ mebi'-i Abdullah veled-i ... ve Mehmed veled-i Hacı ve Deroĝlu Ali veled-i Şeyh Ali ve İlyas veled-i Savcı divânî tımar tahtında yetmiş altı nefer re'âyâ hâsıl divânî ma'a niyâbet resm-i hınta ve şa'îr ve yekûn ma'a gayruhû dört bin akçe ve yine Halkahas nâhiyesine tâ'bi' karye-i Avancık mâlikâne mülk-i evlâd-ı Zeynel Beĝ ve rûb'-ı diĝer mülk-i İlyas ve Hızır ve Mahmud bin Cemal ve Siti Hatun bint-i Seyyid Ahmed bervech-i iştirâk ve nisf-ı âhar vakf-ı zâviye-i Ahmed Çelebi der-Sivas bi-ibâreti'l-asl divânî tımar tahtında yüz seksen üç nefer re'âyâ-yı karye-i mezbûre üç mezra'a ve bir çiftlik ve

dört nefer mevkûf re'âyâ hâsıl-ı resm ve hinta ve şa'îr yekûn ma'a gayruhû on üç bin akçe ve yine Halkahas nâhiyesine tâ'bi' karye-i Görüler rub' mâlikâne mülk-i Hacı Emir Ali ve nısf mâlikâne vakf-ı zâviye-i Ahmed Çelebi der-Sivas ve rub' mâlikâne mülk-i Şeyh Ali Hacı Ali ber-mûceb-i hüccet-i Abdülvâhid kâdıaskerî Vilâyet-i Anadolu sene dokuz yüz yirmi sekiz tahtında dokuz yüz nefer re'âyâ ve iki nefer mevkûf re'âyâ hâsıl-ı divanî resm ve hinta ve şa'îr yekûn ma'a gayruhû bin akçe ve yine Halkahas nâhiyesine tâ'bi' Dökme Söğüt rub' mâlikâne mülk-i evlâd-ı mezbûr Zeynel Beğ hâliyâ mülk-i mebi'-i Sitti ve Gülâfi veledân-ı Hamid divanî veled-i Cemal ve Siti Hatun bint-i Seydi ve nısf-ı âhar vakf-ı zâviye-i Ahmed Çelebi der-Sivas hisse-i Hızır mülk-i mevrûs-ı Abdullah veled-i Resul ve Perveri veled-i Hızır el-mezbûr hisse-i rub' mâlikâne Zeynel Beğ ve rub' mâlikâne mülk-i İlyas ve Hızır ve Mahmud ve Siti Hatun ber-vech-i iştirâk tımar tahtında kırk nefer re'âyâ ve üç aded zemîn hâsıl-ı çift ve hinta ve şa'îr yekûn ma'a gayruhû iki bin beş yüz akçe ve yine Halkahas nâhiyesine tâ'bi' karye-i Tanı rub' mâlikâne evlâd-ı Zeynel Beğ ve rub' mâlikâne mülk-i İlyas ve Hızır ve nısf-ı âhar vakf-ı zâviye-i Ahmed Çelebi der-Sivas divânî tımar hisse-i mâlikâne-i Zeynel Beğ hâliyâ mülk-i mebi'-i Sitti ve Gülânı veledân-ı Hamid ber-mûceb-i şer'iyeye tahtında onar nefer re'âyâ hâsıl-ı resm-i çift ve hinta ve şa'îr yekûn ma'a gayruhû sekiz bin yedi yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olduğu defter-i hâkanîde Avancık karyesinin rub' mâlikânesine mutasarrıf olan Zeynel Beğ ve rub'-ı âharına mutasarrıf İlyas ve Hızır ve Mahmud ve Cemal ve Siti Hatun ve Balban karyesinin rub' mâlikânesine mutasarrıf İlyas ve Hızır ve Mahmud ve Siti Hatun ve Tan karyesinin rub'-ı âharına mâlikânesine mutasarrıf İlyas ve Hızır ve Mahmud ve Siti Hatun ve Görüler karyesinin rûb' malikânesine mutasarrıf Şeyh Ali Çelebi fevt ve evlâdları mutasarrıf ve Çiftlik karyesinin dahi nısf mâlikânesi mahlûl olmağla Sivas sâkinlerinden Abdurrahman Halife'ye Sivas'da Hoca İmam Mescidi'nde İbadullah'a ulûm-ı nâfî'a tedrîs şartıyla i'tâ olunmak ricâsına Karahisar-ı Behram Şah nâ'ibi Mevlâna ve Sivas kâdısı

taraflarından arz ve Karahisar-ı Behram Şah kazâsına tâ'bi' Korucak ve Telet ve Ladik ve Dökme Söğüt karyeleri topraklarında ma'lûmü'l-hudûd yerler evlâdiyet ve meşrûtiyet üzerine mutasarrıfları Hamid ve diğer karındaşlarından evlâd-ı vâkıfdan İbrahim'e ve otuz altı yılı Zilhiccesinde tevcîh olduğu askerîden ve rub' mâlikâne kaydı aklâmda bulunduğu derkâr olundukda kaydı defter-i hâkanîden ba'de'l ihraç mahalline kayd ve berât olunmak bâbında bin yüz otuz yedi senesi Şevvalinin on sekizinci günü sâdır olan ru'us-ı hümâyûn mûcibince Abdurrahman Halife'ye ba-şart-ı tedris tevcîh olunub berât verildikten sonra Sivas nâ'ibi arz ve reisü'l-küttab-ı esbak i'lâmıyla kasr-ı yedinden bin yüz elli dört senesi Cemaziyelevvelinin onuncu günü ruus-ı hümâyûn oğlu Es-Seyyid Ömer Halife'ye tevcîh olunub maliye tarafından verilen berâtla hâlâ üzerinde olduğu Anadolu muhâsebesinde mukayyed olmağla şimdi Seyyid Abdülfettah ve Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Hasan ve Seyyid Yusuf ve Seyyid Osman ve Mahmud ve Seyyid Mehmed ve Seyyid Kasım ve Seyyid Halil ve Seyyid Mustafa zîde şerefihûmun sūdde-i sa'adetime takdîm eyledikleri arzihallerinde Avancık ve Belban ve Dökme Söğüt ve Tanı ve Görüler karyelerinin rûb' mâlikânelerine mutasarrıf evlâd-ı Zeynel Beğ ve İlyas ve Hızır ve Mahmud bin Cemal ve Siti Hatun ve Şeyh Ali Çelebi evlâdiyet ve rub' mâlikânedden mülkiyet üzere eba'an ced mutasarrıflar iken ber-vech-i muharrer cedleri merkûmûnun evlâdı mutasarrıf oldu deyu hilâf-ı inhâ berât i'tâ olunub ancak merkûm Ömer'in ismi mevcûd ve cismi nâ-mevcûd oldukda inhâ ve defter-i hâkanî mûcibince karye-i merkûme rub' mâlikânelerin mülkiyet üzerine zabtları için emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olunmak vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve hazine-i âmiremde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda vech-i muharrer üzere olduğu mukayyed ve Avancık ve Belban ve Dökme Söğüt ve Tanı ve Görüler karyelerinin rub' mâlikâneleri Zeynel Beğ evlâdı ve İlyas ve Hızır ve Mahmud bin Cemal ve Siti Hatun ve Şeyh Ali Çelebi mülkleri iken evlâdları tasarrufunda olduğu lede'l-i'lâm ber-vech-i muharrer

tedrîs şartıyla Abdurrahman Halife ve ba'dehu kasr-ı yedinden oğlu merkûma tevcih ve berât olunalı elli beş sene olmuş idüğü ve mezbûr evlâdiyet iddi'âsıyla mülkiyet üzere tasarrufları için emr-i şerîfim i'tâsını istid'â eylediklerine binâen husûs-ı mezbûrda iştibâh vâki' olmağla bu sûretde mahallinde meclis-i şer'îye ref' mâlikâne-i mezkûreler haliyâ kim mutasarrıfdir ve mezbûrların evlâdı mutasarrıf olduğu vâki midir yoksa inhâ olunduğu üzere mezkûrûn fi'l-asl evlâdından mıdır ve merkûm Ömer mevcûd vesâyet olmayub gâib ve müteveffâmıdır hüsn ve ihtiyâr bi-garaz ehl-i vukûfdan gereği gibi su'al ve tahkîk birle keyfiyet gadr ve himâyeden ârî olarak hakikati üzerine der-aliyyeme tahrîr ve i'lâm olunmak için emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fî'il re'isü'l-küttabım olan Ebubekir Râtib dâme mecduhu i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı S sene [1]210

(Eylül ortaları 1795)

[s.44 hüküm /1]

Karahisar-ı Behramşah Kâdisına hüküm

Sâdât-ı kirâmdan Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Hasan zîde şerefehuma gelüb Sivas sancağında Karahisar-ı Behramşah kazâsı muzâfâtından Halkahas nâhiyesine tâ'bi' karye-i Yoncaluk rûb' mâlikâne mülk-i Hacı Emir Ali ve bâkî sülüs erba'a mâlikâne ber-müceb-i defter-i atîk işbu meskûn anh olan sülüs erba'a mâlikâne vakf-ı buk'a-yı Ahmed Çelebi der-Sivas ber-müceb-i berât ve ber müceb-i sicil-i ez-kâdı-yı Sivas divanî tımarı tahtında on yedi nefer re'âyâ hâsıl-ı divanî bennak hinta ve şa'ir ve deştîbâni ve tapu-yu zemîn ve yekûn ma'a gayruhû üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ... irsâl ... ma'a neferât-ı sâire aded sekiz mezkûrlar behre ve rüsûmdan mu'affiyet ile kal'a-i mezbûrda hizmet iderler deyu Akça kal'ası dizdârına mahsûs bir gedik tımar ve berâtla Mehmed veled-i Osman üzerinde olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve bunlar buk'a-yı mezbûrenin bâ-berât buk'adârları ve vakfının mütevellîleri olmalarıyla karye-i Yoncaluk el-

mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfı dizdâr-ı merkûm ve rub' mülk mâlikâne mutasarrıfıyla zabt ve mâlikâne tarafına âid mahsûlden sülüs erba'a mâlikâne mahsûlünü buk'a-yı mezbûre vakfı tarafından bi't-tevliye ahz ve kabz murâd eylediğinde zirâatçilerden Köse oğlu Seyyid Osman ve Seyyid Gök İsmail ve karındaşları ve dahi sâirleri zuhûr biz kal'a-ı mezbûreye hizmet ideruz ve defter-i icmâlde dahi behre ve rüsûmdan mu'âf kayd olunmuşuzdur öşr virmeziz deyu öşrlerin virmekte ta'allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında oldukların bildirüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn ol vecihle muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve kanûnu su'âl olundukda defter-i hâkanîde mastûr Yoncaluk karyesinin rub' mâlikânesi mülk-i Hacı Emir Ali ve bâkî sülüs erba'a mâlikâne vakf-ı buk'a-yı Ahmed Çelebi der-Sivas ve divanî tımar ve Akça kal'a dizdârı Mehmed veled-i Osman'ın gedik tımarı olmağla karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkânî divanî ve rub' mülk mâlikâne mutasarrıfıyla buk'a vakfı tarafından zabt rub' mâlikâne tarafına âid mahsûl mülkiyet üzere mutasarrıfı tarafından ve sülüs erba'a mâlikâne mahsûlü dahi buka vakfı tarafından ve divanî cânibine âid mahsûl ve rüsûm dahi dizdâr-ı merkûm tarafından ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânûn olub zira'atçiler buk'a vakfı tarafına âid sülüs erba'a mâlikâne mahsûlünü edâda ta'allül etmeleri hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûndur deyu tahrîr olmağla defter-i hâkanî mûcibince 'amel olunmak bâbında

Fî Evâili S sene 1210

(Ağustos sonları Eylöl başları 1795)

[s.44 hüküm / 2]

Tokad Kâdısına hüküm

Kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden El-Hac Salih nâm kimesne gelüb bunun kendü halinde ırzıyla mukayyed olup kimesneye deyn ve kefâleti yoğ iken yine kazâ-ı mezbûr mahallâtından Bağçehâne-i Atık mahallesi sâkinlerinden Seyyid Mustafa nâm kimesne kendü halinde

olmadığından bin iki yüz senesinde hilâf-ı şer‘-i şerîf fuzûlî tegallüben beş yüz kuruşunu cebren ahz ve ziyâde gadr ve te‘addi eylediğın ve mezbûr ile bilâ da‘va bir vecihle mukavemet ve ihkâk-ı hakk mümkün olmadığından ol bâbda da‘vâsına muvâfık şeyhü‘l-islâmdan fetvâ-yı şerîfe virildiğın bildirib mahallinde şer‘le görölüb mezbûrun hilâf-ı şer‘-i şerîf fuzûlî ve tegallüben cebren ahz eylediğı ol mikdar kuruş hakkını tahsîl ve bî-kusûr alıvirilüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın mahallinde şer‘le görölmeğ için yazılmışdır

Fî Evâhiri S sene [12]10

(Ağustos sonları Eylöl başları 1795)

[s.44 hüküm / 3]

Zeytun Kazâsının Kâdısı Amasya sancağında vâki‘ Koçkayası Nâhiyesi nâ‘ibine hüküm

Erbâb-ı tımardan Mehmed nâm sipâhî gelüb Amasya sancağında Koçkayası nâhiyesinde Kamilbükü nâm karye ve gayrıden on bir bin beş yüz doksan iki akçe berât-ı âlişân mutasarrıf olduğı tımarının baş kalemi olan mezkûr karye-i Kamil iki başdan tımar tahtında yetmiş beş nefer re‘âyâ ve on bir zemîn hâsıl iki başdan ma‘a niyâbet resm ve bennak ve caba ve şa‘ir ve resm-i küvvare ve deştîbâni ve tapu-yı zemîn ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma‘a gayruhû dört bin iki yüz akçe ve Zeytun nâhiyesine tâ‘bi‘ karye-i Eski Bükü iki başdan mezbûr karye halkı Uşak Bükü nâm sa‘ab derbendi ıslah idüb zikr olunan derbende tuvana esbhâne zâyi‘ olur ise tazmîn etmek üzere derbendçiliğē emr-i şerîf getirüb gıyabda cihet muhaldır deyu kâdısı dahi emr mûcibince i‘lâm itmeğın emr mûcibince vech-i meşrûh üzere iltizâm gösterdikleri derbende hizmet etmek üzere avârız-ı divanî ve tekâlif-i örfiyeden emin olmaları kayd olundu tahtında on üç nefer re‘âyâ ve beş aded zemîn ve bir yaylak hâsıl iki başdan resm-i bennak ve caba ve hinta ve şa‘ir ve resm-i küvvâre ve deştîbâni ve tapu-yı zemîn ve bâd-ı hevâ ve urûsiye yekûn ma‘a gayruhû iki bin akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde ma‘a gayruhû

birikdirülüb on bin yüz on akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezkûrun üç bin beş yüz elli beş akçesi merkûmun bâkîsi müştereki kaydlarında ve yine Koçkayası nâhiyesinde niyâbet ve nısf bâd-ı hevâ ve arûsiye tımarhâ-i sipâhiyân ve merdân-ı kal'a-yı nâhiye-i Koçkayası gayr-ı ez-tımarhâ-i serbest ve zü'emâ ve dizdar beş bin akçe yazı ile ol dahi defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde hâss-ı hümâyûnumdan olmak üzere tahrîr olunduğu defter-i hâkanîde olmağla mârû'l-beyân Kamilbükü karyesi toprağında üzerine cürm sâbit olan re'âyâ tâifesinin kanun üzere îcâb iden cerime ve arûsiyelerinin nısfını ve Eskibükü karyesinin bi'l-cümle bâd-ı hevâ ve resm-i arûsiye ile karyeteyn-i mezbûreteyn defter-i hâkanîde hâsıl kayd olunan mahsûlât ve rüsûmâtı talep ve müşterekiyle ahz ve kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak îcâb etmez iken hâss-ı hümâyûnum mutasarrıfları zuhûr ve Kâmilbükü karyesinin nısf bâd-ı hevâ ve arûsiyesini ahza kanâ'at itmeyüb nısf-ı âharı ile Eskibükü karyesinin bâd-ı hevâ ve arûsiye ve sâir hâsıl kayd olunan mahsûl ve rüsûma dahi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların bildirüb men' ve def' itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve kânunu su'âl olundukda Kamilbükü karyesi toprağında üzerine cürmü sâbit olan re'âyâ tâifesinin kânun üzere îcâb iden cerime ve arûsiyelerinin nısfı hâss-ı hümâyûn tarafından ve nısf-ı âharı ile Eskibükü karyesinin müstakil bâd-ı hevâ ve arûsiyesi ve karyeteyn-i mezbûreteynden defter-i hâkanîde hâsıl kayd olunan mahsûlât ve rüsûmâtı müşterekleriyle merkûm Mehmed'in tımarı tarafından ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânun olub hâss-ı hümâyûn mutasarrıfının Kâmilbükü karyesinin nısf bâd-ı hevâ ve arûsiyeden gayrı nısf-ı âhar bâd-ı hevâ ve urûsiyesinin ve Eskibükü karyesinin bâd-ı hevâ ve arûsiye hâsıl kayd olunan mahsûl ve rüsûmuna müdâhalesi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn idüğü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı S sene [1]210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.45 hüküm /1]

Sehv olunmağla mahalline nakl olundu Tekrar emr-i âlî yazılmışdır

Fî Evâhiri Ra sene [1]210 (Eylül sonları Ekim başları 1795)**[s.46 hüküm /1]**

Bâ-i'lâm-ı Hazret-i Re'isü'l-küttâb emr-i âli yazılmışdır

Fî Evâhiri Ş sene 1210

(Şubat sonları Mart başları 1796)

Eğîn Kâdısına hüküm

Arabgir sancağında Boşadı nâhiyesine tâ'bi' yüz yirmi nefer re'âyâ ile karye-i Sirur ve hâsıl ani'l-hums resm-i ispenç ve hinta ve tapu ve deştîbâni yekûn ma'a gayruhû on bin sekiz yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Abad nâhiyesine tâ'bi' karye-i Sirur deyu yazu-yu mezkûresiyle tahrîr ve yine Abad nâhiyesine tâ'bi' Ralusal nâm karye ve ma'a gayruha birikdirülüb yirmi iki bin sekiz yüz akçe ze'âmete ber icmâl ve icmâl mezbûrun altı bin akçesi karye-i Ralusal el-mezbûre ve gayriden Mustafa veled-i Ali'nin tımarı ve bâkîsi müştereki kaydında ve yine Boşadı nâhiyesine tâ'bi'elli altı nefer re'âyâ ile karye-i Kaşu hâsıl ani'l hums resm-i ispenç ve hinta ve resm-i küvvere ve resm-i tapu ve deştîbâni yekûn ma'a gayruhû beş bin akçe yazu ile olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde iki bin beş yüz akçesi ifrâz ve ma'a gayrihu birikdirülüb altı bin iki yüz akçe ber icmâl ve icmâl-i mezkûrun üç bin akçesi karye-i Kasu el-mezbûre ve gayriden beş bin dokuz yüz akçe tımara mutasarrıf Ömer veled-i Halil ve iki bin akçesi yine Arabgir sancağında Dağabâd nâhiyesinde Sasruke nâm karye ve gayriden sekiz bin on yedi akçe tımara mutasarrıf Mehmed veled-i Hüseyin ve bâkîsi müşterekleri kaydlarında ve yine Boşadı nâhiyesine tâ'bi' an-mahsûl ve resm-i yaylak nâhiye-i Boşadı ve Sirur fî sene yedi bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i

icmâlde iki bin akçesi ifrâz ve Abad nâhiyesine tâ'bi' Sülük nâm karye ve ma'a gayrihâ birikdirilüb dokuz bin akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı bin akçesi Abad nâhiyesinde Kamus nâm karye ve gayriden on bin altı yüz yetmiş beş akçe tımara ber-vech-i iştirâk mutasarrıf Osman ve Halil veledân-ı Seyyid Mehmed ve bâkîsi müşterekleri kaydlarında ve bir def'a dahi bin akçesi ifrâz ve Abad nâhiyesine tâ'bi' Hasek nâm karye ve ma'a gayrihâ birikdirilüb sekiz bin akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi karye-i Hasek el-mezbûre ve gayriden Mehmed'in tımarı ve bâkîsi müştereki kaydında ve bir def'a dahi iki bin akçesi ifrâz ve Boşadı nâhiyesine tâ'bi' Vanik Cermi nâm karye ve ma'a gayrihâ birikdirilüb dokuz bin akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi karye-i Hasek el-mezbûre ve gayriden sekiz bin akçe tımara mutasarrıf Seyyid Abdullah veled-i müteka'id Seyyid Mehmed Emin ve üç bin akçesi dahi Boşadı nâhiyesinde Bağce nâm karye ve gayriden sekiz yüz doksan yedi akçe tımara mutasarrıf Ömer veled-i Osman ve bâkîsi müşterekleri kaydlarında ve bir def'a dahi iki bin akçesi ifrâz ve Dağabâd nâhiyesine tâ'bi' Harirun nâm karye ve ma'a gayrihâ birikdirilüb dokuz bin akçe ber icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi karye-i Harirun el-mezbûre ve gayriden on bin akçe tımara ber-vech-i iştirâk mutasarrıf Yusuf ve Hasan veledân-ı Ömer ve bâkîsi müşterekleri kaydlarında ve yine Boşadı nâhiyesine tâ'bi' an-mahsûl ve resm-i kışlak-ı nâhiye-i Boşadı ve Sirur fî sene üç bin akçe yazı ve ma'a kurâ-i sâire der-nâhiye-i Boşadı aded otuz iki deyu olduğu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâl ve Abad nâhiyesine tâ'bi' Bostancık nâm karye ve ma'a gayrihâ birikdirilüb yedi bin akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Abad nâhiyesinde Berkes nâm karye ve gayriden beş bin akçe tımara mutasarrıf Yusuf veled-i Mustafa ve üç bin akçesi dahi Boşadı nâhiyesinde Gelban nâm karye ve gayriden beş bin dört yüz akçe tımara mutasarrıf Mehmed veled-i Ömer ve bâkîsi müşterekleri kaydlarında olduğu ve Kaşu karyesi ahâlileri mutasarrıf oldukları kur'a ve kışlaklar için Eğin kazâsına tâ'bi' Ergü karyesi ahâlileri fuzûli müdâhale iderler deyu inhâ eylediklerine binâen kanun üzere amel olunmak

bâbında eminine ve ba'dehû Sivas vâlisine hitâben doksan dokuz senesi evâsıt-ı Cemâziyelevvelinde bir kıt'a ve ba'dehû tarafeyn huzur-ı icma'ında lede't-terâfu' husûs-ı mezbûr arâzi nizâ'ı ve mahal-i nizâ' üzerine rü'yet olunmağa muhtâc olmağla Divriği müftisi husûs-ı mezbûra mevlâ ta'yîn ve mahallinde sâhib-i arz hazır olduğu halde rü'yet ve sıhhat ve hakîkati der-aliyye'ye i'lâm olunmak için Rûm kâdıaskerî i'lâmı ve işaret-i 272aiye ile Sivas vâlisine ve mevlâ-yı mûmâ-ileyhe hitâben mübâşiri bir kıt'a sâdır olan emr-i âlî mûcibince mahal-i nizâ' üzerinde terâfu'larında bundan akdem husûs-ı mezbûr için sâbık Keban ma'deni eminine emr-i âlî sudûrunu karyeteyn-i mezbûreteyn ahâlîleri lede't-terâfu' Karyakası ve Karabez ve nehr-i Fırat Paşa Deresi hudûdu ile mahdûd kışlak iki yüz seneden mütecâviz sâhib-i arz senediyle ebâ an-ced mezkûr Ergü karyesi ahâlîleri mutasarrıf olduklarını tevâtüren isbat eylediklerini nâtik virilen hüccet-i şer'iyenin mazmûnunu ba'de'l-isbat mezkûre Kaşu karyesi ahâlîleri mu'ârazadan men' olunmağla vech-i meşrûh üzere yedlerinde olan hüccet-i şer'iyeye mûcibince ve kemâkân zabt etdirilmek bâbında iki yüz senesi evâhir-i Ramazanında bir kıt'a ve ba'dehû mevlâ-yı mûmâ-ileyhin arzının mefhûmu virilen emr-i mezbûrun kaydı bâlâsına şerh virilüb i'lâmı müş'ir bir kıt'a husûs-ı mezbûr bâ-işâret-i âlîyye sâdır olan emr-i âlî mûcibince Sivas vâlisi ve mübâşir ve me'mûr-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mahal-i nizâ' üzerinde şer'le rü'yet ve fasl ve hasm olunub cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyeye ve mûcibince zabtıçün eğerçi emr-i âlî sâdır olub lâkin mezkûr Kaşu karyesi ahâlîleri bir dürlü mücâb olmamağla üzerlerine kaydı hüccet-i şer'iyeye-i merkûme baş muhâsebeye kayd ve defterhâne-i âmireye ilm ü haber i'tâsıyla şer ve mekırlerinden tahlîs olunmaları bâbında emr-i şerîf sudûrunu mezkûr Ergü karyesi ahâlîleri bâ-arz-ı hâl inhâ ve istid'â eylediklerine binâen vech-i meşrûh üzere hüccet-i şer'iyeye başmuhâsebeye kayd ve defterhâneye ilm ü haberi i'tâ ve ber-mûceb-i defter-i hâkanî mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mûcibince 'amel olunmak bâbında bin iki yüz bir senesi evâhir-i Cemâziyelevvelinde Eğin kâdısına hitâben eğerçi evâmir-i şerîfe sâdır olub ancak mukaddemâ Eğin kazası

muzafâtından Boşadı nâhiyesine tâbi Kaşu ve Sirur karyeleri ahâlilerinin der-aliyye'ye takdîm eyledikleri arzları mefhûmunda Boşadı nâhiyesine tâ'bi' defter-i hâkânide mukayyed yaylak ve kışlak yerleri otuz dört aded kurâya mahsûs ve nâhiyeleri dahi defteri kaydında başka olduğundan ma'ada ve nehr-i Fırat beynlerini kat' itmişken Eğin nâhiyesine tâ'bi' Ergü karyesi ahâlileri zuhûr ve bunların tasarruflarında olan kışlaklarıçün bizim tapulu ve temessüklü kışlaklarımızdır deyu fuzûlî müdâhale ve bâ-işâret-i 'aliyye sâdır olan emr-i âlî mûcibince mevlâ ta'yîn olunan Divriği müftisi tamah-ı hâmından ber mantuk-ı emr-i âlî tarafeyni mürâfa'a etmeyüb gıyâb-ı husamada mukaddemâ Keban madeni emini himâyesiyle oldukları müzevver hüccetin mazmûnunda şâhidin ve ikameti ve hudûd beyânıyla yedlerine tekrar hüccet ve i'lâm i'ta ve hüccet-i merkûm başmuhâsebeye kayd ve ilm ü haberi dahi [s.47] Defterhâneye hıfz itdirüb ve gadr eylediklerin inhâ ve emr-i mezkûr ile defterhâneye hıfz itdirdikleri ilm ü haber ref' ve terkîn ve ber-mûceb-i defter-i hâkanî kışlak-ı merkûme kendülere zabt ile mezkûr Ergü karyesi ahâlilerini bir dürlü dahl ve ta'aruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîf sudûru istid'â olundukda tarafeynin kaydları defter-i hâkanîde ba'de'l-ihrac ber-muktezâ defter-i mufassal-ı sultânî ve icmâl-i hâkanî Boşadı nâhiyesine muharrir kalemiyle tahrîr olunan Sirur karyesi kurâ-yı sâire ile otuz dört aded olub karyelerinde zira'at olunan oşr-i hububat ve rüsûmâtı sipâhîlerine hisselerine göre edâ etmeleri iktizâ idüb ve karye-i Sirur ve karye-i Kaşu ve ma'a kurâ-yı sâireye tâ'bi' nâhiye-i Boşadı'ya tahsîs kılınan kışlak ve yaylak nâhiye-i Boşadı mezbûru nâhiye-i mezbûreye tâ'bi' olan kurâ-i mezkûre ahâlîleri tasarruf idüb kânun üzere fî sene mahsûl-i resm-i yaylağın mahsûl-ı resm-i kışlağın mahsûl-ı resm-i yaylak ve mahsûl-i resm-i kışlak mutasarrıfları olan sipâhîlere hisselerine göre edâ eylemeleri tasrihiyle kışlak ve yaylak-ı mezkûrlar Sirur ve Kaşu karyeleriyle otuz iki aded nâhiye-i Boşadı'ya tâ'bi' kurânın ahâlisi tasarruf eylemesi hilâf-ı defter-i hâkanî olub Eğin nâhiyesinde mukayyed Ergü karyesinin kışlak ve yaylağı olmayub mukaddemâ cânib-i Boşadı nâhiyesine tahsîs kılınan kışlak ve yaylağın sehiv ile der-kenar olunmadığından nâşî

Kaşu karyesinin kışlak-ı mahsûsa yokdur deyu Ergü karyesi ahâlileri zabt eylemek üzere mugâyir-i defter-i hâkanî ve defterhâne-i âmireye hıfz itdirdükleri ilm ü haber kaimesinin terkîn olunması iktizâ eyledikde defter emîni Es-Seyyid arz ve ber-mantûk-ı arz-ı emr-i şerîf tahrîri i'lâmı reisü'l-küttâb-ı esbâk i'lâm itmekle i'lâm ve Emin Efendi arzı mücebince mugâyir-i defter-i hâkanî defterhâne-i âmireye kayd olunan ilm ü haber kaydı terkin için ilm ü haberi i'tâsı ve i'lâm müş'ir emr-i şerîf tahrîr olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı âlî mücebince Eğin nâhiyesine hitâben dîvân-ı hümâyûndan emr-i şerîf tahrîr ve asıl fermân-ı âlî kalem-i mezbûrda hıfz olunmağla mukaddemâ hıfz olunan ilm ü haber kaydı ref' ve terkîn için defterhâne-i âmireye bin iki yüz bir senesi evâsıt-ı Ramazanı tarihiyle ilm ü haber kadîmesi verildiği ve Eğin nâhiyesine tâ'bi' seksen beş nefer re'âyâ ile karye-i Ergü hâsıl ani'l-hums ve resm ve hinta ve resm-i tapu ve deştîbani yekûn ma'a gayruhû bin üç yüz doksan akçe hisse-i vakf rub' hubûbât ve üç yüz doksan hisse-i divanî dört bin yedi yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde divanî ma'a rüsûm yazısı ma'a gayrihâ birikdirülüb beş bin yedi yüz akçe ber icmâl ve temâmen karye-i Ergü el-mezbûre ve gayriden yirmi bin sekiz yüz kırk yedi akçe ze'âmete ve ber-vech-i iştirâk mutasarrıf Mehmed veled-i Ahmed veledân-ı Ömer kaydında olduğu defter-i hâkanîde ber-vech-i muharrer kaîme mahfûzatının ve Kaşu karyesi ahâlisinin İstanbul'da müsâfireten mukîm Can oğlu İsmail bin Mehmed ve Mehmed bin Feyzullah ve Mustafa bin Ali ve İbrahim bin Hüseyin ve Ömer bin İbrahim ve diğer Ömer bin Ali ve sâir mazbûtü'l-esâmî kimesneler meclis-i şer'-i münîrede Ergü karyesi ahâlisinden olub zikr olunan kışlağı sâhib-i arz temessükatıyla kadîmü'l-eyyâmdan berü vaz'-ı yed ve tasarrufları muhakkak olan Es-Seyyid El-Hac Ali bin Mustafa ve Abdullah bin Osman ve Mehmed bin Ömer ve İbrahim bin Ali ve Hüseyin bin Veliyyüddin ve diğer Mehmed bin Ömer ve Es-Seyyid İsmail bin Es-Seyyid Hüseyin ve Halil bin İbrahim bin Süleyman ve Hasan bin Hüseyin ve diğer Hasan bin Mehmed ve Es-Seyyid Ebubekir bin İbrahim nâm kimesneler mahzarlarında sâhib-i arz hâzır

olduğu halde bi'd-defa'at mürâfa'larında Boşadı nâhiyesinde vâki' Kazyakası ve Karayurt ve Paşa Deresi ve Nehr-i Fırat ile mahdud Ayacık Kışlağı dimekle ma'lûm kışlak bizim toprağımızda vâki' olub zabt ve tasarruf murâd etdiğimizde Ergü karyesi ahâlileri zabt ve tasarrufumuza muhâlefet itmeleriyle men' ve def' olunmaları murâdımızdır deyu da'vâ itdiklerinde Ergü karyesi ahâlileri merkûmûn cevâblarında kışlak-ı mahdûd-ı mezkûr iki yüz seneden mütecâviz bâ-ma'rifet-i sâhib-i arz tasarrufumuzda olub Eğin kâdısı ve Arabkir nâ'ibinin imzâlarıyla mümzâ hüccet-i şer'iyeye nâtik olduğu üzere bin iki yüz senesi Rebiülevveli gurrasinde münâza'un fih olan mahal üzerinde akd eyledikleri meclis-i şer'de Kaşu karyesi ahâlileri mûmâ-ileyhimâ huzûrlarında lede'l-mürâfa'a hudûd-ı mezbûre ile mahdûd kışlak kadîmden beri bâ-ma'rifet-i sâhib-i arz bilâ-nizâ' tasarrufumuzda olduğunu nefsi Eğin ve civar kurâ ahâlilerinden yetmiş neferden mütecâviz kimesneler şehâdetleriyle müvâcehelerinde bi'l-iştihâd ve't-tevâtür isbât itmemizle mûcibince mezkûr Kaşu karyesi ahâlilerinin mu'ârazadan men'lerini nâtik verilen hüccet-i şer'iyenin ihticâca salâhiyeti olduğunu sudurum esbak ba'de'l-i'lâm Kaşu karyesi ahâlileri kâni' olmayub müşârun-ileyhin Cuma günü arz odasında huzûr-ı asafide akd eylediği meclis-i şer'-i şerîfde kışlak-ı mezkûr için bizim toprağımızda ve nehr-i Fırat hâciz olmağla bizim olmuş olur deyu iddia ve husûs-ı mezbûrede iştibâh vâki' oldu deyu tarafeynin terâzi ve ittifaklarıyla Divriği müftisi bâ-işâret-i aliyye ve bâ-fermân-ı âli mevlâ ta'yîn olunmağla ol dahi mahal-i nizâ' üzerine varub karyemiz ahâlisinden bizler ile gâybûbetü ani'l-meclis ma'lûmü'l-esâmî kimesneler Cay oğlu İsmail kendü nefsinden asaleten ve Âsitâne-i Aliyyemde ma'lûmü'l-esâmî ahâlî sâbitü'l-vekâle vekîlleri olmağla vekâleten ve sâir muharrerü'l-esâmî kimesneler dahi asâleten sâhib-i arz huzûrlarında akd olunan meclis-i şer'de lede'l-mürâfa'a kışlak-ı mezkûr ez-kadîm bizim karyemiz ahâlilerinin müstakillen kışlaklarımız olub mukaddemâ yedimize verilen hüccet-i şer'iyeden iştibâh olunmağla mazmûn-ı hüccet-i şer'iyeyi Eğin kasabasında Serdar Es-Seyyid Mehmed Ağa ve müfti-zâde Ali Ağa Sandıklızâde İsmail Ağa ve Gercanlı Emin Ağa

ve Vanlı zâde Abdülkerim Ağa ve Vanlı zâde Seyyid Mehmed Paşa ve Vanlı zâde Seyyid Feyzullah ve Gercanlı Seyyid Ahmed Ağa ve Hacı Osman zâde Mustafa ve Palolu Seyyid Mehmed Beşe ve sâirler lede't-tezkiye şehâdetleri makbûl olan on nefer kimesne şehâdetleriyle müvâcehelerinde vech-i şer'î üzere isbât etmemizle mûcibince Kaşu karyesi ahâlileri tekrar mu'ârazadan men' olduklarını nâtik sene-i mezbûre evvel Recebü'l-ferdi tarihiyle müverrah merkûmun verdiği hüccet dîvân-ı hümâyûnum kalemine kayd birle baş muhâsebeye virilen ilm ü haber kaydlarını ibrâz ile def'lerini zikr olunan iki kıt'a hüccetin mazmûnlarını Kaşu karyesi ahâlilerinin bi't-tamâm ikrâr ve i'tirâf itmeleriyle kırk sene bilâ öZR-i şer'î berk olunan kışlak da'vâsı istimâ' olunur mu deyu istifsâr olundukda cevâb bâ-savâb olunmaz deyu ifta olunmağın mûcibince kışlak-ı mezkûre müdâhale etmemek üzere Kaşu karyesi ahâlileri merkûmûna ba'de't-tenbîh zikr olunan kışlak Ergü karyesi ahâlilerinin kadîmden bilâ-nizâ' tasarruflarında olduğu sâbit ve mütehakkık olduğuna binâen kemâkân yedlerinde ibka ve tasarrufları iktizâ itmekle vech-i muharrer üzere zabt ve tasarrufları tenbih bir kıt'a emr-i şerîf ricâsında oldukların Rumeli Kâdiaskerî esbak i'lâm etmekle i'lâmı mûcibince 'amel olunmak bâbında bin iki yüz iki senesi evâhir-i Saferinde verilen fermânlar kaydları ve mu'ahharan virilüb emr-i şerîf-i ünvâne mûcibince 'amel oluna deyu keşide kılınan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn kaydına dahi şerh virildiği dîvân-ı hümâyûnumdan ihrâc olunub bu def'a Kaşu ve Sirur karyeleriyle Boşadı nâhiyesinde sâir kurâlar ahâlilerinin Südde-i sa'âdetime takdîm eyledikleri bir kıt'a arz-ı hâllerinde defter-i hâkânide an-mahsûl resm-i yaylak ve kışlak-ı nâhiye-i Boşadı ve Sirur deyu mukayyed yaylak ve kışlak hîn-i tahrîrden bu ana gelince ebâ an-ced tasarruflarında olub müdâhale olunduğu olmayub Boşadı nâhiyesi ile Eğin nâhiyesi beyni nehr-i Fırat kat' idüb ve yaylak ve kışlak nizâ'ında itibar defterhâneye iken Ergü karyesi ahâlisinden bir kaç nefer kimesneler zuhûr birle hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale ve bi'd-defa'at mürâfa'a olduklarında nizâ'-ı merkûm mugâyir-i defter-i hâkanî olduğu ikrâr eylemişler iken müdâhalelerinde ısrâr eylediklerin mukaddemâ

inhâ olundukda defter emîni esbak arzı mûcibince hıfz itdirdikleri ilm ü haber kaydları terkîn ve taraflarından zabt olunmak üzere iki yüz bir senesi Ramazanında emr-i şerîf virilmişken merkûmlar mucâb olmayub nefsâniyetlerin icrâ kasdıyla tasarruf iddi'â ve ol bâbda ısdâr etdirdikleri emri himâyesinde oldukları kimesneye götürüb itmâ'a ve ol dahi merâm üzere tahrîr itdirüb küllî rahnedâr eylediklerinden sonra karye-i mezbûre ahâlisinden otuz nefer müsün ve ihtiyâr kimesneler ile mahallinde terâfu'-ı şer' ve hakikat-ı madde kendülerinden su'âl olundukda münâza'un fih olan yaylak ve kışlakda aslâ alâkaları olmadığı cümlesi huzûr-ı şer' de ikrâr eylediklerinde ma'rifet-i şer'le mu'ârazadan men' olunub kadîmîsi üzere tasarruf eylemeler için yedlerine i'lâm virilmişken memnû' olmayub gadr-ı küllî olduğun inhâ ve ber-mûceb-i defter-i hâkanî defter emîni esbak arzıyla virilen emr-i âlî mûcibince yedlerine bir kıt'a emr-i şerîf sudûrunu istid'â ve i'lâm-ı mezkûru ibrâz ve defterhâne-i âmiremde an-mahfûz resm-i yaylak ve kışlak-ı nâhiye-i Boşadı ve Sirur ve ma'a kurâ-i sâire der nâhiye-i Boşadı aded otuz iki deyu mastûr olduğundan ve der kenâr olunandan mâ'adâ Eğin nâhiyesine tâbi 'Ergü karyesine mahsûs yaylak tahrîri mahalli sarâhaten defterhâne-i âmiremde olduğunun cevâbı zahire arz-ı hâle tahrîr olduğundan ber-vech-i muharrer ve defter emîni reisü'l-küttâb-ı esbak arzı ve i'lâmı mûcibince mugâyir-i defter-i hâkanî ve defterhâne-i âmireye Ergü karyesi ahâlisinin kayd etdikleri ilm ü haber kaydı terkîni için ilm ü haberi i'lâmımı muhtevi emr-i şerîf i'tâ olunmuş olduğuna ve mu'ahharan Rumeli kâdiaskerî esbak i'lâmı mûcibince bâlâsı hatt-ı hümâyûn ile mu'anven Ergü karyesi ahâlisine virilen emr-i şerîf defterhâne-i âmiremde mahfûz kuyûda mürâca'at olunmaksız virilmiş idüğine binâen bu sûretde defter-i hâkanî ve mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mûciblerince 'amel olunmak ve hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i emr-i âlî karye-i mezkûre ahâlisini ol vecihle müdâhale itdirilmemek için emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'il re'isü'l-küttâbım olan Ebubekir Rasim dâme mecduhû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Ağustos sonları Eylöl başları 1795)

[s.48 hüküm /1]

Amasya kâdısına hüküm

Merzifon ve Merzifonabâd kâdısının bu def'a der-aliyye'ne vârid olan i'lâmı mefhûmunda Amasya sancağında ve kazâsı müzâfâtından Argoma nâhiyesine tâbi' Gür karyesinin tamâm mâlikânesi vakf-ı ulemâ ve divânîsi Trabzon'da vâki' imâret vakfı olduğu mukayyed karye-i mezbûre mâlikânesine bâ-berât-ı âlî mutasarrıf olan Bostânî Es-Seyyid Selim Halife iki yüz dokuz senesine mahsûben karye-i mezkûrenin tamâm mâlikânesini zabt etmek üzere karye-i mezbûre sâkinlerinden müstakîm ve re'âyâ perver Hasan nâm kimesneye rızâsıyla iltizâm ve bedel-i iltizâmın tamâmen ahz ve istîfâ birle memhûr ve ma'mûlün bih temessük ahz ve taraf-ı şer' den zabtıçün mürâsele-i şer'iyye dahi ahz ve i'tâ etmiş olub müdâhale îcâb etmez iken merkûm Hasan'ın etvârından bi'l-cümle re'âyâ hoşnûd ve râzı iken sene-i mezkûre mahsûben mâlikâne-i mezkûre mutasarrıfı tarafından Sivaslı dimekle ma'rûf kimesneye dahi ihâle olunmuş deyu hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale olunduğu ve merkûm Hasan'a gadr olunacağı zâhir olmağla mezbûrun hilâf-ı şer'-i şerîf bî-vechi vâki' olan müdâhalesinin men' ve def' için emr-i şerîfim virilmek ricâsına vâki' hâlî bi'l-iltimâs arz ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda Amasya sancağında ve kazâsı müzâfâtından Argoma nâhiyesine tâ'bi' Müslümanân ve Gebrân re'âyâ ve bağha ve zemîn ve çiftlik-i hassa ile karye-i Gür mâlikâne vakf-ı ulemâ ber-mûceb-i defter-i evkâf ve divanî hâliyâ vakf-ı imâret Trabzon hâsıl ma'a niyâbet çift ve hinta ve şa'îr ve resm-i tapu-yı zemîn ve deştîbâni yekûn ma'a gayruhû on dört bin dört yüz seksen sekiz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu mukayyed ve hazîne-i âmiremde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterlerine mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere tamâmen mâlikâne-i mezbûr mutasarrıflığı bâ-emr-i hümâyûn-ı şevket-makrûn Selim Halife'nin üzerinde olduğu mukayyed olmağın i'lâm ve inhâ olunduğu üzere mültezim-i merkûmdan ahâlî-i karye-i mezbûre hoşnûd oldukları ve sene-i mezkûreye mahsûben karye-i

mezbûrenin mâlikânesi ma'mûlün bih temessük i'tâsıyla mutasarrıf-ı merkûm Selim tarafından mezbûr Hasan'a iltizâm ve bedel-i iltizâmını ahz ve kabz etmiş iken tekrar âhara ihâle ve tefvîzi ile gadr murâd eylediği ve mültezim-i mezbûrun ref'ını mûcib fukarâya zulm ve te'addîsi olmadığı muvâfık-ı nefsü'l-emr olduğu hâlde sene-i mezkûre mahsûben zabtına âharın müdâhalesi men' için mahallinde şer'e havâle ile emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eyledükde bi'l-fi'il reisü'l-küttâbım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ebubekir Râtib dâme mecduhû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Ağustos sonları Eylöl başları 1795)

[s.49 / hüküm 1]

Sivas vâlisine ve Tokad kazâsı nâ'ibine hüküm

Sivas sancağında Tokad nâhiyesinde vakf-ı hangâh-ı halef der-nefs-i Tokad deyu yazıldığı mahallinde karye-i Hodad tâ'bi' Artukabad tamâm mâlikâne vakf-ı hangâh-ı halef der-Tokad ve Mahmud otuz yedi ve ma'a kurâ ve mevâd-ı sâire ve zâviye-i halef ehl-i vâkıf vakıf ettiği bir taş hangâh vaz' idüb sâlikinden bir şeyh evlâd hangâh-ı mezbûrda sufiler sâkin olub ve hıfz olub ve sâir mesârif lâzım olub ve leyâl-i şerîfede helva pişirüb ve sufiler ve huffaz ve sâir fukarâ yiyeler deyu şart olunub bu üslûb ta'yîn ve tahrîf müslimün için vakfiyeyi zâyi' idüb kâdılar cihâtı ziyâde etmekle üç akçe mütevelliyeye ve üç akçe câbiye ve üç akçe meşihate ta'yîn idüb anlar dahi berât-ı hümâyûn itdirüb bu üç nefer kimesneler hangahın evkâf malikâne zabt edib kendi re'ylarinca birer müdd galle ile iki hafız ta'yîn edüb ve gâh dört hâfiz ta'yîn idüb bu üslûb üzere zabt olunur iken bir muharrir gelüb vakf bulunmayub şürût-ı ma'lûme için kendü kendülerinden bir tevzî-nâme tahrîr idüb hilâf-ı şart-ı vâkıf berât-ı hümâyûn itdirüb üç akçeye mutasarrıf olanların hilâf-ı şart-ı vâkıf olduğunun mu'terifler iken berât-ı sultânî üç akçeye mutasarrıflardır deyüb ve mezkûr hangahın içinde binâsıyla bir mescid olub ol tevzî' nâmede mü'ezzîne vazîfe ta'yîn olunub îmama kat'â nesne

virilmeyüb a'yân-ı vilâyet haberlerince mu'ayyeneye tevzî-i olunmayub ehl-i vukûfa ve a'yân-ı vilâyet haberlerince tevzî' âhara muhtâc olmağın hangâh-ı mezbûrda evvelâ şeyh sâkin olmayub şart-ı vâkîf üzere hangâh olmağa mecâl olmayub sâir zâviyeler gibi âyende ve revende gelür gider olub bu takrîrce yevmî bir akçe mütevellîye ve bir akçe câbiye ve iki akçe şeyhe ve iki akçe îmama ve bir akçe mü'ezzine ve birer akçe iki nefer hâfıza ve Berât ve Kadir gecelerinde helva ve sâir melkûlât pişirüb ol hangahda cem' olub yiyeler ve bunlardan ola mâ-fazla kâdısı âyende ve revendeye şeyh elinden sarf olunmak münâsib görüldüğü kayd olundu deyu defter-i evkâfda oldukda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve Tokad'da merhûm halef zâviyesi vakfının bilâ ta'yîn tevliyeti şeyh Halil Efendi ibn-i Abdurrahman'a tevcîh ve ibkâ olunub bâ-ru'ûs-ı hümâyûn bin iki yüz yedi senesi Muharreminin onuncu gününde berât-ı şerîf verildiği baş muhâsebeden vâkîf-ı mezbûrun vazîfe-i muâyyene ile zâviyedârlık ve yevmî bir akçe ve senede iki müdd 280aiy imâmeti Şeyh Hasan Dede'nin ve senede bir müdd galle ile türbedârlık ve vazîfe-i mu'ayyene ile yine türbehanlığı Hâfız Mehmed Emin Halife üzerinde olduğu Anadolu muhâsebesinden ve senevî iki müdd hinta ile nâzırlığı Mehmed Emin ve senevî bir müdd hinta ile kâtibliği Es-Seyyid El-Hac Mehmed Emin ve yevmî bir akçe ile câbîliği Es-Seyyid Hasan ve senevî bir müdd hinta ile tabbâhlığı Şeyh Hasan ve bâ-mu'ayyene ferraşlığı Es-Seyyid El-Hac Halil üzerlerinde olduğu askerîden ihrâc olunmuş şimdi mürtezikân-ı merkûmûn sütte-i sa'âdetime takdîm eyledikleri arz-ı hâllerinde uhdelerine lâzım gelen hizmetlerini edâ idüb berâtları mûciblerince hizmetleri mukâbelesinde müstehak oldukları vazîfelerini vakf-ı mezbûrun Tokad'da sâkin mütevellîsi merkûmdan mâl-ı vakıfdan taleb eylediklerinde vakıfda müsâ'ade vâir iken dört seneden berü noxsân teklifîyle virilmeyüb zimmetinde kaldığın ve gadr eylediğin inhâ ve şer'le görölüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve hazîne-i âmiremde mahfûz baş muhasebe ve Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda cihât-ı mezkûre hala bâ-berât merkûmûnun

üzerlerinde olduğu mukayyed ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i evkâfa mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve husûs-ı mezbûr umûr-ı şer'iyeden olmağla inhâ olunduğu üzere uhdelerine lâzım gelen hizmetlerini edâ idüb berâtları mûciblerinde hizmetleri mukâbelesinde müstehak oldukları vazîfelerini mütevellî-i merkûmdan mâl-ı vakıfdan taleb eylediklerinde vakıfda müsâ'ade vâir iken noksan teklîfiyle virmeyüb zimmetinde kaldığı vâki' olduğu sûretde mâdem ki vakıfda müsâ'ade ola vakfiyeye nazar ve şer'le rü'yet olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'il re'isü'l-küttâbım olan Ebubekir Râtib dâme mecduhû i'lâm itmeğın sen ki vezîr-i-müşârün ileyhsin i'lâmı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.49 / Hüküm 2]

Dergâh-ı Mu'allâm Kapucibaşlarından Amasya sancağı Mütessellimi ve Geldigelen kâdisına hüküm ki

Zıkr-i âtî Hüseyin vasi kâdisı gelüb Amasya sancağında Yavaş nâhiyesinde Efiye nâm karye ve gayriden on dokuz bin sekiz yüz ber-vech-i tekmi'l yirmi bin akçe ze'âmet Dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Ömer Karakulak kethüda-i sadr-ı âlî-i sâbıkın fevtinden ancak ze'âmeti bunun vasîsi olduğu oğlu sabi Ahmed'e şeref yâhte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince iki nefer cebelü mukalesiyle bin iki yüz senesi Cemaziyelâhîrinin on sekizinci gününde tevcîh ve halâ berâtlâ üzerinde olub ze'âmeti mülhakâtından Geldigelen nâhiyesine tâ'bi' karye-i Derzi Köyü rub' mâlikâne ve bir mâlikâne çiftliği ile mülk-i eşkûnlü-yü evlâd-ı Ali Beğ ve rub'ı âhar mülk-i Ali Beğ veled-i Mehmed ve rub'-ı diğır mülk-i Sultan Hatun bint-i Mehmed Beğ ve rub'ı âhar mâlikâne ve divanî tımar tahtında yüz yirmi nefer re'âyâ ve on dört âded zemîn ve bir hassa çiftlik ve çiftlik-i mâlikâne ve mâlikânedan rub' hisse ki Sultan Hatun'un defterlü mülküdür hâliyâ

mezkûre hatun zikr olunan hisseden hâsıl olan mahsûlü düşenbe ve pençenbe günlerinde ruhu için birer cü'z Kur'ân-ı mucid tilâvet olmağla vakf ta'yîn itdiği ber-mûceb-i vakfiye kayd olundu hâsıl-i çift ve hinta ve şa'ir ma'a gavers yekûn ma'a gayruhû sekiz bin beş yüz yirmi akçe ve rub' mâlikâne-i karye-i mezbûre hâsıl bin yedi yüz yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Derzi rub' mâlikâne ma'a hisse-i mâlikâne-i hassa-ı diğer bizim Ali veled-i ... hissesince mutasarrıfıdır deyu bin yedi yüz akçe yazusu ber icmâl ve icmâl-ı mezbûr tamâmen mûmâ-ileyh Ahmed veled-i Ömer Karakulak kethüda-i sadr-ı âlî-i sâbıkın kaydında ve karye-i Derzi el-mezbûrenin divanî yazusu olan sekiz bin beş yüz yirmi akçesinden altı bin akçesi ifrâz ve ber icmâl ve icmâl-î mezbûrun üç bin akçesi Amasya sancağında Gedegre nâhiyesinde Gürpınar nâm karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe tımara mutasarrıf Seyyid Ahmed veled-i Mahmud'un ve bâkîsi müştereki kayıtlarında olduğu defter-i hâkanîde mukayyed olmağla karye-i Derzi el-mezbûre ve divanî mâlikâne mutasarrıflarıyla vasî-i mûmâ-ileyhin tarafından mansûb subaşısı zabt ve rub' mâlikâne ma'a hisse-i mâlikâne-i hassa-ı diğer Ali veled-i ... hissesince deyu mâlikâne mahsûlünü ahz ve kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak îcâb etmez iken mâlikâne divanî mutasarrıfları zuhûr hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların bildirüb sâbıkü'z-zikr Derzi karyesi ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mâlikâne mutasarrıfları tarafından subaşıya zabt ve rub' mâlikâne ma'a hisse-i mâlikâne diğer Ali veled-i ... hissesince divânî mâlikâne mahsûlü ahz ve kabz itdirilüb hilâf-ı defteri hâkanî ve mugâyir-i kânûn divanî ve mâlikâne mutasarrıflarını müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve kânûnu su'âl olundukda karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî ve mâlikâne mutasarrıfları ze'âmeti tarafından zabt ve rub' mâlikâne ma'a hisse-i mâlikâne-i hisse-i diğer Ali veled-i... hissesiçün deyu mâlikâne mahsûlü ze'âmeti tarafından

ve rub‘ mâlikâne mahsûlüyle divanî cânibine âid mahsûl ve rüsûm dahi müşterekiyle Es-Seyyid Ahmed veled-i Mahmud’un tımarı tarafından ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânûn olub ahâdü-hümâ âharın ze‘âmet ve tımarına hâsıl kayd olunan mahsûl ve rüsûma müdâhaleleri hîlâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn idüğü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kânun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.50 Hüküm / 1]

Süleymanlı-yı Sağır Kâdısına hüküm

Sâdât-ı kirâmdan Es-Seyyid Mehmed zîde şerefehû gelüb bunun kazâ-i mezbûre tâ‘bi‘ Sekliyen nâm karye toprağında kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb mülk değirmeninde âharın alâkası olmayub âhardan dahl olunmak îcâb etmez iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Seyyid Osman Efendi dimekle ma‘rûf kimesne bin iki yüz senesinde hilâf-ı şer‘-i şerîf fuzûlî ve tegallüben zabt ve gadr-ı küllî eylediğın ve ol bâbda da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb fetvâ-yı şerîfe mûcebince zâbiti ma‘rifetiyle mahallinde şer‘le görölüb mezkûrun fuzûlî zabt eylediği değirmen kendüye alıverilüb bi-vech-i şer‘î ta‘âllül ve muhâlefet itdirilmeyüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin mahallinde şer‘le görölmek bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.50 hüküm / 2]

Amasya’da vâki‘ Ahmedîye Medresesinin halâ Müdderrisi olan Mevlânâ müftî-i sâbık Ali zîde ilmuhûya hüküm

Amasya sükkânından Ömer nâm kimesne gelüb merkûm Ömer’in ammîsi ve zevcesi Fatıma nâm hatunun babası El-Hac Mustafa nâm kimesnenin Tokad sükkânından Kuyumcu

oğlu Mehmed ve Emirseyidli karyesinden Ali ve Çatalçangardan Molla Ömer ve Fatih Ahmed ve Tokadlı El-Hac İbrahim ve Kağan karyesinden Hüseyin ve Abdülcelil ve Ayıntablı Yusuf ve Karahisarlı Hacı Ali ve Yusuf Ağa ve Sivashlı Gazzaz Memiş ve Molla İsmail ve Tuğlu Hacı Mehmed ve Muhterem oğlu Abdullah nâm kimesnelerde bin yüz doksan senesinden berü Haleb ve Mısır emti'ası mâlından yirmi bin guruşdan mütecâviz alacağı olub 284aiye'l-ahz murisleri mezbûr fevt olub meblağ-ı merkûm irs-i şer'le mezbûr Ömer ile mezbûre Fatıma'ya intikâl ve bunlar dahi ber-mûceb-i defter-i kassâm ve bâ-temessükât ve hüccet taleb eylediklerinde virmekde ta'allül eylediklerine binâen mukaddemâ bâ-emr-i âlî Molla huzûrunda husûs-ı merkûm rü'yet olunub meblağ-ı mezbûr sübût bulmuş iken Amasya müteselliminin mütabelesine mebnî tahsîli mümkn olmadığı ve merkûmların bâ'zıları vefât etmiş olduğu tahrîr ve inhâ ve merkûmlardan el-hâletü hâzihî hayatta olanların kendülerden vefât idenlerin emvâl ve eşyâlarına vaz'-ı yed iden vârislerinden mâl-ı müteveffâdan meblağ-ı mezbûrun tahsîli ile ihkâk-ı hakk olmak husûsu istid'â olunmağla da'vâlarına şer'an istimâ' eylemek üzere Amasya'da sâbık me'zûn bi'l-iftâ olan Hüseyin bâ- işâret-i şeyhü'l-islâm mevlâ ve Cabbar-zâde ma'rifetiyle şer'le rü'yet ve ihkâk-ı hakk ve keyfiyet der-Aliyyeme i'lâm olunmak bâbında Cabbar-zâde ve Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh'e hitaben bin iki yüz iki senesi evâsıt-ı Cemâziyelevvelinde sâdır olan emr-i âlî mahalline lede'l-vürüd icrâ olunmaksızın zevcesi mezbûre Fatıma müteveffîye olub hisesi oğullarına intikâl eylediğın inhâ ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin senin Mevla ta'yîn olmanı istid'â ve divân-ı hümâyunumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâcat olundukda vech-i meşrûh üzere tarih-i mezkûrda emr-i âlî verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin istid'âsı mûcibince mevlâ ta'yîn olunman için bi'l-fi'il şeyhü'l-islâm ve müfti-i enâm olan Dürri-zâde Es-Seyyid Mehmed Arîf ademallahu te'âlâ fezâiluhû işâret itmeleriyle işâretleri mûcibince mevlâ nasb olunman bâbında

Fî Evâsıtı S Sene 1210

(Ağustos sonları Eylöl başları 1795)

[s.50 hüküm / 3]

Keban Kazâsı Nâ'ibine Hüküm

Çemişgezek kazâsı mütemekkinlerinden Marker nâm zımmî gelüb bunun Keban kazâsı mütemekkinlerinden Sazuk ve Taber ve Uzun ve Eristan nâm zımmîler zimmetlerinde iki yüz senesinden berü cihet-i karz-ı şer'iden olmak üzere yedi yüz elli guruş alacak hakkı olub 285aiye'l-ahz mesfûrlar mürd olub şimdi terekesine vâzı'ül-yed olan kazâ-ı mezbûr mütemekkinlerinden verese-i mezbûre ve mürd-i mesfûr mallarından talep eyledikte mücerred virmemek için kâh zaman mürûr eyledi ve kâh dürlü 'illet ve bahâne ile bi-vech-i şer'î virmekte ta'allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında oldukların ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildiğin bildirüb şer'le görülüb mesfûrların zimmetlerinde olan ol-mikdâr guruş hakkı tekeresin ahz ve kabz iden verese-i mezbûre ve mürd-i mesfûr mâlından alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâsıtı S Sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.51 hüküm / 1]

Merzifon Kâdısına hüküm

Sâdât-ı kirâmdan Es-Seyyid Hasan zîde şerefihû gelüb medîne-i Merzifon mahallâtından Gözacı-yı küçük mahallesi sâkinelerinden ceddesi Hanife [bint-i] El-Hac Hasan nâm hatun mahalle-i mezbûrede kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd mülk menziliyle yine kasaba-i mezbûre toprağında kâin mülk dekâkından ve kazâ-i mezbûre tâ'bi' Rumcuk karyesinde vâki' mülk değirmenden sülüs hisselerini semen-i ma'lûme mukâbelesinde buna bey'-i bât-ı kat'î ile bey' ve ma'lûmü'l-mikdar emvâl ve eşyâ ve nükûdunu müslimîn muvacehesinde yine buna hibe-i sahîh-i şer'î ile hibe ve teslîm ve bu dahi tesellüm ve kabûl ve zabt ve tarafeynden kiblel-i şer'den bunun yedine hüccet-i şer'îyye i'tâ olunub mülk-i müşterâlarıyla eşyâ-ı mevhubesine dahl icâb etmez iken ba'zı kimesneler hilâf-ı şer' ve mugâyir-i hüccet-i şer'îyye zikr olunan emlak ve eşyâya fuzûlî müdâhale ve yedinden alub zabt ideriz deyu fuzûlî müdâhale ve küllî gadr irâdesinde oldukların bildirüb

hüccet-i şer'iyeye mücebince mahallinde şer'le görülüb mezkûrların hîlâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i hüccet-i şer'iyeye zâhir olan müdâhale ve te'âddisi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeğin mahallinde şer'le görülmek bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.51 hüküm / 2]

Hilâfına emr yazılmışdır

Fî Evahiri C sene [1]210

(Kasım sonları Aralık başları 1795)

Dergâh-ı Mu'allam Kapucubaşlarından Amasya sancağı mütesellimi [boş] dâme mecduhû ve Amasya sancağında vâki' Gedegre ve taht-ı kazânızda kâin zikri âtî ze'âmet karyelerinin tâ'bi' oldukları kazâ ve nevâhînin kuzât ve nüvvâbı zîde fazluhûma hüküm

Hâcegân-ı dîvân-ı hümâyûnumdan Osman Es-seyyid zîde mecduhû gelüb Amasya ve Canik ve Konya sancaklarında Gedegre ve gayrı nâhiyelerde Olumağaç nâm karye ve gayriden yirmi dokuz bin yedi yüz bir akçe Amasya sancağında taht-ı kazânızda vâki' berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerini bin iki yüz dokuz senesine mahsûben tarafından bâ-temessük subaşı ve mültezimi olan Merzifon sükkânından Mehmed Efendi dimekle ma'rûf kimesne zabt ve vâki' olan mahsûlât rüsûmâtını kânûn ve defter mûcibince ahz ve kabz murâd eyledikde dahl olunmak îcâb etmez iken Amasya sâkinlerinden Yörgüç oğlu Seyyid Ali nâm kimesne hîlâf-ı defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale ve subaşı-yı merkûmun zabtına ve vâki' olan mahsûlât rüsûmunun ahz ve kabzına mûmâni'at ve gadr-ı küllî dâ'iyyesinde olduğun bildirüb ze'âmet-i mezbûr karyeleri defter-i hâkanî mücebince tarafından subaşı-yı merkûma zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtın kânun ve defter mûcibince ahz ve kabz itdirilüb merkûm Seyyid Ali'yi ve ecânibden bir ferdi hilâf-ı defter-i hâkanî bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim

sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûna mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın defter-i hâkanî mûcibince kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.51 hüküm / 3]

Zeytun Kâdısına hüküm

Amasya kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Hatib-zâde Osman zîde ilmuhû südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Amasya sancağında Zeytun kazâsına tâ'bi' Ulagu nâm karye sâkinlerinden Katib oğulları Ali Efendi ve Hüseyin ve Hacı Mehmed Ağa ve Ali Beşe ibn-i Hasan ve sâir ahâli mahallî şer'e varub yine Zeytun kazâsına tâ'bi' Timar karyesinden Karalar karyesi ahâlilerinden Ömer Ağa-zâde Mehmed Beşe ve Abdullah bin Abdullah ve Hasan Beşe bin Mustafa ve sâir ahâlî müvâcehelerinde üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb karyeteyn-i mezbûreteyn topraklarında Uylak ve Ekracık dimekle mâ'ruf kadîmi mera yerlerinde yüz seneden mütecâviz koyun ve sâ'ir davarlarımız mahsûs ve müstakil ray' olunub otundan ve suyundan intifâ' idüb bir dürlü dahl îcâb etmez iken şimdi mezbûr Karâlar karyesi ahâlileri mezkûrlar ol mer'a yerlerinde hayvanâtımızın ray'ına muhâlefet iderler deyu davâ ve mezbûr Karalar karyesi ahâlileri dahi cevablarında ol mer'a yerlerinde kadîmü'l-eyyâmdan berü bizim hayvanâtımız mahsûs ve müstakil ray' oluna gelmişdir dediklerinde 287aiye-i niza'ın üzerine varulub erbâb-ı vukûfdan lede'l-iştirâk ol mer'a yerlerinde karyesi ahâlilerinin kadîmü'l-eyyâmdan berü ve koyun ve sâir davarları mahsûs ve müstakil ray' olunub otundan ve suyundan intifâ' ide geldikleri kadîmî mer'aları olduğu sâbit ve zâhir olmağın fî mâ'abad mezbûr Ulagu karyesi ahâlileri müdâhele eylememeleri için arz ediyoz deyu ilhâh ve ol bâbda hükm-i hümâyûnum virilmek ricâsına ve ahâli bil-iltimas arz ve divân-ı hümâyûnumdan kânunu su'âl olundukda münâza'un fihâ olan mer'a dahl iden Ulagu karyesi

ahâlisinin mahsûs ve müstakil kadîmî mer'aları ve yâhud hayvanâtı kadîmden tımar karyelerinden Karalar karyesi ahâlisinin hayvanâtıyla ma'an müşâ' ve müşterik ray' oluna gelmiş olmayub fî'l-hakîka Karalar karyesi ahâlisinin kadîmden koyun ve sâir davarları ray' olunub otundan ve suyundan intifâ' idgeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'aları iken mezkûr Ulagu karyesi ahâlisi ol mer'a yerlerinde sizin izniniz ile hayvanâtımız bir müddet ray' oluna gelmekle yine ray' itdiririz deyu kadîme mugâyir fuzûli müdâhale eyledikleri vâki' ise kadîme mugâyir zâhir olan te'addîleri men' ve def' ve ol mer'a yerlerinde mezkûr Karalar karyesi ahâlisinin hayvanâtı ray' itdirilmek kanundur deyu tahrîr olunmağla kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri S sene [1]210

(Eylül başları 1795)

[s.52 hüküm / 1]

Dergâh-ı Mu'allam Kapucubaşlarından Bozok sancağı mutasarrıfı Cabbar-zâde Mîr Süleyman dâme mecduhûya ve Akdağ ve Sorkun ve Budaközî kâdılarını zîde fazlûhuma hüküm

Bozok sancağında Akdağ nâhiyesine tâ'bi' kırk bir nefer re'âyâ ve bir zemîn ve yüz otuz iki gebran ve iki mezra'a ve bir asiyâb ile karye-i Çandar iki başdan vakf-ı câmi'i ve zâviye-i Şah Ruh Beğ bin Alâüddevle nısfî câmi'ye ve nısfî zâviyeye tasarruf olunur bermûceb-i defter-i atîk-i hâkanîye ve mukarrer-nâme-i hümâyûn ve vakfiye-i şer'î karye-i mezbûre defter-i atîk-i hâkanîde iki baş ile vakfa kayd olunub vakfiyet üzere mutasarrıflar iken cümle rüsûmât ve oşr-i bâğât ve bâd-ı hevâ bi'l-küllîyye vakfiyet üzere tasarruflarında olmasına emr-i şerîf sudûr itmekle meşrûh kılındığı defter-i atîkde mukayyed olmağın defter-i cedîde sebt olundu ve hâsılı tahtında resm ve bennâk ve caba ve hinta ve resm-i küvvere yekûn ma'a gayruhû dokuz bin akçe ve Sivas sancağında Sorkun nâhiyesine tâ'bi' yüz on dokuz nefer re'âyâ ve altı zemîn ve altı hâric re'âyâ ile karye-i Orman nâm-ı diğeri Köhne ma'a mezra'a-ı Üçdepe mezkûr karyenin mâlikânesi Alâüddevle Beğ oğlu Şah Ruh Beğ Çandar nâm zâviye ile camî'ye vakf idüb tasarruf olunur iken Atâî Beğ vilâyet-i Rum'u tahrîr

itdikde temessükâtı gelmemekle tımara kayd idüb sonra Murâd Çelebi mezbûre nâhiyeleri tahrîr ve ıslâh itdikde vakfîyesi gelmemekle mezbûr mâlikâne mevkuf komağın Kengiri Beğine dahi verilüb haliya tahrîrde mezbûr evkâfının zâbitleri gelüb mukayyedün bihâ vakfîye getürüb vakfîyesinde tasrîh vakıfları olduğu mukayyed bulunub ve erbâb-ı vukûf dahi Atâî Beğ tahrîrine dek vakfa zabt oluna geldiğün haber virüb ve yedlerinde sahîh ve sarîh vakf ile vakfîyesin deftere kayd idesin deyu varid olan hükm-i şerîf mefhûmu üzere mezbûr karyenin mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Çandar ve câmi'î an Kiblel-i Şah Ruh Beğ olduğu sebt oldukdan sonra Hüseyinabad nâhiyesinde vâki' olan Sultan Emirci zâviyesine mezbûr karye mâlikânesin Şah Ruh Beğ tarafından vakf olduğuna mezbûr zâviyenin zâviyedârı temessük getürüb ve Atâî Beğ zamânına dek zâviye-i mezbûreye tasarruf oluna geldiğine sıkât haber virmeğün karye-i mezbûre mâlikânesinin nısfı vakf-ı zâviye-i Çandar ve câmi'î ve nısf vakf-ı zâviye-i Sultan Emirci an kibel-i Şah Ruh Beğ kayd olundu divânî tımar hâsıl-ı divânî bennâk ve caba ve resm-i dönüm ve hinta ve şa'îr ve resm-i küvvare yekûn ma'a gayruhû on bin iki yüz kırk akçe ve Budaközi nâhiyesine tâ'bi' seksen dokuz nefer re'âyâ ve sekiz nefer cema'at ve iki zemîn ile karye-i Esencay ma'a karye-i Tomrah ve mezra'a-ı Kuyucak mezbûr karye iki başdan Şah Ruh Beğ tarafından vakf-ı zâviye câmi'-i Çandar iken Atâî Beğ'e temessükâtı varmamak ile tımara kayd itmeğün sonra Murâd Çelebi mezbûr nâhiyeleri ıslâh ve tahrîr eyledikde karye-i mezbûrenin mâlikânesi vech-i meşrûh üzere vakf-ı zâviye ve câmi' idüğün tafsîl idüb mevkûf kodukdan sonra mîr-i mîrân tarafından tımara virilmeğün hâliyâ mezbûr nâhiye tahrîr olundukda evkâf zâbitleri tarafından sahîh ve sarîh vakfîye ve mukayyedün bihâ temessükât gelmekle ve erbâb-ı vukuf karye-i mezbûrede iki başdan vakf-ı zâviye ve câmi'-i Çandar'dır deyu haber virdikleri ecilden ber-mûceb-i vakfîye ve temessükât ve emr-i şerîf karye-i mezbûre iki başdan vakf-ı zâviye ve câmi'-i Çandar an kibel-i Şah Ruh Beğ kayd olundu ve hâsıl tahtında bennâk ve caba ve resm-i dönüm ve hinta ve şa'îr ve resm-i küvvare yekûn ma'a gayruhû üç bin akçe yazularıyla defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka

başka tahrîr olunduğu defter-i hâkanîden ve Karaman ve Sivas ve Maraş'da merhûm Alaüddevle Beğ ve Şah Ruh Beğ câmi'-i kebîri vakfının tevliyeti bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn eslah erşad ve ekber evlâd-ı vâkıfdan Mehmed Arslan Beğ hafid-i Arslan Mehmed Paşa'nın ve Akdağ'da merhûm Şah Ruh Beğ ibn-i Alaüddevle Beğ evkâfından Çandar ve kura-ı sâire zâviyesinin vazîfe-i mu'ayyene ile nısf hisse zâviyedârlığı evlâd-ı vâkıfdan Es-Seyyid Feyzullah ve Es-Seyyid Şeyh Süleyman veledan-ı es-Eş-şeyh Mustafa üzerlerinde olduğu Anadolu muhâsebesinden ihrâç olmağla bu def'a mütevellî-i mûmâ ileyh Mehmed Arslan südde-i sa'âdetime takdîm eylediği memhûr arzında ber-mûceb-i defter-i hâkanî sâbıkü'z-zikr Candar karyesi iki başdan Şah Ruh Beğ bin Alaüddevle câmi' ve zâviyesi vakfi ve karye-i Orman nâm-ı diğerköhne ma'a mezra'ı Üçdepe dahi Sultan Emirci zâviyesi vakfi mütevellîsi ve divanî mutasarrıfıyla câmi' ve Candar zâviyesi vakfi ve karye-i Esencay ma'a karye-i Tomran ve mezra'a-ı Kuyucak dahi yine iki başdan Çandar camî ve zâviyesi vakfi tarafından zabt ve Çandar karyesinin iki başdan vâki' olan mahsûl ve rüsûmu Şah Dede Beğ bin Alaüddevle câmi ve zâviyesi vakfi ve karye-i Orman nâm-ı diğerköhne ma'a mezra'-ı Üçdepe'nin dahi vâki' olan mahsûlünden mâlikâne tarafına âid mahsûlün nısfî câmi' ve Çandar zâviyesi vakfi ve karye-i Esencay ma'a karye-i Tomrah ve mezra'-ı Kuyucak'ın dahi yine iki başdan vâki' olan mahsûl ve rüsûmu Çandar câmi' ve zâviyesi vakfi tarafından kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz ve zâviyedâran-ı merkûmânın berâtları mûciblerince hizmetleri mukâbelesinde müstehak oldukları vazîfe-i mu'ayyeneleri edâ olunagelüb müdâhale îcâb etmez iken zâviyedâran-ı merkûmân vazîfe-i mu'ayyenelerini ahza kanâ'at itmeyüb hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i berât kura-ı mezkûrenin zabt ve ta'şîrine fuzûlî müdâhale ve cânib-i vakfi şerîfe gadr eylediklerin ve bu babda şeyhü'l-islam'dan fetvâ-yı şerîfe virildikde inhâ ve merkûmların berâtları mûciblerince vazîfe-i mu'ayyeneleri edâ olunduktan sonra ol vecihle vâki' olan müdâhaleleri men' ve def' olunmak bâbında sen ki Bozok mutasarrıfı Cabbar-zâde Mir-i mûmâ ileyh sin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu

istid'â ve deftehâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve husûs-ı mezbûr karye nizâ'ı olmağla bu sûretde defter-i hâkanî mücebince şer'a havâle ile emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fî'il re'isü'l-küttâbım olan Ebubekir Râtib dâme mecduhû i'lâm itmeğın sen ki Cabbar-zâde mîr-i mûmâ ileyhsin i'lâmı mücibince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.53 hüküm / 1]

... .. tekrar emr yazılmıştır

Fî Evâ'ili R 1213 (Eylül 1798)

Dergâh-ı Mu'allam Kapucubaşlılarından Amasya sancağı mütesellimine ve Geldigelen Kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sekban Temür evlâdından Es-Seyyid Emrullah zîde şerefihû gelüb Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde Saray-ı Sekban Temür karyesi mâlikânesinin kırk sehinden yirmi üç sehmi ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî mâlikâne evlâd-ı Sekban Temür tasarrufundadır ve divânî tımar ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Ahi Hüsam karyesinin kırk sehinden yirmi üç sehmi ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî vakf-ı evlâd-ı Sekban Temür divânî tımar ve yine nâhiye-i mezkûre tâ'bi' Ahi Öyük karyesinin kırk sehinden yirmi üç sehmi ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî evlâd-ı Sekban Temür divânî tımar ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Beget mezra'asının mâlikânesinin kırk sehinden yirmi üç ehmi ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî evlâd-ı Sekban Temür divânî tımar deyu defter-i hâkanîde mukayyed merkûm Seyyid Emrullah bin Hasan Sekban Temür evlâdından ve vakfının dahi berât-ı şerîfimle mütevellîsi olub zikr olunan kurâ ve mezrayı ber-müceb-i defter-i hâkanî Yörgüç Paşa imâreti vakfı ve divânî mutasarrıflarıyla evlâd-ı Sekban Temür vakfı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına âid

olan mahsûlden hissesini sâir evlâd ile ahz ve kabz itmek istedikde âhardan bir dürlü müdâhale ve ta'arruz olmak îcâb ve iktizâ etmez iken ecânib ve ashâb-ı arâzdan Doğmuşlu oğlu Abdullah dimekle meşhûr kimesne fuzûlî müdâhale ve hilâf-ı defter-i hâkanî Sekban Temür evlâdı tarafına âid olan mahsûlü tegallûben ahz ve kabz ve gadr-ı küllî eylediğin bildirüb zikr olunan karyeler ve mezra'yı ber-mûceb-i defter-i hâkanî Yörgüç Paşa imâreti vakfî ve divanî mutasarrıflarıyla Sekban Temür evlâdı tarafından zabt ve mâlikâne tarafına âid ve râci' olan mahsûlden evlâd-ı mezkûre hissesine düşeni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz itdirilüb ecânibden olan mezkûru ve âharı bir vecihle müdâhale ve ta'arruz itdirilmeyüb men' ve def' ve fuzûlî aldığı mahsûl mukarrer ise girü evlâda alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda Geldigelen nâhiyesine tâ'bi'doksan bir nefer re'âyâ ve on bir aded zemîn ve bir çiftlik ve on bir aded mevkûf re'âyâ ile hâsılı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve küvvere ve bād-ı hevâ ve urûsiye yekûn ma'a gayruhû altı bin akçe yazar karye-i Sekban Saray Temür mâlikâne kırk sehimden yirmi üç ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî mâlikâne evlâd-ı Sekban Temür tasarrufunda divanî tımar ve yine nâhiye mezbûra tâ'bi'dokuz aded mevkûf zemîn ile hâsıl ma'a rüsûm beş yüz akçe yazar karye-i Ahi Hüsam mâlikâne kırk sehimden yirmi üç ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî evlâd-ı Sekban Temür divanî tımar ve yine [boş] nâhiyesine tâ'bi'yetmiş altı nefer re'âyâ ve altı aded zemîn ve bir çiftlik ve hâsılı tahtında çift ve hinta ve şa'ir ve resm-i küvvere ve bād-ı hevâ ve urûsiye yekûn ma'a gayruhû on bir bin beş yüz akçe yazar karye-i Ahi Öyük mâlikâne kırk sehimden yirmi üç sehmi ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa ve bâkî vakf-ı evlâd-ı Sekban Temür divanî tımar ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi'dört nefer mevkûf re'âyâ ve hâsıl ma'a rüsûm iki yüz akçe yazar mezra'a Beget mâlikânenin kırk sehimden yirmi üç sehmi ve rub' sehmi vakf-ı imâret-i Yörgüç Paşa bâkî evlâd-ı Sekban Temür divanî tımar deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olunmağla bu takrîrce ber-muktezâ-yı

defter-i hâkanî karye-i Saray Sekban Temür ve karye-i Ahi Hüsam ve karye-i Ahi Öyük mezra'-ı Beget el-mezbûrunun mâlikâneleri tarafına tahsis kılınan kırkar sehinden yirmi üçer sehimleri ve rub' sehimleri mahsûlâtları Yörgüç Paşa imâreti vakfı tarafından ve bâkî eshâmlarının dahi hâsılâtları vakf-ı evlâd-ı Sekban Temür mutasarrıfları tarafından zabt olunub sâlifü'l-beyân kurâ ve mezra'anın divânîleri tarafına ta'yîn olunan mahsûlât ve rüsûmâtları dahi tımar mutasarrıfları cânibinden zabt olunmak iktizâ eylediğın bi'l-fi'il defter emîni olan Mehmed Râsim dâme mecduhû arz itmeğın arzı mûcebince amel ve hareket olunmak bâbında

Fî Evâhiri S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.53 hüküm / 2]

Erim Kâdısına Hüküm

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Mahmudlu nâm karye sükkânından Ali nâm kimesne gelüb arazi tasarruf edenlerden bunun baba bir er karındaşı Mehmed nâm kimesne fevt oldukda oğlu ve kızı olmayub tasarruf olan yerler kanun üzre arâziler tapuya müstehak ve hasen tapu baba bir er karındaşı mezbûrun alub ol yerleri mutasarrıf-ı temellük takdîr eyledikleri resm-i tapu ile sâhib-i arzdan almak murâd eyledikde yine karye-i mezbûre sükkânı ecânib ve ashâb-ı ağrazdan Süleyman nâm kimesne zuhûr ve ol-yerleri karındaşı mezbûrdan rehin vaz' eylemiş ve fuzûli müdâhele ve te'addîden hâlî olmadığın ve bu bâbda da'vâsına muvâfik fetvâ-yı şerîfe virildiğın bildirüb kanun üzre mezbûrların ol-vecihle olan müdâhale ve te'addîleri men' ve def' ve ol-yerleri yedinde olan sâhib-i arz temessüki mûcibince buna zabt itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden kanun üzere 'amel olunmak bâbında

[s.54 hüküm / 1]

Argoma ve Geldigelen Kâdılarıyla Koçkayası Nâhiyesi Nâ'ibine hüküm

Argoma nâhiyesine tâ'bi' karye-i Küpe ve Koçkayası nâhiyesine tâ'bi' karye-i Kova divâni ve mâlikâne mutasarrıfıyla iki yüz dokuz senesinde Hadice Hatun mescidi vakfi tarafından zabt olunmak üzere dört yüz kuruş bedel-i makbûz mukâbelesinde El-Hac Hasan nâm kimesneye ba-temessük iltizâm ve bedel-i iltizâmı vakf için ahz ve umûr-ı vakfa sarf olunduktan sonra re'âyâyâ zulm ve ta'addisine mebnî azl ve yerine Hüseyin nâm kimesne mütevellî kâimmakâmı Salih tarafından tevkîl ve yedine temessük i'tâ olunmuşken mezbûr El-Hac Hasan Harameyn müfettişi vekîli i'lâmıyla emr-i âlî ısdâr itdirdiği beyânıyla vekîl-i mezbûr Hüseyin'in zabtıçün emr-i şerîfim sudûru ricâsına Burusa nâibi arz eyledikte defter-i hâkanî mûcibince kanun üzere amel olunmak için sene-i mezbûre evâili ve evâsıt-ı Şabanında evâmir-i aliyyem sâdır olunduktan sonra merkûm Hacı Hasan'ın re'âyâyâ zulm ve te'addisi vâki' midir değil midir kurâ-i mezkûre re'âyâsından ve sâir bî-garaz erbâb-ı vukûfdan gereği gibi sû'âl ve tahkîk ve keyfiyet kizb ve hilâfdan ârî olarak hakîkati üzere tahrîr ve i'lâm olunmak için isti'lâmı hâvî re'isülküttâb-ı sâbık i'lâmı mûcibince yine sene-i mezbûre evâil-i Zilkâdesinde emr-i şerîfim sâdır olmuş idi el-hâletü hâzihî siz ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz sizinle Amasya ve Merzifon ve Zeytun kâdısı nâ'iblerinin Südde-i sa'âdetime takdîm eyledikleri i'lâmlarında ber-vech-i muharrer sâdır olan istilâm emri Geldigelen ve Argoma ve Koçkayası mahkemelerine ledel-vurûd Akviran ve Gerit ve Kova karyeleri ahâlileri meclis-i şer'a da'vet ve müvâcehelerinde kıra'et olundukda mezbûr Hacı Hasan'ın sinîn-i sâbıkada vakf-ı merkûmu iltizâmı vakitlerinde zulm ve te'addisi hadden efun olub merkûmun yedinden havâs karyelerimizi ihyadır deyu her biri alâ vukû'ı ihbar eyledikleri beyânıyla mezbûr Hüseyin sene-i merkûmede zabt eylemek için emr-i şerîfim sudûrunu ricâsına siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz vâki' hâl-bi'l-iltimâs arz ve divân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere tarih-i mezbûrda emr-i şerîfim verildiği mastûr ve mukayyed ve husûs-ı mezbûr irâde-i seniyyeme

menût mevâddan idiğün bi'l-fi'il re'isülküttâbım Ebubekir Rasim dâme mecduhû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcibince merkûm Hüseyin'in zabt eylemesi fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz sâlifü'z-zikr vakf-ı kura-yı sene-i mezbûrede merkûm Hüseyin'e zabt ve mezbûr El-Hac Hasan ve âhardan bir ferd dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında

Fî Evâhiri S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.54 hüküm / 2]

Sivas Kâdısına hüküm

Medîne-i Üsküdar'da Atık Vâlide Sultan Evkâfı mukata'âtından Hashâ-i Yeni İl kazâsına tâ'bi' Koyun karyesinin zabt ve mutasarrıflığı El-Hac Mehmed'in uhdesinde iken karye-i mezbûre perâkendedir deyu şen eylemek şartıyla Hacı Ömer'e ve anın dahi ref'inden yetmiş iki tarihinde Mustafa'ya ve anın dahi ref'inden mukaddemâ mutasarrıfı El-Hac Mehmed'in oğlu Abdullah Efendi dimekle ma'rûf kimesneye seksen tarihinde tevcîh ba'dehû ref'inden beş müdd maktû'a iki müdd maktû'u dahi zam ile yedi müdd hinta ... ile mezbûr Ömer'in oğlu Derviş Hasan'a anın dahi ref'inden sâhib-i evveli mezbûr Abdullah'a tevcîh ve doksan bir tarihinde ibkâ berâtı i'tâ olunub badehû doksan yedi tarihinde yine ref'inden mezbûr Derviş Hasan'a ve anın dahi ref'inden doksan sekiz tarihinde mezbûr Abdullah'a anın dahi ref'inden iki yüz altı tarihinde yine mezbûr Derviş Hasan'a ba'de't-tevcîh mezbûr Abdullah Efendi'nin oğlu Salih Efendi dimekle ma'rûf kimesneye iki yüz sekiz senesinde Darendе kâdısı Abdüsselam ve Asitâne-i Aliyyede sâbık Haremeyn-i şerîfeyn müfettişi i'lâmlarıyla karye-i mezbûre ceddım mezbûr Hacı Mehmed ve ba'dehû babası mezbûr Abdullah'ın nân-pâreleri olduğundan mâ'adâ re'âyâ-yı karye-i mezbûr Derviş Hasan'dan dilgîr ve bundan hoşnûdlar deyu ihbâr itdirmekle mezbûr Derviş Hasan'ın ref'inden mezbûr Salih'e tevcîh olunub fî mâ'abad mezbûr Derviş Hasan yine ref'ine tasaddî ider ise

İslambol'da Haremeyn müfettişi huzûrunda terâfu'-ı şer' olmadıkça kaydı ihrâc olunmamak üzere kaydına şerh virildiği bi'l-fi'il re'isülküttâbım Ebubekir Râtib dâme mecduhû i'lâmından müstefâd olub tarafeyn Asitâne-i Aliyyede mevcûdlar olmamalarıyla terâfu'ı şer' mümkün olmadığından mâ'adâ karye-i mezbûre tarafeynden birinin meşrûtası olmayub re'âyâ enfa' ve re'âyânın muhtarları olan mutasarrıf olması evlâ ve uhra olmağla tarafeyn mahallinde karye-i mezbûre re'âyâsı hâzırûn oldukları halde terâfu'-u şer'-i şerîf olunmak bâbında sen ki Sivas kâdısı Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin sana hitâben tuğrâ-yı garrâ ile mûanven emr-i âlişânım i'tâ olunmak bâbında hâlâ Haremeyn-i şerîfeyn müfettişi Mevlânâ Ahmed Şevki zîde ilmuhû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince dîvân-ı hümâyûnumdan emri tahrîr ve haremeyne ilm ü haberi virilmek bâbında

Fî Evâhiri S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.54 hüküm / 3]

Eğın kâdısına Zikri Âti firarının olduğu mahallin kâdısına hüküm

Mustafa nâm kimesne gelüb fi'l-asıl Eğın kazâsında Fındık Boğazı kurbünde Kara Ali mahallesi sükkânından Keklik Ömer dimekle ma'rûf bin iki yüz senesinde bunun Âsitâne-i Aliyyemde kapu yoldaşı iken hafiyeten sanduğunu küşat ve derûnundan mevcut yüz adet İstanbul altınıyla on bir aded yıldızlı altununu bir takrib ahz ve sirkat idüb Eğın kazâsına firar ve ol vecihle gadr-ı küllî eylediğın bildirüb merkûm olduğu mahalde şer'le görölüb mezkûrun hilâf-ı şer'-i şerîf sirkat eylediği ol mikdar aded altunu tamamen tahsîl ve bî-küsûr alıvirilüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ itmeğın olduğu mahalde şer'le görölmeğın bâbında

Fî Evâhiri R sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.55 hüküm / 1]

Sivas kâdısına hüküm ki

Seyyid Derviş Ali ve Seyyid Hasan nâm kimesneler gelüp Sivas sancağında ve nâhiyesinde karye-i Süsük mâlikâne-i vakf-ı zâviye-i Ahi Külahduz ber-mûceb-i defter-i Umur Beğ ve Taceddin divânî tımar hâliyâ malikâne-i vakf-ı Külahduz ve yine Sivas nâhiyesine tâbi mezra'-ı Avrâzlu divânî tımar deyü defter-i hâkanîde mukayyed ve merkûmân dahi Ahi Külahduz zâviyesinin ber-vech-i iştirâk bâ-berât-ı âlîşân zâviyedârları ve vakfının mütevellileri olup karye-i Süsük ve mezra'-ı Avrâzlu el-mezbûreleri ber-mûceb-i defter-i hâkanî divânî mutasarrıfıyla zapt ve malikâneleri tarafına ait mahsûlü kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz etmek murâd eyledikte âhardan dahl olunmak icâb etmez iken divânî mutasarrıfı olan Sivas nâhiyesinde Kuzviran nâm karye ve gayrinden yirmi sekiz bin dört yüz elli dokuz akçe zeâmete mutasarrıf Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb zeâmeti mülhakâtından karye-i Süsük ve mezra'-ı Avrâzlu el-mezbûrelerin divanîlerine aid mahsûl ve rüsûm ile yine nâhiye-i mezbûra tâbi mezra'-ı Kürdviran ve yine nâhiye-i mezbûre mezra'-ı Akviran deyü mukayyed mezra'aları zapta kanâ'at etmeyüp karye-i Süsük ve mezra'-ı Avrâzlu el-mezbûrelerin cânib-i vakfa ait mâlikâne mahsûlüne hilâf-ı defter-i hâkanî ve fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâli olmadığın bildirüp Karye-i Süsük ve mezra'-ı Avrâzlu el-mezbûreleri ber-mûceb-i defter-i hâkanî divânî mutasarrıfıyla Ahi Mehmed Külahduz zâviyesi vakfi tarafından ve mâlikâneleri taraflarına ait mahsûl zâviye-i mezbûr vakfi tarafından divanîleri taraflarına ait mahsûl ve rüsûm dahi zeâmet müşterekiyle zeâmet mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz ettirilüp taraf-ı vakfa ait mahsulü malikâne za'ım-i mezkûru hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn bir türlü dahl ve ta'arruz ettirilmeyüp men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve evkâfa müraca'ât olundukta Sivas nâhiyesine tâbi olan zâviye-i Ahi Mehmed Külahduz der-Sivas deyü yazıldığı mahalde karye-i Süsük mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i vakfiye-i sultânî bin sekiz yüz akçe

yazu ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi mezra'-ı Avrazlu mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i vakfîye-i şer'îyye ve defter-i sultânî üç yüz altmış akçe yazu, yekûn mâ'a-gayrihu dokuz bin beş yüz on akçe yazularından minhâ ba'de'r rekâbe uhde-i ... divanî fî sene hinta müdd bir der-desti Ömer bâ-berât-ı âlî ma'a-cihât-ı sâire evkâf-ı mezbûrenin tevliyeti ve meşîhati eslah evlâda meşrût olup mahsûl-ı evkâftan zikr olunan vezâyif edâ olunduktan sonra ber mûceb-i edâ tefhîm ve "... ve'l-vâridîne feye'külüne ve yû'kelüne ... fî gayri's-sivâki ve ta'tebiru zikruhüm ve in ... fihâ sevâün min-cihetin ve lem ... minhüm ahadin ... bi'l-hurûci an-tarîki's-şer'î ve'l-emru ... alâ re'y-i men-lehü'l-velâytü" deyü vakfîye-i şer'îyyesinde mukayyed olmağın ber-mûceb-i vakfîye-i şer'îyye ve zâviye-i mezbûre memerr-i nâsda vâki olmağın ayende ve revendeye kemâl-i hizmet olunduğu ber-mûceb-i ihtiyâr ittîfak-ı vilâyet kaydolundu. Haliyâ meşihat ve tevliyet der dest-i Şeyh Mehmed an evlâd-ı vâkîf bâ-berât-ı hümâyûn defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi karye-i Süsük mâlikâne-i vakf-ı zâviye-i Ahi Külâhdüz ber-mûceb-i defter Umûr Beğ ve Taceddin divânî tımar hâliyâ mâlikâne vakf-ı Külâhdüz-ı mezbûr doksan beş nefer re'âyâ ve mezra'-ı Obalık ve Keban tâbi-i karye-i mezbûre der nezdi Avraz-ı mezkûr karye zimmîleri zirâ'at ettikleri altı müdd yerdir ve hâsıl-ı divanî mâ'a niyâbet ve ispenç ve hinta ve şâîr yekûn mâ'a-gayrihu üç bin beş yüz akçe yazu ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi mezra'-ı Avrâzlu divanî tımar ve hâsıl iki yüz akçe yazu ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi mezra'-ı Kürdviran nezd-i karye-i Avraz hâsıl yüz elli akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi mezra'-ı Akviran ve der nezdi Avraz Avraz halkı zirâat ettiği yerlerin sipahisi taşir eder hâsıl üç yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhiye-i mezbûra tâbi Kuzviran nâm karye ile birikdirilüb yekûn mâ'a gayrihu kırk iki bin üç yüz yirmi akçe zeâmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yirmi bir bin yüz altmış akçesi Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb'in bâkîsi müşterekleri kaydında bu takdirce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî karye-i Süsük ve mezra'-ı Avrâzlu el-mezbûrelerin mâlikâneleri tarafına tahsis

kılınan hâsılâtları dahi Ahi Külâhdüz zâviyesi vakfı tarafından divanîlerinin hâsılâtlarıyla rüsûmâtları ve mezra'a-ı Kürdviran ve Akviran el-mezbûrelerin dahi divanîsi tarafına tahsis kılınan hâsılâtları Seyyid Mehmed veled-i Seyyid Receb ile müşterekleri tarafından ahz olunup sâlifü'l-beyân mezra'a-ı Kürdviran der-nezd-i Avraz ve mezra'a-ı Akviran der-nezd-i Avraz Avraz halkı zirâ'at ettiği yerleri Avraz sipahisi taşir eder deyü defterhânedede mastûr mezra'aların mâlikâneleri bir mahalle verildiğinin tahrîri defterhâne-i âmiremde bulunduğu zâhir ve nümâyân cevap olduğu bi'l-fî' il defter emini olan Mustafa Rasim dâme mecdühû arz etmeğın arzı mücebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.55 hüküm / 2]

Geldigelen Kâdısına hüküm ki

Mehmed ve Ahmed nâm kimesneler gelüp Amasya sancağında Geldigelen nâhiyesinde neferât ve zemîn ve çiftlik ile karye-i Dualık tamam mâlikâne vakf-ı ebnâlık üzere der-tasarruf-ı Mahmud Çelebi ve Yakup Şah Çelebi be-tarîkü'l-istishâb divanî tımar ve hâsılı tahtında çift ve hınta ve şâir ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma'a-gayrihu üç bin dört yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve bunlar ebnâ-yı vakıftan olmalarıyla karye-i mezbûreyi ber-müceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfıyla ebnâ-yı vakf tarafından mutasarrıfları olan Tekyenişin Hüseyin nâm kimesne zapt ve ebnâ-yı vakf tarafına ait mahsûlü ahz ve kabz murâd eyledikte âhardan dahl olunmak icâb etmez iken ecânib ve ashâb-ı ağızdan Abdülkadir nâm kimesne hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûli müdâhale ve mâlikâne tarafına ait mahsûlün ahz ve kabzına mûmâni'at ve gadr dâiyesinde olduğun bildirüp karye-i mezbûreyi ber-müceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfıyla ebnâ-yı vakf tarafından mültezimine zapt ve ebnâ-yı vakf tarafına ait mâlikâne mahsûlü mültezim-i merkûma ve divanî cânibine ait mahsûl ve rüsûmu dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz ettirilüp ecânibden olan mezkûru hilâf-ı defter-i hâkanî bir türlü

müdâhale ve te'addî ettirilmeyüp men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukta vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve dîvân-ı hümâyûnumdan kânûnu sû'âl olundukta defter-i hâkanîde mastûr Dualık karyesinin mâlikânesi vakf-ı ebnâlık üzere der-tasarruf-ı Mehmed Çelebi ve Yakup Şah Çelebi be-tarîkü'l-istishâb divanî tımar olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve dahl eden Abdülkadir vâkıfın ebnâsından olmayup ecânibden ve Mehmed ve Ahmed ebnâ-yı vâkıfdan ve karye-i mezbûre mâlikânesine ebnâlık üzere mutasarrıflar ise karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfıyla ebnâ-yı vakf tarafından zapt ve ebnâ-yı vakf tarafına ait mahsûlü tarafından mülezimine ve divanî cânibine ait mahsûl ve rüsûm dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz ettirmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânûndur deyü tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcebince kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.56 hüküm / 1]

Argoma Nâhiyesi nâ'ibine hüküm

Erbâb-ı tıardan Es-Seyyid Halil nâm sipahi gelüp Amasya sancağında Argoma nâhiyesinde Kıranlu nâm karye ve gayriden on bir bin dokuz yüz akçe bâ-berât-ı âlî mutasarrıf olduğu tımarının baş kalemi olup müşterekiyle kaydına dâhil yirmi dört nefer re'âyâ ve altı zemîn ve hassa çiftlik ile sâlifü'l-zikr karye-i Kıranlu nısf divanî ve nısf mâlikâne vakf-ı imâret-i vâlîde-i merhûm Sultan Mehmed Hân bin Bayezid Hân der Merzifon ve nısf ma'a nısf mâlikâne tımar ve hâsılı tahtında çift ve hinta ve şâir yekûn ma'a-gayrihu dört bin akçe yekûnundan iki bin akçesi hisse-i tımar ve iki bin akçesi hisse-i vakf deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde nısf mâlikâne ve nısf divanî deyü iki bin akçe yazusu ma'a-gayrihu biriktirilüp beş bin iki yüz akçe yekûnundan üç bin yüz akçesi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi sipahi-i merkûm Seyyid

Halil'in ve bâki müşterekleri kayıtlarında ve beş bin iki yüz akçe yekûnundan mezbûrun iki bin yüz akçesi dahi ifrâz ve ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi mezbûr Seyyid Halil ve bâkisi müşteregi kayıtlarında olduğu defter-i hâkanîde mukayyed olmakla merkûm Seyyid Halil karye-i Kıranlu el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî müştereki ve vakıf mutasarrıfıyla zapt ve nısf mâlikâne mahsûlüyle divanî cânibine ait mahsûl ve rüsûmu kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz murâd eyledikte dahl icâb etmez iken vakf-ı mezbûr mütevellileri nısf mâlikâne ve nısf divanî cânibine ait mahsûl ve rüsûmu cânib-i vakıftan zapta kanâ'at etmeyüp hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn ziyâdeye tecâvüz ile nısf mâlikâne divanî cânibine ait nısf mahsûl ve rüsûmu dahi zapta tasaddî ve gadr sevdâsında bulduklarını bildirüp karye-i Kıranlu el-mezbûre müşteregi ve vakf-ı mezbûr mütevellileriyle ber-mûceb-i defter-i hâkanî kendüye zapt ve nısf mâlikâne mahsûlüyle divanî cânibine ait mahsûl ve rüsûm kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirilüp vakf-ı mezbûr mütevellisi ziyâde tecâvüz ile nısf mâlikâne mahsûl ve nısf divanî mahsûl ve rüsûm hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâcaat olundukta vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve dîvân-ı hümâyûnumdan kânûnu sû'âl olundukta karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşteregi ve vakıf mutasarrıfıyla mezbûr Seyyid Halil'e zapt ve nısf mâlikâne dahi nısf divanî tarafına ait mahsûl ve rüsûm cânib-i vakıftan ve nısf mâlikâne mahsûlüyle divanî cânibine ait mahsûl ve rüsûm dahi müşterekiyle mezkûr Seyyid Halil'e ahz ve kabz ettirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfık-ı kânûn olup vakf mütevellisi ziyâdeye tecâvüz ile nısf mâlikâne mahsûlüne ve nısf divanî tarafına ait mahsûl ve rüsûma müdâhaleleri hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûndur deyü tahrîr olunmakla defter-i hâkanî mûcebince kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri S sene 1210

(Ağustos sonları Eylül başları 1795)

[s.56 hüküm / 2]

Amasya Kâdısına hüküm ki

Seyyid Lütfullah zîde şerefehu gelüp Amasya'da vâki' Hacı Mahmûd Ağa zâviyesi vakfının zâviyedârlık ve tevliyeti vazîfe-i muayyene ile evlâd-ı vâkıfdan Seyyid Feyzullah'ın mahlûlünden evlâd-ı vâkıfdan batn-ı evvelinde hemşîresi Şerîfe Ümmü Gülsüm bint-i Abdullah'a ber-vech-i meşrût eğerçi tevcîh ve berât olunup ancak isti'lâmı havî sudûr eden emr-i âli lede'l-vürûd tevliyet-i merkûm bu âna dek nîsadan mütevellîye olmayup ve diyâr-ı âharda sâkine olup vakfın musakkafâtı harâb olduğundan başka merkûm Seyyid Lütfullah evlâd-ı zükûrdan ve mezbûre evlâd-ı inâstan olduğunu Amasya kâdısı i'lâm eyledikte tevliyet-i mezkûrenin nısfı ref'inden merkûma reîsü'l-küttâbı i'lâmıyla tevcîh olunup hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mukayyed ve bu berât mücebince nısf tevliyet-i merkûmeyi zapt birle uhdesinde lâzım gelen hizmetin bir vecihle istikâmet rü'yet edüp dahl olunmak icâb etmez iken mezbûrenin mu'in-i kesîresi olduğundan bî-vech-i şer'î ve mugâyir-i berât müdâhale ve ta'arruz birle zaptına ve umûrunun ru'yetine mûmânî'at üzere olduğun inhâ ve bu bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve hazine-i âmiremde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukta vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın berâtı mücebince şer'le görülüp bi-vech ve bilâ-sened dahl ü ta'arruz olunmamak bâbında

Fî Evâsıtı S sene 1210

(Eylül başları ortaları 1795)

[s.56 hüküm / 3]

Karahisâr-ı Temirlü kâdısına hüküm ki

Erbâb-ı tımârdan Mehmed nâm sipâhî gelüp Çorum sancağında Dîvân-ı Karaberk nâhiyesinde Karacaşehir nâm karye ve gayriden yedi bin sekiz yüz on yedi akçe berât-ı şerîf-i âlîşânımla mutasarrıf oldukları tımârı mülhakâtından müstakillen kayd ve berâtına dâhil Karahisar-ı Temirlü nâhiyesinde mezra'a-ı Doğancıderesi iki baştan deyü mukayyed

mezra'ayı ber-mûceb-i defter-i hâkanî iki baştan zapt ve vâki olan mahsûl ve rûsûmunu müstakillen ahz ve kabz murâd eyledikte âhardan bir vechile müdâhale olunmak icâb etmez iken Canik sancağında Kavak nâhiyesinde Kovar nâm karye ve gayriden on üç bin sekiz yüz akçe tımâra mutasarrıf İbrahim veled-i Yusuf nâm sipâhî tımârı mülhakâtından Arım nâhiyesine tâbi' müşterekleriyle kayd ve berâtına dâhil Hisarcık karyesini müşterekleriyle zapta kanâat etmeyüp müstakillen kayd ve berâtına dâhil mârû'l-beyân Doğancı mezra'ası içün Hisarcık karyesi mülhakâtındandır deyü hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale ve iki baştan vâki' olan mahsûl ve rûsumun ahz ve kabzına mümâni'at ve gadr-ı küllî dâiyesinde bulunduğun bildirüp mezra'a-ı Doğancı el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî müstakillen kendüye zapt ve iki baştan vâki olan mahsûl ve rûsûmu kanûn ve defter mûcebince ahz ve kabz ettirilüp sipâhî-i merkûm İbrahim veled-i Yusuf'u mezra'a-ı mezbûreye hilâf-ı defter-i hâkanî bir dürlü müdâhale ve ta'arruz ettirilmeyüp men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala müraca'ât olundukta Karahisar Temirlü nâhiyesine tâbi üç çift ve hâsılı tahtında çift ve hinta ve şaîr ve resm-i dönüm yekûn ma'a-gayrihu beş yüz akçe yazar mezra'-i Doğancıderesi iki baştan tâbî' Kara-yı Diğer Hacı karye-i mezkûre cemâati zirâat edüp resmin ve behresin verirler deyü defter-i mufassalda muharîr kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde Divân-ı Karaberk nâhiyesine tâbi Karacaşehir nâm karye ile biriktirilüp yekûn ma'a-gayrihu iki bin iki yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen merkûm Mehmed'in kaydındadır ve Erim nâhiyesine tâbi otuz beş nefer re'âyâ ve iki adet zemîn ve bir adet çiftlik ve hâsılı tahtında çift ve resm ve hinta ve şaîr ve resm-i dönüm yekûn ma'a-gayrihu iki bin dokuz yüz akçe yazar karye-i Hisarcık deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter icmâlde Karahisarcık deyü iki bin dört yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi İbrahim veled-i Yusuf'un ve bâkîsini müşterekleri kayıtlarındadır bu takdirce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî tarafeynin icmâl ve mufassalları başka başka olup birbirlerinde alâkaları

olmamak iktizâ eylediğın bi'l-fi'il defter emîni olan Mustafa Rasim dâme mecdühû arz etmeğın arzı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâhiri R sene 1210

(Eylül sonları Ekim başları 1795)

[s.57 hüküm / 1]

Argoma Nâhiyesi Nâ'ibine hüküm ki

Mültezim tâ'ifesinden Cevad İsmail nâm kimesne gelüp Amasya sancağında Argoma nâhiyesine tâbi karye-i Salıncak mâlikâne Şehzâdeler vakfi olup mukarrer olmağın sebt-i defter olundu ber-mûceb-i defter-i evkâf divanî tımar ve hassa an karye-i mezbûre deyü tahtında doksan üç nefer re'âyâ ve on dokuz zemîn ve bir mevkûf re'âyâ ve bir çiftlik ve bir mezra' ve hâsılı tahtında çift ve resm ve hinta ve şâir yekûn ma'a-gayrihu on iki bin akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve karye-i Salıncak el-mezbûrenin mâlikâne hissesi bin iki yüz dokuz senesine mahsûben merkûm Cevad İsmail'in bâ-temessük uhde-i iltizâmında olmağla karye-i Salıncak el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfıyla zapt ve mâlikânesi tarafına ait mahsûlü ahz ve kabz murâd eyledikte dahl olunmak icâb etmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler fuzûli müdâhale ve mâlikânesi tarafına ait mahsûlün ahz ve kabzına mümâni'at ve vakf-ı şerîfe gadr irâdesinde oldukların bildirüp karye-i Salıncak el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfıyla taraf-ı vakıfdan sene-i mezbûre mahsûben kendüye zapt ve mâlikâne tarafına ait mahsûl şehzâdeler vakfi tarafından ve divanî tarafına ait mahsûl ve rüsûm dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz ettirilüb ecânibden olan kimesneleri hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânûn karye-i mezbûrenin mâlikânesi tarafına ait mahsûle bir dürlü müdâhale ettirilmeyüp men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukta vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve divân-ı hümâyûnumdan

kanûnu sû'âl olundukta karye-i Salıncak el-mezbûre ber-mûceb-i defter-i hâkanî divanî mutasarrıfıyla Şehzâdeler vakfı tarafından zapt ve mâlikâne tarafına ait mahsûl cânib-i vakıftan bâ-temessük mültezimine ve divanî cânibine ait mahsûl ve rüsûm dahi tımar mutasarrıfı tarafından ahz ve kabz ettirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfik-ı kânûn olup ecânibden olan kimesnenin mâlikâne tarafına ait mahsûle müdâhalesi hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kanûndur deyü tahrîr olunmakla defter-i hâkanî mûcebince kanûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili S sene [12]10

(Eylül başları 1795)

[s.57 hüküm / 2]

Sivas Kâdısına hüküm ki

Eyâlet-i Sivas'ın defter kethüdâsı olan İbrahim veled-i Halil ser-gügüm-i hazîne zîde mecdühû gelüp Sivas sancağında ve nâhiyesinde Ağiki nâm karye ve gayriden seksen bin iki yüz akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu zeâmetinin baş kalemi olan karye-i Ağiki el-mezbûrenin mâlikânese ile yine Sivas nâhiyesine tâbi Kilisecik ve Şemsüddîn mezra'asının mâlikânese Pîr Ahmed Bey bin Ahmed Bey evkâfı ve divanîleri ile yine zeâmeti mülhakâtından nâhiye-i mezbûra tâbi Koyunboğan mezra'ası iki baştan mûmâ-ileyhin müstakillen kayd ve berâtına dâhil olmağla mûmâ-ileyh karye-i Ağiki ve mezra'-ı Kilisecik ve Şemsüddîn el-mezbûreler Pîr Ahmed Bey bin Ahmed Bey vakfı mütevellîsiyle ve mezra'-ı Koyunboğan el-mezbûreyi dahi müstakillen zapt ve karye-i Ağiki ve mezra'-ı Kilisecik ve Şemsüddîn el-mezbûrelerin divanîleri taraflarına aid mahsûl ve rüsûmunu ve mezra'-ı Koyunboğan el-mezbûrenin bi'l-cümle vâki olan mahsûl ve rüsûmunu kanûn ve defter mûcebince ahz ve kabz murâd eyledikte dahl olunmak icâb etmez iken mârû'l-beyân Pîr Ahmed Bey vakfı mütevellîsi karye-i Ağiki ve mezra'-ı Kilisecik ve Şemsüddîn el-mezbûrelerin mâlikâneleri cânibine ait mahsûlü ahz ve kabza kanâ'at etmeyüp divânîleri

tarafına ait mahsûl ve rûsûma müdâhale ve ta'arruz eylediğinden ma'adâ mezra'-ı Koyunboğan el-mezbûreden dahi vakf için mahsul alurum deyü hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale birle gadr tasaddî eylediğın bildirüp defter-i hâkanî mücebince amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala ve defter-i evkâfa mürâca'at olundukta Sivas nâhiyesine tâbi' yüz üç nefer re'âyâ ve bir adet zemîn ve bir adet çiftlik ile karye-i Ağıkî mâlikânesi vakf-ı Pîr Ahmed Bey bin Ahmed Bey an-evlâd-ı zâviye-i Hod der-nefs-i Tokad ve hâsıl-ı divânî ma'a-niyâbet ve tahtında ispenç ve hinta ve şaîr yekûn ma'a-gayrihu yedi bin akçe yazı ve yine nâhiye-i mezbûreye tâbi mezra'-ı Koyunboğan iki baştan ber-müceb-i berât-ı hümâyûn on beş müddlük yerdir Ağıkî halkı ekerler ma'a rûsûm bin akçe yazı ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi mezra'-ı Kilisecik ve Şemsüddîn tâbi'-i Ağıkî mezbûr karyenin ekinliğüdür yirmi müddlük yerdir Ağıkî halkı ekerler hâsıl-ı divânî ma'a' rûsûm dört yüz akçe yazı ile mezbûr mezra'-ı Adalu'nun mer'âları olmağın sâhib-i tımar üç yüz yirmi akçeyi her sene verüp mezra'a yaylakları ola deyü vârid olan hükm-i şerîfin mefhûmu defter-i cedîde kaydolunup tâ'ife-i mezbûreye sûret-i defter verildikten sonra mezbûr mezra'-a kadîmî mezrâ'anın her sene Ağıkî nâm karyenin ekser mahsûlâtı mezbûr mezra' da hâsıl olan 306aiy ile mahsûb olmuşdur mer'âlîği hilâf-ı vâkıftır deyü Sivas kâdısı bildirmeğın mer'aya sâlih olan yerleri mer'alık üzere mukarrer olup ve zira'ate mukarrer olan yerleri gerü zirâ'at olmak üzere kayd olunduğu tafsil olundu deyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yazı-yı mezkûruyle biriktirilüp yekûn ma'a-gayrihu seksen bin iki yüz akçe vilâyet-i Rûm'un defter-i tımar kethüdâlığına mahsûs ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen İbrahim veled-i Halil ser-gügüm-i hazînenin üzerinde ve yine nâhiye-i mezbûreye tâbi evkâf-ı Pîr Ahmed Bey bin Ahmed Bey evlad-ı evlad ... der-nefs-i Tokad deyü yazıldığı mahalde karye-i Ağıkî tâ'bi' Sivas mâlikâne vakf-ı Pir Ahmed Beğ bin Ahmed Beğ bi-cihet-i evlâd ... der-Tokat ma'a kurâ ve mevâd-ı sâ'ire gayrû'l-masrafiye be-cihet-i

tevliyet fî yevmî dört müdd dest-i evlâd bâ-berât-ı hümâyûn ma‘a-cihât-ı sâ‘ire defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr olmuştur. Bu takdîrce ber-mûceb-i defter-i hakanî karye-i Ağiki ve mezra‘a-ı Kilisecik ve Şemsüddîn el-mezbûrenin divanîleri tarafına tahsîs kılınan mahsûlât ve rusûmâtı mûmâ-ileyh Kethüdâ İbrahim tarafından mâlikâne-i karyeye mahsûs olan mahsûlât ve rusûmâtı Pir Ahmed Beğ vakfı mütevellîsi tarafından zabt olunup mezra‘-ı Koyunboğan el-mezbûrenin iki başdan mahsûlât ve rusûmu dahi tamâmen kethüda-i mûmâ-ileyh tarafından zabt olunmak iktizâ eylediğın bi‘l-fi‘il defter emîni olan Mustafa Rasim dâme mecduhû arz etmeğın arzı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâili R sene 1210

(Ekim başları 1795)

[s.58 hüküm / 1]

Amasya Kâdısına hüküm ki

Sâdât-ı kirâmdan es-Seyyid Mustafa zîde şerefühû gelip Amasya kazâsı sâkinlerinden Ahmed nâm kimesne zimmetinde bin iki yüz senesinden beri alacağı olan üç yüz yetmiş kuruşluk fakat yetmiş kuruşu teslîm ve mâ-adâ üç yüz kuruş hakkı bi‘d-defa‘ât taleb ve almak murâd eyledikde hilâf-ı şer‘-i şerîf vermekde ta‘allül ve muhâlefet ve avk ve te‘hîr ile imrâr-ı evkât ve ol vecihle mağdûr olduğun bildirüp şer‘le görülüp meblağ-ı mezbûr kendiye alıverilip ta‘allül ve muhâlefet etdirilmeyüb icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükmi hümâyûnum ricâ etmeğın mahallinde şer‘le görülmek bâbında

Fî Evâ‘ili R sene 1210

(Ekim başları 1795)

[s.58 hüküm / 2]

Sivas vâlisine ve Niksar kâdısına hüküm ki

Nişân-ı hümâyûnum verilen dergâh-ı mu‘allâm müteferrikalarından Mehmed hasek-i hazîne-i hâssa ve İsmail çukadâr-ı hazîne-i hümâyûn zîde mecdühümâ gelip Menteşe ve Saruhan ve Hüdavendigâr ve Sivas sancaklarında Muğla ve gayrı nâhiyelerde Beden nâm karye ve gayriden otuz yedi bin altmış bir akçe ze‘âmete mûmâ ileyh müteferrika Mehmed

haseki-i hazîne-i hâssa ve yine karye-i Beden el-mezbûre ve gayriden otuz sekiz bin beş yüz elli akçe ze‘âmete dahi mûmâ ileyh İsmail çukadâr-ı hazîne-i hümâyûn başka başka beravat-ı şerîf-i âlişânımla mutasarrıflar olup ze‘âmetleri mülhakâtından Sivas sancağında Niksar nâhiyesine tâ‘bi‘ yirmi üç nefer re‘âyâ ile karye-i Peltek tamâm mâlikâne mülk-i Pir Ahmed Beğ hâliyâ mâlikâne Sinan Bey’in mülk-i meb‘î olduktan sonra Niksar’da bina ettiği mescidi ile mekteb hânesine vakıf ve ta‘yîn itdiği ber-mûceb-i hüccet ve vakfiye kayd olundu divanî tîmâr ve hâsıl divanî ma‘a niyâbet çift ve hinta ve şa‘îr ve bâd-ı hevâ ve arûsiye yekûn ma‘a gayrihu iki bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma‘a gayrihu biriktirilip yirmi bin akçe ze‘âmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin beş yüz akçesi mûmâ ileyh Mehmed haseki-i hazîne-i hâssa ve ol mikdârı dahi İsmail çukadâr-ı hazîne-i hümâyûn bâkisini müşterekleri kayıtlarında olduğu defter-i hakanîde mukayyed ve karye-i mezbûre icmâllü ze‘âmet karyelerinden olup serbest olmağla karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hakanî mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekleri ile mûmâ-ileyhûmânın taraflarından subaşıları olan [boş] nâm kimesne serbestiyet üzere zabt ve divanî cânibine ait olan mahsûl ve rusûm ve rusûm-ı serbestiyesini kânûn ve defter mûcebince müşterekleriyle ahz ve kabz murâd eyledikde âhardan dahl olunmak îcâb etmez iken Sivas sâkinlerinden ecânibden Süleyman nâm kimesne ba‘zı kimesneler yekdil ve yekcihet olarak karye-i Peltek el-mezbûrede sizin hisse ve alâkanız yokdur deyu hilâf-ı defter-i hakanî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve vâkî olan mahsûl ve rusûm-ı serbestiyesinin ahz ve kabzlarına mûmâni‘at ve gadr-ı küllî sevdâsında oldukların bildirip karye-i Peltek el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hakanî mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekleriyle taraflarından subaşıları merkûme zabt ve mâlikâne tarafına âit mahsûl cânib-i vakfdan ve divanîsi tarafına âit mahsûl ve rusûm ve rûsûm-ı serbestiyesine dahi müşterekleriyle taraflarından subaşıları merkûma ahz ve kabz etdirilip ecânibden mezbûr Süleyman ve âhardan bir ferd hilâf-ı defter-i hakanî ve mugâyir-i kânûn bir türlü dahl ve ta‘arruz etdirilmeyip men‘ ve def

olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed ve dîvân-ı hümâyûnumdan kânûnu su'âl olundukda defter-i hakanîde mastûr Peltek karyesinin mâlikânesi mülk-i Pir Ahmed Bey hâliyâ mâlikâne Sinan Bey'in mülk-i mebî'î oldukdan sonra Niksar'da binâ ettiği mescidi ile mektebhânesine vakf ve ta'yîn itdiği ber-mûceb-i hüccet ve vakfiye kayd olunduğu divanîsi timâr ve müşterekleriyle dergâh-ı âlî müteferrikalarından Mehmed haseki hazîne-i hâssa ve İsmail çukadâr-ı hazîne-i hümâyûn kayıtlarında ve karye-i mezbûre icmâllü ze'âmet karyelerinden olup serbest olmağla karye-i mezbûre mâlikâne mutasarrıfı ve müşterekleriyle mûmâ-ileyhumânın ze'âmetleri tarafından serbestiyet üzere zabt ve mâlikâne tarafına âit mahsûl cânib-i vakıfdan ve divanî tarafına âit mahsûl ve rusûm-ı serbestiye müşterekleriyle müteferrika-i mûmâ-ileyhumânın ze'âmetleri tarafından ahz ve kabz etdirilmek muktezâ-yı defter-i hakanî ve muvâfık kânûn olup ecânibden Süleyman'ın karye-i mezbûrede sizin alâkanız yokdur deyu müdâhalesi hilâf-ı defter-i hakanî ve mugâyir-i kânûndur deyu tahrîr olunmağla defter-i hakanî mûcebince kânûn üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâili R sene 1210

(Ekim başları 1795)

[s.59 hüküm / 1]

Niksar Kâdısına hüküm

Niksar sükkânından Nakib zâde Es-Seyyid İbrahim nâm kimesne südde-i sa'âdetime arzuhâl idüb Tokad mukâtaası aklâmından Niksar kazâsında vâki' Muşlu nâm karye toprağında vâki' tahmînen kırk kile istiâb ider ma'lûmü'l-hudûd arâziye mutasarrıf olan Hüseyin Beğ kerîmesi [boş] nâm hatun ol yerleri beş altı seneden berü zabt ve zira'at olunub üç sene ale't-tevâlî ve bila ref boz ve hali kalmağla ol yerlerin sâhib-i arzı olan mukâta'a-i mezkûr voyvodası [boş] nâm kimesneden resm-i tapu ile alub yedine virilen temessük mûcebince beher sene zabt ve zira'at ve öşr ve resmin sâhib-i arza edâ idüb bir vecihle dahl

ve te'addî olunmak icâb etmez iken ecânibden ba'zı kesân zuhûr ve ol yerleri bila izn-i sâhib-i arz cihet-i şer'iyeye ile mukaddemâ bana hibe olunmuş idi deyu bir kıt'a hüccet ibrâz ve zabt ve zira'at vâki' olub te'addî eylediğin ve yedinde i'lâm ve fetvâ-yı şerîfe ve sâhib-i arz temessükü olduğun bildirüb yedinde olan senedleri mücebince kanun üzere amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'âyı inâyet ve divân-ı hümâyûnum kaleminden kanunu sû'âl olundukda ol yerler zabt olunur iken zira'at olunmayub üç sene ale't-tevâlî bilâ ref' boz ve hâlî kanun üzere müstahak-ı tapu olundukda mezkûr Seyyid İbrahim ol yerleri sâhib-i arzdandan tapu ile alub verilen temessük mücebince beher sene zabt ve zira'at ve öşr ve resmin sâhib-i arza kâmilen eda itirdikde âhardan olan kimesneler ol yerler sinîn-i merkûmeden mukaddem bizim tasarrufumuzda idi deyu fuzûlî müdâhale eyledikleri vâki' ise men' ve def' ve ol yerler yedinde olan temessük mücebince itdirilmek kanundur üzere amel olunmak için yazılmışdır

Fî Evâsıtı S sene [1]210

(Eylül sonları Ekim başları 1795)

[s.59 hüküm / 2]

Dergâh-ı Mu'allam Kapucubaşlılarından Amasya Sancağı mütesellimi [boş] dâme mecduhû ve Gedegre nâm-ı diğerk Köprü Kâdısına hüküm

Erbâb-ı tımdardan Hüseyin nâm sipâhi gelüb Amasya ve Canik sancağında Zeytun ve gayri nâhiyelerde Göl nâm karye ve gayriden on iki bin üç yüz altmış yedi akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmeti mülhakâtından Gedegre nâhiyesine tâ'bi'on iki bin akçe yazısu olan nefsi Köprü ve on iki bin akçe yazısu olan Boyahâne der karye-i Köprü ve yine Gedegre nâhiyesine tâ'bi' dört bin akçe yazısu karye-i İncesu birikdirilüb yirmi altı bin akçe yekûnundan ifrâz olunan dört bin akçesi karye-i Göl el-mezbûre ve ma'a gayrihû birikdirilüb yirmi bin akçe ze'âmet ber icmâl ve yekûn-ı mezbûrun yirmi iki bin akçesi dahi ifrâz ol dahi ze'âmet ... ber icmâl ve yirmi bin akçe yazısu icmâl-i evvelin üç yüz otuz üç akçesi merkûm

Hüseyin ve altı bin altı yüz altmış yedi akçesi dahi karye-i Göl el-mezbûre ve gayriden yirmi beş bin kırk beş akçe ze'âmete mutasarrıf Bilâl Mehmed ve iki bin akçesi dahi Argoma nâhiyesinde Sasus nâm karye ve gayriden on iki bin sekiz yüz yetmiş üç akçe tımara mutasarrıf Osman ve sekiz bin akçesi dahi Canik sancağında Satılmış ve gayri nâhiyelerde Kozgan nâm karye ve gayriden yirmi beş bin on iki akçe ze'âmete mutasarrıf Abdurrahman veled-i İsmail ...ve yirmi iki bin akçe yazar icmâl-i sâñnin beş bin beş yüz akçesi dahi Amasya ve Kastamonu ve Trabzon ve Niğde sancaklarında Gedegre ve gayri nâhiyelerde nefsi-i Köprü el-mezbûre ve gayriden yetmiş iki bin sekiz yüz doksan yedi akçe ze'âmete mutasarrıf Abdullah İffet veled-i Mehmed Efendi kaydında olduğu defter-i hâkanîde mukayyed ve merkûm Hüseyin nefsi-i Köprü ve boyahâne der-karye-i Köprü ve karye-i İncesu el-mezbûreleri ber-mûceb-i defter-i hâkanî zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtından berâtı yazısına göre hisesine isâbet ideni kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz murâd eyledikde müşterekleri ve tarafından mültezimleri olan nefsi-i Köprü'nün Şehir Ağası Kadri Beğ zâde Mîr Abdi Efendi demekle ma'rûf kimesne beratları yazularına göre hisselerine isâbet ideni ahz ve kabzına kana'at itmeyüb berâtları yazularından ziyâdeye tecâvüzleri ile mezbûr Mîr Abdi senin hissen cüz'iddir deyu bunun berâtı yazısına göre hissesine isâbet iden mahsûl ve rüsûma fuzûli müdâhale ve tegallüben ahz ve kabzına cesâret ve ol vecihle tımarı mahsûlünün küllî kesr ve noksan tertîbine bâ'is ve bâdî olduğun bildirüb nefsi-i Köprü ve Boyahâne der-karye-i Köprü ve karye-i İncesu el-mezbûrede ber-mûceb-i defter-i hâkanî müşterekleriyle kendüye zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtından herkese yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isâbet iden kanun ve defter mûcibince ahz ve kabz itdirilüb müştereklerini ve taraflarından subaşı ve mültezimlerini bunun berâtı mûcibince hissesine isâbet iden mahsûlât ve rüsûmâta bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde rûz-nâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâle mürâca'at olunub vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve

mukayyed divân-ı hümâyûnumdan kanunu su'âl olundukda nefs-i Köprü ve Boyahâne der-karye-i Köprü ve karye-i İncesu el-mezbûreler ber-mûceb-i defter-i hâkânî müşterekleri mezkûr Hüseyin'e zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtдан herkese yedlerinde olan berâtları yazularına göre hisselerine isâbet iden kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz itdirilmek muktezâ-yı defter-i hâkanî ve muvâfik-ı kanun olub müştereklerinin ve taraflarından subaşılarnın ziyâde tecâvüz ile bunun berâtı yazusuna göre hissesine isâbet iden mahsûlât ve rûsûmâta dahl ve ta'arruzları hilâf-ı defter-i hâkanî ve mugâyir-i kânundur deyu tahrîr olunmağla defter-i hâkanî mûcibince kanun üzere amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı R sene [12]10

(Ekim ortaları 1795)

[s.60 hüküm/1

Sivas vâlisine ve Gedegre Kâdısına hüküm

Zü'emâdan Bilâl Mehmed gelüb Amasya ve Canik sancağında Zeytun ve gayrı nâhiyelerde Göl nâm karye ve gayriden yirmi beş bin kırk beş akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğı ze'âmeti mülhakâtından Gedegre nâhiyesine tâ'bi' karye-i Tufanözi Etrakiye'nin nısf mâlikânesi mülk-i Mustafa Beğ veled-i Kaya ve nısf-ı âharı mâlikâne ve tamam divânî tımar ve yine Gedegre nâhiyesine tâ'bi' Kavacık karyesinin mâlikânesi vakf-ı zâviye-i Şeyh Sâlih divanîsî tımar ve yine nâhiye-i mezbûre tâbî' cema'at-i Mehmed veled-i Pir Ahmed der-karye-i Külek çiftlik iki deyu mukayyed ve müştereki olan karye-i Göl el-mezbûre ve gayriden on iki bin üç yüz altmış yedi akçe tımara mutasarrıf Hüseyin ile mûmâ Bilâl Mehmed'in kaydına dahil ve zikr olunan Tufanözi Etrakiye el-mezbûrenin tahtında niyâbet-i ani'r-rûsûm ve âdet-i ağnâm ve bâd-ı hevâ ve urûsiyesi dahi Geldigelen nâhiyesinde Kaftalı nâm karye ve gayriden yirmi bir bin dokuz yüz altı akçe ze'âmete mutasarrıf İbrahim veled-i Ahmed Çavuş'un müşterekiyle kaydına dâhil olmağla mûmâ-ileyh Bilâl Mehmed karye-i Maganözi Etrakiye ve karye-i Kavacık el-mezbûreleri mâlikâne mutasarrıfları ve

çiftlik-i cema'at-i Mehmed veled-i Pir Ahmed el-mezbûreyi müştereki mezbûr Hüseyin ile zabt ve karye-i Tufanözi el-mezbûrenin nısf mâlikâne mahsûlü yine divanî cânibine âid mahsûl ve rüsûm ve karye-i Kavacık ve çiftlik-i cema'at-i Mehmed veled-i Pir Ahmed el-mezbûrların divânîleri tarafına âid mahsûl ve rüsûmu ahz ve kabz murâd eyledikde bir vecihle dahl olunmak îcab etmez iken za'im-i mezkûr İbrahim veled-i Ahmed Çavuş karye-i Magan el-mezbûreden müşterekiyle ze'âmetine hâsıl kayd olunan Etrakiye rüsûmât-ı sâlifü'l-beyânı ahz ve kabza kana'at itmeyüb karye-i Tufanözi el-mezbûrenin aşâr ve defter-i hâkanîde hâsıl kayd olunan rüsûmâtdan dahi hisse alırum deyu hilâf-ı defter-i hâkanî fuzûlî müdâhale ve tegallüben ahz ve kabzına cesaret ve gadr irâdesinde olduğun bildirüb karye-i Tufanözi Etrakiye ve karye-i Kavacık el-mezbûreyi ber-mûceb-i defter-i hâkanî mâlikâne mutasarrıfları ve cema'at-i çiftlik Mehmed veled-i Pir Ahmed el-mezbûre müştereki mezkûr Hüseyin ile kendüye zabt ve karye-i Tufan el-mezbûrenin nısf mâlikâne ve karye-i Kavacık el-mezbûrenin mâlikâneleri tarafına âid mahsûl ve vakf tarafına ve Tufanözi el-mezbûrenin nısf-ı âharı mâlikâne mahsûlü ile divanî cânibine aid mahsûl ve rüsûm ve karye-i Kavacık ve çiftlik-i cema'at-i Mehmed veled-i Pir Ahmed el-mezbûrelerin divanîleri cânibine âid mahsûl ve rüsûm müştereki mezbûr ile mûmâ-ileyh Bilâl Mehmed'e ve karye-i Maganözi el-mezbûreden Etrakiye tahrîr olunan rüsûmât dahi za'im-i mûmâ İbrahim veled-i Ahmed Çavuş'a müşterekiyle ahz ve kabz ettirilüb karye-i Tufanözi el-mezbûrenin Etrakiye rüsûmuna mutasarrıf za'im-i mûmâ-ileyh İbrahim veled-i Ahmed Çavuş ve müştereklerini karye-i mezbûrenin a'sârına bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ ve defterhâne-i âmiremde mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala müraca'ât [olundukda] Gedegre nâhiyesine tâ'bi'yüz on beş nefer re'âyâ ve bir zemîn ve iki aded çiftlik ile karye-i Tufanözi Etrakiye nısfî mâlikâne mülk-i Mustafa Beğ veled-i Kaya ve nısf-ı âhar mâlikâne ve tamam divanî tımar ve hâsılı tahtında nim ve hinta ve şa'ir ve deştibâni ve tapu-yı zemîn yekûn ma'a gayruhû iki bin akçe yazı ve niyâbet

ani'r-rüsûm ve bâd-ı hevâ ve urûsiye yekûn iki bin yedi yüz doksan beş akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde hâsıl divânı iki bin akçe ber-icmâl ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi'yirmi beş nefer re'âyâ ve üç zemîn ile karye-i Kavacık mâlikâne vakf-ı zaviye-i Şeyh Salih ve divânî tımar ve hâsıl-ı divânî tahtında nim ve hinta ve şa'ir ve deştîbâni ve tapu-yı zemîn yekûn ma'a gayruhû bin beş yüz akçe yazı ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi'cema'at-i Mehmed veled-i Pir Ahmed Recep veled-i O çiftlik der karye-i Külek mezkûr çiftliği mezkûr Receb veled-i Pir Ahmed kendüsü zira'at ider ve hâsıl ma'a rüsûm altı yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yazı-yı mezkûreleriyle birikdirilüb iki bin yüz akçe olduğu ber icmâl ve icmâl-i evvelin bin üç yüz doksan üç ve sâninin dört yüz akçeleri mûmâ-ileyh Bilâl Mehmed'in ve icmâl-i evvelin üç yüz altmış yedi ve sâninin yedi yüz akçeleri dahi Hüseyin'in kaydılarındadır ve yine nâhiye-i mezbûre tâ'bi' Etrakiye Tufanözi hâsıl ma'a rüsûm ve bâd-ı hevâ ve urûsiye yekûn üç bin akçe yazı ve sâhib-i tımara çiftten on beş ve öküzden buçuk ve ekinlü bennâkdan beş takdîr olunmuşdur ve hâsıl niyâbete çiftten ve öküzden ve bennâkdan vech-i meşrûh üzere ta'yîn olunub ve Etrakiye sâhibine çiftten yirmi yedi akçe ve öküzden on üç akçe ve ekinlü bennâk ile caba bennâkdan sekiz akçe ve bâd-ı hevâdan ve resm-i urûsiyeden ve niyâbetden Etrakiye sâhibi tensik itdüğü kayd olundu deyu defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde iki bin akçesi ifrâz ve Gaziler Ovacığı nâhiyesine tâ'bi' Kuzalan nâm karye ile birikdirilüb yekûn ma'a gayruhû yedi bin altı yüz akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun bin beş yüz akçe İbrahim veled-i Ahmed Çavuş bâkisi müşterekleri kaydılarındadır ve yine Gedegre nâhiyesine tâ'bi' niyâbet ve nısf bâd-ı hevâ ve urûsiye ve âdet-i ağnâm tımarhâ-i sipâhiyân ve merdan-ı kal'a gayr-ı ez-hasha-yı hümâyûn ve zü'emâ ve erbâb-ı tımarhâ-i serbest der-nâhiye-i Gedegre ve Gaziler Ovacığı fî sene on beş bin akçe yazıyla defter-i icmâlde havâs-ı hümâyûnum mülhakâtından olmak üzere muharrir kalemiyle tahrîr olunmuşdur deyu bu takdîrce ber-muktezâ-yı defter-i hâkanî karye-i

Taganözi el-mezbûrenin nisf mâlikânesi divanîsi tarafına mahsûs mahsûlât ve rüsûmâtı ve Kavacık ve çiftlik cema‘at-i Mehmed veled-i Pir Ahmed el-mezbûre divanîleri tarafına aid mahsûlât ve rüsûmâtı mûmâ-ileyh Bilâl Mehmed ve Hüseyin taraflarından ve nisf mâlikâne-i Tufanözi Mustafa Beğ emlakı mutasarrıfı cânibinden ve tamâm mâlikâne-i Kavacık zâviye-i Şeyh Salih vakfı mutasarrıfı tarafına ve Etrakiye-i Tufanözi el-mezbûrenin rüsûmâtları za‘îm-i mûmâ-ileyh İbrahim ve sâir müşterekleri taraflarına ve sâlifü’l-beyân Gedegre ve Gaziler Ovacığı nâhiyelerinin rüsûmât-ı serbestiyeleri havâss-ı hümâyûnum cânibinden zabt olunub mûmâ-ileyh İbrahim veled-i Ahmed Çavuş ve müştereklerinin a‘şârda alâkaları olmamak iktizâ itdüğün bi’l-fi‘il defter emîni olan Mustafa Rasim dâme mecduhû arz itmeğın arzı mûcebince amel olunmak bâbında

Fî Evâsıtı R sene [12]10

(Ekim ortaları 1795)

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

5.1. Hükümlerde Tespit Edilen Sancaklar

Çalışmamız kapsamında hükümlerde adı geçen sancak isimleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo: 5.1. Hükümlerde Bahsi Geçen Sancak İsimleri

Sivas	Amasya	Çorum
Bozok	Canik	Konya
Kastamonu	Trabzon	Niğde
Erzurum	Arapkir	Divriği

5.2. Hükümlerde Tespit Edilen Nahiyeler

Çalışmamız kapsamında hükümlerde bahsi geçen nahiye isimleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo: 5. 2. Hükümlerde Bahsi Geçen Nahiye İsimleri

Sorkun	Tozanlu	Eğın	Akçaabad
İskilip	Geldigelen	Akdağ	Eğın
Abad	Boşadı	Şehir	Hüseyinabad
Argoma	Gedegra	Akçaabad	Merzifon
Zeytun	Venk	Divân-ı Emlâk	Kazabad
Kesme	Sevir	Divân-ı Safır	Hafik
Taşabad	Koçkayası	Bergoma	Satılmış
Bafra	Kayacakuz	Simre-i Lâdik	Sonisa
Arım	Yavaş	Yıldızeli	Kavak
Dağabad	Geldigelenabad	Sahra-yı Ladik	Kable

Halkahas	Yıldız	Geldiklan	Divân-ı Karaberk
Muğla	Niksar	Budak Özi	

5.3. Hükümlerde Tespit Edilen Karyeler

Hükümlerde tespit ettiğimiz karye isimleri ve bağlı olduğu nahiyeler:

Tablo: 5. 3. Geldigelen Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karyeler

Kürdviran	Küpe	Ahi Hüsam	Ahi Öyük
Kaftalı	Girye	Fezoğlu	Derzi
Kördiken	Kolat	Kördelik	Fazlan
Kerimiger	Saray-ı Sekban Temur	Musa	Yağmur
Ahi Öyük	Çavuş	Musalu	Kervansaray
Ulus			

Tablo 5. 4. Gedegra Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karyeler

Yedizene	Beden	Çiftlik	Kubas
Emircek	Ulumağaç	Gürpınar	Kavacık
Köprü	İncesu	Külek	Göl
Tufanözi			

Tablo: 5. 5. Argoma Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karyeler

Gür	Sasus	Kıranlu
Salıncak	Karamuat	Yalnız ağaç
Kayacık	Karacaviran	Akviran
Selçuk	Osmancık	Güdalaş

Tablo: 5. 6. Abad Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karyeler

Sirur	Ralusar	Sülük
Kamus	Hasek	Bostancık
Bökses	Gönlüince	Sulusa
İnce	Akduzluca	Sal
Niyalos	Soros	Argandi
Kös	Küp	Davay

Tablo: 5. 7. Akdağ Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karyeler

Çandar	Derebaşalan	Zide
Sofu	Ovacık	

Tablo: 5. 8. Boşadı Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karyeler

Marul	Vanik	Cermi
Gelban	Sirur	Bakras
Kös	Küp	Kehal

Tablo: 5. 9. Zeytun Nahiyesine Bağlı Olarak Belirtilen Karyeler

Ulagu	Eskibükü	Küçük Zeytun
Karalar	Avaziç	Teyma
Göl		

Aşağıdaki tabloda yukarıdaki tablolarda belirttiğimiz karye isimleriyle birlikte, çalışmamız kapsamında tespit ettiğimiz diğer karyelerin genel bir tablosu verilmiştir.

Tablo: 5.10. Hükümlerde Tespit Edilen Karyelerin Genel Tablosu

Emere	Birahmed	Yordan Viranı	İpsili
Zekiye	Kördiken	Derebaşalan	Zide
Muallimat	Kolat	Koyun	Bakras
Kehal	Gönlüince	Sulusa	İnce

Ergü	İyadike	Küp	Akduzluca
Soros	Argandi	Kös	Babaz
Karamuat	Ulumağaç	Fırfırl	Azazabeli
Tekelibeli	Kırtuvaz	Aktaşlar	Kördelik
Fazlan	Kerimiger	İskender	Hırka
Kızılgeçit	Salır	Derbend	Doluhacı
Kızılgeçit	Delühacı	Kuzviran	Eşcü
Sevindik	Şurta	Akpınar	Ahi Turaşan
Söğüt	Bağdaş	Cerime	Ortaköy
Alpoğuz	Ilıca	Dur	İlçil
Kavacık	Hisarcık	Kavar	Boğaz
Eski	Üzmüş	Senkdiğin	Fındıklı
Çamurcuk	Çemişgezek	Ağiki	Emirsevid
Sekliyen	Derzi	Karacaviran	Atirke
Akçasor	Merye	Venk	Şehabeddin
Berbat	Nardirek	Elimbekir	Kesin
Hosak	Zeniki	Bektaş	Çalmalu
Erike	Süsük	Selman	Gerit
Bendi Küçük	Karandar	Venür	Pusacuk
Kamilbükü	Kaşu	Burgaz	Müsmir Ağaç
Yağıbasan	Emiran	Eylük	Davay
Yedizene	Beden	Çiftlik	Firenk Alan
Alacaviran	Çelebi	Gebran	Hacı
Ovacık	Eskibükü	Yalnızagaç	Ahiöyük
Kervansaray	Yağmur	Mavril	Kara Celil
Küplü	Mısmılağaç	Yoncaluk	Yelbe
Korucuk	Göriler	Dökme	Tanı
Balban	Karkın	Sasruke	Efiye
Kova	Dualık	Karacaşehir	Çeltek
Muşlu	Kozgan	Telet	Dökme Söğüt
Ladik	Ergü	Esençay	Tomrah
Habib	Saru	Sofu	Adlina

Karaca Ömer	Haradi	Mahmudlu	
-------------	--------	----------	--

5.4. Hükümlerde Tespit Edilen Vakıflar

Tablo: 5.11. Hükümlerde tespit edilen Vakıf İsimleri

Pir Ahmet Vakfi	Şeyh Pir İlyas Vakfi
Maksume Hatun Vakfi	Ya'kup Paşa Vakfi
Yılduzî Seyyid Mahmud Çelebi Vakfi	Hasan Bali Zaviyesi Vakfi
Hadım Ali Ağa Mescid-i Vakfi	Dede Zaviyesi Vakfi
İvas Paşa Vakfi	Aşık Paşa Zaviyesi Vakfi
Şerefeddin Zaviyesi Vakfi	Hızır İlyas Zaviyesi Vakfi
Hadice hatun Mescidi Vakfi	Emir Sultan Vakfi
Ahi Darbhaneci Vakfi	Ahi Kürd Heves Vakfi
Ak İsa Vakfi	Ahî Sadeddin Vakfi
Devlet Hatun Vakfi	Mehmet Paşa Vakfi
Yörgüç Paşa Vakfi	Ahi Mehmed Külahduz Vakfi
Huma Hatun Vakfi	Ahmed Çelebi Vakfi

5.5. Hükümlerde Tespit Edilen Mezra'a ve Mahalleler

Çalışmamızda tespit ettiğimiz mahalleler: Merzifon'a bağlı Gözracıgöcek ve Aşut mahallesi, Eğin'e bağlı Kara Ali mahallesi, Niksar'da Yusuf Şah mahallesi ve Kazancı mahallesi, Gedegra nahiyesine bağlı Kal'adere mahallesi, Sivas'da Şeyh Çoban mahallesi, Argoma nahiyesine bağlı At bazarı mahallesi'dir. İsmi yazılı bu mahallelerin sakinlerinden gelen şikâyetler birkaç hüküme konu olmuştur.

Tablo: 5.12. Hükümlerde Tespit Edilen Mezra' İsimleri

Savalar	Depecik	Kızılviran	Ebra
Avrazlu	Avrazköhne	Avzar Gedüğü	Aksoluk

Gesur	Kürdviranı	Akviran	Kaviran
Virancık	Küplüviran	Aykun Ovacığı	Karlu Hacı Kışlası
Tutlu	Delüler	Emircek	Hisarcık
Kömürcü Ali	Eyrek	Sakız Kışla	Kuzviran
Boyaluk	Ketan	Ebker	Kuyucak
Topraklu	Devealanı	Haradi	Yenice
Uylak	Ekracık	Üçdepe	Begek
Doğancıderesi	Kilisecik	Şemsüddîn	Koyunboğan

5.6. Hükümlerde Adı Geçen Üst Düzey Yöneticiler ve Devlet Me'murları

5.6.1. Alaybeyi

Herhangi bir eyalet veya vilâyetteki tımarlı sipahilerden bir kısmının büyük amiri olan Alaybeyi, terfi ettiği durumda sancak beyi olurdu. Her eyalette o eyaletin büyüklüğüne ve küçüklüğüne göre, müteaddit alaybeyleri vardı (Kazıcı, 1989:347).

5.6.2. Beylerbeyi

Beylerbeyi, Osmanlı Devleti'nde önceleri "geniş askeri yetkilere sahip kumandan" anlamında kullanılırken, yeni fetihlerden hemen sonra kurulan eyaletlerin askeri ve idarî âmirine beylerbeyi denilmiştir. Beylerbeyilere aynı zamanda vali de denilmekle birlikte bu ünvan daha çok 17. Yy'dan itibaren kullanılmaya başlanmış, 19.yy'da yapılan idari değişikliklerle birlikte vali kelimesi resmen kabul edilmiştir. En önemli görevleri arasında, sefer döneminde reâyanın korunması, askerinin nizamının sağlanması, zulmün bertaraf edilmesi, eyaletin idaresi, sefere iştirak etmektir. Diğer önemli bir görevi de tımar tevcihidir. Kendi eyaletinde "vekil-i saltanat" olarak bütün tımar sahiplerinin ve askerinin amiri olmasından dolayı tımar tevcihi konusunda ortaya çıkan çeşitli ihtilafların halli ile meşgul olmaktadır (İpşirli, 1992: 69,72).

5.6.3. Çavuş

Osmanlı Devleti'nde çok eski bir vazife olan ve ilk dönemlerde elçilik, siyasî haberleşme gibi görevlerde bulunan çavuşlar, son dönemlerde ise, Divân-ı Hümayûnda hizmet etmek, padişahın şehri dolaşmaya çıktığı zaman topuzlarını omuzlarına takıp alay önünce yürümek gibi teşrifat işleri de dahil olmak üzere çeşitli işlerde görevlendirilen me'murlardır (Pakalın, 1946: 333).

5.6.4. Dizdar

Kale muhafızlarının kumandanı durumunda bulunan dizdar, öncelikle kale ile ilgili işlerden sorumlusudur. Bunun yanı sıra, şehrin savunması, bazı yerlerde tüccarın değerli eşyalarının, paralarının saklanması, ayrıca barut depolarının, cephaneliklerin korunması gibi görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Yine, "hisar eri" denilen personelin azil ve tayininde yetkiliydi ve bu yetkiyi merkezle temas kurarak yapardı. 18.yy'dan itibaren dizdarların askeri hizmetli olarak önemi azalmış, sadece serhaddeki kalelerde belirli bir askeri grubun başı durumuna gelmiş, 19. Yy'da ise askeri teşkilattaki yeri tamamen ortadan kalkmıştır (Oğuzoğlu; 1994: 480-481).

5.6.5.Kadı

Osmanlı Devleti'nde çok geniş yetkileri bulunan ve şer'i mahkemelerde görev yapan, ilmiye sınıfından şer'i hukuk adamı olan kadılar, Osmanlı adliye teşkilatının temel taşıdır. Şer'i hukuku uygulamakla vazifeli olması sebebiyle merkezî hükümet memuru olduğu kadar halkın da devlet karşısındaki temsilcisi ve sözcüsüdür. Mülkî, adlî, beledî, askeri gibi birçok alanda görevleri bulunmaktadır (Ortaylı; 2002: 69).

5.6.6. Kazasker

İslâm tarihinde askerler arasındaki davalara bakan ordu kadısı, Osmanlılar'da Dîvân-ı Hümayûn'un üyesi, yargı ve eğitim teşkilâtının sorumlusu olan kazasker, ilmiye mesleğinin en yüksek mertebelerinden birinin adıdır (Pakalın, 1993: 229). Görevleri idarî ve kazâî olarak iki alanda toplanmıştır. II. Bayezid döneminden itibaren en önemli ve zor görevleri, adalet ve eğitim teşkilatı mensupları olan kadıların ve müderrislerin işlerini yürütmek olmuştur. Yine ilmiye sınıfı mensuplarının, tayin, azil, nakil, terfi, gibi işlemlerini "rûzname" adı verilen defterlere kaydederlerdi (İpşirli, 2002:142,143). Ayrıca Dîvân-ı Hümayûn'da dava dinledikleri ve şer'î konularda hüküm verdikleri gibi, haftanın belirli günlerinde evlerinde divân kurup kendi yetkileri dahilindeki davalarla birlikte havale edilen davalara bakarlardı (Uzunçarşılı, 1988: 236) .

5.6.7. Kethüdâ

Kethüda kelimesi, sözlükte işlerin idaresinememur kişi, emin ve vekil-i umur gibi anlamlara gelmektedir. Osmanlı Devlet teşkilatında, bazı devlet görevlilerinin işlerini gören yardımcılara kethüda denilmiştir. Sivil hayatta ise büyük konak ve çiftliklerin işlerini yöneten kişilere yöneten kişilere verilen isimdir (Düşünmez, 2010:378). Osmanlı Devleti'nde, devletin en üst kademesinde görev yapan sadrazamdan, en alt seviyesindeki kadar mülkî ve askeri erkandan görevlilerin kethüda ünvanını taşıyan yardımcısı bulunmaktadır (Canatar, 2002:332).

5.6.8. Mîr-i Mîrân

Osmanlı Devleti'nde sancakların birleşmesiyle eyaletler (Beylerbeyilikler) oluşmuştur. Bu şekilde teşekkül eden idari birimler beylerbeyiler veya makam olarak Beylerbeyiliğe eşit mîr-i mîranlar tarafından idare edilmiştir (Halaçoğlu, 2002:805)

5.6.9. Molla

Mevleviyyet pâyesini kazanmış olan ulemâ şahsiyetler için kullanılan bir tâbîrdir. Birinci sınıf kadılara da molla denilirdi. Sonraları zâdegândan olanlarla ilmî ve toplumsal olarak yüksek mevkîlerde bulunanlar hakkında da bu tâbirin kullanıldığı olmuştur (Güldiken, 2007:188)

5.6.10. Mustahfız

Kale, hisar ve memleket muhafazası hizmetinde bulunan me'murlar için kullanılan tabirdir (Pakalın, 1993: 591).

5.6.11. Mübaşir

Arapça “bir işe başlayıcı, başlayan” anlamına gelen mübaşir, Osmanlı Devleti’nde devletçe gördürülmesi lazım gelen bir görevin yapılmasına memur edilen kişilere verilen isim olarak kullanılmıştır. Hukukî olarak ise, mahkemelerde celp ve tebliğ işlerinde kullanılan me'murların adıdır (Ünal, 2011:493).

5.6.12. Müfti

Bütün hukuk literatürünü inceleyerek, meydana gelen meselelerle ilgili görüşlerini bildiren, ancak yürütme ve karar yetkisi olmayan müftüler ilmiye sınıfındandır. Müftüler, belirli davalarda kadıların, memurların veya özel kişilerin sorularına ilmî salâhiyete dayanarak *fetva* denilen görüşlerini hazırlarlardı. (Yediyıldız 2002: 200).

5.6.13. Mülâzim

Stajyer anlamında kullanılan mülâzım kelimesi, medrese tahsilini bitirip icazet alanlar için kullanılmıştır. Mülâzimlerin isimleri Rûznâmçe-i Hümayûn’a kaydolunurdu. Mülâzımlık

süresi olan 7 yılını dolduranlar ruûs imtihanına girerek başarılı olmaları durumunda müderris tayin edilmişlerdir (Pakalın, 1993:612).

5.6.14. Mürtezika

Vakfın menfaatleri kendilerine şart olunan kimselerdir (Vakıf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü). Vakfın galesinden maaş alanlar yani, imamlar, müezzinler, kayyumlar ve diğer vazife sahipleri için kullanılan tabirdir (Pakalın, 1993:620).

5.6.15. Müteferrika

Hükümdarla vezirlerin ve diğer hizmet sahiplerinin maiyetinde olan hizmet erbabıdır. Müteferrikaların başlarına “müteferrika başı” denilmiştir ve diğerleri sadece ondan ve padişahın emriyle alırdı. Müteferrikalar başlıca 4 kısımdır. En itibarlı ve şerefli müteferrikalar padişah müteferrikalarıdır ve buraya seçme, asil ve mutemet kişiler alınmıştır. Diğerleri, yeniçeri ocağındaki müteferrikalar, tersane halkından olan azap reisleri ve sadrazamların, vezirlerin, Beylerbeyilerin, ümerâ ve erkânın mahiyetinde bulunan ağalara da müteferrika denilmiştir (Ünal, 2011: 506).

5.6.16. Mütesellim

Sözlük manası teslim olunan bir şeyi ahz (almak) ve kabul eden (Sami, 1998:1277) anlamına gelmektedir. Osmanlı idari teşkilatında sancakların birleşmesiyle oluşan eyaletlerin idaresine bakan beylerbeyileri kendi bölgelerindeki sancakbeyleriyle tımarlı sipahileri yanlarına alarak emredilen yerde orduya katılmaktadırlar. Bu şekilde sefere memur olduklarında yerlerine vekil olarak mütesellim denilen bir kişi bırakmışlardır (Halaçoğlu, 2002:805).

5.6.17. Müteveli

Bir vakfın idaresine memur edilen kimsedir (Gültekin, 2007:13). Müteveli vakıf işlerini, vakfiye şartları ve şer'î hükümler dairesinde idare eder. Müteveli ya vâkıfın şartıyla ya da kadının nasbiyle tayin olunur. Vakıfda tasarruf hakkı müteveliye aittir. Mütevellilerin âmiri kadılardır. Kadı vâkıfın şartlarını hakkıyla yerine getirmeyen, müteveliye azledip yerine başkasını tayin etme salahiyetine sahiptir. Bunun yanı sıra mütevellinin vâkıfın şartlarını iyi yapmadığı ihbar ve şikâyet edildiği durumda, kadının dinleme ve müteveliye sorguya çekme yetkisi de vardır (Pakalın, 1993:640)

5.6.18. Nâ'ib

Osmanlı adlî teşkilatında kadı yardımcısı ve vekili olan, kadı tarafından belirlenip Anadolu veya Rumeli kazaskeri tarafından tasdik edilen nâ'ibler medrese eğitimi alarak, kendi kaza dairesinde ihtilafları çözebilecek bir seviyede tahsil görmüş ilmiye mesleği mensubu kişilerdir (İpşirli, 2006:312).

5.6.19. Nâkîbü'l-Eşrâf

Seyyid ve şeriflerle ilgili işlere bakan yetkilidir. Görevleri Hz.Peygamber'in soyuna mensup kişilerin kayıtlarının tutmak, evliliklerinde denklik kuralına uymalarını sağlamak, haklarını korumak ve onların da başkalarının haklarına riayet etmesini sağlamak, fey ve ganimetlerden kendilerine düşen payları dağıtmak ve suç işleyenlerin cezalarını belirlemektir (Buzpınar, 2006: 323). Bunların yanı sıra seyyid ve şeriflerin şeceresini kaydederek

müteseyyidlerin⁶ seyyidlere sağlanan imkânlarından faydalanmalarını engellemek gibi önemli görevleri de bulunmaktadır.

Bu makamın Osmanlı Devleti'ndeki kurumlaşma süreci II. Bayezid'in bu göreve hocası Seyyid Abdullah'ın oğlu Seyyid Mahmud'u maaşlı olarak tayin etmesiyle gerçekleşmiştir (Buzpınar, 2006: 323).

5.6.20. Reîs'ül-Küttâb

Osmanlı bürokrasisinde yazı işlerini yürüten Dîvân-ı Hümayûn katiplerinin ve kalemlerinin şefidir. Dîvândan çıkan, nişancı veya kendisi tarafından müsveddesi hazırlanan fermanların kontrolünü yapmak, tımar tahsis belgesi olan tahvil hükmünü hazırlamak, tımar ve zeametlerin beratlarını yazdırmak, merkezden yapılan tayinleri deftere işlemek ve berat için ruûs tezkiresi adı verilen, defterdeki kaydın suretini vermek gibi görevleri bulunmaktadır (Ahışhalı, 2007:546).

5.6.21. Serdar

Savaş halinde bulunan ordunun kumandanına verilen unvandır. Bunun yerine “Serasker” de denilirdi. Kaza gibi küçük yerlere yeniçeri ağası tarafından atanan görevlilere de “Serdar” adı verilirdi. Serdar bulunduğu kazadaki yeniçerilerin ve acemi oğlanların, cebeci ve topçuların asayiş ve düzeninden sorumlu olup, sefer zamanlarında kasaba ve şehirlerdeki yeniçerilerle orduya katılırlardı (Güldiken, 2007: 188).

⁶ Müteseyyid, Hz. peygamber neslinden olduğu iddiasında bulunan, Seyyidlik taslayan yerinde kullanılan bir tabirdir (Pakalın, 1993: 640).

5.6.22.Silahşör

Silahlarla uğraşp özellikle çeşitli silahları kullanmakta üstün yetenekleri olan, padişahın maiyetinde muhafız olarak da bulunan görevlilerdir (Güldiken, 2007: 192).

5.6.23. Subaşı

Türk devletlerinde ordu kumandanı, Osmanlılar'da şehirlerin güvenliğini sağlayan görevli olan subaşı, Osmanlılar'ın ilk devirlerinde şehir muhafızı konumundaydı. Bir şehrin fethinden sonra kadı ve dizdar tayin edilirken subaşı da görevlendirildi. Subaşılar mahallî konularda, kanun ve nizamların uygulanmasında söz sâhibidir ve ehl-i örf tairesindedir. Şehrin iâşesinin sağlanması, kalpazanlık takibi, kılık kıyafet, meyhanalar, tütün içme, ilâç imali, tabib ve cerrahların teftişi gibi birçok görevleri olmakla birlikte daha ziyade asayiş işlerine yönlendirilmişlerdir (İlgürel, 2009:447-448).

5.6.24. Vezir

Devlet işlerini idarede padişaha vekâlet eden hükümet reisine vezir denilmiştir. Osmanlı Devleti'nin bir beylik halinde kurulduğu sırada, askeri işlerle birlikte diğer hükümet işleriyle meşgul olup buraya ulema sınıfından yetişmiş olanlar tayin edilmişlerdir (Uzunçarşılı, 1988: 111). Devlet hizmetinde yetişmiş tecrübeli kişiler olan vezirler, Divan-ı Hümayûnda Kubbealtı'nda toplanıp kendilerine verilen işlere baktıkları için Kubbe veziri veya Kubbenişîn adını almışlardır (Halaçoğlu, 2002: 797).

5.6.25. Voyvoda

Eyalet valilerinin ve sancak mutasarrıflarının kaza bölgesindeki gelirlerinin toplanmasını sağlamak amacıyla tayin ettiği vergi tahsildarıdır (Pakalın, 1993: 598). Osmanlı

İmparatorluğu'nun idari sisteminde meydana gelen değişmeler ve mali sıkıntılarının sebep olduğu sıkıntılar, iltizam ve malikâne sistemlerinin geniş bir alanda uygulanmaya başlamasının bir sonucu olarak mukataalaşma süreci ivme kazanmıştır. Bu nedenle ve taşradaki bazı hazine defterdarlıkları lağvedilerek yerlerine voyvodalık tesis edilmeye başlanmış ve idaresi hazineye geçmiş olan birçok mukataa da voyvodalık çatısı altında birleştirilerek buralara voyvodalar atanmıştır. Merkezi idarenin taşradaki uygulamalarından olan vergilendirmenin yanı sıra, askere alma ve eşkıyalık hareketlerinin önlenmesi gibi konularda da yerel olarak tanınan, yerel koşulları iyi bilen voyvodalar devlet ile köylüler arasında bir nevi aracılık etmişlerdir (Kaya, 2006:240). Şöyleki voyvodalar görev bölgelerindeki halka huzur ve güvenli bir ortam sağlama konusunda yükümlü idiler.

SONUÇ

Osmanlı Devleti adaletin ülkenin her yerinde, her tabakadan insana eşit olarak tatbik edilmesine büyük titizlik göstermiştir. Devletin çok uzak bir bölgesinde meydana gelen bir sıkıntının yerel mahkemelerin yanı sıra divân-ı hümayûna kadar taşınabilmesi ve buradan şikâyetlere çözüm getirilmesi çok dikkat çekicidir. Şunu açıkça ifade edebiliriz ki Ahkâm defterleri Osmanlı devleti'nde etnik ayrımcılık gözetilmeden her tabakadan halkın şikâyet hakkını özgürce kullanabildiğini gösteren önemli belgelerdir. Yine Ahkâm defterleri, ilgili bölgenin sosyo-ekonomik gerçeğini, yöneten-yönetilen ilişkilerini, gerek köylünün kendi arasındaki anlaşmazlıkları ve gerekse idarecilerle olan sıkıntılarını yansıtmaları ve merkezin bu problemler karşısındaki tutumunu, kanunları ne derece pratiğe dönüştürebildiğini gözler önüne seren önemli kaynaklardır.

19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri'nin incelediğimiz kısmındaki (s.1-60) hükümlere göre, Sivas eyaletinde sosyal anlamda en fazla göze çarpan huzursuzluklar vergi tahsili konusunda yaşanmıştır. İncelediğimiz hükümlerde sıklıkla kaydedilen ve “tekâlif-i şakka” olarak geçen haksız ve usulsüz istenen ek vergi talepleriyle halk sıkıntıya düşmüştür. Bu haksız vergi, ziraat yaptığı topraktan elde ettiği gelire üzerine düşen vergiyi eksiksiz ödeyen köylüden talep edildiği gibi, avarız hanesine bağlı malı mülkü olmayan köylüden avarız vergisi, yine bazı vergilerden muaf tutulan ve sadat-ı kiramdan olduklarını ispat eden seyyidlerden de talep edilmiştir. Şüphesiz bunun nedeni bu kişilerin haksız kazanç elde etme gayretleridir. Diğer taraftan incelediğimiz hükümlerde bazı re'ayanın da üzerlerine düşen vergiyi ödemekten kaçındıkları belgelerde saptanmıştır. Sipahilerin kendi aralarında meydana gelen şikâyetler de oldukça fazladır. Bu şikâyetleri daha çok tımar ve zeamet gelirlerine müdahale konusunda yaşanmıştır. Bu açıdan bakıldığında Ahkâm defterleri, tımar

sistemindeki aksaklıkların ve boşlukların tespiti açısından büyük önem arz etmekle birlikte alınan vergi türleri hakkında da araştırmacıya önemli bilgiler sunmaktadır.

Belgelerde tespit ettiğimiz diğer bir şikâyet konusu, köylüler arasındaki arazi davalarıdır. Daha çok köylünün ortak kullanım alanları olan mer'a, koru, orman ve akarsu gibi müşterek tasarruf yerlerine yapılan haksız müdahaleler belgelerde belirtilmiştir. Şöyle ki, bir köylünün kendi köyü sınırlarındaki mer'a alanlarını başka bir köyün sakini hayvanlarını otlatmak suretiyle zapt etmiştir. Bu haksız ve kanuna aykırı müdahaleler divâna bildirilmiş, divân ise yapılan bu haksız ve kanunsuz müdahaleleri sonuçsuz bırakmayarak şikâyetin meydana geldiği mahallin otorite sahiplerine bu müdahaleleri engellenmesi yönünde hükümler yazmıştır.

İncelediğimiz hükümlerde tespit ettiğimiz şikâyetlerden bir kısmını da miras hukukuna dayalı meseleler oluşturmaktadır. Mirasçılar arasında yaşanan anlaşmazlıklar, mirasa üçüncü şahıslar tarafından yapılan haksız müdahaleler, Osmanlı toplumunda huzursuzluğa neden olan temel sorunlardan biridir. Şikâyetler daha çok, mirasın varisler arasında paylaşılabilmesi, bazı varislerin kendi hisseleriyle yetinmeyip tümünü kabzetmesi şeklinde kaydedilmiştir.

Türk tarihinin sosyo-kültürel hayatında son derece önemli olan vakıf kurumuyla ilgili dile getirilen şikâyetler çalışmamız dâhilinde tespit ettiğimiz diğer bulgulardandır. Bu şikâyetler kapsamında vakıf yönetimi ve vakfa ayrılan gelirlere yapılan müdahaleler dikkat çekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bir bölgede kurulan vakıflar, bu vakfın gelirleri, işleyişi, yöneticileri ve bu konularla ilgili meydana gelen şikâyetlerin ne olduğu da ahkâm defterlerinden ulaşılabilecek bilgiler arasındadır.

Sivas'a bağlı kaza ve köylerde eşkiya gruplarının (mütegallibe) halka maddi ve manevi zarar vererek toplumun huzurunu kaçırdıkları, genel ahlâka aykırı ve toplumsal dengeyi bozan saldırı, hırsızlık, gasp, darp, adam öldürme, ırza geçme gibi birçok şikâyet konusunu da incelediğimiz hükümlerde ayrıntılarıyla görmek mümkündür. Dolayısıyla bu

hüküm suretleri Osmanlı ceza hukuku açısından bilgiler sunmakta ve bu alanda çalışma yapacaklar için Ahkâm defterleri başvurulması gereken önemli belgelerdir.

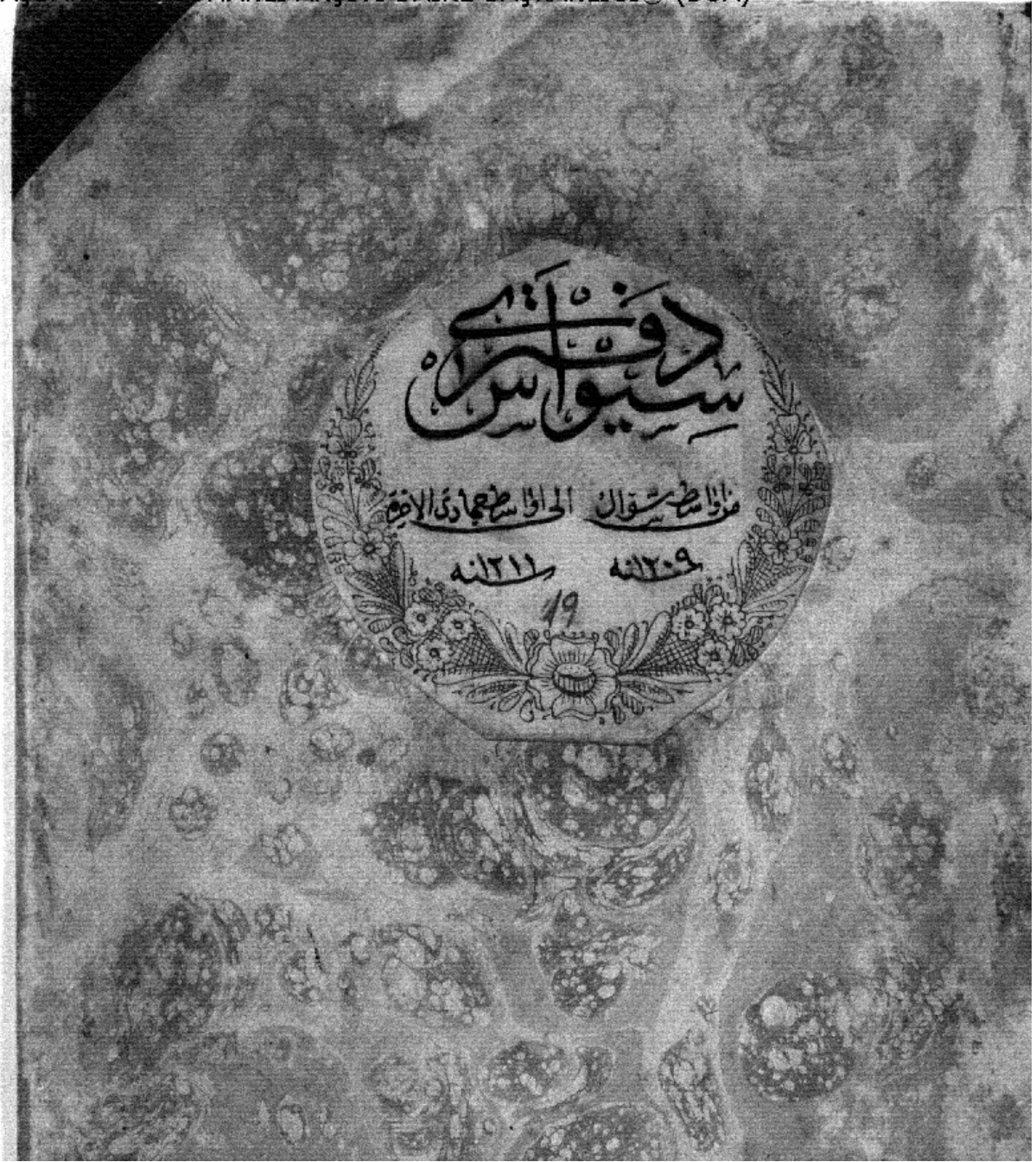
İncelediğimiz hükümlerde, sipahinin reaya üzerindeki baskı ve zulmü, halkın suistimal ve haksızlıkları, sâhib-i arz ile halk arasında ve özellikle tımar ve zeamet topraklarının gelirlerine müdahale konusundaki anlaşmazlıklar ayrıntılı olarak deftere yansımıştır.

Ahkâm defterlerinde bazı tayin ve atamalara ilişkin kayıtlara da rastlanmaktadır. Yine, şikâyetin meydana geldiği yerin sosyal ve iktisadi kurum ve müesseseleri hakkında da bilgi edinebileceğimiz önemli kaynaklardır. Örneğin, şehrin mahalleleri, köyler ve bu mahallerde bulunan cami, mescid, han, hamam, medrese, zaviye gibi sosyal ve iktisadi kurumlar üzerine araştırma yapacak araştırmacıya önemli bilgiler sunmaktadır.

Özetle ifade edebiliriz ki Ahkâm defterleri, Osmanlı Devleti'nin bir hukuk devleti olduğunu, divâna yansıyan en küçük bir haksızlığın, şikâyetin cevapsız kalmayacağını açık olarak göstermektedir. Ahkâm defterleri sosyo-ekonomik yönden yaşanmış sivil hayatın önemli bir göstergesidir. Bu açıdan bakıldığında Ahkâm defterleri ilgili bölgenin sosyo-kültürel gerçeğini yansıtan önemli veri kaynaklarıdır ve bu belgeler tetkik edilmedikçe Türk kültür tarihine ait verilen hükümler eksik kalacaktır.

EKLER

BASBAKANLIK OSMANLI ARŞIVI DAİRE BAŞKANLIĞI© (BOA)

Ek: 1. 19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri'nin Kapak Sayfası

دایره ایست که در آنجا...
 محمد صالح...
 دایره ایست که در آنجا...
 سرور...
 غرض...
 در این...
 ۹
 ۸

Ek: 6. Alacak-Verecek Davası İle İlgili Hüküm Örneği (s.2/2)

نیکو...
 فیروز...
 برتر...
 در این...
 و غیر...
 و باین...
 لایحه...
 ضمیمه...
 در این...
 و باین...
 دین...

Ek: 7. Toprak Zaptı İle İlgili Hüküm Örneği (s.30/1)

زنده و خزینه که
 قضایایه بیله اولادو بیله
 ندی بیله قدیقه لوقه لوقه
 دین مقول و بیله بیله
 و بیله بیله بیله
 لاندیکه بیله بیله
 بیله بیله بیله

Ek: 10. Kanuna Aykırı Vergi Alımı İle İlgili Hüküm Örneği (s.29/1)

KAYNAKÇA

- Açikel, A. “1 Numaralı Sivas Ahkâm Defterine Göre Canik Sancağından Merkeze Yansıyan Şikâyetler ve Çözüm Önerileri”, *Samsun Sempozyumu (13-16 Ekim 2011)*, Samsun 2012, III.
- Ahışhalı, R. “**Reisülküttâb**”, DİA, c. 34 İstanbul 2007, ss. 546-549.
- Akdağ, M. **Türkiye’nin İktisadî ve İçtimaî Tarihi**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010.
- Aktaş, N.-Halaçoğlu, Y. **Başbakanlık Osmanlı Arşivi**, DİA, Cilt 5, İstanbul 1992, ss.122-126.
- Aktaş, N. **Belgelerle Arşivcilik Tarihimiz (Osmanlı Dönemi I)**, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2000.
- Barkan, Ö. L. **Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I**, Ankara 1988
- Barkan, Ö. L. Türk-İslâm Toprak Hukuku Tatbikatının Osmanlı İmparatorluğu’nda Aldığı Şekiller, “Malikâne-divânî Sistemi”, **Türk-Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası**, S. 2, İstanbul 1939, s.119-184.
- Barkan, Ö. L.”Avarız”, **İ.A.**, Cilt 2, Baskı 5, Eskişehir 2001, 15-19.
- Binark, İ, **Arşiv ve Arşivcilik Bilgileri**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1980
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın No: 108, İstanbul 2010.
- Buzpınar, Ş. T. “**Nakîbüleşraf**”, DİA, Cilt 32, İstanbul 2006 ss.322-324.
- Canatar, M. “**Kethüdâ**”, DİA, Cilt 25, Ankara 2002, ss.332-333.
- Cin, H. **Osmanlı Toprak Düzeni ve Bu Düzenin Bozulması**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1985.
- Çağatay, N. **Osmanlı İmparatorluğu’nda Reayadan Alınan Vergi ve Resimler**, AÜ, DTCFD, Ankara 1947.
- Düşünmez, D. **Tanzimat Devrinde Kapı Kethüdalığı Müessesesi Hakkında Temel Bilgiler**, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 28, Konya 2010, ss.375-401.
- Gökbilgin, M. T. **Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi**, 2. Baskı, Enderun Yayınları, İstanbul 1992.
- Güldiken, S. N. “**III Numaralı Maraş Ahkâm Defteri’ne Göre Ayıntab**”, Gaziantep

- Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2007.
- Gültekin, H. **Osmanlıca Tapu Terimleri Sözlüğü**, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Tapu Arşiv Dairesi Başkanlığı, Şube Müdürü, Ankara 2007.
- Günay, R. **Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri; Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Isparta 2014.
- Halaçoğlu, Y. “Derbend”, **DİA**, Cilt 9, İstanbul 1994, ss.162-163
- Halaçoğlu, Y. **“Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı”**, Türkler Ansiklopedisi, c.IX, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, ss.795-835.
- İlgürel, M. **“Subaşı”**, **DİA**, c.37, İstanbul 2009, ss.447-448.
- İpşirli, M. **“Beylerbeyi”** **DİA**, Cilt IV İstanbul 1992, ss.69-74.
- İpşirli, M. **“Kazasker”** **DİA**, c. 25 Ankara 2002, ss.140-143.
- İpşirli, M., **Nâ’ib “Osmanlılarda”** **DİA**, Cilt 32, Ankara 2006, ss.312-313.
- Kaya, K. **“19.Yüzyılda Anadolu’da İç Güvenlik Sorunları Ve Voyvodalar”**OTAM, s.19, Ankara 2006.
- Kazıcı, Z. **“Alay”**, **DİA**, c.2, İstanbul 1989, ss.347-348.
- Kılış, R. **Osmanlıda Seyyidler ve Şerifler**, Kitap Yayınevi, İstanbul 2005.
- Küçük, L. **“Osmanlı Vergi Hukukunda Avarız kavramı ve Avarızın İdarededeki Rolü”** Akara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2007.
- Kütükoğlu, S. M, **Osmanlı Belgelerinin Dili**, Kubbealtı Akademisi Kültür Ve San’at Vakfı, 2. Baskı, İstanbul 1988.
- Kütükoğlu, S. M. **Mühimme Defteri**, **DİA**, Cilt 31, İstanbul 2006, ss.520-523.
- Oğuzoğlu, Y. **“Dizdar”**, **DİA**, Cilt. IX, İstanbul 1992, ss.480-481.
- Orhonlu, C. **Osmanlı İmparatorluğu’nda Derbend Teşkilatı**, Eren Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 1990.
- Ortaylı, İ. **“Osmanlı Devleti’nde Kadı”**, **DİA**, c.25, Ankara 2002, ss.69-73.
- Öztürk, S. **“Sosyo-Ekonomik Tarih Kaynağı Olarak Ahkâm Defterleri”**, Pax Ottoma Studies İn Memoriam Prof.Dr. Nejat Göyünç, Edit. Kemal Çiçek, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2001, ss.611-639.
- Pakalın, M. Z. **Osmanlı Târihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**. C.I MEB, İstanbul 1993.
- Pakalın, M. Z. **Osmanlı Târihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**. C.II, MEB, İstanbul 1993.
- Pakalın, M. Z. **Osmanlı Târihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**. C.III, MEB, İstanbul 1993.
- Sahillioğlu, H. Ahkâm Defteri, **DİA**, Cilt1, İstanbul 1988, s.551.
- Şemsettin Sami, **Kâmûs-ı Türkî**, 1. Baskı, Yayın No: 355, Alfa Yayınevi, İstanbul 1998.

Sezen, T. **Osmanlı Yer Adları**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara 2006.

Şahin, İ.-Emecen, F. **Ahkâm Defteri**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1994.

Şimşir, N. “**103 No’lu Anadolu Ahkâm Defteri’ndeki İzmir İle İlgili Hükümler**”, Tarih İncelemeleri Dergisi, s. X, İzmir 1995.

-----, “**Ahkâm Defterleri’nin Tarihi Kıymeti ve 107 No’lu Anadolu Ahkâm Defteri’ndeki İzmir İle İlgili Hükümler**”, Tarih İncelemeleri Dergisi, S. IX, İzmir 1994.

Uzunçarşılı, İ. H. **Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı**, Baskı, TTK, Ankara 1988.

Ünal, M.A. **Osmanlı Tarih Sözlüğü**, 1.Baskı, Paradigma Yayıncılık, İstanbul 2011.

Yediyıldız, B. **XVII. Asır Türk Vakıflarının İktisadî Boyutu**, Vakıflar Dergisi, Ankara 1984.

Yediyıldız, B. **Klasik Osmanlı Toplumuna Genel Bir Bakış**, Türkler Ansiklopedisi, Cilt 10, Ankara 2002, ss.183-214.

e-Kaynaklar:

Vakıf Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü

www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=30 (Erişim tarihi 01.20.2014)

ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında Malatya’da doğdu. Orta öğrenimini Malatya’da tamamladı. 2001 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde üniversite öğrenimine başladı ve 2005 yılında mezun oldu. 2007-2008 eğitim öğretim yılında aynı üniversitede Tarih eğitimi alanında tezsiz yüksek lisans yaptı. 2010 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Tarih Anabilim Dalı, Yeniçağ Bilimdalı’nda tezli yüksek lisans öğrenimine başladı ve Şubat 2014’te tamamladı. Evli ve iki çocuk annesidir.